

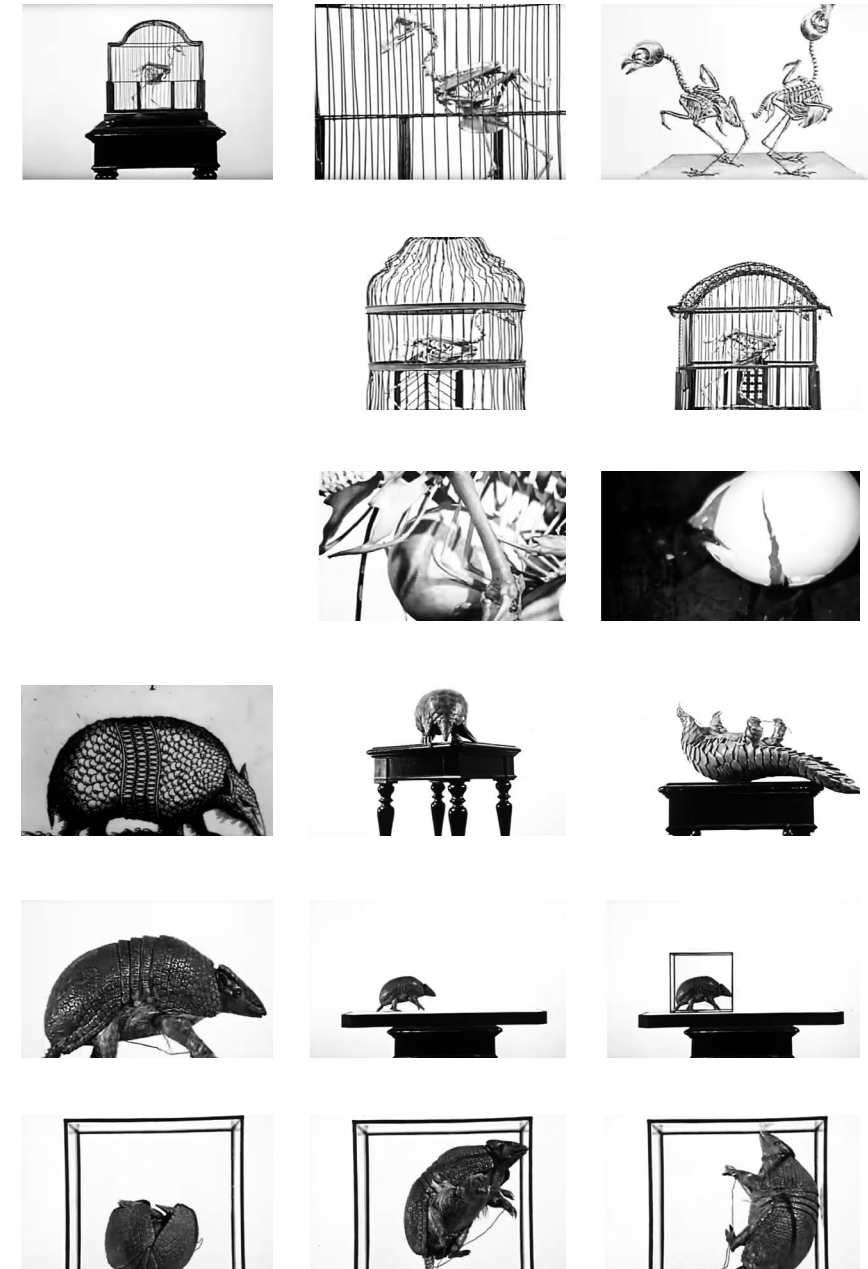
ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΕΙΣ ΜΙΑΣ ΕΥΤΑΚΤΗΣ ΑΤΑΞΙΑΣ :

**ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ**

ΑΝΤΖΟΥΛΑΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:
ΔΗΜΗΤΡΑ ΧΑΤΖΗΣΑΒΒΑ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΙΟΥΛΙΟΣ 2021

DEVIATIONS OF AN ORDERLY DISORDER:
 PROCESSES OF CLASSIFICATION
 AND EVOLUTION OF FORM

CHRISTINA ANTZOULATOU
 T.U.C., JULY 2021

«Είναι δύσκολο να ξεκαθαρίσουμε τη σημασία των λέξεων όπως “τάξη” και χάος.

Ένα τροπικό δάσος είναι διατεταγμένο ή χαοτικό σύστημα;

Η ιστορία κάθε έμβιου είδους θα φαίνεται πολύ απρόβλεπτη και εξαρτημένη σε μεγάλο βαθμό από άλλα είδη και από περιβαλλοντικές περιστάσεις. μολαταύτα όλοι πιστεύουμε ότι το συνολικό πλέγμα του τροπικού δάσους, όπως παρουσιάζεται για παράδειγμα από την ποικιλία των ειδών αντιστοιχεί στο ίδιο το αρχέτυπο της τάξης. Όποια και αν είναι η ακριβής σημασία που θα δώσουμε τελικά σε αυτή την ορολογία , είναι σαφές ότι σε μερικές περιπτώσεις η διαδοχή διακλαδώσεων διαμορφώνει μια μη αναστρέψιμη εξέλιξη , όπου ντετερμινιστικές χαρακτηριστικές συχνότητες παράγουν μια αύξουσα τυχαιότητα που πηγάζει από την πολλαπλότητα αυτών των συχνотήτων»

(Prigogine & Stengers 1986, 232)

/ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

0	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	10
---	------------	----

1	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΣΤΑ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΩΣ ΜΟΡΦΗΣ	
	1.ΔΙΑΝΟΙΞΕΙΣ ΤΑΞΙΝΟΜΙΚΩΝ ΕΔΑΦΩΝ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΛΑΠΛΟΤΗΤΑ	
	Η ΤΕΡΑΤΩΔΗΣ ΤΑΞΙΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ BORGES	20
	ΤΟ ΔΙΑΤΕΤΑΓΜΕΝΟ ΕΔΑΦΟΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ	24
	ΤΟ ΔΙΑΦΟΡΙΚΟ ΕΔΑΦΟΣ ΜΙΑΣ ΠΟΛΛΑΠΛΟΤΗΤΑΣ	30
	2.ΣΥΝΑΡΜΟΓΕΣ: ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΙΑΚΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ	
	ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΟΝ	40
	Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΣΗΣ	42
	Η ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΜΕΝΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	46
	3.ΤΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	
	Η ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΩΝ ΜΟΡΦΩΝ	52
	ΑΠΟ ΤΑ ΔΕΝΔΡΟΕΙΔΗ ΣΤΑ ΡΙΖΩΜΑΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ	56

2	ΕΡΜΗΣ: Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΘΟΥΡΥΒΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΜΙΑΣ ΤΑΞΗΣ	
---	---	--

	Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ RANDOMΕΕΣ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ MICHEL SERRES: ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΗ, ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΞΗ ΣΤΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ	86
	ΕΡΜΗΣ: ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	90
	Ο ΕΡΜΗΣ, ΩΣ ΑΠΟΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ, ΠΑΡΑΓΕΙ ΘΟΥΡΥΒΟ	91
	Ο ΕΡΜΗΣ, ΩΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΡΧΜΕΩΝ ΡΟΩΝ, ΠΑΡΑΓΕΙ ΤΑΞΗ	94
	ΤΟ ΑΣΤΑΘΕΣ ΕΝΕΡΓΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗΣ	96
	Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΘΟΥΡΥΒΟΥ	100
	Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ	104

3	ΕΝΣΑΡΚΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΥΧΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΔΙΑΤΑΞΗ	
---	---	--

	Η ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ ΤΑΞΗ ΤΗΣ ΑΤΑΞΙΑΣ	110
	ΤΟ ΤΕΡΑΤΩΔΕΣ, Η ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ	124

4	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΜΙΑΣ ΟΙΚΟ-ΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ	
---	---	--

	ΥΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΝΟΙΞΕΙΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΩΝ	150
	ΤΑ ΠΑΡΕΚΚΛΙΝΟΝΤΑ ΣΥΜΒΙΟΤΙΚΑ ΕΛΛΑΦΗ ΤΟΥ P. BEESLEY	156

5	ΕΠΙΛΟΓΟΣ	198
---	----------	-----

6	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ - ΠΗΓΕΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	200
---	---	-----

_introduction

/0

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έννοια της τάξης και της διατάραξής της εκφράζονται ως δυο πολωτικές καταστάσεις, ασύμβατες μεταξύ τους. Κύριο ερευνητικό ερώτημα της εργασίας αποτελεί η δυνατότητα διαχείρισης των δυο όρων προκειμένου να βρίσκονται σε θέση συνέργειας για τη δημιουργική σύνθεση και άρθρωση μιας ταξινομικής συνθετικής διαδικασίας.

Η παρούσα ερευνητική εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους η σύγχρονη θεωρητική και αρχιτεκτονική σκέψη διαχειρίζεται πολύτροπα την έννοια της τάξης ώστε να παράγει συνθέσεις που χαρακτηρίζονται από ανοιχτές, ετερογενείς και δυναμικές σχέσεις, ικανές να παρακολουθήσουν τα σύγχρονα φαινόμενα πολυπλοκότητας, ποικιλότητας και εξέλιξης. Οι διατάξεις αυτές επιχειρούν να επαναπροσεγγίσουν τη διατάραξη της τάξης με έναν τρόπο δημιουργικό και όχι καταστροφικό. Για την επίτευξη αυτού του εγχειρήματος είναι καίριας σημασίας η διάνοιξη της ταξινόμησης σε ένα χώρο διανοητικών και υλικών διαδράσεων που παράγουν συνεχώς νέα όρια χωρικής διαχείρισης και κατανόησης. Επιχειρείται δηλαδή, η εξέταση μιας σύνθεσης που είναι ενεργή και ανοικτή στο τυχαίο, τον θόρυβο και το σφάλμα. Τα επιμέρους στοιχεία μιας τέτοιας σύνθεσης δεν είναι σταθερά, αλλά είναι συνεχώς αναδυόμενα, γεγονός που θέτει δυναμικές σχέσεις ορίων που εκλύουν την ετερογένεια και το απρόβλεπτο. Συνεπώς, η σύνθεση από λογικές προσέγγισης καθοδικής αιτιότητας, μεταβαίνει σε προσεγγίσεις ανοδικής αιτιότητας, διαχειριζόμενη τον βαθμό πολυπλοκότητας τόσο της συνθετικής μονάδας, όσο και του ίδιου του ταξινομικού εδάφους.

Η έννοια της μορφής από τα χρόνια των προ-σωκρατικών, εκφράζει μια αναπτυσσόμενη λογική, μια οργανωτική δράση χωρικού σχηματισμού. Η οργανωτική αυτή δράση γίνεται κατανοητή μέσω της έκφρασης και του περιεχόμενου της μορφής και αναδύεται ως μια τάξη διασύνδεσης. Η έννοια της τάξης και η χωρική εικόνα που τη συνοδεύει προσδιορίζει τόσο τα συστήματα σκέψης και τα ταξινομικά πεδία που εδραιώνει όσο και τη λογική εφαρμογής τους σε συγκεκριμένα υλικά περιβάλλοντα.

Κατά κύριο λόγο, η ταξινόμηση έχει συνυφανθεί με μια κλειστή κανονιστική διαδικασία κατά την οποία αρθρώνονται ιεραρχικές σχέσεις, που ταυτοποιούν και εν-τοπίζουν. Στο πεδίο της αρχιτεκτονικής, οι ταξινομήσεις συνήθως αφορούν τυπολογικές διερευνήσεις και συνιστούν διαδικασίες κωδικοποίησης. Δεν είναι λίγες οι φορές που έχουν εφαρμοστεί κλειστές ταξινομικές πρακτικές με σκοπό μια συστηματοποίηση της συνθετικής διαδικασίας. Από την οικουμενική κτηριακή μεθοδολογία του Durand τον 18ο αιώνα, που αποσκοπεί στην τυποποίηση των δυνατοτήτων των συνδυασμών και των παραλλαγών των συνθετικών επιλύσεων, στις τυπολογικές ταξινομήσεις του Rossi και στις ταξινομικές καταγραφές της αντίφασης του Venturi, η έννοια της τάξης έχει λειτουργήσει μέσα σε ένα πεδίο εσωστρέφειας και προσδιορίζεται από τους εγγενείς περιορισμούς του εκάστοτε πεδίου. Τέτοιες συνθετικές πρακτικές λειτουργούν ορθολογικά σε σχέση με τα παγιωμένα και κλειστά συστήματα σκέψης στα οποία ανήκουν και παράγουν χώρους χαμηλής πολυπλοκότητας και χαλαρής οργάνωσης, συγκεκριμένων οριοθετήσεων.

Αντιτιθέμενη σε μια τέτοια λογική, η παρούσα εργασία επιχειρεί να αναδείξει ότι η δυναμική μιας σύνθεσης βρίσκεται στην ικανότητά της να λειτουργεί ως μια αναδυόμενη συναρμογή ανοικτών ταξινομήσεων μεταξύ στοιχείων διαφορετικών και μετασταθερών τάξεων, περιβαλλόντων, εδαφών, γειτνιάσεων. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί ένα τέτοιο εγχείρημα, η εργασία εξετάζει συνδέσεις στη θεωρητική και αρχιτεκτονική σκέψη που δημιουργούν δυναμικές συσχετίσεις στην έννοιας της ταξινόμησης και της μορφής.

Αφετηρία της εργασίας αποτελεί το ταξινομικό έδαφος που προτείνει ο Borges, ένα έδαφος το οποίο εγείρει την ανάγκη να προσδιοριστεί εκ νέου τόσο η έννοια του όρου της ταξινόμησης όσο και η σχέση του με την διαφορετικότητα, προκειμένου η ταξινόμηση που εφαρμόζει να αποσυνδεθεί από την ταυτότητα της «τερατωδίας». Για την επίτευξη αυτού του σκοπού η εργασία επιχειρεί να επαναπροσδιορίσει την ταξινόμηση ως μορφογενετική και παραγωγική δυναμική διαδικασία, να αναδείξει την σημασία της αποσταθεροποιημένης διασύνδεσης των διαφορετικών συστημάτων σκέψης, και να φανερώσει την σημασία του τυχαίου ως υπέρβαση της κανονιστικής τάξης.

Στην πρώτη ενότητα εξετάζεται η ρόλος της ταξινόμησης στην μορφή και ειδικότερα στα εξελικτικά μοντέλα των μορφών. Αναδεικνύονται συγκεκριμένες θεωρητικές σκέψεις που μετατοπίζουν την έννοια της ταξινόμησης από ιεραρχικές σε δυναμικές διαδικασίες. Το παρόν κεφάλαιο αρθρώνεται σε τρία επιμέρους τμήματα. Τα δυο πρώτα αφορούν στην μετάβαση από την ιεραρχική τάξη, στην δυναμική συναρμογή τάξεων. Το πρώτο τμήμα εστιάζει στην κλίμακα του ιδίου του ταξινομικού χώρου, ενώ το δεύτερο εστιάζει στο οντολογικό επίπεδο του είδους ως μορφής. Το τελευταίο τμήμα αφορά στο διάγραμμα, το μηχανισμό διάταξης της πληροφορίας, όπου συνυπάρχουν δυνητικά οι εντατικές μορφές και οι δυνητικές διασυνδέσεις τους. Συγκεκριμένα:

Στην πρώτη υποενότητα, με αφορμή τις ταξινομικές πρακτικές της φυσικής ιστορίας που καταγράφει ο Foucault στο έργο του «Οι λέξεις και τα Πράγματα», αποσαφηνίζονται οι όροι της τάξης και της ταξινόμησης ως ένα ιεραρχικό ενέργημα σχεσιακών διαφορών που εκφράζεται μέσω της γλώσσας και χωροθετείται σε πίνακες μέσω του λόγου και του ορατού. Στη συνέχεια, συντελείται διάνοιξη της ταξινομικής διαδικασίας από σταθερές σε ανοικτές σχέσεις, χάρη στην απεδαφικοποιητική σκέψη της διαφοράς των Deleuze & Guattari. Οι διανοητές εστιάζουν στις συναθροίσεις εντατικών γραμμών διασύνδεσης που σχηματίζουν έναν χώρο πολλαπλότητας, έναν πτυχωμένο χώρο

συνδυαστότητας και ασυνδυαστότητας σειρών και συνεχών ενοτήτων.

Στη δεύτερη υποενότητα, παρουσιάζεται η ανάγκη για μετάβαση από την ιεραρχική οντολογία, όπως εκφράζεται από το ειδικό ον στη σκέψη του Agamben, προς μια διαδικασία συνεχούς παραγωγής μορφής, όπως εκφράζεται από τις σχεσιακές συναρμογές του Delanda. Απαραίτητη διαδικασία για την μετάβαση αυτή αποτέλεσε η έννοια της εξατομίκευσης, το εντατικό ενέργημα στο οποίο αναφέρεται ο Simondon. Η μετάβαση αυτή συντέλεσε στον επαναπροσδιορισμό της ταυτοποιητικής υπόστασης των ειδών.

Στο τελευταίο τμήμα, φανερώνεται η σημασία του διαγράμματος και της συναρμογής, όπως ορίστηκε από τον Delanda, ως η δομή του χώρου της πιθανότητας, της δυνητικής συνύπαρξης των πραγματικών μορφών. Παράλληλα καταγράφεται η εξέλιξη των συστημάτων σκέψης στα εξελικτικά και διανοητικά μοντέλα, έτσι όπως ενσαρκώνεται στη μετάβαση από τη μορφή του δενδροειδούς ιεραρχικού αναπαραστατικού μέσου στη ριζωματική πολύπλοκη διασύνδεση, με σκοπό να μεταφερθεί η σημασία της μορφής από τον τύπο στη συνύπαρξη και τη συναρμογή των αποκλινουσών μορφών .

Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζεται το ενέργημα της σχεσιακής διασύνδεσης, όπως ενσαρκώνεται από τον Ερμή, στη σκέψη του Michel Serres, δηλαδή ως ένα ενέργημα παρέκκλισης που διαταράσσει τα ταξινομικά όρια, και που δημιουργεί σημεία υπερσυμπλοκής πολλών διαφορετικών και αποκλινόντων συστημάτων σκέψης. Συνεπώς, φανερώνεται πώς η διαδικασία της άρθρωσης μιας τάξης συνδηλώνει ταυτόχρονα την ύπαρξη του τυχαίου, της διαταραχής και του Θορύβου. Για την κατανόηση της δημιουργικής και μορφογενετικής σημασίας του Θορύβου, γίνεται αναφορά στην θεωρία της καταστροφής του René Thom.

Στο τρίτο κεφάλαιο καταγράφεται η ενσάρκωση του τυχαίου τόσο στη σκέψη του Bergson υπό την έννοια της αταξίας, όσο και στη σκέψη του Canguilhem υπό τη μορφή του τερατώδους.

Στο έργο του Δημιουργική Εξέλιξη ο Bergson ανάγει αυτό που αποκαλείται ως «αταξία» στην ύπαρξη μιας τάξης ενδεχόμενης, ικανής να δημιουργεί μη συνεκτική και ασύντακτη πληροφορία, η οποία συσσωρεύεται και δημιουργεί απρόβλεπτες δομές. Η έννοια της τάξης αποτελεί ένα διανοητικό δημιούργημα, ενώ η ζωτική ορμή που διαρρέεται στην ύλη αποτελεί ένα γίγνεσθαι απαγκιστρωμένο από τις διανοητικές συλλήψεις υπέρ της δημιουργικής διαδικασίας της ζωής.

Η έννοια της τερατωδίας για τον Canguilhem αποτελεί μια υπέρβαση της κανονιστικής τάξης. Στην σκέψη του διανοητή όλες οι μορφές αποτελούν «κανονικοποιημένα τέρατα». Η έννοια του σφάλματος, της ανωμαλίας και του μη κανονικού, αποτελούν μια τάση μιας δυνατής οργάνωσης. Σύμφωνα με τη σκέψη του, η έννοια της τερατολογίας αποτελεί η ίδια το πεδίο εκείνο που σχημάτισε την τάξη, χάρη στην οποία αρθρώθηκε η φυσική επιστήμη.

Στο τελευταίο κεφάλαιο, αναδεικνύεται η σημασία των οικολογικών θεωρήσεων στη σύγχρονη αρχιτεκτονική πρακτική. Για την κατανόησή τους, η εργασία επικεντρώνεται στις αναπτυσσόμενες μηχανές τοπίου του Philip Beesley. Γίνεται πιο εκτεταμένη αναφορά στην εγκατάσταση Hylozoic Ground, η οποία λειτουργεί ως ένα κινητικό περιβάλλον συνύπαρξης μορφών συνεχώς ανανεούμενης οργάνωσης που παράγει διαρκώς νέες διασυνδέσεις, όρια και αυξανόμενη,μη προβλεπόμενη ποικιλομορφία. Η εγκατάσταση λειτουργεί σε ένα πλαίσιο τελεοδυναμικής ταξινόμησης εγκολπώνοντας το τυχαίο με παραγωγικό τρόπο.

_taxonomies
_species
_arborescene

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΣΤΑ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΩΣ ΜΟΡΦΗΣ

1. ΔΙΑΝΟΙΞΕΙΣ ΤΑΞΙΝΟΜΙΚΩΝ ΕΔΑΦΩΝ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΛΑΠΛΟΤΗΤΑ

1.1 Η ΤΕΡΑΤΩΔΗΣ ΤΑΞΙΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ BORGES

1.2 ΤΟ ΔΙΑΤΕΤΑΓΜΕΝΟ ΕΔΑΦΟΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ

- Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΣΤΗ
ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ FOUCAULT
- Ο ΤΑΞΙΝΟΜΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ
- Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

1.3 ΤΟ ΔΙΑΦΟΡΙΚΟ ΕΔΑΦΟΣ ΜΙΑΣ ΠΟΛΛΑΠΛΟΤΗΤΑΣ

- Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΣΤΗ
ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ DELEUZE
- Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ
ΠΟΛΛΑΠΛΟΤΗΤΑΣ
ΤΟ ΠΤΥΧΩΜΕΝΟ ΕΔΑΦΟΣ
ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΙΚΩΝ ΡΟΩΝ

2. ΣΥΝΑΡΜΟΓΕΣ : ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΙΑΚΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ

2.1 ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΟΝ ΚΑΤΑ AG- AMBEN

2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΣΗΣ ΚΑΤΑ SIMON- DON

2.3 Η ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΜΕΝΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ DELANDA

3. ΤΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

3.1 Η ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΩΝ ΜΟΡΦΩΝ

3.2 ΑΠΟ ΤΑ ΔΕΝΔΡΟΕΙΔΗ ΣΤΑ ΡΙΖΩΜΑΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΕΠΙΜΕΤΡΟ ΤΟ ΡΙΖΩΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Το παρόν κεφάλαιο μελετά την έννοια της ταξινόμησης, μιας πρακτικής που πραγματεύεται **ταυτότητες και διαφορές** (Φουκώ 1986), μέσω ενός συνόλου θεωρητικών βλέψεων, το οποίο αποσκοπεί στη διάνοιξη της έννοιας αυτής σε **μία παραγωγική διαδικασία δυναμικών συναρμογών**. Για την αναθεώρηση και αποσύνδεση του όρου από την κανονιστική, πεπερασμένη και οριοθετημένη του υπόσταση, η έρευνα εκτυλίσσεται σε τρία επίπεδα:

Στην πρώτη υποενότητα, διερευνάται η μετάβαση από τον χώρο του κλειστού, ιεραρχημένου και λογικού πίνακα της ταξινόμησης, όπως αυτός αποδίδεται στις ταξινομικές πρακτικές της Φυσικής Ιστορίας σύμφωνα με τον Michel Foucault, στο ανοικτό έδαφος μίας πολλαπλότητας στη σκέψη του Gilles Deleuze, με σκοπό **τον επαναπροσδιορισμό της έννοιας της διαφοράς, που καθορίζει την ταξινομική διαδικασία, από τη σχεσιακή προσδιοριστική σύγκριση στο εντατικό παραγωγικό ενέργημα.**

Η δεύτερη υποενότητα, εστιάζει στην **αναθεώρηση της ταυτοποιητικής υπόστασης της έννοιας του είδους**. Συγκεκριμένα, μέσω της ειδικής οντολογίας του Giorgio Agamben φανερώνεται η ανάγκη για την αποσύνδεση της έννοιας του είδους από την ταυτοποιητική αρχή μιας ουσιοκρατικής ιεραρχικής οντολογίας. Η συμβολή του Gilbert Simondon είναι καίριας σημασίας για την εσωτερίκευση της εξατομικευμένης οντογενετικής διαδικασίας διαμόρφωσης του είδους και τελικά τη συσχέτισή της με μια επισφαλή συναρμολογημένη ταυτότητα, όπως αυτή που εκφράζεται από την έννοια του συναρμολογήματος, στη σκέψη του Manuel DeLanda.

Τέλος, στην τρίτη υποενότητα μελετάται η έννοια του διαγράμματος, του μηχανισμού διάταξης της πληροφορίας, όπως εκφράζεται από τον Manuel DeLanda, δηλαδή ως μία δομή πιθανότητας κατά την οποία η ύλη είναι συνυφασμένη με μορφογενετικές ικανότητες. Παράλληλα, μελετάται η εξέλιξη των διαγραμματικών μοντέλων από τα δενδροειδή μοντέλα διάταξης στις ριζωματικές δομές διασύνδεσης, με σκοπό **την κατανόηση της παραγωγικής δυναμικής που αναπτύσσει η έννοια του διαγράμματος ως προς την σταθερότητα και την συνεκτικότητα τόσο της έννοιας του είδους, όσο και της ίδιας της υπόστασής του.**

1. ΔΙΑΝΟΙΞΕΙΣ
ΤΑΞΙΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΔΑΦΩΝ :
ΑΠΟ ΤΗΝ
ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ
ΣΤΗΝ
ΠΟΛΛΑΠΛΟΤΗΤΑ

■ Η αναλυτική
φιλοσοφία του
Τζων Ουίλκινς,
1942

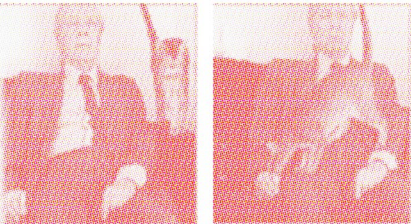
20

1.1

Η ΤΕΡΑΤΩΔΗΣ ΤΑΞΙΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ
ΤΟΥ J. L. BORGES

“οι αμφιλογίες, οι πλεονασμοί κι
ανεπάρκειες μας θυμίζουν αυτές που
ο δόκτωρ Φραντς Κουν αποδίδει σε
συγκεκριμένη κινέζικη εγκυκλοπαίδεια
που φέρει τον τίτλο
Το Ουράνιο Εμπόριο της Αγαθής Γνώσης.
Στις απόμακρες του σελίδες
υπάρχει γραμμένο τα ζώα
χωρίζονται σε [14] κατηγορίες:

α) εκείνα που ανήκουν στον
αυτοκράτορα, β) τα βαλσαμωμένα,
γ) τα εκπαιδευμένα, δ) τα γουρούνια που
θηλάζουν, ε) τις γοργόνες, στ) τα μυθικά,
ζ) τα αδέσποτα σκυλιά, η) αυτά
που περιλαμβάνονται σε αυτή
την ταξινόμηση, θ) εκείνα που
τρέμουν σαν να έχουν τρελαθεί,
ι) τα αναρίθμητα, ια) τα ζωγραφισμένα
με πολύ λεπτό πινέλο από τρίχα καμήλας,
ιβ) και τα λοιπά, ιγ) αυτά που μόλις
έσπασαν ένα βάζο με λουλούδια, ιδ)
εκείνα που φαίνονται από απόσταση σαν
μύγες”
(Μπόρχες, 205, 376)

21

Η ταξινόμηση που αναφέρει ο Borges θέτει ερωτήματα σχετικά με τα όρια της
σκέψης, τη μορφή και τα μοντέλα της γνώσης. Πρόκειται για μια ταξινόμηση
που διαταράσσει τα συστήματα που προτείνουν έναν κόσμο με σταθερά
όρια, και αναδεικνύει την φθαρτότητα της ντετερμινιστικής σκέψης. Εγείρει
το πρόβλημα της **διαφορετικότητας μιας άλλης σκέψης**, η οποία διαχέε-
ται στην απαρίθμησή της προαναφερθείσας ταξινόμησης.

Η ταξινομική αυτή πρακτική μοιάζει με μια τερατωδία η οποία, όμως, δεν αλλοιώνει κανένα πραγματικό σώμα και καμία μορφή, αλλά τον κοινό χώρο συνάντησης των όντων. Η τερατωδία αφορά την εμφάνιση και εφαρμογή μιας χωρίς νόμο και μη σταθερά καθορισμένης δομής διαφοράς μεταξύ των επιμέρους ταξινομηθέντων στοιχείων.

Η τερατωδία της ταξινομικής διαδικασίας του Borges προκαλείται από την ιδιορρυθμία του ασυνάρτητου, των ασυνήθιστων συναντήσεων και από την μεγάλη εγγύτητα της γειτνίασης «αταίριαστων» όντων. Σε αυτήν την συνθήκη της απαρίθμησης όπου τα όντα τίθενται σε τόσο διαφορετικούς τόπους, είναι αδύνατο να συμπλησιάσουν σε έναν κοινό τόπο, πέραν από τον μη-χώρο της γλώσσας.

■ Η τερατωδία της
διαφορετικότητας

Ο Borges δεν προσθέτει κάποια μορφή στον άτλαντα του αδύνατου . **Υποκλέπτει, όμως, το ίδιο το έδαφος όπου τα όντα μπορούν να παρατεθούν** (Foucault 1986). Στην παράδοξη κατηγορία των όντων «που περιλαμβάνονται στην παρούσα ταξινόμηση», φανερώνεται η μη-δυνατότητα παγίωσης μιας σταθερής σχέσης περιεχομένου προς περιέχον ανάμεσα στα επιμέρους σύνολα και σε εκείνο που τα περιλαμβάνει όλα. Το πεδίο αυτό προβάλλεται ως τόπος της ασυνέχειας, ως ρήγμα στις διαπλάθουσες ταξινομήσεις του χώρου (Σταυρίδης 2010).

Κατ’ αυτόν τον τρόπο, η ταξινόμηση στην οποία αναφέρεται το έργο του Borges, οδηγεί «σε μια σκέψη χωρίς χώρο, σε λέξεις και κατηγορίες δίχως εστία και τόπο, οι οποίες όμως βασίζονται σε ένα πανηγυρικό χώρο, παραφορτωμένο με περίπλοκες μορφές, με περιπλεγμένους δρόμους, με αλλόκοτες τοποθεσίες, με μυστικά περάσματα, και αναπάντεχες συνδέσεις» (Foucault 1986,16).

Πρόκειται για μια ετεροτοπική συνθήκη η οποία καταστρέφει τη σύνταξη του λόγου που κάνει τις λέξεις και τα πράγματα να βρίσκονται σε κατάσταση σύζευξης. Λειτουργεί ως **πεδίο ανάδυσης μιας αντί-τάξης, η οποία συγκροτείται από την αποσπασματικότητα και την υπέρθεση θραυσμάτων διαφορετικών και μη συμβατών συμπάντων ταξινόμησης**. Φανερώνεται ένας μη δυνάμενος τόπος, που προσεγγίζεται μόνο ως **«καθαρός αναβρασμός και παράλληλη γέννηση και αλληλοαναίρεση τάξεων»** (Σταυρίδης 2010, 151).

«Το ακατόρθωτο δεν είναι η γειτνίαση των πραγμάτων, είναι το ίδιο το έδαφος στο οποίο θα μπορούσαν να γειτνιασουν» (Foucault 1986, 13).

Για τον διανοητή Michel Foucault, αυτή η διαστρεβλωμένη απαρρίθμηση σπινθηροβολεί μια αταξία που αναδύει «τα αποσπάσματα πολυάριθμων δυνατών τάξεων μέσα στη χωρίς νόμο και γεωμετρία διάσταση του *ετερόκλητου*»(Foucault 1986,14) και αποκαλύπτει την τάξη σύμφωνα με την οποία δομείται ο ορθός λόγος και η νοητική αναπαράσταση της πραγματικότητας .

■ Χώρος ασυνέχειας-χώρος αντίταξης

Τα cabinet de curiosites, αποτελούν το χώρο συλλογών ετερόκλητων στοιχείων που εκφράζουν την “διαλεκτική ένταση (του συλλέκτη) μεταξύ των πόλων της αταξίας και της τάξης”

(Μπενγκιανμιν 2009, 149)

1.2

ΤΟ ΔΙΑΤΕΤΑΓΜΕΝΟ ΕΔΑΦΟΣ ΤΗΣ
ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ

Ι. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΦΟΥ-
CAULT

Το έργο του Γάλλου διανοητή Michel Foucault, ως επί το πλείστον, αναπτύσσει μια **μορφή ανάλυσης που επικεντρώνεται στο λόγο και στην παραγωγή του** , ως ένα **σύστημα πιθανοτήτων για γνώση** (Κατσιαμπούρα 1997). Στο έργο του *Οι Λέξεις Και Τα Πράγματα* (1966) μελετάται η τάξη βάσει της οποίας συγκροτήθηκε η γνώση στο δυτικό πολιτισμό. Συγκεκριμένα , μεγάλο τμήμα του βιβλίου μελετά τη φυσική ιστορία ως επιστήμη της τάξης στο χώρο των λέξεων, των όντων και των αναγκών.

Η έννοια της τάξης είναι συσχετισμένη με την χωρική εμπειρία, καθώς αποτελεί συνθήκη κατά την οποία καθετί αντιστοιχεί σε μια θέση, **συνθήκη σχέσεων ανάμεσα σε θέσεις**. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εγκαθίδρυσή της είναι ένα «σύστημα στοιχείων , δηλαδή ο καθορισμός των τομέων σύμφωνα με τους οποίους θα αναδεικνύεται η τομή , η διάρρηξη και η ύπαρξη συνεχειών (Κατσιαμπούρα 1997).

«Η τάξη είναι αυτόπου δίνεται στα πράγματα ως ο εσωτερικός τους νόμος, το μυστικό δίκτυο σύμφωνα με το οποίο αλληλοκοιτάζονται κατά κάποιο τρόπο και συνάμα εκείνο που υπάρχει μόνο μέσα από τη σκοπιά ενός βλέμματος, μιας προσοχής, μιας γλώσσας»

(Foucault 1986, 17).

■ Σχέση λόγου-
τάξης
Η εμπειρία της
τάξης

"Ο λογοτεχνικός λόγος αναπτύσσεται με αφετηρία τον ευατό του, σχηματίζοντας ένα δίκτυο, κάθε σημείο του οποίου διακρίνεται από τα άλλα, σε απόσταση μάλιστα από τα πιο κοντινά, τοποθετείται σε σχέση με όλα , σε έναν χώρο ο οποίος τα υποδέχεται και τα χωρίζει" (Foucault 1998, 13)

Η εμπειρία της τάξης και οι τρόποι ύπαρξής της βρίσκονται ανάμεσα στους διατακτικούς κανόνες και την στοχαστική γνώση .Σε αυτή τη διάμεση περιοχή η εμπειρία της τάξης μελετάται υπό το πρίσμα της *αρχαιολογίας* δηλαδή όχι μέσω ενός συνεκτικού λόγου, αλλά μέσω «ενός λόγου που πρέπει να διατηρηθεί μέσα στις πολλαπλές του μορφές, στις ιδιομορφίες και τοπικές διαμορφώσεις ^[1]» (Κατσιαμπούρα 1997).

Η ταξινομήση αφορά στην οργάνωση συστήματος σημείων και συγκροτείται όταν εντάσσονται περίπλοκες φύσεις σε τάξη. **«Η ταξινομία πραγματεύεται ταυτότητες και διαφορές. Είναι η επιστήμη των αρθρώσεων και των τάξεων, η γνώση των όντων »** (Foucault 1986,120). Συνεπάγεται ένα continuum πραγμάτων, μια ορισμένη δυνατότητα που φανερώνει το συνεχές, με την ανασύσταση των δεσμών *ασυνεχών παραστάσεων* ^[2] (Foucault, 1986).

Οι ταξινομήσεις αναδημιουργούν τη φυσική τάξη ώστε αυτή να διακατέχεται από συνέχεια και σταθερότητα. Η εγκαθίδρυση μιας τάξης θέτει θέσεις εγγύτητας , συνάρθρωσης και συναρμολόγησης συγκεκριμένων περιεχομένων. **Στην διαδικασία αντίληψης και περισυλλογής των φυσικών όντων υπάρχει τάξη στην οποία οφείλουν τα όντα την κανονικότητά τους.** Οι ιδιότητες της τάξης «αναγνωρίστηκαν, τέθηκαν, συνδέθηκαν με το χώρο και το χρόνο για να σχηματίσουν το θετικό βάθρο των γνώσεων όπως εκδηλώνονται στη (...) φυσική ιστορία και τη βιολογία» (Foucault 1986,19).

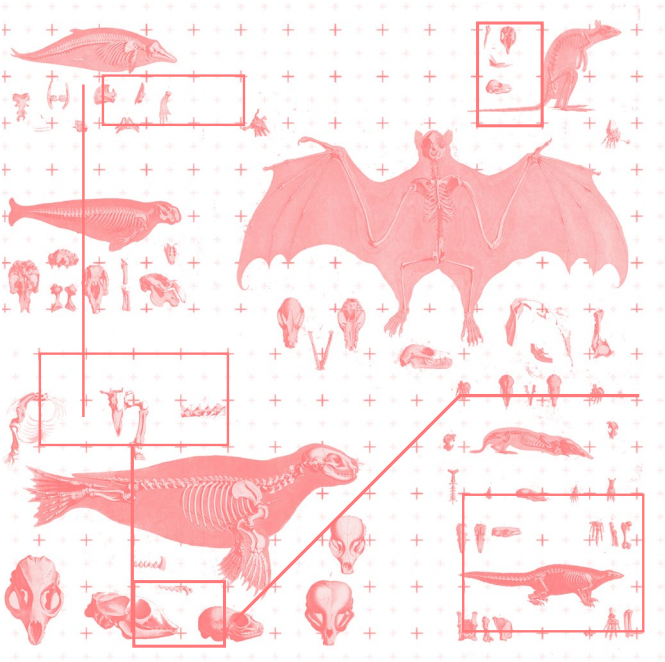
^[1] "Η αρχαιολογία απευθύνεται στο γενικό χώρο της γνώσης, στις διαμορφώσεις της και στον τρόπο ύπαρξης των πραγμάτων που εμφανίζονται εκεί, ορίζει συστήματα ταυτοχρονίας καθώς και τη σειρά των αναγκών και επαρκών μετατροπών για να περιγράψει το κατώφλι μιας νέας θετικότητας." (Foucault,1986,21)

■ Η επιστήμη των
αρθρώσεων και
των τάξεων

^[2] Σύμφωνα με το Foucault, η ανθρώπινη εμπειρία προσεγγίζει το συνεχές της φύσης με αυθαίρετο λεπτοτεμαχισμένο και μπερδεμένο τρόπο, σε σχέση με τον πραγματικό γεωγραφικό χώρο που φανερώνει τα όντα περιπλεγμένα μέσα σε μια τάξη ,η οποία συγκρινόμενη με το μεγάλο πλέγμα των ταξινομιών, αποτελεί τύχη, σταξία και αναταραχή.

■ Χωρικοποίηση της γνώσης-εκτατική συγκρότηση των όντων

ii. Ο ΤΑΞΙΝΟΜΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ -Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Στη φυσική ιστορία συντελείται μια χωρικοποίηση της γνώσης. «Η Φυσική Ιστορία, κατά τον δέκατο έβδομο και δέκατο όγδοο αιώνα (..) είναι ένα σύνολο κανόνων για να μπουν στη σειρά αποφάνσεις, ένα σύνολο υποχρεωτικών σχημάτων εξάρτησης, τάξης και διαδοχών όπου κατανέμονται τα παλινδρομικά στοιχεία που μπορεί να ισχύσουν ως έννοιες» (Foucault 1987, 89). Οι κατανομές σε είδη και τάξεις είναι καθαρά «ονομαστικές» και εκπροσωπούν τις υφιστάμενες ανάγκες και τα όρια των γνώσεων.

Αντικείμενο της φυσικής ιστορίας αποτελεί η έκταση βάσει της οποίας συγκροτούνται τα όντα της φύσης. Προσδιορίζεται με όρους ποσοτικούς, μορφικούς, αναλογίας και σχεσιακής κατανομής. Έτσι, το πεδίο του ορατού ανάγεται σε ένα σύστημα μεταβλητών, υποδηλωμένων μέσω σαφούς και περατής περιγραφής (Foucault, 1986).

Γίνεται λόγος για την φαινομενική απλότητα ενός περιγεγραμμένου ορατού σύμφωνα με την οποία «(τα όντα) γίνονται ορατά όχι τόσο στην οργανική ενότητά τους, όσο με τον ορατό τεμαχισμό των οργάνων τους» (Foucault 1986,201)

Κατ’ αυτόν τον τρόπο, η φυσική ιστορία υποδηλώνει με ακρίβεια το σύνολο των φυσικών όντων και τα θέτει σε συνθήκη γειτνίασης ή διαχωρισμού, εδραιώνοντας ταυτόχρονα μια «βέβαιη υποδήλωση και μια

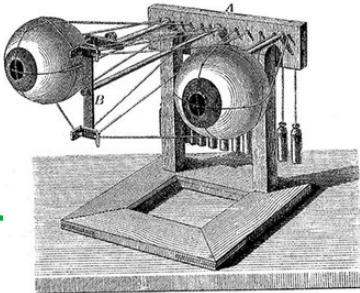
ελεγχόμενη παραγωγή λέξεων» (Foucault 1986,203).

Συνεπώς, η φυσική ιστορία καθίσταται δυνατή υπό «τον κοινό δεσμό των ταξινομηθέντων πραγμάτων και της γλώσσας με την παράσταση» (Foucault 1986, 194). Δημιουργεί σχέσεις εγγύτητας μεταξύ γλώσσας - βλέμματος και ιδωμένων πράγματος - λέξεων. Οι λέξεις για την ταξινομία σημαίνουν συγκρότηση και προφανή εκδήλωση της τάξης των πραγμάτων. Η ταξινόμηση βρίσκεται ανάμεσα σε μια θεωρία του οργανισμού και σε μια θεωρία του σημαδιού (Foucault 1986).

Στην φυσική ιστορία διανοίγεται κανείς «στην παράσταση μέσω μιας ανάλυσης που προλαμβάνει τη δυνατότητα της ονομασίας. Είναι η δυνατότητα να δούμε, εκείνο που θα μπορούσαμε να πούμε» (Foucault, 1986, 192). Πρόκειται για το πεδίο που τα όντα και οι λέξεις στέκονται μαζί. Ο χώρος της φυσικής ιστορίας βρίσκεται στους κήπους , στις συλλογές , στα βοτανολόγια, δηλαδή στο άχρονο ορθογώνιο των τόπων που τα πράγματα παρατίθενται στη σειρά, με ορατές τις όψεις, συμπλησιασμένα σύμφωνα με τα κοινά τους χαρακτηριστικά (Foucault 1986) .

Στην κλασική εποχή, η συγκρότηση της φυσικής ιστορίας πραγματοποιείται ως δυνατότητα εγκαθίδρυσης ενός διατεταγμένου πίνακα ταυτοτήτων και διαφορών ανάμεσα στις παραστάσεις. Αυτό το πεδίο της διάταξης , λειτουργεί ως κοινός τόπος στην εμπειρική ορατότητα και στους ουσιώδεις κανόνες, καθώς και ως δεσμός των κανονικοτήτων της φύσης και των ομοιοτήτων της φαντασίας. Ο πίνακας παραθέτει την εμπειρική σειρά των παραστάσεων σε συνθήκη ταυτοχρονίας και την διαδοχή των στοιχείων του βάσει μιας λογικής σειράς, μιας ταξινομικής αλληλουχίας του συνόλου των στοιχείων της φύσης (Foucault 1986).

Οι πίνακες αποτελούν αποσπάσματα του συνόλου της επιφάνειας των έμβιων ειδών κατά τον τρόπο με τον οποίο τεμαχίστηκε, αναστατώθηκε και παγιώθηκε (Foucault, 1986). Εγκαθιδρύονται συστηματικά ή μεθοδικά [3] μέσα στο πλήθος των προσομοιοτήτων και παρουσιάζουν

«Η φυσική ιστορία δεν κατέστη δυνατή επειδή κοιτάξαμε καλύτερα και από πιο κοντά. (..) η κλασική εποχή επινόησε, αν όχι το να κοιτάζει όσο λιγότερο γίνεται, τουλάχιστον το να περιστέλλει εθελούσια το πεδίο της εμπειρίας της» (Foucault 1986,195).

■ Διατακτικοί πίνακες : ο τοπος των δυνατών τάξεων

[3] Η μέθοδος και το σύστημα αποτελούν δυο διαφορετικούς τρόπους καθορισμού των ταυτοτήτων μέσω του γενικού δικτύου των διαφορών. Το σύστημα αφορά ένα περατό και σχετικά περιορισμένο σύνολο χαρακτηριστικών των οποίων μελετώνται οι σταθερές και οι παραλλαγές. Είναι μία αυθαίρετη μεθόδευση , καθώς παραμελεί κάθε ταυτότητα και διαφορά που δεν είναι σχετική με την εκάστοτε δομή που το διαμορφώνει. >

«Από την άλλη πλευρά η μέθοδος αφορά ολι-κές συγκρίσεις στο εσω-τερικό εμπειρικά συ-γκροτημένων συνόλων με υψηλό αριθμό δυνα-τοτήτων ώστε η απα-ρίθμηση των διαφορών να περατωθεί και να διασφαλιστεί η εδραί-ωση των ταυτοτήτων και των διαφορών. (Foucault 1986)

ένα **πεπερασμένο σύνολο δυνατοτήτων**. Οι ομοιότητες είναι οι κατατεθειμένες και παγιωμένες μορφές μιας διαδοχής που αρθρώνονται από αναλογία σε αναλογία. Δημιουργούν ενώσεις και διαχωρισμούς στα πράγματα.

Ο πίνακας στην κλασική σκέψη είναι «ο τόπος όλων των δυνατών τάξεων, ημήτρα όλων των δυνατών σχέσεων, η μορφή κατανομής όλων των όντων στην παράδοση ατομικότητά τους (...). Οι γειτνιάσεις που εκδηλώνει, οι στοιχειώδεις ταυτότητες που οριοθετεί και δείχνει την επανάληψη τους, οι ομοιότητες που αποσυνδέει εκθέτοντάς τις, τα σταθερά μεγέθη που μας επιτρέπει να επισκοπήσουμε, είναι αποτελέσματα ορισμένων συνθέσεων ή οργανώσεων ή συστημάτων» (Foucault 1986, 348). Ο πίνακας καθορίζει τον τρόπο αντίληψης του συνόλου των όντων.

Οι σειρές που διατρέχουν τον χώρο ενός πίνακα, παρουσιάζουν εξ αρχής όλες τις δυνατότητες. Η ομοιότητα, που αποτελεί μορφή και ταυτόχρονα περιεχόμενο γνώσης, εξαρθρώνεται σε μία ανάλυση που περιορίζεται σε όρους ταυτότητας και διαφοράς. Έτσι, ο πίνακας αποτελεί το χωρίς κενά, στέρεο δίκτυο στο οποίο συνάπτονταν οι ορατές μορφές των όντων, η δομή των έμβιων. Αυτές, συνιστούν μια *ευσταθή δύναμη* που κατανέμει τις παραστάσεις τους εντός του, σύμφωνα με τις ίδιες πάντα μορφές. Συνεπώς, **το ον στην κλασική εποχή είναι πλήρες**. Εκτεινόμενο μέσα στον πίνακα, δίνεται στον αναλύσιμο χώρο της παράστασης υπό το πρίσμα μιας οντολογίας που αφορά ομοιότροπα και *μηχανιστικά* όλα τα υλικά όντα. Η κλασική σκέψη αντιλαμβάνεται την δυνατότητα ενός *γίνεσθαι* που διακυμαίνεται μέσα σ' έναν προϋπάρχοντα πίνακα πιθανών παραλλαγών (Φουκώ 1986). «Η επιστημολογική κατανομή που χαράζεται από τον πίνακα και το συνεχές είναι τόσο θεμελιώδης ώστε **το γίνεσθαι παραλαμβάνει μια σχέση ενδιάμεση και μετρημένη από τις απαιτήσεις του συνόλου**» (Φουκώ 1986, 228). **Επομένως, το κάθε είδος περιορίζεται στην πεισματική του διαφορά και στην τάση να διατηρηθεί ως έχει**. Η κλασική τάξη εκφράζει έναν λόγο και μια τάξη της διαφοράς που δεσπόζει κυριαρχικά και σταθερά. Η τάξη των διαφορών, που εδραιώνει την διάταξη των όντων υπό τη σταθερή μορφή ενός πίνακα, υπονοεί τη σχεσιακή διάκριση προσομοιοτήτων και εγκαθιδρύεται με τρόπο ισόμορφο της γλώσσας: Η

σταθερή και σφικτή ενότητα του κλασικού λόγου συγκροτείται από την ονομασία, δηλαδή από το πεδίο εκείνο που οι λέξεις και τα πράγματα συνάπτονται στην κοινή τους ουσία.

Το πεδίο αυτό «οριοθετείται μέσα στο ακατάπαυστα διατηρούμενο μετεωρισμό του ονόματος δηλαδή με όλον αυτό το χώρο που περιβάλλει το όνομα, το κάνει να ταλαντεύεται γύρω από εκείνο που αναπαριστά, αφήνει να εμφανιστούν τα στοιχεία ή η γειτνίαση ή οι αναλογίες εκείνου που ονομάζει. (...) Το όνομα είναι το τέρμα του λόγου» (Φουκώ 1986, 180). Με αντίστοιχο τρόπο, η έννοια της διαφοράς περιορίζεται στην σταθερή και άκαμπτη διάταξη ενός πίνακα, οριοθετώντας την ποικιλομορφία σε στατικές τυπολογίες και ονομασίες.

Με αντίστοιχο τρόπο, **η έννοια της διαφοράς περιορίζεται στην σταθερή και άκαμπτη διάταξη ενός πίνακα, οριοθετώντας την ποικιλομορφία σε στατικές τυπολογίες και ονομασίες.**

1.3

ΤΟ ΔΙΑΦΟΡΙΚΟ ΕΔΑΦΟΣ ΜΙΑΣ ΠΟΛΛΑΠΛΟΤΗΤΑΣ

Ι. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ DELEUZE

Κύρια προβληματική της ταξινόμησης αποτελεί ο τρόπος κατάταξης των διαφορών. Όντας αναστοχαστική έννοια, είναι απόλυτα υποταγμένη στις απαιτήσεις της αναπαράστασης: στην αντίθεση των κατηγορημάτων, στην αναλογία της κρίσης, στην ομοιότητα της αντίληψης και στην ταυτότητα της έννοιας (Ντελέζ 2019).

Ο Γάλλος μεταδομιστής φιλόσοφος Gilles Deleuze επισημαίνει την σημασία της διαφοράς, την ίδια στιγμή που η δυτική σκέψη διακατέχεται από το προνόμιο της ταυτότητας έναντι της διαφοράς. Για αυτόν, ο κόσμος συγκροτείται ως μια διαρκή μετάπλαση της διαφοράς. Η διαδικασία αυτή αποτελεί την **σύνθεση**, κατά την οποία δημιουργικές διαφορές συνδέονται σε νέες γραμμές δημιουργίας. Πρόκειται για την ίδια την ύπαρξη της ζωής, μια **παραγωγική και θετική διαφορά** (Colebrook 2002).

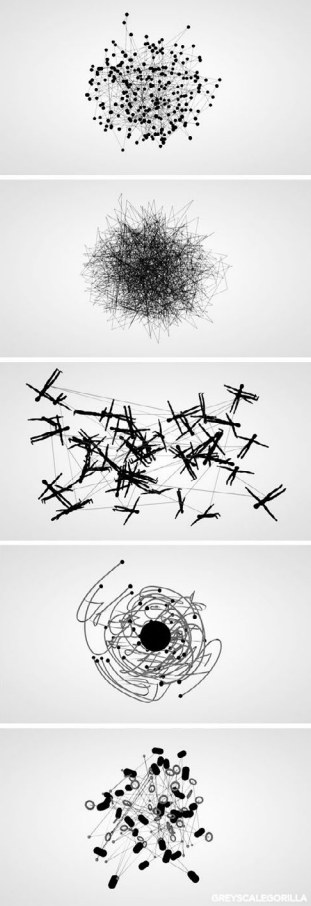
Στο έργο του Διαφορά και Επανάληψη, ο διανοητής αναπτύσσει τη φιλοσοφία της διαφοράς, μιας διαφοράς όχι αναπαραστατικής και προσδιοριστικής^[4], αλλά καταφατικής. Πρόκειται για μια έννοια που δεν προσεγγίζεται ως σχεσιακή διαφορά μεταξύ εκτεταμένων μονάδων, αλλά **ως προσδιορισμό καθ' εαυτόν** (Ντελέζ 2019), ως «ενεργή διαφορά, που διαφοροποιεί τα πράγματα και που επιτρέπει την εμφάνιση αναγνωρίσιμων και επαναλαμβανόμενων ταυτοτήτων» (Colebrook 2002:82). Δεν πρέπει να ταυτιστεί με την ποικιλομορφία και την ετερότητα, φαινόμενα μιας προσδιοριστικής ανισότητας μεταξύ στοιχείων, αλλά με «το καθεστώς στο οποίο ο προσδιορισμός παίρνει τη μορφή μιας μονόπλευρης

διάκρισης» (Ντελέζ 2019,79) δίνοντας τη μορφή ενός καθολικού εαυτού, ενός αποχρώντος λόγου, ενός απροσδιόριστου αντικειμένου.

«Η διαφορά πρέπει να γίνεται (...) η ύψιστη ενότητα, να αναφέρεται σε άλλες διαφορές οι οποίες ποτέ δεν το ταυτίζουν (το αντικείμενο), αλλά μάλλον το διαφοροποιούν. Κάθε όρος σειράς, όντας ήδη διαφορά, οφείλει να τεθεί σε μια μεταβλητή σχέση με άλλους όρους, συγκροτώντας κατ' αυτόν τον τρόπο άλλες σειρές, απαλλαγμένες από κέντρο και σύγκλιση. (...) Κάθε αντικείμενο, κάθε πράγμα, οφείλει να δει την ταυτότητά του να απορροφάται μέσα στη διαφορά, και τίποτα να μη είναι περισσότερο από μια διαφορά ανάμεσα σε άλλες διαφορές. Η διαφορά οφείλει να εμφανίζεται ως το **διαφέρειν**» (Ντελέζ 2019, 114).

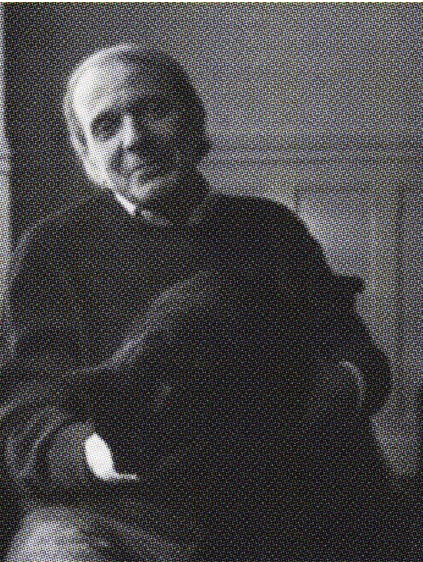
Το άμορφο είναι των διαφορών, η δύναμη του μετασχηματισμού που **ωθεί κάθε αντικείμενο στην αποσυγκρότηση της αναπαράστασής του, είναι η επανάληψη**. Εκφράζεται μέσω του ετερόκλιτου. «Είναι ωσάν η επανάληψη να μην ήταν ποτέ επανάληψη του ίδιου, αλλά πάντοτε του διάφορου, και το αντικείμενο της διαφοράς να είναι η επανάληψη» (Ντελέζ 2019, 356). Η οντολογία της διαφοράς και επανάληψης, καταστρέφοντας την διαλεκτική σχέση του αντιφατικού και του ταυτόσημου που εδραιώνει την αναπαραστατική και εν-τοπιστική λειτουργία μια ταξινομικής διαδικασίας εδραίας κατανομής, δομείται βάσει της ταυτόχρονης σημασίας του είναι ως διαφέρειν και ως διαφοροποιείσθαι (Ντελέζ 2019).

Έτσι, η διαφορά αποτελεί τη **συνεχή μεταμόρφωση και το γίνεσθαι, και όχι τον γνωσιολογικό σχετικισμό και τον συνεπακόλουθο σκεπτικισμό** που χαρακτηρίζουν μια ορθολογική και σταθερή ταξινόμηση (Μπουντάς 2019). Καθώς η ορθή κρίση, όντας εκ φύσεως εσχατολογική, διαχωρίζει και απομακρύνει τη διαφορά από το αντικείμενο που επιμερίζεται, ο Deleuze στρέφεται προς μια ακαριαία, νομαδική κατανομή, η οποία κατευθύνει τη διαφορά στην κατάργηση των επιμέρους διαφορών και στην αντιστάθμιση των μεριδίων (Ντελέζ 2019).

Νομαδική κατανομή ενός γίνεσθαι

■ Η διαφορά και η επανάληψη πέραν αυτοποιητικών και αναπαραστατικών λειτουργιών

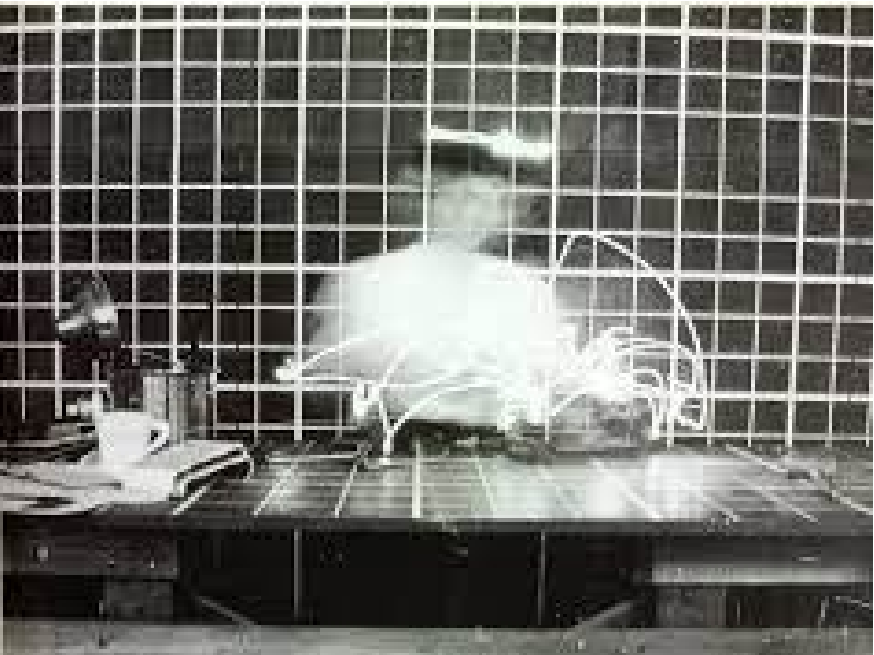

[4] Σύμφωνα με τη σκέψη του Deleuze «κάθε προσδιορισμός είναι μια άρνηση» (Deleuze 2019,109). Η διαφορά δεν αναπαριστά το απροσδιόριστο, το αδιαφοροποίητο, δηλαδή όρους που εκκράζουν άρνηση, αλλά υποστηρίζει την κατάφαση. «Στην ουσία της, η κατάφαση είναι από μόνη της διαφορά» (ο.π.).

■ Συνύπαρξη εν
δυνάμει και εν
ενεργεία όντων

Απομακρύνοντας τη σκέψη από την ορθή κρίση και τον λόγο που συνεπαγόταν μια διαδικασία ταύτισης, επισημαίνεται **η σημασία του ά-λογου ή του παράλογου «ως αντίσταση του πολύμορφου στον ταυτίζονται λόγο»** (Ντελέζ 2019, 315). Η διαφορά δεν αποτελεί πλέον ταξινομική κατηγορία, αλλά τη ρίζα του πολύμορφου.

Αυτή η ρίζα του πολύμορφου εκφράζει το γίνεσθαι, μια παραγωγική δραστηριότητα, κι αφορά τη **συνθήκη κίνησης και μεταβολής καταστάσεων**, χρονικών στιγμών, τόπων, η οποία όμως δεν υποδηλώνει τη σχέση ανάμεσα σε στατικούς όρους, και τη διαδοχή παροντικών τμημάτων και διακριτών χρονικά στιγμών. Αντίθετα, ενσαρκώνοντας διαδικασίες νομαδικής κατανομής, αποτελεί η ίδια το περιβάλλον ενός αποχρώντος λόγου της αλλαγής, που ενυπάρχει ανάμεσα στα άκρα και οργανώνει κατά την τάξη του χρόνου τα πράγματα, υπό συνθήκες εκτατότητας. Έτσι, η σκέψη μετατοπίζεται από την αντίληψη σταθερών αντικειμένων και ιδιοτήτων σε μια οντολογία εντατών δυνάμεων, οι οποίες κατά το συσχετισμό τους, συγκροτούν τον κόσμο των εκτεταμένων αντικειμένων. **Διαφαίνεται ο κόσμος της συνύπαρξης του εντατού «εν δυνάμει» και του εκτεταμένου «εν ενεργεία»** που πολλαπλασιάζει τα ενδιάμεσα και μεταλλάσσει το άνισο στο διαιρετό (Ντελέζ 2019). Συνεπώς μέσω αυτής της συνύπαρξης, η προοδευτική

έννοια της διαφοράς μιας ταξινομικής διαδικασίας δεν συνάπτει κάποια συνθήκη σύζευξης, όσο μια **πρόβλεψη από το απρόβλεπτο στο προβλεπτό, μια μετάβαση από την παραγωγή διαφορών στην αναγωγή τους** (Ντελέζ 2019).

«Η διαφορά και η επανάληψη στο εν δυνάμει εδραιώνουν την κίνηση της υλοποίησης, της διαφωροποίησης ως δημιουργίας. Υποκαθιστούν επομένως την ταυτότητα και την ομοιότητα του δυνατού, η οποία εμπνέει μια ψευδοκίνηση μόνο, την ψευδή κίνηση της υλοποίησης που εκλαμβάνεται ως αφηρημένος περιορισμός.» (Ντελέζ 2019, 302)

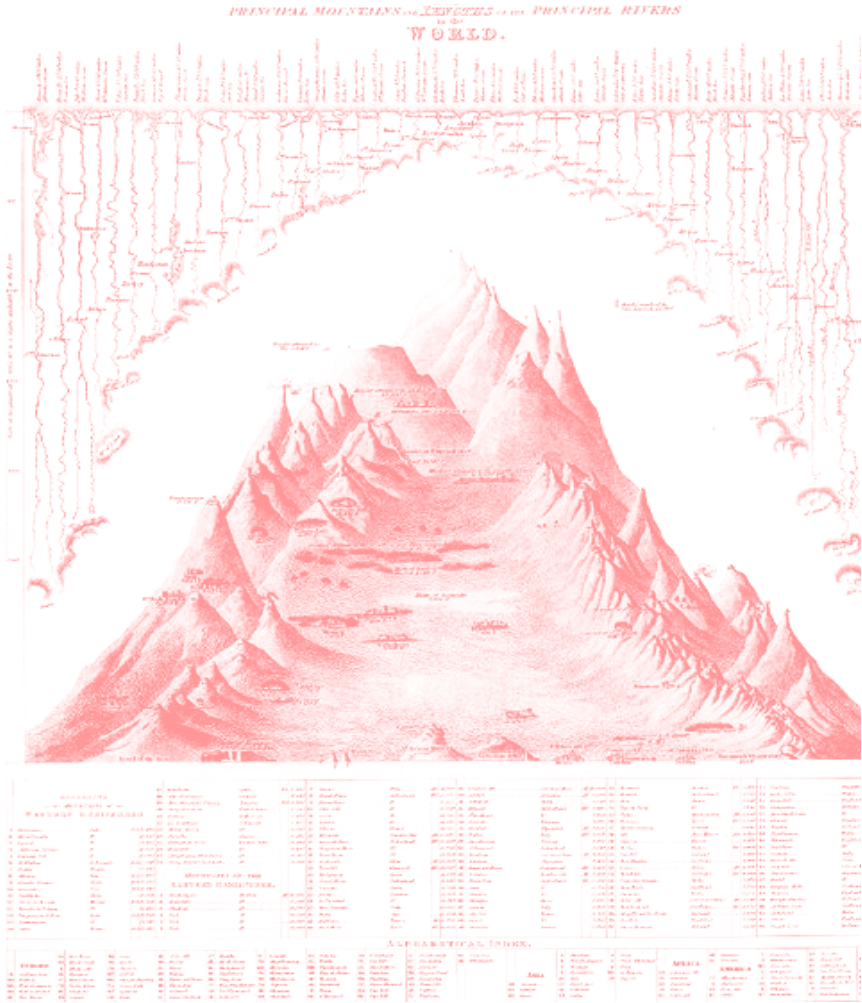
Σε αυτό το πεδίο της συνύπαρξης των εν ενεργεία και των εν δυνάμει όντων, η σημασία της έντασης και της κίνησης έχει κεντρική θέση καθώς αποτελεί τον καταλύτη για την ενεργοποίηση του δυνητικού. Η ένταση είναι μια δημιουργική ενικότητα παραγωγής όντων (από τα οποία κανένα δε της προσομοιάζει) κι άρα έκτασης. Οι εντασιακές δυνάμεις δημιουργούν χωρίς να υπόκεινται σε μετρήσιμες εκτάσεις, αλλά μάλλον σε υπαρκτά συμβάντα που ενεργοποιούνται σε γεγονότα και καταστάσεις πραγμάτων. Ο Deleuze προτάσσει τη σημασία της έντασης, έναντι της έκτασης, δίνοντας έτσι έμφαση στη συνεχή ροή του γίνεσθαι και αποφεύγοντας τις αναγωγές των χρονικών σειρών σε σύνολα διακριτών στιγμών. Μέσω αυτής της προοδευτικής σημασίας της διαφοράς, η ταξινομική πρακτική δεν αφορά μια παγιωμένη και σταθερή διαδικασία, αλλά μια κίνηση, μια εκ φύσεως ανεπαίσθητη κατάσταση, η οποία προδίδεται όταν επιχειρείται να συλληφθεί μέσω της αντίληψης ως τη μετατόπιση ενός κινητού σώματος ή την ανάπτυξη της μορφής. Οι κινήσεις και τα γίνεσθαι δεν εκφράζονται μέσω αντιληπτικών ορίων καθορισμού, παρά μόνο μέσω μιας εν σειρά συγκρότησης *μεσοδιαστημάτων* που συστέλλονται και διαστέλλονται, δηλαδή ενδιάμεσων, ή *χάοσμων*, στα οποία το χάος δύναται να γίνει ρυθμός (Deleuze & Guattari, 2017). Σε αυτό το μεταβαλλόμενο χάος των όντων, οι διαφορικές ροές συνυπάρχουν υπό συνθήκες μηχανικής σύνδεσης.

■ Το έδαφος των
διαφορικών
ρωών

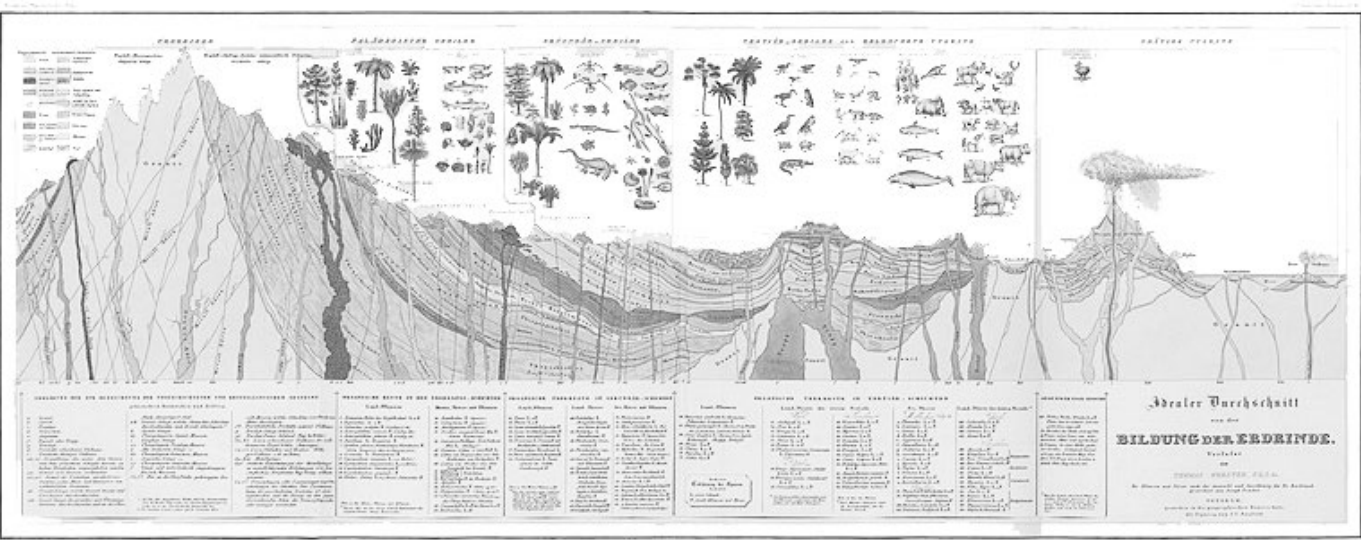
[5] Ως έδαφος ορίζεται «η επιφάνεια επί της οποίας εγγράφεται όλη η διαδικασία της παραγωγής, όπου καταγράφονται τα αντικείμενα, τα μέσα και οι δυνάμεις εργασίας, όπου κατανέμονται οι φορείς και τα προϊόντα.» (Deleuze & Guattari, 2016,162) Ένα έδαφος διαμορφώνεται στο επίπεδο μιας ορισμένης αποκωδικοποίησης ολισθαίνοντων και συγκοινωνούντων χωροχρονικών συμπαγών (περιβαλλόντων), και μιας ανασύνταξης ετερογενούς δυναμικού (ρυθμός) σε μια και μόνο δέσμη .

Η σύλληψη της διαφοράς ως ένα γίνεσθαι και όχι πλέον ως μια συνιστώσα κατηγοριοποίησης, διευρύνει αφ' ενός τα αντιληπτικά όρια, αφετέρου την ίδια την υπόσταση και τη σταθερότητα ενός ταξινομικού εδάφους [5]. Οι διανοητές Gilles Deleuze και Felix Guattari στα έργα τους ο Αντί - Οιδίπους και Χίλια Πλατώματα εισάγουν την έννοια της **εδαφικοποίησης** [6] προκειμένου να εκφράσουν τον τρόπο κατά τον οποίο οι διαφορικές ροές και συνδέσεις γίνονται ενεργές, ή συνεκτικές και σταθερές (Colebrook 2002) .

Η έννοια αυτή αποτελεί τον διαφοροποιητικό παράγοντα κατά τον οποίο οι διαφορικές εδαφικές συνιστώσες μετατρέπονται από διανυσματικές σε διαστατικές και από λειτουργικές σε εκφραστικές (Deleuze & Guattari 2017). **Συνιστώντας μια διαρρύθμιση, ένα έδαφος -όπως αυτό μιας ανοικτής ταξινομικής πρακτικής- αφορά την έκφραση και το περιεχόμενο, στοιχεία τα οποία δεν λειτουργούν πλέον σημειωτικά , αλλά ταυτόχρονα, αδιαχώριστα και αμοιβαία.** Έτσι ένα έδαφος, αντί για σταθερά αντικείμενα, παρουσιάζει **αδιαμόρφωτες ύλες, αποκεντρωμένες δυνάμεις και λειτουργίες, που εμφανίζουν μια εδαφική ζώνη σώματων μετασχηματισμών και αποδίδονται στα πράγματα ως ιδιότητες** (Deleuze & Guattari 2017).

[6] «Η εδαφικοποίηση είναι το ενέργημα του ρυθμού που έγινε εκφραστικό ή των συνιστωσών περιβαλλόντων που έγιναν ποιοτικές. Το σημάδεμα ενός εδάφους διαθέτει διαστάσεις αλλά δεν είναι μέτρο, είναι ρυθμός. Διατηρεί τον γενικότερο χαρακτήρα του ρυθμού, δηλαδή την εγγραφή του σε μια επιφάνεια διαφορετική από εκείνη των δράσεων, αλλά , τώρα, οι δυο επιφάνειες ξεχωρίζουν όπως αυτή των εδαφικοποιητικών εκφράσεων και εκείνη των εδαφικοποιημένων λειτουργιών» (Deleuze & Guattari, 2017,387)

Ως εκ τούτου, η έννοια της εδαφικότητας καθίσταται εύπλαστη και ανοικτή σε διαφορετικούς τύπους και γραμμές εδαφικών διαρρυθμίσεων που την διασχίζουν και την συρρέουν προς νέες κατευθύνσεις απεδαφικοποίησης – επανεδαφικοποίησης. Το έδαφος ανα-συγκροτείται διαρκώς από παντοειδή αποκωδικοποιημένα θραύσματα περιβαλλόντων τα οποία αναπτύσσονται εν είδει αντιστίξεων και μοτιβών, αναδιοργανώνοντας τις λειτουργίες και ανασυντάσσοντας τις δυνάμεις και τις αποδιδόμενες ιδιότητες (Deleuze & Guattari 2017).

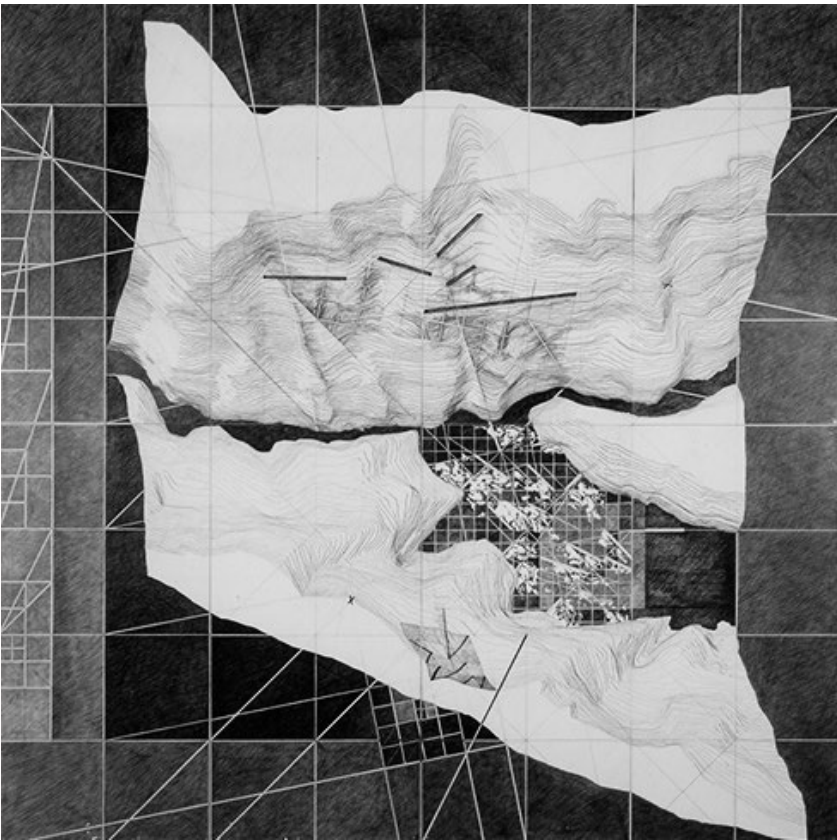
ii. Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΛΑΠΛΟΤΗΤΑΣ-ΤΟ ΠΤΥΧΩΜΕΝΟ ΕΔΑΦΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Τα διαφορικά συστήματα με τις συνηκούσες και τις ετερόκλητες σειρές φανερώνουν το λόγο του πολλαπλού, του χάους και της διαφοράς. Αρθρώνουν μια πολλαπλότητα απαλλαγμένη από την ανάγκη ενότητας για την μορφοποίηση ενός συστήματος (Ντελέζ 2019). Η πολλαπλότητα, λειτουργώντας ως *συλλογή ή σύνδεση* μερών, διακρίνεται σε εκτεταμένη και εντατική, με την εντατική να παράγει τη σχέση μεταξύ διαφορετικών συνόλων διακριτών όρων (εκτεταμένη πολλαπλότητα) και να αποτελεί μια ενεργή διαφορά (Colebrook,2002).

«Μια (..) πολλαπλότητα, συγκροτείται από την εν δυνάμει συνύπαρξη σχέσεων ανάμεσα σε γενετικά ή διαφορικά στοιχεία μιας συγκεκριμένης τάξης.»
(Deleuze 2019,342)

Δεν γίνεται λόγος για μια σταθερή συλλογή μονάδων που αρθρώνεται από θραύσματα ενός χαμένου συνόλου, αλλά για μια πολλαπλότητα που αποτελείται άμεσα από το περιεχόμενο της, το οποίο μετασχηματίζεται με κάθε μεταβολή των δυνάμεων που την συγκροτούν. Έτσι, το ουσιώδες περιεχόμενο μιας πολλαπλότητας δεν έγκειται στις μορφές και στα υλικά, αλλά στις δυνάμεις,στις πυκνότητες και τις εντάσεις (Deleuze & Guattari 2017).

Λειτουργεί ως ένα πεδίο σειριακής διασύνδεσης παρά ένα καθεστώς τάξης και διαδοχής. Απορρίπτοντας συγχρόνως το Ένα και τα πολλά, την τάξη και την αταξία, αναφέρεται ταυτόχρονα

στο *είναι και στο μη είναι*. Το περιεχόμενο μιας πολλαπλότητας δεν έχει ούτε λογική μορφή, ούτε εννοιολογική σηματοδότηση. Πρόκειται για μια έννοια που στερείται ενότητας και υπονοεί μια ταυτότητα που δεν δίνεται αλλά ορίζεται προοδευτικά κατά την οποία το χαλαρό δίκτυο μιας διεστραμμένης διαλεκτικής μεταξύ των πολλών και του ενός αντικαθίστανται από την ποικιλία της πολλαπλότητας, δηλαδή την διαφορά (Ντελέζ 2019). Η πολλαπλότητα αποτελεί ένα σύνθετο πεδίο, όχι μόνο λόγω της συνύπαρξης ετερογενών σειρών, αλλά και λόγω της *σύμπλεξης σειρών που συγκροτούνται με ετερογενείς όρους*, με υποκείμενες παραγωγικές σειρές που δημιουργούν ένα πλήθος υποφαινομένων (Ντελέζ 2019). «Το πολλαπλό δεν είναι μόνο αυτό που έχει πολλά μέρη, αλλά αυτό που πτυχώνεται με πολλούς τρόπους» (Βυζοβίτη 2007, 39). Η πολλαπλότητα διαφαίνεται μέσω της πτύχωσης.

■ Πτύχωση

Πρόκειται για έναν λείο τοπολογικό χώρο που έχει την τάση να λειτουργεί ως συνεχής μετασχηματισμός επιφανειακών δομών, παραμορφώσιμων, συνεχών, ενσωματωμένων και παραγωγικά συνδεδεμένων. Προσεγγίζεται όχι ως μια μετρική ή διαστατική αλλαγή αλλά ως **βαθμός ανάπτυξης και διαφοράς**. Έναπτυχωμένομείγμαδενχαρακτηρίζεταιούτεαπόομοιογένεια, ούτε από κατακερματισμό, αλλά από ετερογένεια (Greg Lynn 1993).

«**Η πτύχωση της ετερογένειας σε γνωστές τυπολογίες καθιστά (...) τους οργανισμούς πιο ομαλούς και πιο εντατικούς, ώστε να είναι σε θέση να ενσωματώσουν διαφορετικά στοιχεία σε ένα συνεχές σύστημα**» (Greg Lynn 1993, 129).

■ Εντατική συγκρότηση όντων

Η πολλαλότητα συγκροτείται από την **ενεργή διαφορά κατά την οποία οι αποκλίνουσες σειρές χαράσσουν διακλαδώσεις στο χαόκοσμο**, δηλαδή σε έναν κόσμο «που δεν μπορεί να εσωκλεισθεί σε εκφραστικές ενότητες, αλλά δημιουργείται και καταλύεται σύμφωνα με τις λαμβάνουσες ενότητες και με μεταβλητές μορφολογίες» (Ντελέζ 2009,174) Σε μια πολλαπλότητα οι διαφορικές σχέσεις με τις μεταλλαγές τους και τα διακεκριμένα τους σημεία, εισάγονται σε εντατικά καθεστώτα συγχρονίας και ακολουθίας. Οι εντάσεις μεταξύ τους αλληλοσυμπλέκονται και αλληλοπερικλείονται, ενσαρκώνοντας κατ’ αυτόν τον τρόπο το μεταβαλλόμενο σύνολο των διαφορικών σχέσεων (Deleuze 2019).

Στα βιολογικά συστήματα, η ένταση , υπό τη μορφή των διαδοχικών κυμάτων ενικοτήτων εμπλοκής του εσωτερικού περιβάλλοντος στις έξωθεν διεργασίες, υποβιβάζεται σε μια ορισμένη τάξη όπως αυτή της ενεργοποίησης του οργανισμού και του καθορισμού του βιολογικού είδους. Όμως, όπως ακριβώς οι τοπικές αυξήσεις στην εντροπία ενός συστήματος μπορούν να αντισταθμίζονται από μια υποβίβαση εντός της οποίας δεν εμπεριέχονται ή παράγονται, έτσι και στα βιολογικά συστήματα η αρχή του υποβιβασμού δεν καλύπτει την εξέλιξη των ειδών. Συνεπώς, στη βιολογική σκέψη, η ταξινομική πρακτική συγκροτείται εντατικά όχι υπό τη μορφή των ταξινομικών μονάδων (γέννη, οικογένειες , τάξεις και είδη) αλλά υπό τη μορφή των θεμελιωδών μηχανισμών της φυσικής επιλογής (Ντελέζ 2019).

Σε έναν τέτοιο κόσμο πολλαπλότητας, η οντότητα συγκροτείται από τοπικές *συγκεντρώσεις, συσσωρεύσεις, και συμπτώσεις* συγκλινουσών

σειρών (Ντελέζ 2009). Τα όντα, εκλαμβανόμενα ως μία ρευστή αστάθεια, επιβεβαιώνουν την ετερογενή τάξη μιας άλλης διάστασης που δεν ονοματίζει την ουσία των ατόμων, αλλά προκαλεί τις περιστάσεις ανάδυσης μιας οντότητας (Ντελέζ 2019). Επομένως, μία πολλαπλότητα δεν δίνει μορφή στο τελικό προϊόν, αλλά στις διαδικασίες, γεγονός που εξηγεί την ετερογένεια μεταξύ των τελικών παραχθέντων αποτελεσμάτων μιας πολλαπλότητας.

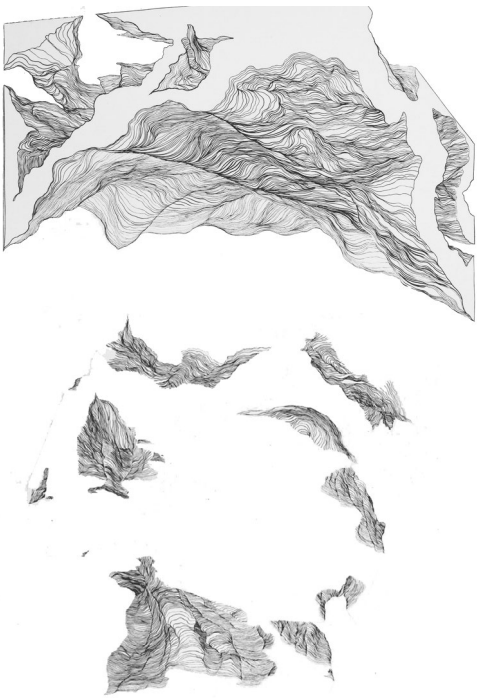
Συνοψίζοντας , η σκέψη του Deleuze συντελεί μια εννοιολογική μετάβαση:

..... από τον ταξινομικό πίνακα της κλασικής σκέψης ,
όπου παγιωμένες παρατεθειμένες δια-
φορές αρθρώνουν χωρο-οπτικές διατάξεις
διαδοχής καταμερισμένων κεντροθετημένων
και ιεραρχημένων μορφών ,οργάνωσης
της ύλη και σύναψης διαδικασιών
υπερκωδικοποίησης των μορφών - κωδίκων
ενός περιβάλλοντος ,

.....| στο πτυχωμένο έδαφος μιας πολλαπλότητας,
στο οποίο μία εντατική διαφορά διαμορφώνει
ένα έδαφος του οποίου η ύλη δεν αποτελεί
πλέον ένα χάος προς οργάνωση ή προς
υποταγή, αλλά την ίδια την ενεργή διαφορά,
μια συνεχή παραλλαγή, μια εν κινήσει
εντατική ύλη που συνεπάγεται την συνεχή
ανάπτυξη της μορφής.

Βάσει αυτής της καμπής, η σκέψη των Deleuze και Guattari διανοίγει και εντατικοποιεί την ταξινομική διαδικασία σε μία διαφορική συνθήκη πολλαπλότητας που ενεργοποιείται από τα όρια της έντασης που μεταλλάσσουν την εκτατότητα της χωρικής οργάνωσης των οντοτήτων. **Κατ’αυτόν τον τρόπο η ταξινόμηση παύει να έχει ως τέλος της την οργανική αναπαράσταση μιας σχεσιακής διαφοράς , και πλέον αποτελεί την οργανιαστική παράσταση της ενεργούς διαφοράς** (Ντελέζ 2019). Έτσι, η προοδευτική ταξινομική διαδικασία δεν ενσαρκώνει πλέον τον χώρο ταυτοχρονίας των ιδιαιδουσών διαφορών και ταυτοτήτων, αλλά το χρόνο των διαδοχικών παραγωγών.

ΑΠΟ ΤΙΣ
ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕ-
ΝΕΣ
ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΙΑΚΕΣ
ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ

■ Το είδος ως ταυτό-
χρονη συνδηλώση
εμφάνισης- μορφής
και ταυτοποιητικής
ουσίας ειδώλου -
ταξινόμησης

Η προοδευτική διαφοροποίηση της σκέψης του Deleuze απομακρύνει τη διακριτή και πάγια ταυτότητα των ουσιών και τη σαφήνεια ενός ορθού λόγου από τη φύση της πολλαπλότητας, η οποία υπονοεί μια ταυτότητα που δεν δίνεται, αλλά ορίζεται δυναμικά. Αυτός ο διαχωρισμός των ουσιών και των πολλαπλοτήτων, ως άυλων οντοτήτων εξήγησης της παραγωγής της μορφής, έχει ως σκοπό την κατάργηση των αιώνιων αρχέτυπων ενώ παράλληλα συνεπάγεται μια εναλλακτική εξήγηση της μορφογένεσης : Σύμφωνα με τη ντελεζιανή οντολογία , ένα είδος δεν ορίζεται από τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του, αλλά από τη μορφογενετική διαδικασία που το διαμόρφωσε. Έτσι, ενώ η ουσιοκρατική αντίληψη των ειδών είναι στατική και βασίζεται σε πάγιες κατηγορίες και υπερβατικούς παράγοντες , η μορφογενετική σύλληψη των ειδών είναι εγγενώς δυναμική, και αφορά παράγοντες δημιουργίας μορφών που είναι άμεσοι στον υλικό κόσμο (DeLanda 2002). Στην παρούσα υποενότητα, έχοντας ως αφετηρία την κατάργηση της ουσιοκρατίας ως εξήγηση της ταυτότητας των υλικών αντικειμένων και των ειδών, αναδεικνύεται ο τρόπος κατά τον οποίο η ταυτότητα, στις εντατικές διεργασίες δημιουργίας ειδών μιας πολλαπλότητας, παύει να αποτελεί θεμελιώδη έννοια μιας οντολογίας, και πλέον συλλαμβάνεται μόνο ως παράγωγο της.

2.1

ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΟΝ ΚΑΤΑ AGAMBEN

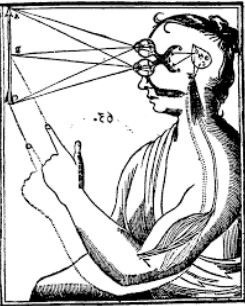
Η σχέση της μορφής με το είδωλό της, την ταυτοποιητική της ουσία, αποτελεί μια σχέση καθοριστική για την αντίληψη του είδους^[7] και τα όρια της σημασίας του. Ο Ιταλός φιλόσοφος Giorgio Agamben στο κείμενο του Το *Ειδικό Ον* επιχειρεί να εδραιώσει μια οντολογία του είδους, με τρόπο

διαζευγμένο από τις πολιτισμικές βεβηλώσεις. Μελετώντας τη μεσαιωνική σκέψη, αντιλαμβάνεται **το είδος ως τον τρόπο ύπαρξης μια μορφής**, την ουσία μιας εικόνας διηνεκούς γέννησης, ενός ειδώλου - συμβεβηκότος που δεν καθορίζεται ποσοτικά. Συνεπώς **το είδος κάθε πράγματος είναι η ορατότητά του, η εξωτερική του όψη**. Εξετάζοντας ετυμολογικά τη σχέση του είδους και του ειδώλου προκύπτει ότι γίνεται λόγος για δυο συνδεδεμένες έννοιες:

«Ο όρος *species*-που σημαίνει «εμφάνιση», εξωτερική όψη, « μορφή», «όραμα», «είδωλο» προέρχεται από μια ρίζα που σημαίνει « κοιτάζω, βλέπω» (*specie* < *specere*) και η οποία απαντά στα *speculum*, καθρέφτης, *spectrum*, είδωλο, εικόνα, φάντασμα, *perspicuus*, διαφανής, σαφής, φανερός, εναργής, *speciosus*, ευειδής, ευσχήμων, ευπρεπής, *specimen* , επίδειγμα, παράδειγμα, σημείο, *spectaculum* , θέαμα.» (Agamben 2006,91)

Ως εκ τούτου, η έννοια του είδους συνδηλώνει **τον ευσχήμονα , εκείνον που καθίσταται ορατός μέσω της μορφής του και ταυτόχρονα, την αρχή μιας ισοδυναμίας, και μιας ταξινόμησης**. Έτσι, η έννοια του είδους παραλαμβάνει μια διττή λειτουργία: «αυτό είναι που μεταδίδεται και προφέρεται στο βλέμμα, αυτό που καθιστά ορατό, και συνάμα αυτό που δύναται – και πρέπει με κάθε κόστος να παγιωθεί- σε μια ουσία και σε μια ιδιάζουσα διαφορά για να μπορέσει να συγκροτήσει μια ταυτότητα» (Agamben 2006,95)

Στο μεσαίωνα η έννοια του είδους συμπίπτει με την προαίρεση, την τάση κατά την οποία κάθε ον εμμένει στον εαυτό του, δηλαδή **καθίσταται είδωλο που επικοινωνεί και μεταδίδει τον εαυτό του**. Ο Agamben φανερώνει τη σημασία του ειδικού όντος, δηλαδή του όντος εκείνου του οποίου η ουσία ταυτίζεται με τη θέασή του, με το είδος του. Ειδικό ον δεν είναι η οντότητα εκείνη που η ταυτότητά της ορίζεται αποκλειστικά από μια ορισμένη ιδιότητα, αλλά αντίθετα, αποτελεί οποιοδήποτε ον το οποίο πρόσκειται και προσκολλάται στις ιδιότητες χωρίς όμως αυτές να προσδιορίζουν την ταυτότητά του. **Το ειδικό ον , μη ομοιάζοντας σε κανέναν άλλον , ομοιάζει σε όλους τους άλλους. Μεταδίδει την μεταδοσιμότητά του, κι ανάγεται πέρα από την ταξινομική και ταυτοποιητική αρχή του είδους, δηλαδή μιας αρχής αγκιστρωμένης από πολιτισμικές κατηγορίες.**

[7] «Οι οντότητες τις οποίες συνδυάζει σε γένη και ανώτερα τάξα ο ταξινόμος είναι τα είδη. (...) αποτελούν τους βασικούς τύπους έμβιων όντων που συγκροτούν την ποικιλότητα της φύσης» (Mayr 2008 292) [το τάξον σύμφωνα με τον Mayr αποτελεί «ταξινομική ομάδα οποιουδήποτε κατηγορικού επιπέδου» (Mayr 2008, 999).] Η έννοια του είδους και της ταξινόμησης αφορούν διεργασίες σχεσιακών ιδιοτήτων που εκφράζονται ποιοτικά και όχι ποσοτικά. Η οντότητα που καλείται «είδος» δεν είναι προφανής και κατανοητή . Σύμφωνα με τον εξελικτικό βιολόγο Ernst Mayr στην βιολογία παραμένει μια από τις πιο αμφιλεγόμενες έννοιες, η οποία εκφράζεται από μια μεγάλη ποικιλία απόψεων ανάλογα με τον ρόλο που αναλαμβάνει στους διάφορους κλάδους της βιολογίας.(είδος: ως «τύπος» για τον ταξινόμο, ως οργανισμός ειδικού χαρακτήρα για τον εργαστηριακό βιολόγο, ως μονάδα εξέλιξης για τον εξελικτικό βιολόγο) (Mayr,2008). Στην παρούσα εργασία η έννοια του είδους εξετάζεται υπό το πρίσμα της μορφής, βάσει του λήμματος του Agamben .

■ Το ειδικό ον

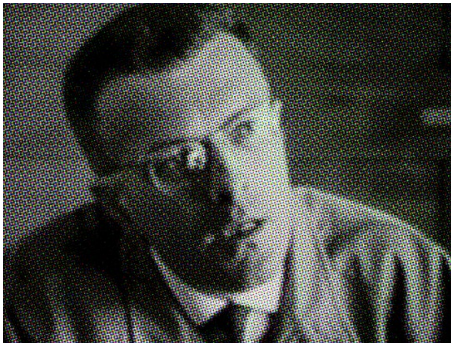
2.2

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΣΗΣ ΚΑΤΑ SIMONDON

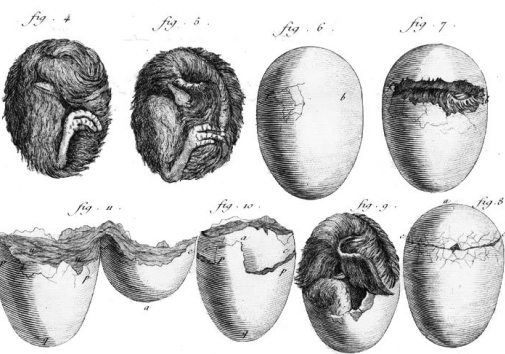
Το ειδικό ον φανερώνει την σημασία της αποσύνδεσης της έννοιας του είδους από την ταυτοποιητική αρχή που το καθορίζει. Γίνεται σαφές η ανάγκη για μία οντολογία στην οποία η προατομική φάση ενός όντος έχει πρωταρχική σημασία καθώς ,βάσει αυτής, ένα φαινόμενο υπάρχει πέρα από τους δεσμούς μιας ταυτότητας, και είναι ικανό να εκδηλωθεί «ως κύμα ή σώμα, ύλη ή ενέργεια» (Simondon 1992,302). Για αυτή την εννοιολογική μετάβαση που επηρέασε την υπόσταση της έννοιας του είδους, ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η έννοια της εξατομίκευσης, που εισήχθη από τον Γάλλο φιλόσοφο Gilbert Simondon.

Ο Gilbert Simondon καταγγέλλοντας την **ανεπάρκεια του υλομορφικού μοντέλου** για την απλή και άκαμπτη σχέση καλουπώματος που επιβάλλει μεταξύ μιας *πάγιας μορφής* και μιας *ομοιογενούς ύλης*, τόνισε τη σημασία της εφαρμογής ενός διαφορικού δυναμικού σχήματος, μιας διηνεκώς μεταβλητής συνεχούς τροποποίησης «μιας ύλης που διαθέτει ενικότητες –δυνάμεις ή ενεργειακές προϋποθέσεις ενός συστήματος» (Deleuze & Guattari 2017 ,453). Βάσει της λογικής του διανοητή, η ενότητα και η ταυτότητα μιας ύπαρξης δεν αφορούν πρωταρχικές συνιστώσες, αλλά εφαρμόζονται σε μετέπειτα στάδια του όντος και συγκεκριμένα επέρχονται μετά από μια διαδικασία εξατομίκευσης, κατά την οποία η εδραιωμένη σχέση της μορφής με την τάξη του εκφράσιμου καταρρίπτεται και η έννοια του ατόμου διανοίγεται .

■ Πέρα από μία ταυτοποιητική αρχή: η σημασία της προατομικής υπόστασης του είδους

■ Κατά του καλουπώματος μορφής- ύλης

«Η αναπαράσταση που υπάρχει μεταξύ του όντος και της ύπαρξής του μπορεί να είναι έγκυρη μόνο όταν φαίνεται στο σύνθετο ενός συγκεκριμένου δόγματος σύμφωνα με το οποίο η ουσία είναι το ίδιο το μοντέλο της ύπαρξης. Αλλά είναι εξίσου δυνατό να υποστηρίξουμε ότι η ύπαρξη υπάρχει ως μία από τις διαστάσεις του όντος, που αντιστοιχεί σε μια ικανότητα που έχουν τα όντα **να μετακινηθούν εκτός φάσης με τον εαυτό τους [se dephaser par rapport a lui-meme]**» (Simondon 1992: 300)

Σύμφωνα με τον Simondon, η ύπαρξη δεν αποτελεί μια ουσία , μια ύλη ή μια μορφή, αλλά ένα **«τεντωμένο εκτεταμένο και υπερκορεσμένο σύστημα, το οποίο υπάρχει σε υψηλότερο επίπεδο από την ίδια τη μονάδα, που δεν επαρκεί για τον εαυτό του και δεν μπορεί να γίνει κατανοητό επαρκώς»** (Simondon 1992 : 301). Η διαδικασία που φέρνει ένα άτομο στην ύπαρξη και που καθορίζει τα διακριτά χαρακτηριστικά της ανάπτυξης , της οργάνωσης και των τρόπων ύπαρξής του, είναι η αρχή της εξατομίκευσης. **Πρόκειται ένα τμήμα μιας οντογενετικής διαδικασίας** μερικής και σχετικής ανάλυσης, η οποία εκδηλώνεται σε ένα σύστημα λανθανουσών δυνατοτήτων, ανίκανων να αλληλοεπιδράσουν με όρους διαφορετικών διαστάσεων. Δηλαδή, απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή της είναι **η ύπαρξη ενός μετασταθερού συστήματος^[8], μιας «ανομοιογένειας» που εμπεριέχει μια θεμελιώδη εντατική διαφορά ως κατάσταση δυσυμμετρίας**, μια διαφορά που υφίσταται εντός του συστήματος ως *δυνητική ενέργεια* και *διαφορά δυνητικότητας* κατανεμημένη εντός ορισμένων ορίων. Σε ένα τέτοιο πεδίο, **η εξατομίκευση αναδύεται ως την επίλυση της απόστασης μεταξύ ετερογενών τάξεων** , την *υλοποίηση* ενός *δυναμικού* και την *εγκαθίδρυση επικοινωνίας* μεταξύ *ανομοιογενών*. Αυτή η επίλυση δεν αφορά την συγκάλυψη των στοιχείων της ανομοιογένειας , αλλά την **ενσωμάτωσή της σε μια κατάσταση ζεύξης (couplage) αυτών των στοιχείων ,γεγονός που εξασφαλίζει εσωτερική συνήχηση ενός συστήματος** (Ντελέζ 2019).

Λειτουργώντας ως επικοινωνία των ασύμπτωτων και ενεργοποίηση του δυνητικού, η διαδικασία της εξατομίκευσης αποτελεί το εντατικό ενέργημα καθορισμού των διαφορικών σχέσεων που ενεργοποιούνται στις ποιοτικές και εκτατές ιδιότητες ακολουθώντας γραμμές διαφοροποίησης^[9]. **Χάρη σε αυτή συγκροτείται το προατομικό πεδίο, το εν δυνάμει ιδεατό πεδίο διαφορικών σχέσεων.** Το άτομο κατ' αυτόν τον τρόπο συνδέεται με την

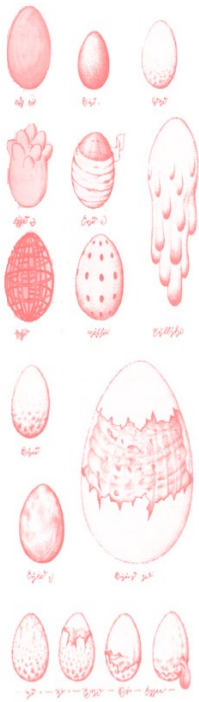
■ Οντογενετική διαδικασία ταξινόμησης

[8] Αυτό που ορίζει ένα μετασταθερό σύστημα «είναι η ύπαρξη ενός ασύμπτωτου (disparation), η ύπαρξη δύο τουλάχιστον διαφορετικών τάξεων μεγέθους ή διαστάσεων, δύο ανόμοιων κλιμάκων πραγματικότητας, μεταξύ των οποίων δεν υπάρχει ακόμη διαδραστική επικοινωνία» (Deleuze 2001, 44) και μεταξύ των οποίων κατανέμονται τα δυναμικά (Deleuze 2019).

[9] Η εξατομίκευση προηγείται της διαφοροποίησης. Αυτό συμβαίνει καθώς η διαφοροποίηση αποτελεί προϊόν εξατομίκευσης και προϋποθέτει ένα εντατικό πεδίο προηγούμενης εξατομίκευσης (Deleuze, 2019)

■ Το εντατικό ενέργημα ενεργοποίησης ποιοτικών και εκτατικών ιδιοτήτων

■ Διαφορικοί
εξατομικεύοντες
παράγοντες ενός
μεταστατικού
συστήματος

[10] Η έννοια της διαφο/ωροποίησης εισάγεται από τον Deleuze, του οποίου το έργο τροφοδοτείται από την έννοια της εξατομίκευσης του Simondon. Η έννοια της διαφοροποίησης [differentiation] εκφράζει τον προσδιορισμό του εν δυνάμει περιεχομένου μιας πολλαπλότητας. Λειτουργεί ως θετικότητα βάσει της οποίας αποδίδονται σχέσεις και σημεία. Θέσεις και διαφορικά κατώφλια, τόποι και λειτουργίες που αφορμούνται από τα παραγωγικά και γενετικά στοιχεία της κατάφασής. >

προατομική του υπόσταση (Ντελέζ 2019).

«(Η εξατομίκευση) επεξεργάζεται (...) μια ολόκληρη οντολογία, κατά την οποία το Είναι (Όν) δεν είναι ποτέ Έν: ως προ-ατομικό, δεν είναι παρά κάτι μετασταθερό, επικαλυπτόμενο, ταυτόχρονο με τον εαυτό του· ως ατομικευμένο, είναι ακόμη πολλαπλό, “πολυφασικό”, “φάση του γίγνεσθαι που θα οδηγήσει σε νέες διεργασίες»» (Deleuze 2001, 49)

Κατά τη διαδικασία της εξατομίκευσης ένα φαινόμενο παράγεται ως αποτέλεσμα ενός **μεταστατικού συστήματος δυναμικής μορφής, ύλης και ενέργειας**. Η θεμελιώδης αρχή της εξατομίκευσης είναι η διαμεσολάβηση, κατά την οποία η ενέργεια οργανώνεται σε ένα μεταστατικό σύστημα. Οι εξατομικεύοντες παράγοντες δεν έχουν μορφή και ύλη, καθώς πρόκειται για όρους που δεν διακατέχονται από επάρκεια. Έτσι, ενώ τα διαφωροποιήμενα ^[10] άτομα συμπίπτουν με τη μορφή της ταυτότητας και την ύλη των ομοιοτήτων, ο Deleuze, ακολουθώντας τη σκέψη του Simondon, τονίζει πως οι εξατομικεύοντες παράγοντες αποτελούν διαφορικές συνιστώσες:

«Κάθε εξατομικεύων παράγων είναι ήδη **διαφορά και διαφορά της διαφοράς**. Είναι δομημένος πάνω σε μια θεμελιώδη ανομοιογένεια και λειτουργεί στα περιθώριά της. Γι’ αυτό το λόγο αυτοί οι παράγοντες επικοινωνούν αδιάκοπα μεταξύ τους στα πεδία εξατομίκευσης και αλληλοπεριτυλίσσονται σε μια κίνηση που διαταράσσει την ύλη του εαυτού και τη μορφή του εγώ. **Η εξατομίκευση είναι ευκίνητη, παράξενα λεπτεπίλεπτη, ενδεχομενική και προικισμένη με παρυφές και περιθώρια**. Όλα αυτά διότι οι εντάσεις οι οποίες συμβάλλουν σε αυτό επικοινωνούν μεταξύ τους, περιτυλίσσουν και περιτυλίσσονται από άλλες εντάσεις. Το άτομο δεν είναι διόλου αδιαίρετο, ποτέ δεν παύει να διαιρείται και να αλλάζει φύση, δεν είναι ένας εαυτός σχετικά με αυτό που εκφράζει, γιατί εκφράζει ιδέες υπό τη μορφή αιώνιων πολλαπλοτήτων, φτιαγμένων με διαδοχικές σχέσεις και διακεκριμένα σημεία ή προατομικές ενικότητες» (Ντελέζ 2019, 357).

Η απροσδιοριστία ή η σχετικότητα που χαρακτηρίζει τα εξατομικευμένα άτομα δεν καταδεικνύει κάτι το ατελές στην ατομικότητα ή κάτι μη συνεχές

στην εξατομίκευση, αλλά αντίθετα, δηλώνει την *πληρότητα και θετικότητα του ατόμου* (Ντελέζ 2019).

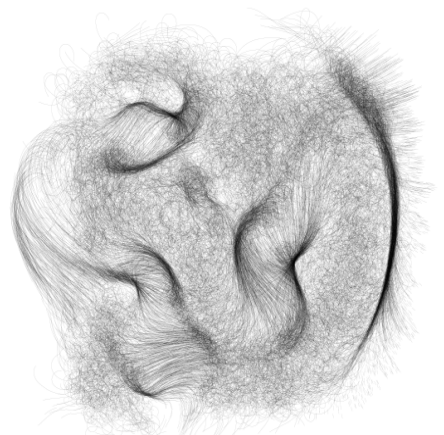
Το άτομο διαθέτει μια εσωτερικότητα που αναλαμβάνει θεμελιώδη ρόλο σύστασης και με την οποία βρίσκεται σε μια κατάσταση συγχρονίας. **Λειτουργώντας ως σύστημα σήματος- σημείου, αποτελεί ένα σύστημα εξατομίκευσης**. Ο εσωτερικός συντονισμός και η μετάφραση της σχέσης του με τον εαυτό του σε πληροφορίες το ανάγουν σε ένα κόμβο πληροφοριών που μεταδίδονται μονόπλευρα – πρόκειται για ένα σύστημα μέσα σε ένα σύστημα. **Η πληροφορία δεν σχετίζεται με μια μοναδική και ομοιογενή πραγματικότητα, αλλά αποτελεί την ένταση μεταξύ τροπικής ενότητας και δια-ατομικότητας, και για το λόγο αυτό δεν μπορεί να αποδοθεί σε μια απλή μορφή**. Παρόλα αυτά, φανερώνεται ως ένδειξη που προκύπτει όταν μια διαδικασία εξατομίκευσης αποκαλύπτει τη διάσταση μέσω της οποίας δύο διαφορετικές πραγματικότητες μαζί γίνονται ένα σύστημα. **Υπονοεί μια αλλαγή φάσης στο σύστημα**. Η μεταφορά της πληροφορίας σημαίνει μια σταδιακή κίνηση που προωθεί τη δομή της (Simondon 1992).

Η εξατομικευμένη μορφή, περιλαμβάνει την έννοια του συστήματος και ορίζεται ως μια επίλυση της έντασης. Συνεπώς, η μορφή ανάγεται σε **μια παραγωγική τάξη μέσα σε ένα σύστημα πραγματικότητας γεμάτο δυνατότητες**. Βάσει μίας τέτοιας λογικής, **η εξατομίκευση δεν αποτελεί μια συνέχεια του προσδιορισμού του είδους, μια διαφοροποίηση, αλλά την διαδικασία που την προκαλεί**. Αποτελεί μια πρωταρχική διαδικασία που προσδιορίζει σχέσεις και εκφράζει μετέπειτα τους χωροχρονικούς δυναμισμούς σε είδη και μέρη, μορφές και ύλες, ποιότητες και εκτατότητες. Η εξατομικεύουσα ένταση καθορίζει τους τύπους στα είδη, και προϋποθέτει την εφαρμογή ενός εξατομικευμένου πεδίου για την οριοθέτηση της οργάνωσης και του καθορισμού του είδους (Ντελέζ 2019). Η οντότητα εξατομικεύεται «όχι μόνο προσαρμόζοντας τον εαυτό της, δηλαδή τροποποιώντας τη σχέση της με το περιβάλλον του, αλλά αλλάζοντας τον εαυτό της μέσω της δημιουργίας νέων εσωτερικών δομών και την πλήρη αυτο-εισαγωγή του στην αξιωματική των οργανικών προβλημάτων» (Simondon 1992,305). Επομένως **μια οντότητα δεν είναι απλώς ένα προϊόν, ένα παραχθέν αποτέλεσμα, αλλά ένα περιβάλλον εξατομίκευσης**, ένα εντατικό σύνολο προατομικών φάσεων και διαμορφώσεων που εκφράζεται εκτατά σε διαφωροποιημένο είδος.

< Η υλοποίηση αυτού του εν δυνάμει περιεχομένου σε είδη και διακεκριμένα μέρη αποτελεί την διαφωροποίηση [differentiation]. Τόσο η σύνθεση, όσο και ο προσδιορισμός του είδους, των ποιοτήτων και της οργάνωσής τους πραγματώνεται με την διαφωροποίηση χωροχρονικών δυναμισμών, που αποτελούν τα ενεργοποιούντα και διαφωροποιούντα όργανα (Ντελέζ, 2019).

■ Το
εξατομικευμένο
ον ως κόμβος
πληροφοριών

■ Η μορφή ως
παραγωγική
επίλυση της
έντασης, ως
περιβάλλον
εξατομίκευσης

2.3

Η ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΜΕΝΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ
DELANDA

■ Από την
ιεραρχική
στην επίπεδη
οντολογία

■ Συναρμολογή-
ματα:
αναδυόμενα
σύνολα
εξωτερικών
σχέσεων

Όπως ακριβώς οι πολλαπλότητες διακρίνονται από τις ουσίες, έτσι και οι εντατικές εξατομικεύσεις που τις ενσωματώνουν μέσω του ατόμου , αντικαθιστούν τις γενικές τάξεις που διαμορφώνονται με ουσιοκρατικούς όρους. **Χάρη στο εντατικό ενέργημα της εξατομίκευσης, τα είδη παύουν να αποτελούν αιώνια αρχέτυπα, και αναδύονται ως ενικά άτομα.** Έτσι, πραγματοποιείται μια μετατόπιση από την ιεραρχική οντολογία που βασιζόταν στις σχέσεις μεταξύ των γενικών τύπων και όπου κάθε επίπεδο αναπαριστά μια διαφορετική οντολογική κατηγορία (οργανισμός , είδος , γέννη), προς μια προσέγγιση που αφορά τα μετα-σταθερά αλληλοεπιδρώντα μέρη και τα αναδυόμενα σύνολα. Τα τελευταία οδηγούν σε μια επίπεδη οντολογία, που συγκροτείται από μοναδικότητες οι οποίες διαφέρουν σε χωροχρονική κλίμακα αλλά όχι σε οντολογική κατάσταση. Αυτή η προσέγγιση απαιτεί τον καθορισμό των αντικειμένων ως μια διαδικασία μέσω της οποίας αναδύεται ένα σύνολο, μια εντατική διαδικασία (DeLanda 2002).

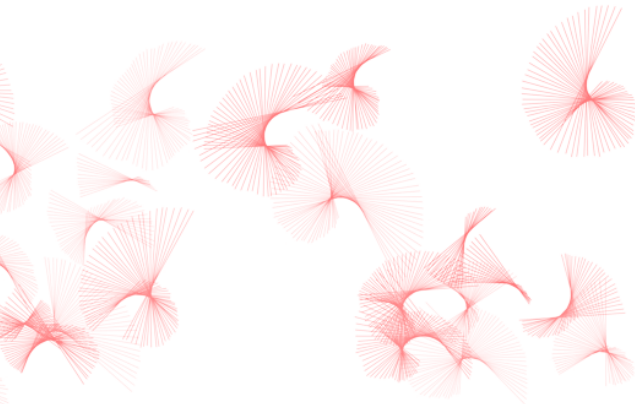
Η επίπεδη οντολογία εκφράζεται από τον φιλόσοφο Manuel DeLanda , του οποίου το έργο έχει επηρεαστεί βαθιά από τη Ντελεζιανή σκέψη. Αναπτύσσει μια φιλοσοφία της *ανάδυσης*, ενός συνθετικού λόγου που δεν μπορεί να μειωθεί σε απλές γραμμικές μηχανιστικές λογικές. Σύμφωνα με αυτήν την οντολογία, η ατομική μοναδικότητα δεν συλλαμβάνεται ως ένα σταθερό σύνολο σχέσεων εσωτερικότητας, δηλαδή ως σύνολο του οποίου τα μέρη δεν μπορούν να υφίστανται ανεξάρτητα των σχέσεων που έχουν εδραιωθεί μεταξύ τους, αλλά αποτελεί ένα αναδυόμενο σύνολο του οποίου τα μέρη λειτουργούν αυτόνομα και βρίσκονται σε ανοικτή θέση απομάκρυνσης

και εισαγωγής του σε κάποιο άλλο , δημιουργώντας έτσι νέες αλληλεπιδράσεις. Ένα τέτοιο σύνολο χαρακτηρίζεται από σχέσεις εξωτερικότητας. **Η έννοια της ανάδυσης και της εξωτερικότητας ορίζει δίκτυα που δεν ανάγονται στα άτομα που τα συνθέτουν, αλλά που τα συγχωνεύουν σε απρόσκοπτα σύνολα, στα οποία η ατομικότητα εξαφανίζεται.** Κατ’ αυτόν τον τρόπο το σύνολο ετερογενών οντοτήτων συσσωρεύεται μέσω μιας αρθρωτικής υπέρθεσης, δημιουργώντας διασυνδέσεις διαφορετικών και επικαλυπτόμενων όντων. Σε τέτοια δίκτυα όσο κεντρική και δεσποτική κι αν είναι η οργάνωσή τους, τα μέλη τους παραμένουν διαχωρίσιμα από αυτά, καθώς εκφράζουν κάποιο βαθμό αυτονομίας που επηρεάζεται από ενδεχόμενους παράγοντες κινητικότητας και από εξωγενή ερεθίσματα. Συνεπώς, το *μη αναγώγιμο (irreducible)* σύνολο που παράγεται υπό συνθήκες εξωτερικών σχέσεων είναι ένα σύνολο που δεν αθροίζει τα μέρη του. **Έτσι η έννοια του συνόλου σε οντολογικό επίπεδο είναι περιθωριακή και υπάρχει παράλληλα με τα μέρη της** (DeLanda 2016). Αυτά τα αναρίθμητα και αποσυντιθέμενα σύνολα που επιτρέπουν την διατήρηση τόσο της *αναγωγιμότητας* όσο και της *αποσυνθεσιμότητας* τους ονομάζονται συναρμολογήματα (DeLanda 2011).

Το συναρμολόγημα «(ε)ίναι μια πολλαπλότητα που αποτελείται από πολλούς ετερογενείς όρους και που δημιουργεί συνδέσμους, σχέσεις μεταξύ τους, κατά μήκος όλων των ηλικιών των φύλων και των βασιλείων – των διαφορετικών φύσεων. Έτσι, η μοναδική ενότητα του συγκροτήματός είναι αυτή της συνεργασίας: είναι μια συμβίωση, μια «συμπάθεια». Ποτέ δεν είναι σημαντικές οι αντιπαραθέσεις, αλλά οι συμμαχίες, τα κράματα. Αυτές δεν είναι διαδοχές, γραμμές καταγωγής, αλλά μεταδόσεις, επιδημίες, ο άνεμος» (Deleuze & Parent 2002, 69)

Γίνεται λόγος για μια άμεση, κι όχι υπερβατική, έννοια ρεαλιστικής οντολογίας στην οποία συμπεριλαμβάνονται οι διαδικασίες παραγωγής της ταυτότητας ενός συνόλου αλλά και της διατήρησής της στο πέρασ του χρόνου • **μιας ταυτότητας συνεχώς παραγόμενης και συγκροτημένης από τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μερών της.** Σύμφωνα με αυτήν την οντολογία κάθε οντότητα που μελετάται θεωρείται προϊόν ιστορικών, κοσμολογικών, γεωλογικών και εξελικτικών διαδικασιών (Dovey 2009). Επομένως, στη σκέψη του διανοητή, οι ταξινομικές διαδικασίες παύουν να αφορούν ανατομικές ομοιότητες, και πλέον ενσαρκώνουν το αποτέλεσμα μιας

[1] "Η αρχαιολογία απευθυνόμενη στο γενικό χώρο της γνώσης, στις διαμορφώσεις της και στον τρόπο ύπαρξης των πραγμάτων που εμφανίζονται εκεί, ορίζει συστήματα ταυτοχρονίας καθώς και τη σειρά των αναγκών και επαρκών μετατροπών για να περιγράψει το κατώφλι μιας νέας θετικότητας." (Foucault,1986,21)

■ Επισφαλείς
ταυτότητες
συναρμολο-
γημάτων

κοινής ιστορίας. Αντίστοιχα, η έννοια του συναρμολογήματος δεν ανάγεται σε κατηγοριοποιήσεις πεπερασμένων συνόλων μέσω της διαδικασίας ταξινόμησης, αλλά κάθε συναρμολόγημα μέσω διαφοροποίησης αντιμετωπίζεται ως ατομική μοναδικότητα (individual singularity), της οποίας κάθε κατάσταση είναι μοναδική και δεν επιδέχεται περαιτέρω ανάλυση (DeLanda 2016). Έτσι, τα συναρμολογήματα έχουν μια εντελώς ενδεχόμενη ιστορική ταυτότητα και κάθε ένα αποτελεί μια μεμονωμένη οντότητα .

«Οι οντότητες είναι συναρμολογήματα, οι καθοριστικές αναδυόμενες ιδιότητές τους παράγονται από τα αλληλεπιδρώντα μέρη τους, και ως εκ τούτου εξαρτώνται από την εμφάνιση των απαιτούμενων αλληλεπιδράσεων. Η ιστορικότητα και η ατομικότητα όλων των συναρμολογημάτων μας αναγκάζει ως υλιστές να αντιμετωπίσουμε το ζήτημα των ιστορικών διαδικασιών που παρήγαγαν ή έθεσαν σε ύπαρξη οποιαδήποτε δεδομένη συναρμολόγηση. Αναφερόμαστε σε αυτές ως διαδικασίες εξατομίκευσης» (DeLanda 2016,140).

Κάθε συναρμολόγηση εξατομικεύεται από τις διαδικασίες άρθρωσης που καθιερώνουν περισσότερο ή λιγότερο μόνιμες σχέσεις μεταξύ των συστατικών του.

Οι οντότητες ακόμη κι αν λειτουργούν σε διαφορετικές κλίμακες, βρίσκονται σε ίδιες διαδικασίες κατάστασης και μπορούν να αλληλεπιδρούν άμεσα μεταξύ τους, μεμονωμένα σε άτομα. Η ταυτότητα, ως προϊόν μιας ιστορικής διαδικασίας ένωσης των συστατικών της, και διατήρησης της ακεραιότητάς της μέσω μιας τακτικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των μερών της, δεν βασίζεται στην ύπαρξη ενός απαραίτητου συνόλου ιδιοτήτων, μιας αμετάβλητης ουσίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο,

καταρρίπτεται η ταξινομική ουσιοκρατία, η οποία βασίζεται σε μια καθοδική αιτιώδη λογική (από-πάνω-προς-τα-κάτω // top - down). Αντ' αυτής, ο DeLanda προτείνει μια ανοδική αιτιώδη προσέγγιση των συνόλων (από-κάτω-προς-τα-πάνω // bottom-up), καθώς χάρη σε αυτήν μπορούν να αναδυθούν οι ικανότητες των στοιχείων ενός συνόλου πέρα των ιδιοτήτων του. Οι ικανότητες αυτές επηρεάζουν την συναρμολογημένη ταυτότητα τόσο του εκάστοτε σημείου, όσο και των διασυνδεδεμένων στοιχείων. Έτσι η ταυτότητα κάθε συναρμολογήματος παραμένει επισφαλής, καθώς δύναται να αποσταθεροποιηθεί από διαδικασίες απεδαφικοποίησης και αποκωδικοποίησης, οι οποίες πυροδοτούνται από τις ικανότητες που αναδύονται στο χώρο (Μουτεβέλης 2015).

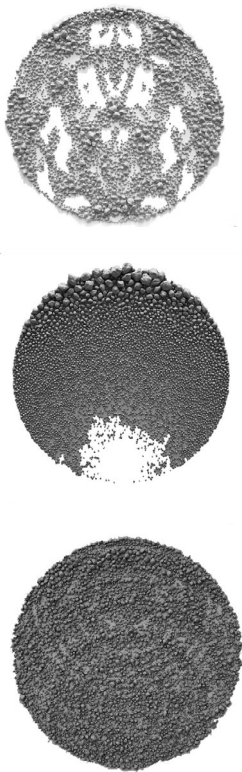
Τα συναρμολογήματα αποτελούνται πάντα από ετερογενή συστατικά, τα οποία, εκτός από άτομα, συμπεριλαμβάνουν υλικά και συμβολικά αντικείμενα που συνθέτουν σύνολα. Προκύπτουν από τις τακτικές αλληλεπιδράσεις καλά καθορισμένων τοποθεσιών που καταλαμβάνονται από ετερογενή υλικά και εκφραστικά αντικείμενα. Όταν τίθενται σε λειτουργία οργανώνονται αιτιωδώς καθοδικά ως πηγή τοπικών περιορισμών και ευκαιριών για τα συστατικά τους, αλλά παράλληλα αναδιοργανώνονται από την εμφάνιση των αναδυόμενων ιδιοτήτων που λειτουργούν με λογικές ανοδικής αιτιότητας. Τα συναρμολογήματα έχουν την ικανότητα να γίνουν συστατικά μέρη μεγαλύτερων συνόλων. Για την κατανόηση του ένθετου συνόλου των συναρμολογημάτων, αυτά μελετώνται σε «μικρο» και «μακρο» κλίμακες, εφαρμοζόμενα ως μια έννοια σχετική που δεν προσδιορίζει μεμονωμένα άτομα ενός συνόλου (DeLanda ,2016) . Πρόκειται για σύνολα που εμφανίζονται από κάτω προς τα πάνω ανάλογα με την αιτιώδη συνάφεια που επικρατεί, αλλά έχουν επιρροή από πάνω προς τα κάτω (DeLanda 2002).

Ένα συναρμολόγημα αποτελεί προϊόν μιας διαδικασίας πραγματοποίησης, μιας διαδικασίας που διασπά το συνεχές επίπεδο σε διακριτές ή ασυνεχείς οντότητες. «Στην επίπεδη οντολογία (...) δεν υπάρχει χώρος για επανενωμένες ολότητες» (DeLanda 2002, 117). Το συναρμολόγημα αφορά ένα σύνολο ανθεκτικών καταστάσεων ορισμένων από πραγματικές ιδιότητες και δυναμικές διατάξεις, τάσεις και ικανότητες . Τα χωρικά όριά του αναδιαμορφώνονται συνεχώς ανάλογα με την εκάστοτε απαίτηση συνύπαρξης, κατά την οποία επικυρώνονται αυτόνομες αλληλεπιδράσεις

■ Top-down
//bottom- up

■ Ετερογενή
συστατικά σε
μάκρο-μίκρο
κλίμακα

■ Σχεσιακή
ετερογενής
συνεκτικότητα

και γειτνιάσεις, αλλά και αποκλείσεις και περιορισμοί. **Η έννοια του συναρμολογήματος χαρακτηρίζεται από εντατικές ιδιότητες που αρθρώνουν τα ετερογενή στοιχεία ως τέτοια, υπό συνθήκες σχεσιακής ετερογενούς συνεκτικότητας.**

Ως εκ τούτου, γίνεται αντιληπτό πως πρόκειται για μια οντολογία κατά την οποία οι οντότητες, οι μορφές, τα είδη δεν προϋπάρχουν του πληθυσμού, αλλά αφορούν στατιστικά αποτελέσματα. Όσο περισσότερος πληθυσμός παίρνει αποκλίνουσες μορφές, τόσο περισσότερο η ενότητα του συνόλου διανοίγεται σε πολλαπλότητες διαφορετικής φύσης. Έτσι, ακόμη κι αν η εξελιγμένη μορφή φανερώνεται εκτατικά υπό τη μορφή μεμονωμένων οργανισμών, *μήτρα για την παραγωγή της μορφής αποτελεί ο πληθυσμός και όχι το άτομο* (DeLanda 2002). Για τον DeLanda, όπως και για τους Deleuze και Guattari η σημασία του πληθυσμού και του ρυθμού αλλαγής^[11], αποτελούν εντατικές έννοιες που αντικαθιστούν τους σταθερούς τύπους και τους ιδιάζοντες κανόνες μιας τελεολογικής προσέγγισης.

«Δεν πιστεύουμε πλέον σε μια πρωταρχική ολότητα, ούτε σε μία μελλοντική ενότητα. Δεν πιστεύουμε πια στη θολούρα μιας ξέπνοης εξελικτικής διαλεκτικής που διατείνεται ότι συνταιριάζει τα κομμάτια επειδή στρογγυλεύει τις άκρες τους. Δεν πιστεύουμε πλέον σε ολότητες παρά μόνο σε παράμερες. **Κι αν συναντήσουμε μια τέτοια ολότητα δίπλα στα μέρη, πρόκειται για ένα όλον από τα μέρη αυτά, που όμως δε τα αθροίζει, είναι μία ενότητα από όλα αυτά τα μέρη που όμως δε τα συνενώνει, και που προστίθεται σ' αυτά σαν ένα καινούριο μέρος, χωριστά συντεθειμένο.**» (Deleuze & Guattari 2016, 54)

Ο DeLanda ακολουθώντας τη μη γραμμική συλλογιστική του Deleuze, αντικαθιστά τις γραμμικές θεωρίες κατά τις οποίες επικρατεί η συνθήκη ψευδούς γένεσης της μορφής από την άποψη της έκφρασης μεμονωμένων τύπων, των προϋπαρχουσών μορφών που παραμένουν πάντα σταθερές, με μια θεωρία μορφογένεσης που βασίζεται στην έννοια της εντατική

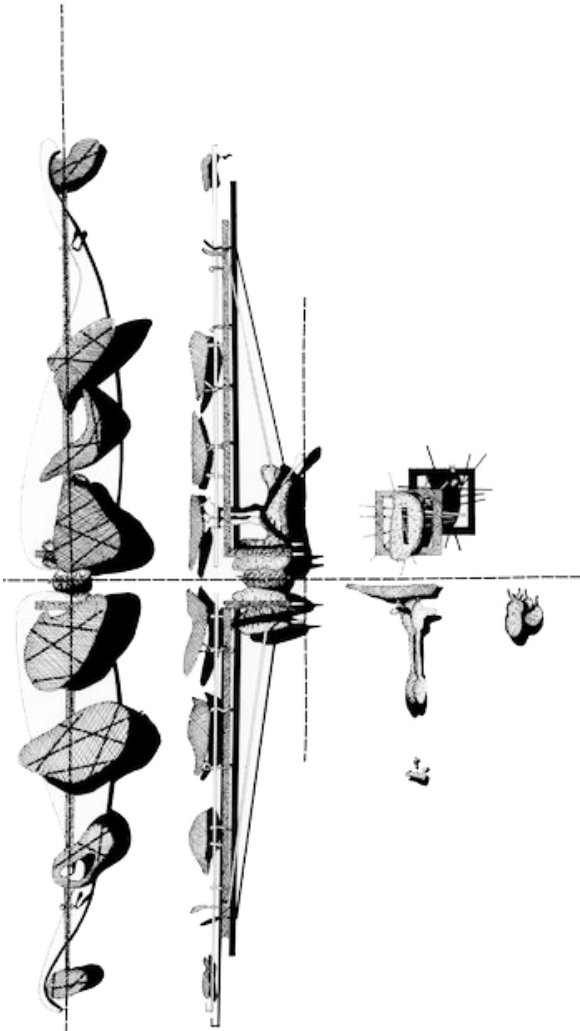
[11] Ο DeLanda τονίζει τη σημασία της πληθυσμιακής σκέψης καθώς η (γενετική) παραλλαγή, αποτελεί το «καύσιμο» της εξέλιξης: «χωρίς προσαρμοστικές διαφορές μεταξύ οργανισμών, η φυσική επιλογή θα ήταν ανίκανη να (...) επιτρέψει νέες μορφές να αναδυθούν». Συνεπώς η ετερογένεια είναι η επικρατούσα συνθήκη, ενώ η ομοιογένεια είναι μια απίθανη κατάσταση που επιτυγχάνεται μόνο υπό συγκεκριμένες πιέσεις επιλογής, ασυνήθιστα ομοιόμορφες στο χώρο και το χρόνο (DeLanda 2002).

διαφοράς, **στο διαφέρειν όπως αυτή εκφράζεται υπό την πληθυσμιακή υπόσταση του συναρμολογήματος.** Έτσι, σύμφωνα με την μορφογένεση, η ταυτοποιητική αρχή ενός είδους δεν εφαρμόζεται ως τυπολογική αποδόμηση και αποσύνθεση των μορφών, αλλά προκύπτει ιστορικά από ένα σύνολο στο οποίο επικρατεί συνθήκη συνεχούς εναλλαγής αποσυναρμολόγησης και συναρμολόγησης. **Οι σχεσιακές ενότητες που αναδύονται αποτυπώνουν μια διαδικασία συνεχούς παραγωγής μορφής και ταυτότητας** (DeLanda 2002).

3. ΤΟ
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

■ Το δυνητικό
συνεχές : ο χώρος
της προοδευτικής
διαφοροποίησης

■ Πέρα από
την οπτική
αντίπαράσταση

3.1

Η ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΩΝ
ΜΟΡΦΩΝ

Η σκέψη του DeLanda φανερώνει μια θεωρία του δυνητικού υπό τη μορφή ενός προοδευτικά διαφοροποιημένου συνεχούς που αποδίδει όλες τις πραγματικές ασυνεχείς οντότητες.

«Το δυνητικό συνεχές δεν μπορεί να εκληφθεί ως ένας ενιαίος, ομοιογενής τοπολογικός χώρος, αλλά μάλλον ως ένας ετερογενής χώρος που αποτελείται από έναν πληθυσμό πολλαπλών συναρμογών, ο καθένας από τους οποίους είναι ένας τοπολογικός χώρος από μόνος του. Το δυνητικό συνεχές θα ήταν (..) ένας χώρος χώρων, με κάθε έναν από τους συστατικούς χώρους να έχει την ικανότητα προοδευτικής διαφοροποίησης» (DeLanda 2002, 69)

Χαρακτηριστικό παράδειγμα εφαρμογής μιας τέτοιας συνθήκης αποτελεί η έννοια του οικοσυ-στήματος , η οποία -σε αντίθεση με την έννοια του τυπικού είδους που αποτελεί μια ομοιογενή δομή- συνδέει μια μεγάλη ποικιλία ετερογενών στοιχείων που αρθρώνονται από τις λειτουργικές συμπληρωματικότητές τους, δηλαδή αρθρώνονται μέσω αλληλοσύνδεσης (DeLanda 1998).

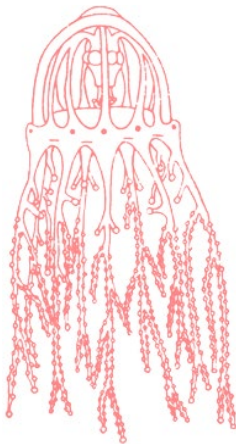
Για την κατανόηση μίας τέτοιας εντατικής συνθήκης ο DeLanda προσφεύγει στην χαρτογράφηση των εντασιακών ορίων που δημιουργούν αλλαγές από την ποσότητα στην ποιότητα της χωρικής οργάνωσης των οντοτήτων. Ο χάρτης των εντατικών ορίων ονομάζεται διάγραμμα φάσης.

Το διάγραμμα δεν έχει εγγενή σχέση με τις οπτικές αναπαραστάσεις, καθώς αποτελείται από διαστάσεις εντατικών παραμέτρων που διαμορφώνουν το ρευστό σύνολο (DeLanda 2016).

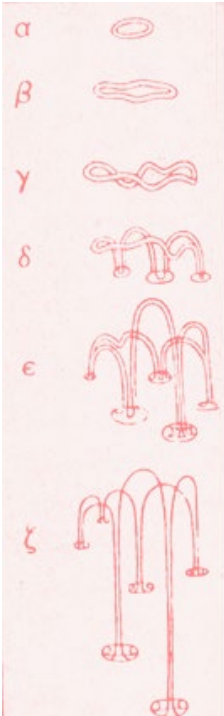
Η έννοια του διαγράμματος εκφράζει μια πολλαπλότητα, και μπορεί να οριστεί ως τη «δομή ενός χώρου δυνατότητας, μια δομή που δίνεται από τοπολογικά αναλλοίωτα όπως η διάσταση, η συνδεσιμότητα και η κατανομή των ιδιοτήτων» (DeLanda 2016,122). Σε ένα διάγραμμα, η πραγματικότητα του δυνητικού αποτελεί δομή. Τα συστατικά του στοιχεία εκφράζουν μία κατάσταση δυνητικότητας, και συνεπώς πρέπει να θεωρούνται πραγματικά, αλλά όχι ενεργά. Η πραγματικότητα του δυνητικού αποτελείται από τα διαφορικά στοιχεία και τις σχέσεις μαζί με τα μοναδικά σημεία που τους αντιστοιχούν.

Στα διαγράμματα ο διαχωρισμός μεταξύ περιεχόμενου και έκφρασης δεν είναι διακριτός, καθώς τα διαγράμματα εισέρχονται σε συνθήκη συνεχούς παραλλαγής. Στους διαγραμματικούς χώρους των ενεργητικών δυνατοτήτων υπάρχουν τοπολογικές μορφές κατά τις οποίες η ύλη είναι συνυφασμένη με μορφογενετικές ικανότητες. Ένα διάγραμμα εκφράζει μία καθαρή συνάρτηση της ύλης, και είναι ανεξάρτητο από τις μορφές και τις ουσίες, τις εκφράσεις και τα περιεχόμενα που διανέμει. Κατά τον Deleuze η ικανότητα του διαγράμματος να δημιουργεί διαφορετικές φυσικές καταστάσεις αποτελεί μια διαδικασία αποκλίνουσας πραγματοποίησης. Αυτές οι φυσικές καταστάσεις αφορούν τόσο τις παροντικές δυνατότητες που γίνονται πραγματικές όσο και τις δυνητικότητες που γίνονται ενεργές (DeLanda 2016).

«Η διάκριση μεταξύ του δυνατού και του πραγματικού προϋποθέ-τει ένα σύνολο προκαθορισμένων μορφών (ή ουσιών) που αποκτούν τη φυσική πραγματικότητα ως υλικές μορφές που τις μοιάζουν. Από μορφογενετική άποψη, η πραγματοποίηση μιας πιθανότητας δεν προσθέτει τίποτα σε μια προκαθορισμένη μορφή εκτός από την πραγματικότητα. Η διάκριση μεταξύ του δυνητικού και του ενεργού, από την άλλη πλευρά, δεν συνεπάγεται ομοιότητα οποιουδήποτε είδους, και απέχει πολύ από το να αποτελεί την ουσιαστική ταυτότητα μιας δεδομένης δομής. μια δυνητική μορφή ανατρέπει αυτή την ταυτότητα, καθώς προκύπτουν δομές τόσο διαφορετικές (...) από το ίδιο τοπολογικό σημείο» (DeLanda 1998,30).

■ Δομή χώρου
πιθανότητας
διαδικασία
αποκλίνουσας
πραγματοποι-
ήσης

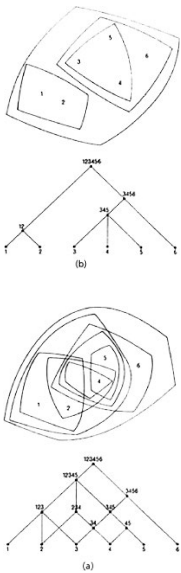

■ Ενεργοποίηση
δυνητικού
αντικειμένου
μορφογεννετικές
κινήσεις κατά
μήκος των
διακλαδώσεων
- εντατικά
ενδιάμεσα

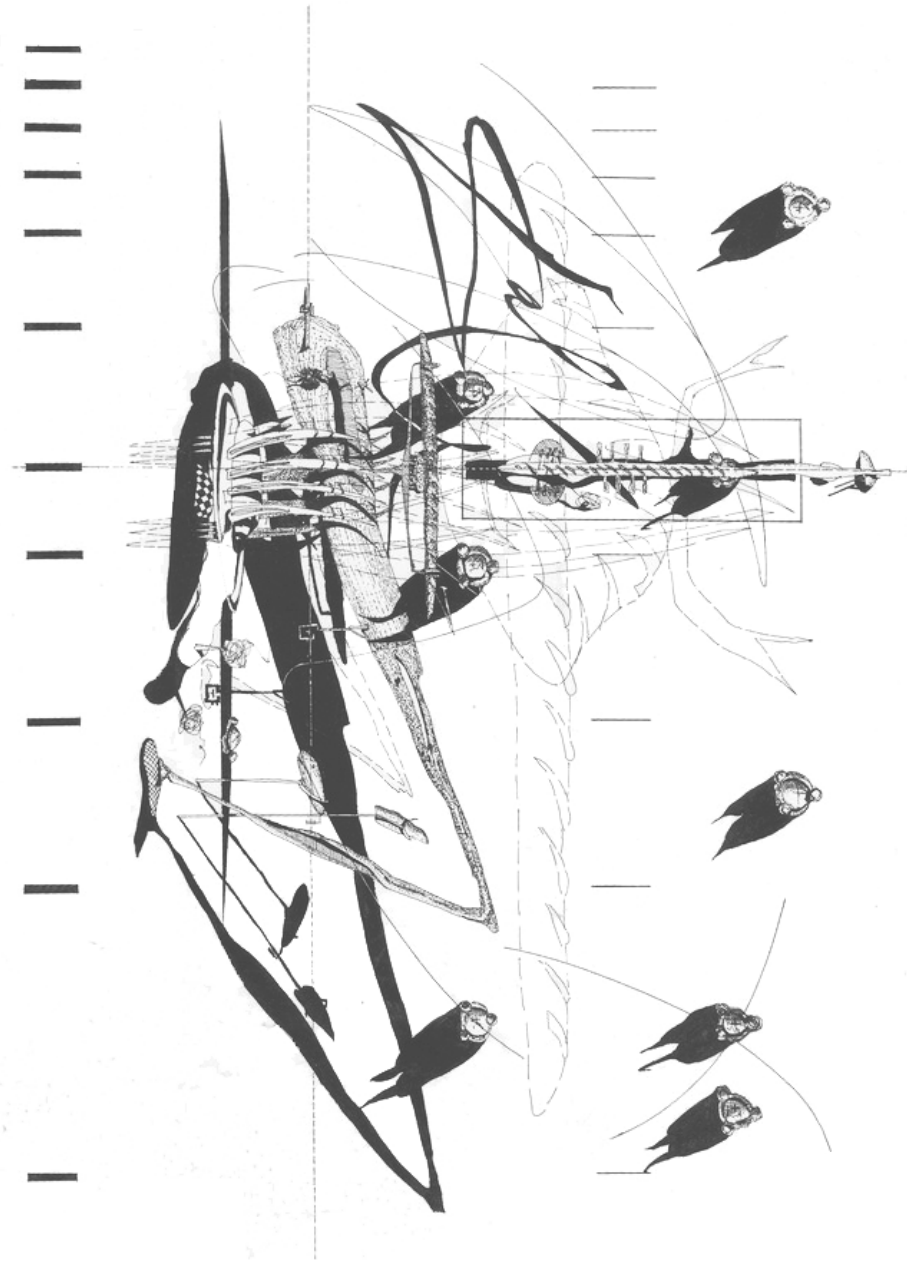
Το διάγραμμα εγγράφει τη δομή των συναρμολογημάτων. Οι μερικώς-αιτιώδεις σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ οντοτήτων - συναρμολογήσεων και οι πιθανές πραγματοποιήσεις τους, προϋποθέτουν την τυπολογική δομή του διαγράμματος ως μια δυνητική και μηχανικώς ανεξάρτητη ύπαρξη, ικανή να πραγματοποιηθεί σε μια ποικιλία πραγματικών μηχανισμών (DeLanda 2006). Συνεπώς το διάγραμμα αποτελείται από δυνητικά αντικείμενα που πραγματοποιούνται μέσω των αποκλινουσών γραμμών μιας δυνητικής πολλαπλότητας. Οι εντατικές ροές της δομής του χώρου των δυνατοτήτων γίνονται εκτατές μέσω μίας κίνησης κατά μήκος των αποκλινουσών γραμμών (ή αλλιώς διακλαδώσεων) που διατρέχουν το διάγραμμα : κατά την καθοδική κίνηση των διακλαδώσεων οι μορφές γίνονται όλο και πιο διακριτές μεταξύ τους, ενώ αντίστροφα, κατά την ανοδική κίνηση οι μορφές τείνουν να συνδυάζονται μεταξύ τους. Οι διακλαδώσεις που καταρρίπτουν τη συμμε-
τρία του χώρου των δυνατοτήτων, αναπαριστούν μία διαδικασία προσδευτικής εντροπικής διαφοροποίησης που αφορμάται από εντατικά τοπολογικά σχήματα και διαμορφώνει όλες τις διαφορετικές μετρικές μορφές. Κάθε διάγραμμα έχει διαφορετικό αριθμό διαστάσεων, και εκφράζει μία εντατική κατάσταση που αναπτύσσεται μακριά από συνθήκες ισορρο-
πίας έως ότου να καταλήξει στην τελική κατάσταση των απομονωμένων φαινομένων στα οποία δεν υπάρχουν εσωτερικές ροές ενέργειας ή ύλης (DeLanda 2016).

Συνεπώς, σε ένα διάγραμμα ενυπάρχουν ενδιάμεσα τα οποία λειτουργούν ως αλληλο-σύνδεση τοπικών συνδέσεων, ως σημεία διαχωρισμού και σύγκλισης των γραμμών που «ορίζουν μια διανοητική επεξεργασία των μορφών και μια μοντελοποίηση του πραγματικού» (DeLanda 1998, 34). Το διάγραμμα ως μία εντατική υπέρθεση χαρτών, αποτελεί μία χαρτογραφία που είναι διφορούμενη : εκφράζει μία συνθήκη δικτύων και ροής στην οποία το διάγραμμα υπάρχει τόσο ως μία «σχέση δυνάμεων» , όσο και ως μία κίνηση από το δυνητικό στο δυνατό. Σύμφωνα με τον DeLanda το διάγραμμα είναι ασταθές, άμορφο και κυμαίνεται σε δυνάμεις «μικρό-κινήσεων», παραλλαγών και σημείων αντίστασης (DeLanda 1998). Αυτή η σχέση δυνάμεων , όντας δυνητική, εκδηλώνεται μόνο στις παραχθείσες μορφές. Η σύμπλεξη των δυνάμεων είναι ικανή να τροποποιήσει το διάγραμμα, καθώς κάθε δύναμη αποτελεί ένα δυναμικό που εξαρτάται από τη θέση του στο διάγραμμα.

■ Συνθεση του
ασταθούς
διαγράμματος

Έτσι , σε ένα διάγραμμα «η προσδευτική διαφοροποίηση συμβαίνει, κα-
θώς μια σειρά από διακλαδώσεις που σπάζουν τη συμμετρία μεταμορφώνει
το αρχικό διάγραμμα με διαδοχική αφαίρεση των ιδιοτήτων έως ότου
δημιουργηθούν τα τελικά διαγράμματα» (DeLanda 2016, 125).

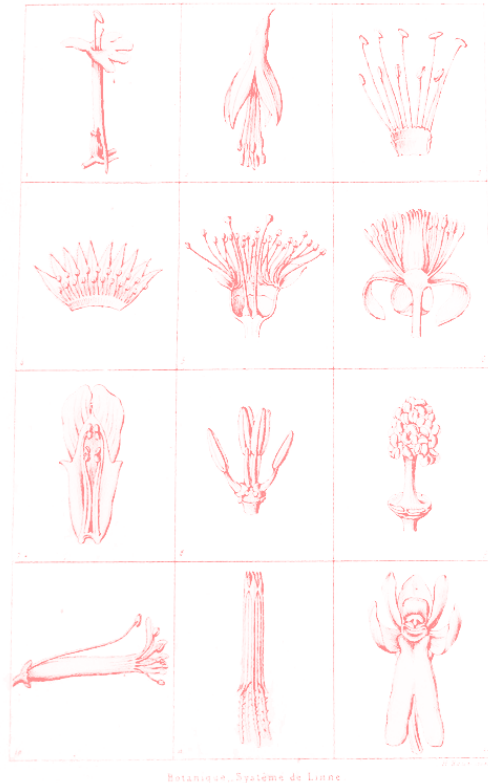
Το έργο του Neil Spiller διατυπώνει τη σχέση μεταξύ αρχιτεκτονικού διαγράμματος , της κυβερνητικής και της έννοιας του δυνητικού. Στη σκέψη του, το διάγραμμα αποτελεί εργαλείο για τη μετάδοση και τη δημιουργία νέων δυναμικών και ασταθών έργων που ανταποκρίνονται στις οικολογικές, συστηματικά ανοιχτές , και τυχαίες συνθήκες .

[ΕΠΙΜΕΤΡΟ]

Στο σημείο αυτό επιχειρείται μια σύντομη παρακολούθηση της εξέλιξης των δενδροειδών συστημάτων σκέψης, με σκοπό την κατανόηση των διαφορετικών , ανοικτών και κλειστών μορφών που παραλαμβάνει η έννοια του διαγράμματος και της σχέσης που αναπτύσσει με την έννοια του είδους. Στόχο ενός τέτοιου εγχειρήματος δεν αποτελεί η καταγραφή των των συστημάτων σκέψης που βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση, αλλά η χαρτογράφηση των διανοητικών μεταβάσεων της διαγραμματικής σκέψης από τα ιεραρχικά και σταθερά δενδροειδή συστήματα στα πολύπλοκα ανοικτά μοντέλα.

Ο ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

/ CARL LINNAEUS:
ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ,
ΤΟ ΔΙΟΝΥΜΙΚΟ ΕΙΔΟΣ

Αναπτύσσοντας τη συστηματική θεώρηση,στη φυσική ιστορία του 18ου αιώνα, η συνέχεια **απαρτίζεται από τη συμπαγή παράθεση των διαφορών, των αυθαίρετων κατηγοριών, των συστηματικών ταξινομήσεων που υπερτίθενται στο αδιάλειπτο πλέγμα της φύσης**,το διασπούν και το προσεγγίζουν λεπτοτεμαχισμένο και μπερδεμένο (Fou-

cault 1983). Η ταξινομική πρακτική του Ελβετού συστηματικού ταξινομιστή Καρόλου Λινναίου ακολουθεί **την ιεραρχική μέθοδο της λογικής διαιρέσης**, κατά την οποία η συνέχεια της ζωής αντικαθίσταται με μια ιεραρχία ασυνεχειών, τις ταξινομικές μονάδες τεσσάρων κατηγορικών επιπέδων (κλάση , τάξη, γένος και είδος) (Mayr 2009).

Ο Λινναίος, αναζητώντας την **ενότητα του συστήματος της σύνθεσης των ειδών** , διαμόρφωσε, στο -θεμελιώδες για την βιολογική ταξινόμηση- έργο του "*Systema Naturae*" (1735), ένα σύστημα κατάταξης της φύσης σε μικρές εμπεριέχουσες ομάδες και μετατροπής της ποικιλομορφίας σε ένα σύνολο ονομάτων, χάρη στο διονυμικό σύστημα ονοματοδότησης που εδραίωσε. Συγκεκριμένα, μέσω του τεχνητού συστήματος ταξινόμησής του, κατόρθωσε να ταξινομήσει τους φυτικούς οργανισμούς, συντελώντας μια ανασύνθεση της καθαρής μορφής του φυτού σε μία γραμμική εκτύλιξη της γλώσσας, χωρίζοντάς τους σε επιμέρους τμήματα, και χωροθετώντας τους εντός ενός άκαμπτου, συνεχή και σταθερού πίνακα (Foucault 1983).

Η ταξινόμηση του Λινναίου μαρτυρά την εφαρμογή μιας τάξης στο περιβάλλον που είχε ως αντικείμενο την ταξινόμηση των ουσιών, γεγονός που αναδεικνύει την στενή του σχέση με το δόγμα του δημιουργισμού και την ουσιοκρατική λογική. Αξιοματικά, για τον Λινναίο τα φυσικά γένη ήταν εξαρχής δημιουργημένα και ο ταξινόμος τα ανακάλυπτε ως μονάδα της ποικιλότητας. **Ο καθορισμός του γένους αποτελούσε δήλωση περί της ουσίας του**. Η ποικιλομορφία, καθώς δεν επηρέαζε την ουσία του είδους, θεωρούταν τυχαία, ενώ οτιδήποτε παρέκκλινε από τον ιδανικό τύπο του είδους υπαγόταν σε μια υποδιαίρεση που ονομαζόταν ποικιλία και αποτελούσε μια αναστρέψιμη τροποποίηση , μία παραλλαγή άνευ σημασίας. Έτσι, **στην ουσιοκρατική σκέψη του Λινναίου τα είδη αποτελούνται από άτομα με την ίδια ουσία σαφώς οριοθετημένα και με σταθερή ύπαρξη** . (Mayr 2008)

/ JOHANN WOLFGANG VON GOETHE:
ΙΔΕΑΛΙΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ,
ΤΟ ΑΡΧΕΤΥΠΟ ΦΥΤΟ

[13] Στον κλάδο της φυσικής φιλοσοφίας κάθε φαινόμενο και κάθε διεργασία του οργανικού κόσμου ανάγεται σε κινήσεις και δυνάμεις (Mayr 2008)

[14] Ο Goethe αναγνωρίζοντας το μοτίβο της προοδευτικής δομής των φύλλων ως ενοποιητικό στοιχείο των φυτών, αναζήτησε την στοιχειακή μορφή τους, σαρώνοντας το φυτικό βασίλειο με μια ματιά που διαβάζει όλα τα μέρη ενός φυτού και όλα τα φυτά ως παραλλαγές του μοτίβου.

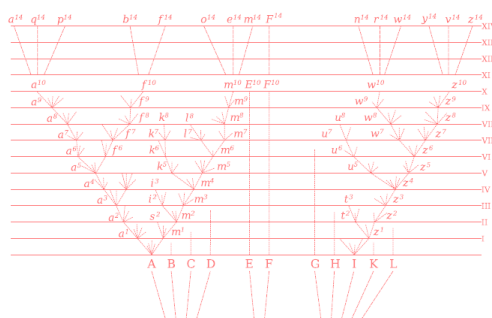
Με την ανακάλυψη της φαινομενικά απεριόριστης, αυξανόμενης ποικιλότητας του έμβιου κόσμου, η ιδεαλιστική μορφολογία των ρομαντικών Γερμανών φυσικών φιλοσόφων^[12] (Naturphiosophie) αφορά την αναζήτηση ενός εξελισσόμενου μορφικού υποκείμενου προτύπου ταξινόμησης της μεταβαλλόμενης φύσης

(Mayr 2008). Για τον Goethe η έννοια της ταξινόμησης αφορά μια προοδευτική διαδικασία, που συγκροτεί την αναζήτηση της προέλευσης μορφής ως μία «γενετική μέθοδο» και μετατοπίζει τη σκέψη από τη γενική άποψη του σταθερού ταξινομικού πίνακα, στη γενετική άποψη της οργανικής φύσης, δηλαδή της μορφοποίησης ενεργών, μεταβαλλόμενων διαδικασιών που θέτουν σε ύπαρξη τη μορφή (Ernst Cassirer 1945). Θέτοντας την διαδικασία της μορφοποίησης, ως έναν τόπο ερμηνείας (locus of explanation) και όχι ως μια απλή εμφάνιση, ο Goethe εδραιώνει το γόνιμο πεδίο της «μορφολογίας», της επιστήμης σχηματισμού και μετατροπής των οργανικών μορφών και διαμορφωτικών δυνάμεων, προκειμένου να προσεγγίσει μία υποκείμενη ενότητα στην ποικιλία του έμβιου σύμπαντος (Kwinter, 2003). Η μορφή εξετάζεται από μια εξελικτική σκοπιά, ως μία διαγραμματική διάταξη στο χώρο των αφηρημένων αλληλεπιδράσεων, και αποτελεί μια εσωτερική παραγωγικότητα μεταμόρφωσης, μια εσωτερική Gestalt (Pasquinelli 2018).

Το έργο του Goethe, απαλλαγμένο από τις καθαρές μορφές και τα διακριτά και σταθερά είδη του Λινναίου, επικεντρώνεται στην αναζήτηση **δυναμικών αρχέτυπων μετασχηματισμού και εξέλιξης**. Συγκεκριμένα στην Μεταμόρφωση των Φυτών (1790) μελετώντας τις δομικές μορφολογικές αλλαγές ενός φυτού (συνολικά και ατομικά) εστιάζει στην γενετική διαδικασία μέσω της οποίας το δυναμικό φύλλο ενός φυτού παίρνει προοδευτικά τη μορφή στοιχείων του φυτού^[14] (Goethe 2009). Συνεπώς, ο Goethe χωρίς να σκέφτεται με όρους απλών σχέσεων, αλλά με **δαισθητικές (intuitive) μορφές μέσω των οποίων «εμβυθίζεται στην πληρότητα και στην πολλαπλότητα του (..) κόσμου»** (Cassirer, 1945, 92), καταλήγει στην ύπαρξη μιας απλής ενότητας, ενός αρχέτυπου φυτού (Urpflanze), στο οποίο ανατρέχουν οι Μορφές όλων των υπολοίπων φυτών, σαν γενετικό αξίωμα. Σύμφωνα με τον Kwinter το Urpflanze ως ζωντανό πεδίο σχηματιστικών δυνάμεων ποικιλομορφίας ώθησε τη σκέψη στη σύγχρονη αντίληψη του διαγράμματος (Kwinter 2003).

iii. ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΟ ΔΕΝΔΡΟ

/CHARLES DARWIN:
ΠΛΥΘΗΣΜΙΑΚΗ ΣΚΕΨΗ, ΤΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΕΙΔΟΣ

[15] Στο *Origins of the Species* (1859) ο Δαρβίνος

περιγράφοντας τις ρήξεις ανάμεσα στα είδη και τις ανταγωνιστικές σχέσεις που αναπτύσσουν μεταξύ τους, αναφέρει:

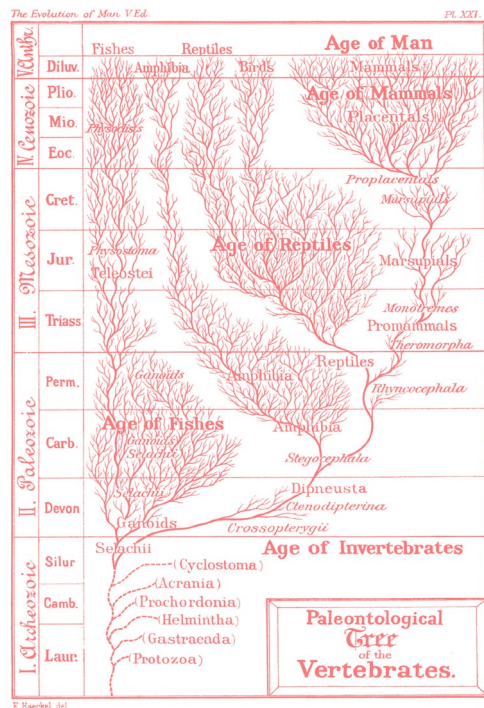
«Οι συγγένειες όλων των όντων της ίδιας τάξης έχουν αναπαρασταθεί από ένα μεγάλο δέντρο. (...) Τα (...) κλαδιά μπορεί να αντιπροσωπεύουν υπάρχοντα είδη, και αυτά που παράγονται κατά τη διάρκεια κάθε πρώην έτους μπορεί να αντιπροσωπεύουν τη μακρά διαδοχή των εξαφανισμένων ειδών. Σε κάθε περίοδο ανάπτυξης, όλοι οι αναπτυσσόμενοι κλαδίσκοι έχουν προσπαθήσει να διακλαδωθούν από όλες τις πλευρές, και να ξεπεράσουν και να σκοτώσουν τα γύρω κλαδιά και κλαδιά, με τον ίδιο τρόπο όπως τα είδη και οι ομάδες ειδών προσπάθησαν να υπερκεράσουν άλλα είδη στη μεγάλη μάχη για ζωή» (Pasquinelli, 2018, 13)

Για τον Κάρολο Δαρβίνο η **ποικιλομορφία είναι τυχαία και τίθεται διαρκώς υπό την ρυθμιστική δράση του περιβάλλοντος μέσω της φυσικής επιλογής**, δηλαδή μίας καθοριστικής διεργασίας για την ύπαρξη και την επικράτεια των ειδών που αφορά τόσο στις ανεπαίσθητα μεταβαλλόμενες φυσικές συνθήκες, όσο και στην παρουσία άλλων ειδών, με τα οποία αναπτύσσουν ανταγωνιστικές σχέσεις. Η φυσική επιλογή αναδεικνύει μη-χανισμούς συσσώρευσης και απόκλισης διαφοράς. «Η φυσική επιλογή παίζει ουσιαστικό ρόλο στη διαφοροποίηση της διαφοράς (την επιβίωση του πλέον αποκλίνοντος). Εκεί όπου (...) δεν υφίσταται (...), οι διαφορές παραμένουν και (...) κυμαίνονται ελεύθερα. Εκεί που υφίσταται η επιλογή διεργάζεται τη σταθεροποίηση των διαφορών και την απόκλισή τους» (Ντελέζ 2019, 347). Αυτές οι **ταξινομικές μονάδες γίνονται κατανοητές από το εξελικτικό του δέντρο, το οποίο δεν αποτελεί μια στατική, ταξινομημένη**

αναπαράσταση του παρόντος αλλά ένα μεταβαλλόμενο, δυναμικό μοντέλο, που περιλαμβάνει γενιές αλλαγών και προσαρμογής υπό τη μορφή αντιμαχόμενων κλάδων^[15]. Εντός του, τα όντα συνυπάρχουν σε μία συνθήκη συσχέτισης κατά την οποία μια μεταβολή δεν εστιάζει σε ένα σημείο του οργανισμού, αλλά αναγκαία αντηχεί και σε άλλα σημεία (Μπερζόν 2005). Σε ένα τέτοιο καθεστώς, η ατομική διαφορά δεν καταλαμβάνει συγκεκριμένη θέση, καθώς κυμαίνεται ως ασύνδετη διαφορά μιας απροσδιόριστης μεταβλητότητας.

Επομένως τα είδη παύουν να αποτελούν αρχέτυπα καθώς βρίσκονται σε μία συνεχή εξέλιξη. Ο Δαρβίνος προσδίδει νέα υπόσταση στην έννοια του είδους κατά την οποία δεν αποτελεί πλέον τύπο, αλλά πληθυσμό, μεταβαίνοντας έτσι από την ουσιοκρατική στην πληθυσμιακή σκέψη. Ο ορισμός του είδους δεν προσδιορίζει τον βαθμό της διαφοράς, αλλά τη διατήρηση της διαφορετικότητας και δεν αφορά τις εγγενείς ιδιότητες, αλλά τη σχέση της συνύπαρξης με τα άλλα είδη (Ernst Mayr 2008). Στη σκέψη του Δαρβίνου τα είδη αποτελούν αποτέλεσμα συσσώρευσης μιας βραδείας εξέλιξης (DeLanda 2002).

/ ERNST HAECKEL:
ΦΥΛΟΓΕΝΕΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ,
ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΟ ΕΜΒΡΥΟ

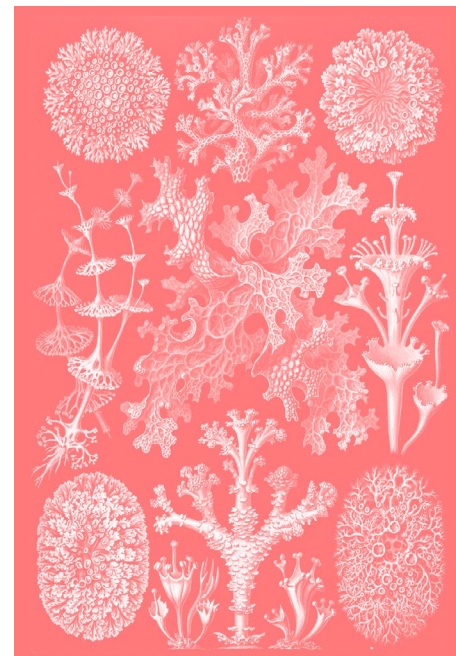

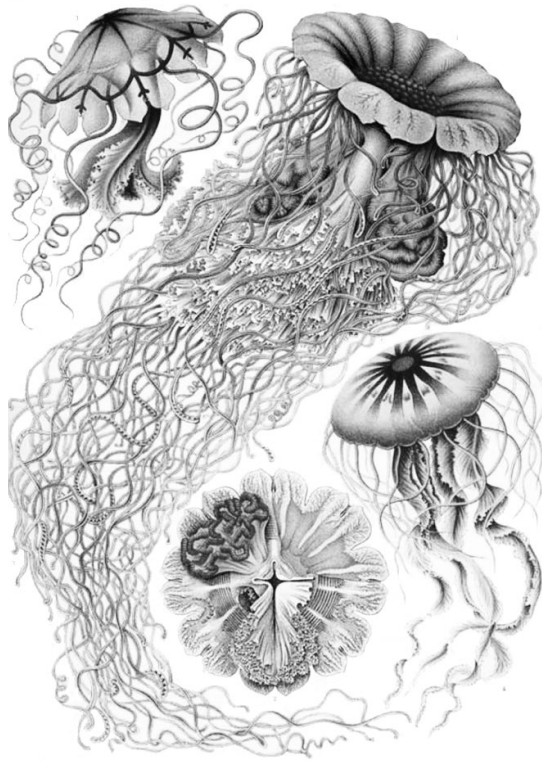
Ο υποστηρικτής του Δαρβίνου Ernst Haeckel διαμόρφωσε την έννοια της οικολογίας, που αφορά στη μελέτη των σχέσεων μεταξύ των ζωντανών οργανισμών και των βιοτικών και αβιοτικών περιβαλλόντων που κατοικούν. **Η οικολογία βασίζεται τόσο στην ταξινόμηση του έμβριου κόσμου όσο και στην ανατροφοδότησή του**, καθώς οι οργανισμοί υπόκεινται σε μια ομάδα μεγαλύτερων περιβαλλοντικών δυνάμεων. Ο Ernst Haeckel, για την κατανόηση των

σχέσεων μεταξύ των ειδών, αναπτύσσει την φυλογενετική θεωρία, κατά την οποία όλα τα είδη αναπαριστούν στάδια μιας ενοποιημένης γενεαλογίας. Η φυλογένεση αποτελεί μια εποπτεία των καθοδικών γραμμών της εξελικτικής πορείας των όντων, μέσω των φυλογενετικών δένδρων που ανακλούν την αυξανόμενη κατανόηση της ποικιλομορφίας (Kharpp 2003). Για την οικοδόμηση της φυλογενετικής θεωρίας απαραίτητη είναι η εξέταση της δομής και της μορφολογίας του οργανισμού, ώστε να εξαχθούν οι εξελικτικές γραμμές του είδους.

Στο έργο του *The Art Forms Of Nature*, ο Haeckel ταξινομεί την ποικιλομορφία των οργανισμών σε μορφολογικές ομάδες, προσπαθώντας να κατανοήσει τη θεωρία της ανάπτυξης.

Απεικονίζει γραφικά τις σχέσεις μεταξύ οργανισμών, εισάγοντας το σχήμα και την κλίμακα ως καθοριστικές παραμέτρους για το σύστημα ταξινόμησής του (Kallipoliti 2018).

Σύμφωνα με τη σκέψη του η μορφή ως προϊόν της ανάπτυξης του ίδιου του οργανισμού και ταυτόχρονα της εξέλιξης των προγονικών οργανισμών προσαρμόζεται κάτω από διαφορετικές συνθήκες, και δημιουργεί μοναδικές ικανότητες, προκαλώντας την ποικιλότητα μεταξύ των παραχθισών μορφών (Μιχαλούδη 2014).

Ο Haeckel ανέπτυξε τη θεωρία της ανακεφαλαίωσης, έναν βιογενετικό νόμο κατά τον οποίο, στην οντογενετική του διαδικασία της εμβρυϊκής ανάπτυξης, ο οργανισμός ακολουθεί όλα τα εξελικτικά στάδια του είδους του (φυλογένεση) διατρέχοντας τα μορφολογικά στάδια των πρόγονων ειδών ^[16].

Συνεπώς, **η εμβρυϊκή κατάσταση διέπεται από τις διαφορικές σχέσεις που συγκροτούν το εν δυνάμει που υπάρχει πριν την ενεργοποίηση του είδους. Αποτελεί ένα αμιγές άτομο, ένα πεδίο εξατομίκευσης.**

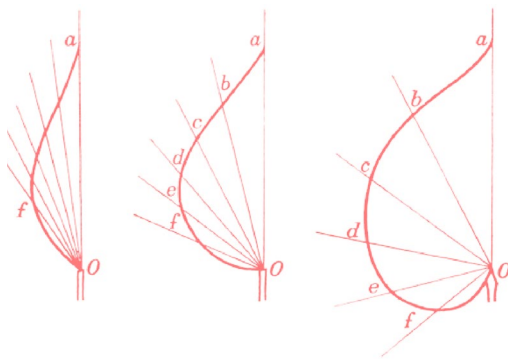
[16] Αυτός ο βιομορφισμός (ομοιότητα σε διαφορετικούς τομείς ή είδη ζωντανών) φανέρωσε « τον ελλειπόμενο σύνδεσμο μεταξύ ανόργανου και οργανικού κόσμου (που) βρέθηκε μέσα στο έμβρυο και την εξέλιξή του σε ένα πιο σύνθετο οργανισμό» (Pasquinelli 2011, 54)

Πρόκειται για μια παράσταση της εξατομίκευσης που αφορά στην οργάνωση και τον καθορισμό του είδους κατά την οποία «(κ)άθε έμβρυο είναι μια χίμαιρα , έτοιμο να λειτουργήσει σαν ένα σχεδιαγράφημα και να βιώσει αυτά που δεν είναι βιώσιμα για τον ενήλικο του είδους. Αναλαμβάνει καταναγκαστικές κινήσεις, συγκροτεί εσωτερικές συνηχίες και δραματοποιεί τις πρωταρχικές σχέσεις της ζωής» (Ντελέζ 2019,349) .

V.

ΤΟ ΚΑΡΤΕΣΙΑΝΟ ΠΛΕΓΜΑ

/ D'ARCHY THOMPSON:
ΘΕΩΡΙΑ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ , Ο ΕΥΚΑΜΠΤΟΣ
ΤΥΠΟΣ

Ο D'Arcy Thompson αντιλαμβάνεται το συνεχές της φύσης ως ένα δυναμικό, ομαλά διαφοροποιημένο και σταθερό μετασχηματιστικό σύστημα, εντός του οποίου το έμβιο σώμα αποτελεί μία ακέραιη αδιαίρετη ενότητα και όχι άθροισμα και οργάνωση των μερών. **Αντίστοιχα, η εξέλιξη του είδους νοείται ως μετασχηματισμός μεγάλης κλίμακας του συνόλου του οργανικού σώματος και όχι ως μικρομεταβολή των επιμέρους στοιχείων του** (Χρυσοχοΐδη 2011) .

Πλέον οι μορφές και οι μεταβολές τους, δεν ερμηνεύονται μέσω μορφικών ενδείξεων ομοιότητας της κληρονομικότητας και των φυλογένεσης που διαρκούν κατά την απουσία συγκρουόμενων δυνάμεων. Αντίθετα, αφορούν «(έ)να νέο σύστημα δυνάμεων που εισάγεται από αλλοιωμένα περιβάλλοντα και συνήθειες και δρα πάνω σε (...) ιδιαίτερα μέρη (...) που βρίσκονται μέσα στο συγκεκριμένο δυναμικό πεδίο, (το οποίο) δε θα αργήσει να εκδηλωθεί με σημαντικές και αναπό-φευκτες μετατροπές της μορφής» (Τόμσον, 1999 ,375)

Σε μία τέτοια συνθήκη προέχουν οι φυσικές δυνάμεις από την χρονική ακολουθία ενός φυλογενετικού δένδρου. Η μορφολογία δεν αφορά στον ορισμό της μορφής, αλλά στην σύγκριση των συσχετισμένων μορφών συγκεκριμένης παραμόρφωσης , που επιλύεται μέσω της μεθόδου των καρτεσιανών συντεταμένων της θεωρίας των μετασχηματισμών. Σύμφωνα με την τελευταία, η μορφή μεταφράζεται σε ένα πλέγμα ισαπέχουσών συντεταμένων που παραμορφώνεται με διάφορους τρόπους ανταποκρινόμενο στα εξωτερικά γεγονότα ενός ομαλού εντατικού και συνεχή χώρου. Σε αυτό το ευμετάβλητο πεδίο, το κάθε σημείο, γραμμή, επιφάνεια μπορεί να αλλάξει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά από τις παραμορφώσεις και μετασχηματισμούς, διατηρώντας όμως παράλληλα τη σχετική του τάξη και θέση.

Οι πτυχωμένες εύκαμπτες μορφές που προκύπτουν από μια εντατική καμπύλη εσωτερίκευσης δυνάμεων μέσα στη μορφή , αποτελούν παράγωγα του περιβάλλοντός του και όχι αναπαραστάσεις διαφορικών δυνάμεων. Εντός του καρτεσιανού χώ-ρου αναπτύσσεται μια μαθηματική θεώρηση του είδους, ως δυναμικού συνόλου γεωμετρικών σχέσεων. Με αφετηρία την έννοια του είδους ως πρόβλεψη ενός δυναμικού συστήματος μετασχηματισμών σε σχέση με τις περιβαλλοντικές δυνάμεις, η έννοια του τύπου ενσαρκώνει ένα διάγραμμα δυνάμεων σε κατάσταση ισορροπίας, από το οποίο προκύπτουν δυνάμεις διακριτού μεγέθους και κατεύθυνσης ικανές να τον μετατρέψουν από μια μορφή σε μια άλλη.

«Ο εύκαμπτος τύπος μπορεί να υποδηλώσει τη γενική μορφολογική δομή ενός είδους, ενώ δείχνει την ασυνεχή ανάπτυξή του μέσω της εσωτερικοποίησης των μέχρι τώρα εξωτερικών δυνάμεων μέσα στο σύστημα» (Greg Lynn 1993, 122). Η μορφή γίνεται αντιληπτή ως δυναμικό αποτέλεσμα ενός εύκαμπτου τύπου.

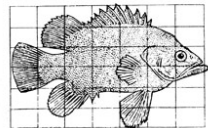

Fig. 120. A fish shape on a grid.

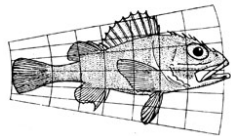

Fig. 121. A fish shape on a grid.

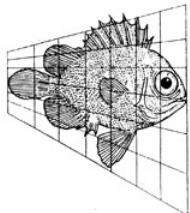

Fig. 122. A fish shape on a grid.

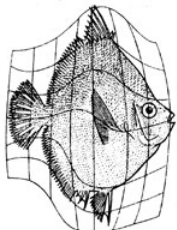

Fig. 123. A fish shape on a grid.

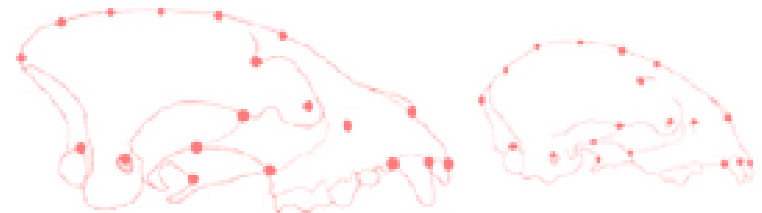
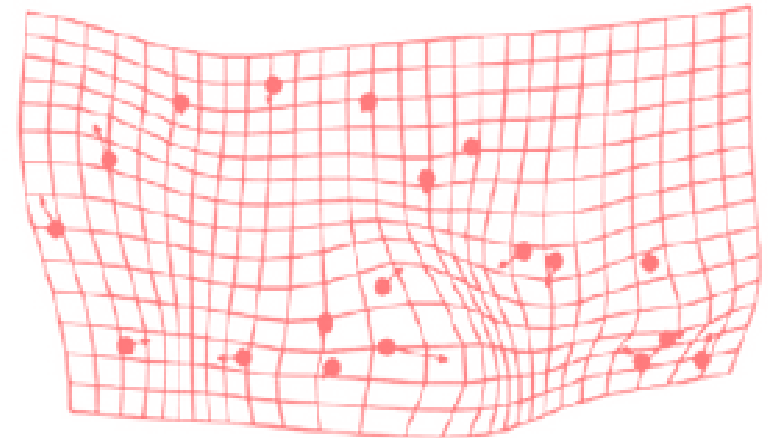

Fig. 180. Skull of baboon.

Fig. 181. Skull of dog, connected with the brain.

Fig. 182. Skull of dog, connected with the brain.

ΤΟ ΡΙΖΩΜΑ

/DELEUZE & GUATTARI:
Η ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ, ΤΟ ΣΩΜΑ ΧΩΡΙΣ ΟΡΓΑΝΑ

«Έχουμε κουραστεί από το δένδρο.
Δεν οφείλουμε πλέον πίστη στα
δένδρα, στις ρίζες ή στα ριζίδια,
έχουμε υποφέρει αρκετά απ' αυτά.»
(Deleuze & Guattari 2017,29)

Στη μεταουμανιστική θεώρηση των Deleuze & Guattari το πνεύμα υστερεί ως προς τη ζωτικότητα της φύσης . Σύμφωνα με αυτήν, η ζωή αποτελεί μια ενεργή διαδικασία αλληλεπίδρασης και συνένωσης, με την έννοια της επιθυμίας να λειτουργεί ως την παραγωγική διαδικασία συνεχούς ανάπτυξης, σύνδεσης και δημιουργίας οργανισμών και οντοτήτων. Η υπόσταση της ζωής ως μια επιθυμητική μηχανή διανοίγει μία σκέψη όπου οι λειτουργίες και οι συνδέσεις προέχουν των παραγόμενων τάξεων, σκοπών, συνόλων (Colebrook 2002)^[17]. Υπό αυτή τη συνθήκη, το έργο των δύο διανοητών αποκηρύσσει τα κεντροθετημένα συστήματα των δενδροειδών δομών που παράγουν τάξεις και συγκεκριμένες κατευθύνσεις ως τη δυαδική λογική μιας ψευδοπολλαπλότητας και επισημαίνει την κυριαρχία των πολυπληθών ριζών με πλευρικές , κυκλικές και όχι διχοτομικές, διακλαδώσεις στη φύση (Deleuze & Guattari 2017).

Ωθώντας τη σκέψη πέρα από την εδραιωμένη δενδροειδή διάταξη σταθερών σημείων , θέσεων, και αμφιμονοσήμαντων δυαδικών σχέσεων , οι διανοητές προτείνουν τη χαοτική ριζωματική δομή διασύνδεσης πλατωμάτων, που δεν παραπέμπουν αναγκαστικά σε χαρακτηριστικά ίδιας φύσης.

[17] «στις επιθυμητικές μηχανές όλα λειτουργούν ταυτόχρονα, αλλά μέ-σα σε χάσματα και ρήξεις, βλάβες και εμπλοκές, διαλείψεις και βραχυ-κυκλώματα, αποστάσεις και κατακερματισμούς, μέσα σε ένα άθροισμα που δεν συνενώνει ποτέ τα μέρη του σε ένα όλον.» (Deleuze & Guattari 2016,53)

Δεν γίνεται λόγος για ένα χώρο συνεχή, αλλά για την κυκλοφορία μη σταθερών καταστάσεων που υφίστανται ρήξεις και παρασύρονται σε νέες γραμμές και κατευθύνσεις.
Έτσι, η ριζωματική δομή δεν ενεργεί ως μία εντοπίσιμη κίνηση με αρχή και τέλος, που πάει από το ένα στο άλλο, αλλά πάντα βρίσκεται μεταξύ των πραγμάτων, ως μια νομαδική εγκάρσια κίνηση που παρασύρει και το ένα και το άλλο. Κατ'αυτόν τον τρόπο, το ρίζωμα συνάπτει έναν χώρο πολλαπλότητας, ετερογένειας και σύνθεσης μηχανικών διαρρυθμίσεων, έναν χώρο που στερείται ενότητας και σημαίνουσας τομής και που δεν ανάγεται ούτε στο πολλαπλό, ούτε στο ένα (Deleuze & Guattari 2017).

Σε αντίθεση με την αποτυπωμένη δομή ενός δενδροειδούς συστήματος που εμπεριέχει μια υποτιθέμενη επάρκεια , γίνεται λόγος για μία συναρμογή, έναν χάρτη διασύνδεσης που σχετίζεται με την επιτέλεση:

«Το ρίζωμα αναφέρεται σε ένα χάρτη που οφείλει να παραχθεί , να κατασκευαστεί, πάντα αποσυναρμολογήσιμος, συνδέσιμος, αντιστρέψιμος, τροποποιήσιμος με πολλαπλές εισόδους και εξόδους με τις γραμμές φυγής του. (...) Αντίθετα με τα κεντροθετημένα σύστημα με ιεραρχική επικοινωνία και προδιαμορφωμένους δεσμούς, το ρίζωμα είναι ένα σύστημα άκεντρο, μη ιεραρχικό, μη σημαίνον, χωρίς στρατηγό, χωρίς οργανωτική μνήμη ή κεντρικό αυτόματο αποκλειστικά προσδιορισμένο από μια κυκλοφορία καταστάσεων»
(Deleuze & Guattari 2017, 37).

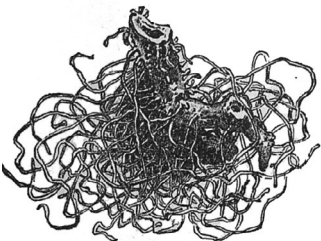
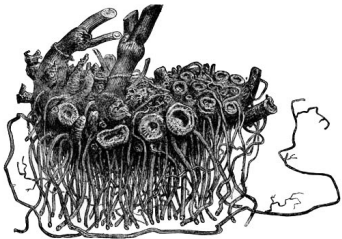

FIG. 165.
Dried Rhizome of Caulophyllum thalictroides
(small size).

FIG. 81
Fresh rhizome of Actaea sp. (large specimen, natural size).

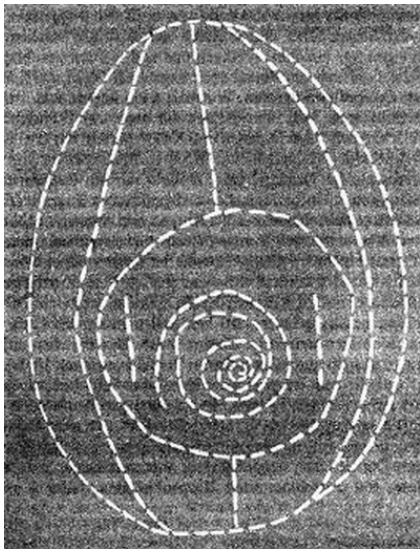
Οι δύο διανοητές, καταρρίπτουν την δεσποτική εδραίωση δένδροειδών αποτυπωμάτων που μεταφράζουν το ριζωματικό χάρτη σε μία σταθερή εικόνα, προτρέποντας την αναγωγή του αποτυπώματος σε χάρτη :

Σύμφωνα με τη σκέψη τους, κάθε ρίζωμα ενέχει γραμμές κατατμητικότητας, κατά τις οποίες εδαφικοποιείται, οργανώνεται, ταξινομείται και σημαίνεται, αλλά παράλληλα εμπεριέχει και απεδαφικοποιητικές γραμμές στις οποίες παρασύρεται. Συνεπώς, σε κάθε ρίζωμα υπάρχει μια αδιάκοπη ρήξη των κατατμητικών γραμμών και των γραμμών φυγής, η οποία **σημαίνει την ύπαρξη δομών δένδρου εντός των ριζωμάτων, αλλά και αντίστροφα, την δυνατότητα ριζωματικής ανάπτυξης σε κάποιο κλαδί ενός δέντρου.**

Καθώς το ρίζωμα δεν είναι ούτε εσωτερικά αναπαράξιμο ως δένδρο-δομή, ούτε εξωτερικά αποτυπώσιμο ως δένδρο-εικόνα, δεν δύναται να υπαχθεί σε δομικά ή γενετικά πρότυπα οργάνωσης διαδοχικών ακολουθιών. Αντίθετα, αποτελεί μια αντί-γενεαλογία, μία μη- γραμμική συνθήκη η οποία «χρησιμοποιεί ενεργώς τη λησμοσύνη και όχι τη μνήμη, την υπανάπτυξη και όχι την πρόοδο προς ανάπτυξη, τον νομαδισμό και όχι την εγκατάσταση, τον χάρτη και όχι το αποτύπωμα» (Deleuze & Guattari 2017,41). Το ρίζωμα αποτελεί μια ένωση που αναπτύσσεται μέσω παραλλαγής, ένα γίνεσθαι .

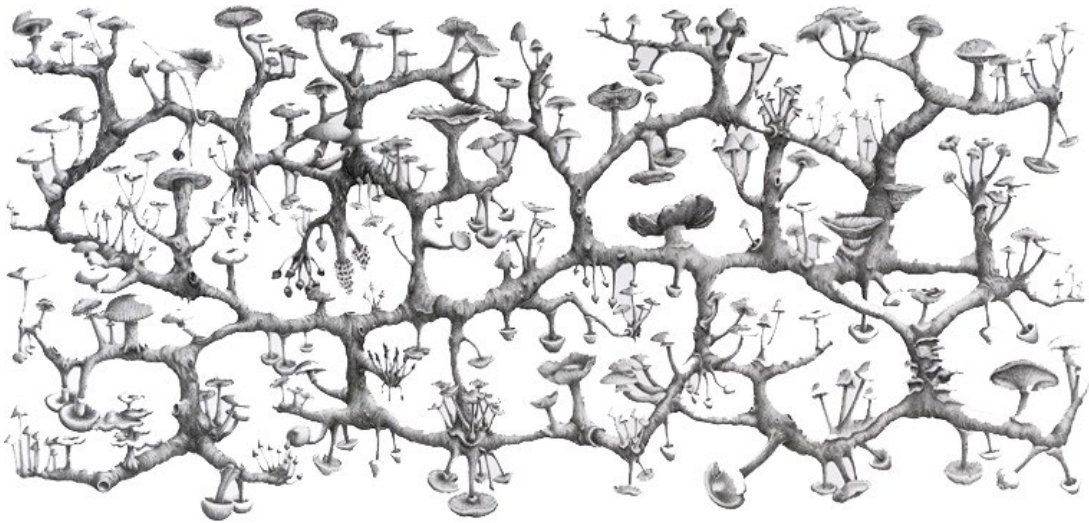
Κατά τη ριζωματική λογική των δύο διανοητών κάθε σώμα ενσαρκώνει το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας συνδέσεων, μίας οργάνωσης ενός σώματος χωρίς όργανα. Το σώμα χωρίς όργανα παράγεται ως «ένα όλον δίπλα στα μέρη», ένα σώμα χωρίς εικόνα, που δεν ενοποιεί και δεν ορίζει τα μέρη, αλλά προστίθεται σε αυτά σαν ένα νέο, διακριτό μέρος. (Deleuze & Guattari 2016).Πρόκειται για το σύνολο που επιδρά στα μέρη προκαλώντας **«εγκάρσιες επικοινωνίες, υπερπεπερασμένες αθροίσεις, πολύσημες εγγραφές πέρα από τη σειρά του λόγου(...).** (Κατ’αυτόν τον τρόπο) το όλον δεν συνυπάρχει απλώς με τα μέρη, είναι συναφές με αυτά, ενώ παράγεται χωριστά επιδρώντας σε αυτά» (Deleuze & Guattari 2016,55).

Το σώμα χωρίς όργανα, αποτελεί συμβάν μιας παραγωγικής διαδικασίας, ενός γίνεσθαι και όχι μιας εξέλιξης μέσω καταγωγής και αλληλοδιαδοχής, αλλά *μίας σύνδεσης επιθυμιών, ενός συνεχούς εντάσεων, μίας σύζευξης*

ρών στο πεδίο των συμβιώσεων, που θέτει σε λειτουργία όντα διαφορετικών τάξεων, χωρίς καμία αλληλοδιαδοχή (Deleuze & Guattari 2016). Συνεπώς, τα σύνολα / ολότητες δεν προϋπάρχουν των συνδέσεων αλλά ενσαρκώνουν το άμορφο ρευστό μιας αντι-παραγωγής που οικειοποιείται την παραγωγή ροής. Οι ροές ενεργοποιούνται μέσω άκεντρων συστημάτων, πεπερασμένων δικτύων αυτομάτων, όπου η επικοινωνία συγκροτείται ριζωματικά μεταξύ ενός πλησίον με ένα οποιοδήποτε πλησίον.

Συμπερασματικά, λαμβάνοντας ριζωματικές μορφές, το διάγραμμα αποτελεί μια δυναμική συνθήκη ανάδυσης και δόμησης της ετερογένειας κατά την οποία δεν επιχειρείται «να επιβάλλουμε μια μορφή στην ύλη, αλλά να επεξεργαστούμε όλο και περισσότερα, όλο και συνεκτικότερα οικοδομικά υλικά, ικανά να δεχτούν όλο και εντονότερες δυνάμεις. Αυτό που καθιστά τα οικοδομικά υλικά όλο και πλουσιότερα είναι ότι συγκρατούν τα ετερογενή, χωρίς αυτά να πάψουν να είναι ετερογενή» (Deleuze& Guattari 2017,404). Η μη γραμμική θεώρηση των Deleuze & Guattari ως προς την συνέχεια της φύσης, συνάπτει διαγραμματικούς χώρους παραγωγικής ζωτικότητας, δημιουργικών συναρμογών και ενεργοποίησης των αποκλινουσών μορφών .

[ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ]

Η έννοια της ταξινόμησης στις παραπάνω θέσεις δεν αποτελεί πλέον ένα αναπαραστατικό πίνακα κατηγοριοποίησης της φύσης, αλλά μετατρέπεται η ίδια σε ένα **πεδίο συνεχούς συντονισμού διανοητικών και υλικών διαδράσεων που θέτουν νέες οριοθετήσεις και συλλήψεις ως προς την έννοια της τάξης και την υπόσταση του είδους**. Η έννοια της εντατικής διαφοράς στη σκέψη του Deleuze αποτελεί μια διαδικασία αποκλίνουσας πραγματοποίησης, αναδύει ένα παραγωγικό χώρο ετερογενούς πολλαπλότητας . Σε μια τέτοια συνθήκη , η συμβολή του Agamben , του Simondon και του DeLanda είναι μεγάλης σημασίας καθώς φανερώνουν μία μετασταθερή οντολογία επισφαλούς ταυτότητας, ανοικτή σε τροποποιήσεις και απαλλαγμένη από οποιαδήποτε ουσιοκρατική ταυτοποιητική αρχή . Χώρο ανάπτυξης μίας τέτοιας οντολογίας αποτελεί το εντατικοποιημένο διάγραμμα, ο μηχανισμός της δυνητικής συσχέτισης και ανάπτυξης των όντων, χάρη στο οποίο αναδύονται νέοι ρυθμοί ζωτικότητας και ετερογένειας. Διαμορφώνεται μέσω της ανάπτυξης του ριζώματος , εντός του οποίου πραγματοποιούνται συνάψεις αλλά και ρήξεις δενδροειδών ιεραρχικών μοντέλων.

Συνοψίζοντας, βασικό εγχείρημα του κεφαλαίου αποτελεί **η ανάδειξη της μελέτης μιας προοδευτικής ταξινομικής πρακτικής, όχι ως ένα καθεστώς τάξης , αλλά ως μια συνθήκη εντατικής διασύνδεσης φύσεων διαφορετικής τάξης**.

_noise
_clinamen
_catastrophe

ΕΡΜΗΣ: Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΘΟΡΥΒΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΜΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

1.
Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ RANDOM-
NÉES ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ MICHEL
SERRES:
ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΣΤΗΝ
ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΗ, ΑΠΟ ΤΗΝ
ΤΑΞΗ ΣΤΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ

2.
ΕΡΜΗΣ:
ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

2.1 Ο ΕΡΜΗΣ,
ΩΣ ΑΠΟΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ
ΣΥΝΔΕΣΗΣ, ΠΑΡΑΓΕΙ ΘΟΡΥΒΟ
2.1 Ο ΕΡΜΗΣ,
ΩΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ
ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΡΟΩΝ, ΠΑΡΑΓΕΙ
ΤΑΞΗ

3.
ΤΟ ΑΣΤΑΘΕΣ ΕΝΕΡΓΗΜΑ ΤΗΣ
ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗΣ

4.
Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΘΟΡΥΒΟΥ

5.
Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Το παρόν κεφάλαιο , χρησιμοποιώντας τη σκέψη του Γάλλου φιλοσόφου Michel Serres, επιχειρεί να αναδείξει τη σημασία της αναταραχής και του θορύβου και να τα ανάγει σε ένα ασταθές ενέργημα διασύνδεσης και αποσυντονισμού για την παραγωγή νέων τάξεων. Για να κατορθωθεί κάτι τέτοιο , το κεφαλαίο αρχικά εστιάζει στη σημασία της κυκλοφορίας σε ένα δικτυακό χώρο πολλαπλότητας και πολυφωνίας. Η κυκλοφορία ,που στη σκέψη του γάλλου διανοητή συντελείται από τη μυθική φιγούρα του Ερμή , ορθώνει μία ανανεωμένη θεώρηση της επικοινωνίας και λειτουργεί τόσο ως θόρυβος που προκαλεί τη σύγχυση και τον αποσυντονισμό των τάξεων , όσο και ως διασύνδεση ροών που παράγει την τάξη. Στη συνέχεια, φανερώνεται η σημασία της αναταραχής μέσω της -τοπικής και ταυτόχρονα καθολικής- εμβέλειας- της διαδικασίας της παρέκκλισης. Σε μία τέτοια συνθήκη η έννοια του συστήματος μετατρέπεται σε ένα ζωτικό χώρο συρροής και μετασχηματισμού ροών πληροφορίας, και διαμορφώνεται από τη συνέργεια του θορύβου και της τάξης, της τύχης και του κανόνα, του σφάλματος και του νόμου . Τέλος, για την κατανόηση της δημιουργικής και μορφογενετικής σημασίας του θορύβου, γίνεται αναφορά στην θεωρία της καταστροφής του René Thom.

1. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ RANDONNÉES ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ MICHEL SERRES:

86

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΗ, ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΞΗ ΣΤΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ

■ Το μετα-ουμανιστικό περιεχόμενο του έργου του Serres

Περιγράφοντας ένα διηνεκές πεδίο δια-αντίδρασης, το έργο του Γάλλου διανοητή Michel Serres πραγματεύεται τις δυναμικές σχέσεις των εννοιών της τάξης και του θορύβου, των ορίων και της επικοινωνίας που συμβάλλουν στη διαμόρφωση δομών και συστημάτων σκέψης. Δίνοντας έμφαση στη σημασία της τύχης, των ανοιχτών συστημάτων, της εμφάνισης μηνυμάτων από τον θόρυβο και επομένως της εμφάνισης τάξης από κάθε είδους διαταραχή, η *μη γραμμική συλλογιστική* του διανοητή ξεπερνά τον ορθολογισμό του κριτικού λόγου και εισέρχεται σε ένα χώρο πολυφωνίας (Hayles, 1991). Η διαχείριση της πολυφωνίας, κινούμενη πέρα από τον πολλαπλασιασμό των αντικειμένων και των πολλαπλών ουσιών, έχει ως συνθετικό στοιχείο τόσο τους τύπους σχέσεων, όσο και τους τρόπους καθιέρωσής τους (Serres & Latour, 1995).

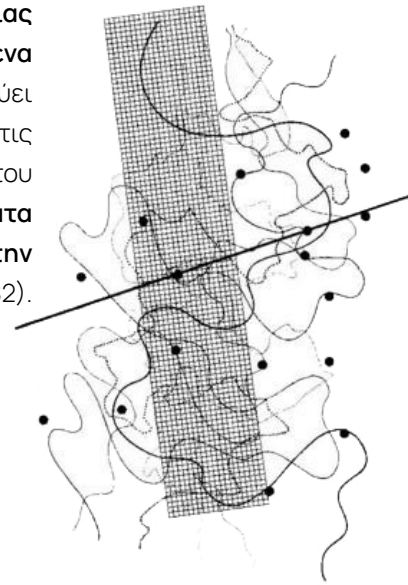
Η γραφή του Serres έχοντας ως αφετηρία ποικίλους τομείς (λογοτεχνία, φιλοσοφία, επιστήμη, ζωγραφική), ενσαρκώνει η ίδια μία πολυφωνική σύμπλεξη συστημάτων, μεταφράζοντάς τα σε μία πρωτότυπη ριζωματική κοσμολογική εικόνα της γνώσης και της ζωής, που **διευρύνει τα επιστημολογικά όρια της βιωσιμότητας σε μια πραγματικότητα συνεχούς διασύνδεσης αλληλεπικαλυπτόμενων μηνυμάτων μεταξύ αντικειμένων, ανθρώπων και τοποθεσιών**. Πρόκειται για μία μετα-ουμανιστική θεώρηση που κύριο σκοπό της έχει την **ανάδειξη της ζωής ως ένα ενεργό σύστημα, και όχι ως ένα προνομιακό κέντρο γνώσης** (Colebrook 2012). Η γνώση, με τα εκάστοτε συστήματα σκέψης, προκύπτει από την κατανομή και όχι τη συγκέντρωση (Serres 2013).

Το διεπιστημονικό έργο του διανοητή επικεντρώνεται στην ανάπτυξη μιας φιλοσοφίας της επικοινωνίας, υπό την μορφή μιας **κυκλοφορίας/αποστολής (randonnée)** [18] με παύσεις σε ορισμένα **σταυροδρόμια**. Η πλουραλιστική επιστημολογία των ταξιδιών, καταλύει τον δογματισμό μιας ενιαίας συστηματικής γνώσης, και αφορά στις πτυχές μετάδοσης και διάδοσης των μηνυμάτων - πληροφοριών, του θορύβου, και του πλεονασμού. Το γεγονός αυτό καθιστά **τα συστήματα σκέψης αντιληπτά όχι από την άποψη της τάξης, αλλά από την εμβέλεια της τύχης και της εφευρετικότητας** (Harrari and Bell 1982).

«Πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα περιδιάβαση (randonnée). Για να καταλάβουμε ένα μόνο πράγμα, θα διατρέξουμε διάφορα τοπία, περισσότερες επιστημολογίες, ίσως χρειαστεί να μιλήσουμε με περισσότερες φωνές. Αυτήν την πολύστομη γλώσσα την αποκαλώ φιλοσοφική» (Serres 2009, 22).

Για την ανάπτυξη μιας τέτοιας φιλοσοφίας η τάξη των κατηγοριών (classe) μιας ταξινόμησης, αντικαθίσταται με την ανομοιογένεια και τη διασπορά, με μία τάξη χωρίς λογική (Serres 2013). Οι σαφείς οριοθετήσεις μιας τάξης, πλέον δίνουν τη θέση τους σε έναν συντονισμό αλληλεπίδρασης και παρεμβολών μιας διάσπαρτης κατανομής πραγμάτων, γεγονός που **μετατρέπει την εδραιωμένη θεώρηση της εξέλιξης προς την πρόοδο ως ένα randonnée μεταξύ διασταυρώσεων, κόμβων και περιφερειοποιήσεων** (Harrari & Bell 1982). Σε μία τέτοια σκέψη, ένα σώμα, δεν εμβυθίζεται σε έναν ενιαίο χώρο, αλλά στις διασταυρώσεις, στο σύνολο των συνδέσεων που πρέπει να δημιουργηθούν μεταξύ των ποικιλιών.

Με αντίστοιχο τρόπο, η έννοια της δομής [19] διανοίγεται σε μία περιπλάνηση όπου σημασία δεν έχει η τάξη ή «ο λόγος (discours) ενός δρομολογίου (parcours), αλλά, ριζικά, το δρομολόγιο (parcours) [20] ενός λόγου (discours)» (Serres 1982, 48).

[18] Στη συνέχεια του κειμένου θα χρησιμοποιείται ο όρος randonnée καθώς οι χροιά της ορμητικότητας και της τύχης που περιέχονται στον γαλλικό όρο είναι καίριας σημασίας

■ Από την τάξη στη διασπορά

[19] Η δομή, διερευνάται ως «μορφή των διαδικασιών», με τη μορφή να αποτελεί έναν λόγο, μια σύνδεση, μια σχέση και να προσεγγίζεται αλγεβρικά, ως ένα σύνολο στοιχείων των οποίων η φύση και ο αριθμός δεν καθορίζονται, το οποίο παρέχεται με μία ή περισσότερες σχέσεις και λειτουργίες σαφώς καθορισμένων χαρακτηριστικών (Serres 1982).

■ Η σημασία του δικτύου

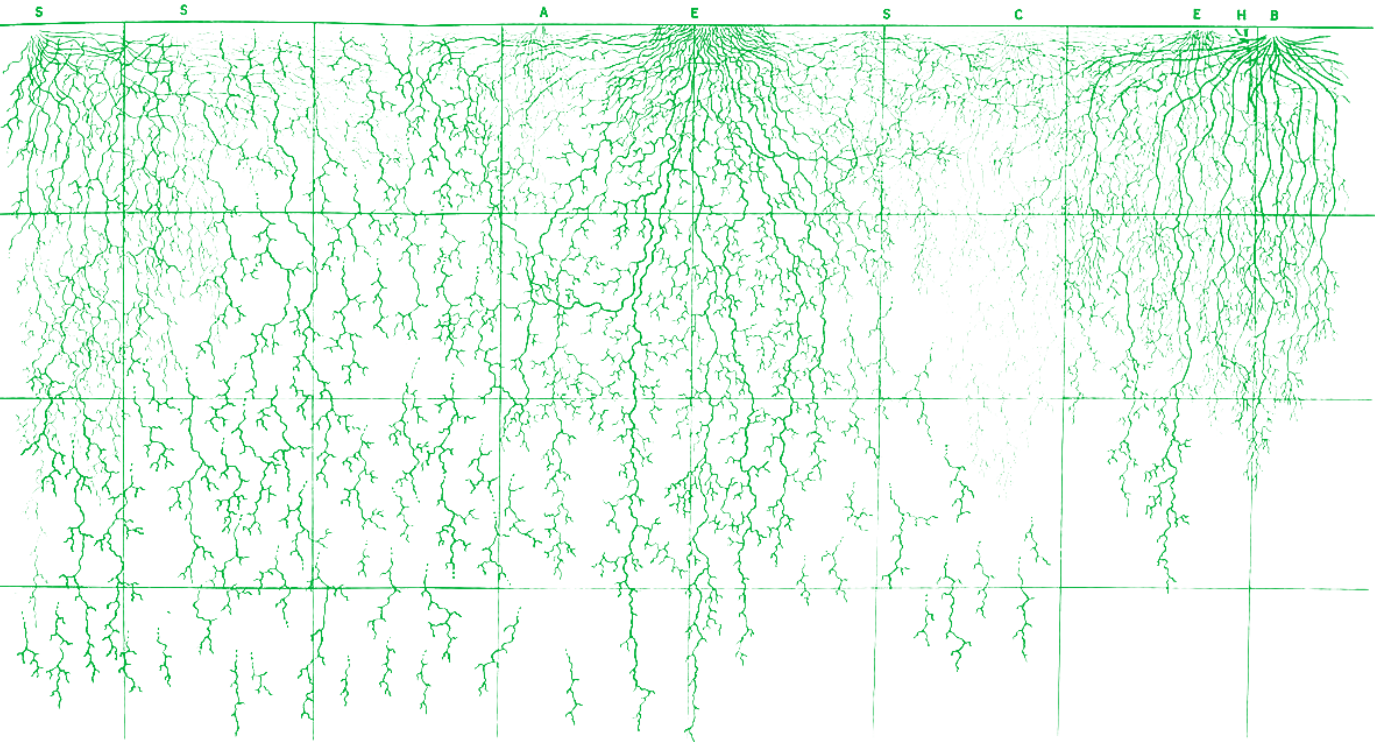
[20] «Ο λόγος (discours) της διαδρομής (parcours) έχει μια κανονική ορθόδοξη απλότητα: είναι απαγωγική, κατασκευάζει την πραγματικότητα, κατασκευάζει το πραγματικό αρχής γενομένης από την απόκλιση. Σε μια διάσπαρτη ποικιλία απλών βελών η απόκλιση επέχει θέση κλίσης». (Serres 2009,79).

■ Το δάσος των
δενδροειδών
δομών

Μία ταξινομημένη δομή αποτελεί την αλυσιδωτή διαδικασία καθαρότητας ή διαχωρισμού που αναδύεται από ένα χαοτικό μείγμα και παρέχεται από μία μεταβατική σχέση τάξης (Serres 1982).

Όμως, σύμφωνα με τον διανοητή, η έννοια της δομής δεν περιορίζεται στο μονοδιάστατο και σχετικό αλυσιδωτό παράδειγμα της τάξης του λόγου, αλλά αναπτύσσεται ως μία δικτυακή μορφή διαμορφωμένη από την τάξη και το θόρυβο ταυτόχρονα, στην οποία , περιδιαβαίνοντας στην εντροπική κλίμακα, το χαοτικό μείγμα διαδέχεται τον διαχωρισμό και η μη καθαρότητα διαδέχεται την καθαρότητα (Serres 1982).

Η θέση αυτή του διανοητή συντάσσεται στο βιβλίο του *HERMES Literature, Science, Philosophy* (1982). Στο κεφάλαιο *Knowledge in the Classical Age: La Fontaine et Descartes*, ο Serres, μελετώντας και αναλύοντας τις ποικιλίες και τις ακολουθίες των δενδροειδών μοντέλων ταξινόμησης, φανερώνει τις δενδροειδείς δομές ως μία δυνατότητα, μία πλουραλιστική μέθοδο δημιουργίας νέων δυναμικών σχέσεων τάξης που διακλαδώνονται σε πολλαπλές κατευθύνσεις.

Σύμφωνα με τον διανοητή, ο σχηματισμός ενός δένδρου αποτελεί την ανάπτυξη μίας δικτυακής μορφής, μίας διαδικασίας μετασχηματισμού και μετάβασης από το ένα σύστημα σκέψης στο άλλο, δηλαδή αφορά σε μια συνθήκη καθολικής ισορροπίας που προκύπτει από τη δικτυακή δομή διακλάδωσης στα διάφορα μοντέλα. Η συνύπαρξη πολλών δενδροειδών δομών δεν αποδεικνύει μια ιεραρχική σχέση μεταξύ των στοιχείων μιας γραμμικής αλυσίδας, αλλά προσεγγίζεται καθολικά ως το δάσος μοντέλων, ως έναν γενικό χώρο οργανωμένο από τη δικτυακή δομή συστημάτων σκέψης.

Στον δικτυακό χώρο σημασία δεν έχουν τα όρια της κάθε περιοχής, αλλά η κυκλοφορία κατά μήκος του συνόλου των χαοτικών αλληλοεπιδρούμενων μορφολογιών της διασποράς , των διαδρομών και των πλουραλιστικών πεδίων. Η κυκλοφορία από το ένα δενδροειδές μοντέλο στο άλλο, συντάσσει μια συνεχόμενη διαδοχή συστημάτων, καταλύοντας έτσι τις πάγιες οριοθετήσεις ενός ταξινομημένου μοντέλου. Ως εκ τούτου η ταξινομική διαδικασία μετασχηματίζεται, σε μία πρακτική περιπλάνησης ανάμεσα στις διακλαδώσεις και στις ανοικτές σχέσεις της ισορροπίας και της ανισορροπίας των συστημάτων σκέψης. Συγκροτείται μία νέα τάξη ανισορροπίας που παράγεται από την επικοινωνία και από τη συνδεσιμότητα, στοιχεία που εξασφαλίζουν την ενότητα και την σταθεροποίηση μέσα σε αυτό το σύστημα εντροπίας (Lynn 1995).

Το έργο του Serres αποτελώντας μια σειρά διασταυρώσεων διαφόρου μήκους σε ένα πεδίο διακλαδώσεων, παρακάμψεων, ανταλλαγών, κωδίκων και μηνυμάτων που διασχίζουν το ένα το άλλο, αναδιατυπώνει την υπόσταση της ταξινόμησης και γενικότερα της επιστήμης των πληροφοριών σε μία ανανεωμένη θεώρηση ενός μοντέλου επικοινωνίας που διαχειρίζεται, υπό τη συνθήκη της τάξης και παράλληλα του θορύβου, τη διάσπαρτη κατανομή και τους διαφορετικούς τομείς της γνώσης.

Για την κατανόηση της διαδικασίας της ανάδυσης της τάξης μέσα από ένα ακαθόριστο μείγμα, ο Michel Serres χρησιμοποιεί το έργο Φυσικής Ιστορίας του Michelet *The Sea*, στο οποίο η θάλασσα αναφέρεται ως το γονοτυπικό και προβιωτικό πεδίο σχηματισμού ατελών και μετατοπισμένων οντογενετικών και φυλογενετικών αλυσίδων οντοτήτων. Προσεγγίζεται ως μία δεξαμενή στην οποία μια θερμοδυναμική κυκλοφορία προκαλεί την ετερογένεια , την αυθόρμητη παραγωγή οντοτήτων. Έτσι η έννοια του μείγματος γίνεται κατανοητή ως το μεταβαλλόμενο άθροισμα των συγκεντρώσεων , ως κυκλικές αλυσίδες γονοτυπικών ποικιλιών που μετατοπίζονται και παραλλάσσονται. Στην πραγματικότητα, μέσω του μείγματος γίνεται αναφορά στην ύλη, που υπάρχει πριν την ανάδυση της ζωής , από την οποία προέρχονται οι μορφές (Serres, 1982).

2. ΕΡΜΗΣ: ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

■ Επικοινωνία
πολλαπλό -ένα
-πολλαπλό

Εστιάζοντας στο χάος της διασποράς, ο διανοητής αναζητά εκείνο τον χειριστή χάρη στον οποίο οι πολλαπλότητες συνάπτονται μεταξύ τους , δηλαδή τη δομή εκείνη στην οποία οφείλεται τόσο η ύπαρξη και η υπόσταση πληροφοριών, όσο και η κυκλοφορία τους στα δίκτυα επικοινωνίας. Για τον λόγο αυτό, η διεπιστημονική περιπλάνηση του Michel Serres μεταξύ των πεδίων της επιστήμης , της φιλοσοφίας και του μύθου, οργανώνεται μέσα από τη μυθική φιγούρα του Ερμή, του ελεύθερου διαμεσολαβητή που περιπλανιέται μεταξύ δικτύων και διανοητικών ορίων. Εκφράζοντας την ενότητα της σκέψης του Γάλλου διανοητήως προς την επικοινωνία, αποτελεί τον δίαυλο εκείνο που διαχειρίζεται πολύτροπα τα δίκτυα και την κυκλοφορία, τις οριοθετήσεις, τις συνδέσεις και τις μεταφράσεις που πραγματοποιούνται εντός τους.

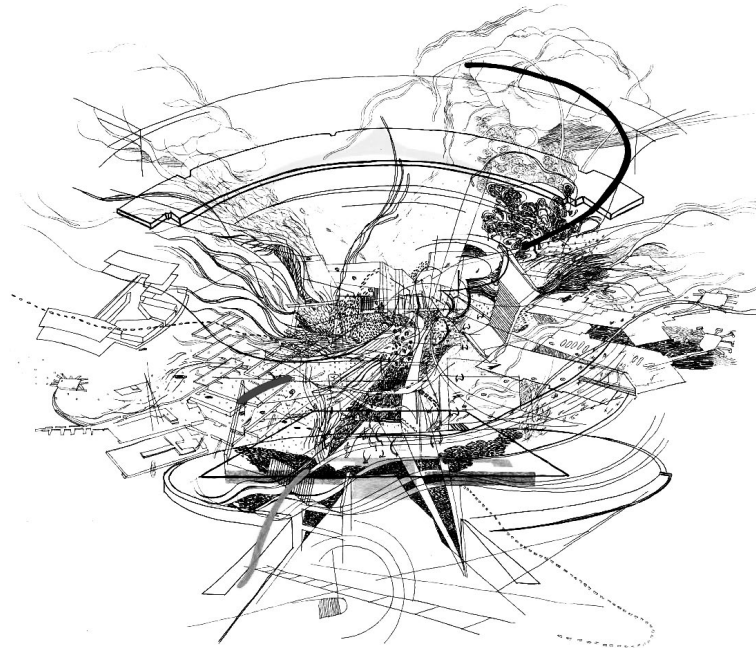
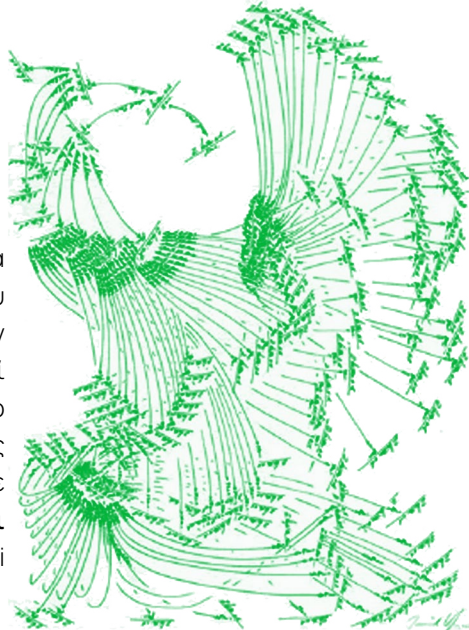
Αποτελώντας συνθήκη εναλλαγής καθολικής και τοπικής συσχέτισης, ο Ερμής περιγράφει την επικοινωνία που ανάγεται στην κλίμακα του πολλαπλού- ενός -πολλαπλού με έκκεντρο τρόπο (Serres 2009). Γίνεται λόγος για την παρουσία εκείνη που συνάπτει σχέσεις, συντελεί διαδρομές , διευρύνει τα εδάφη της κυκλοφορίας , και δημιουργεί αναπάντεχες επαφές μεταξύ των διαφόρων συστημάτων σκέψης, **αναδιαμορφώνοντας έτσι την σχέση του χάους με την πληροφορία** (Serres 1982). Στο πολυφωνικό πεδίο της επικοινωνίας, ο Ερμής φανερώνεται ως **ο φορέας εμφάνισης των νέων μορφών οργάνωσης** (Serres & Latour 1995).

2.1 Ο ΕΡΜΗΣ, ΩΣ ΑΠΟΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ, ΠΑΡΑΓΕΙ ΘΟΡΥΒΟ [Η ΑΣΑΦΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΝΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ, Η ΚΑΤΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ]

Ο Ερμής αφορά σε ένα διανυσματικό τύπο φορέα, που διαγράφει μια κατεύθυνση, μια μεταλλαγή, μία ενοποιητική και συνθετική ώθηση που καταλύει τις πάγιες οριοθετήσεις, αποσυντονίζει τις ροές των πληροφοριών και παράγει θόρυβο. Η κινητικότητα του από τόπο σε τόπο δημιουργεί σχέσεις, ενώ η επισφαλής δράση του καταρρίπτει κάθε συστημικότητα. Στο πλήθος των randonnées στα πεδία διακύμανσης της καθολικής μορφής και των ατομικών περιστάσεων, το μήνυμα δεν διατηρείται καθαρό , ούτε αμετάβλητο, ούτε σταθερό, αλλά **φορτίζεται, αποσταθεροποιείται και διαμορφώνεται ως μια χαοτική και διάσπαρτη συλλογικότητα** (Harrari and bell 1982).

«Ο Ερμής περνά και εξαφανίζεται. Έχει νόημα και το καταστρέφει. Εκθέτει τον θόρυβο, το μήνυμα και τη γλώσσα. Εφευρίσκει το γράψιμο και, πριν από αυτό (...) τις μεταφράσεις και τα εμπόδια τους. (..) δεν αποτελεί σταθερή θέση αλλά, (...) βρίσκεται σε προ-στάση (pré-posé) , ως υποκείμενο παράδοσης» (Serres & Latour 1995, 109)

Λόγω της ενεργούς και ανήσυχης φιγούρας του, των κινήσεών του και του ρόλου της ερμηνείας των ασταθών δικτύων, ο Ερμής δεν δύναται να αποδοθεί ως έννοια, ως θεμέλιο αλλά ως άτομο, ως πολλαπλή και συνεχής μεταφορά.

Η περιπλάνηση του Ερμή διακυβεύει τη σύνδεση και τη μη σύνδεση, τον χώρο, τη διαδρομή ανάμεσα στα ποικίλα διανοητικά πεδία. Εκφράζει την αστάθεια που περιβάλλει την οντολογία της ύπαρξης, τις κατηγορίες της γνώσης της κλασικής τάξης και παράλληλα αναδιατυπώνει τη γνώση υπό την μορφή των παρεμβολών, των μεταφράσεων, των διανομών (Serres & Latour 1995). **Μη συστηματικός, ταραχοποιός και παραγωγικός φορέας μηνυμάτων, διασχίζοντας τα κλειστά συστήματα σκέψης καταστρέφει τις οριοθετήσεις, και παράλληλα ανασυντάσσει τόσο τις τάξεις διασύνδεσης που επιτρέπουν την άρθρωση και τη δημιουργία νέων επαφών και μηνυμάτων, όσο και τα αποσταθεροποιημένα δίκτυα απρόσμενων συναντήσεων και κυμαινόμενων ορίων .**

Σύμφωνα με τον Serres, η τάξη , η ομοιογένεια, το όμοιο ρεύμα προς την ταυτότητα , δεν είναι παρά μια *βαριά επωδός για την επανάληψη* . « Το βέλτιστο μέσα μου ανατρέπεται, δεν το κυνηγούν μόνον ο θόρυβος , το χάος και η αταξία, το κυνηγούν ο κανόνας και (...) ο θάνατος. (...) **Η τάξη και η (...) επανάληψη γειτνιάζουν με τον θάνατο. Η οργάνωση, η ζωή και η νοήμων σκέψη κατοικούν στην πρόσφυση ανάμεσα στην τάξη και τον θόρυβο, ανάμεσα στην αταξία και την τέλεια αρμονία**»(Serres 2009, 257) *Στη μελέτη και στη διατήρηση των εγγενών ιδιοτήτων της ζωής, ο Ερμής αποτελεί τη δυνατότητα της σύνθεσης, μία επίλυση κυμαινόμενη πέρα από τη νάρκωση που εδραιώνεται από την πάγια τάξη και της σταθερή αρμονία* (Serres & Latour, 1995). Η δράση του αφορά στην ενότητα και στην συνεκτικότητα μιας σύνθεσης, η οποία, σύμφωνα με το γάλλο διανοητή, δεν συγκροτείται σε συνθήκη σταθερότητας της τάξης – αλλά αποτελεί μια διαδικασία που εκτυλίσσεται σε ένα πεδίο ασάφειας και διακύμανσης (Serres 2009).

2.2

Ο ΕΡΜΗΣ, ΩΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΡΟΩΝ, ΠΑΡΑΓΕΙ ΤΑΞΗ

[Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ,Ο ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΣΕ ΝΟΗΜΑ]

Έτσι, τα συστήματα σκέψης συνάπτονται από τις αναδυόμενες περιφερειοποιήσεις των διασυνδεδεμένων διαδρομών, οι οποίες συγκροτούνται υπό τη μορφή μίας δέσμης του πολλαπλού την οποία ο Ερμής ανασυστά, παράγοντας νέα μηνύματα και ροές, ενέργεια, μεσολαβήσεις (Serres 2009). Οι ροές καθοδηγούνται κατά μήκος και μεταξύ των πληθυντικών χώρων, εκτελώντας μια κυκλοφορία που παρεκκλίνει των υφιστάμενων διαδρομών και «ξεμπλέκει, διασυνδέει, στρίβει, συναρμολογεί, περνάει πάνω και κάτω, ξαναβρίσκει τον ορθολογισμό, το παράλογο, δηλαδή, το εκφράσιμο και το ανόητο, την επικοινωνία και το ακατανόητο» (Serres 1982,52). Ο ταραχοποιός Ερμής κυκλοφορώντας μεταξύ των ρυθμιστικών κόμβων ενός χαοτικού πεδίου, δημιουργεί συνδέσμους μεταξύ των ροών και παράγει πληροφορία, θόρυβο στις υφιστάμενες συγκεντρώσεις τάξης, και πλεονασμούς, στοιχεία που κυμαίνονται εντός μίας εντροπικής κλίμακας, ενώ παράλληλα διευκολύνει τα περάσματα, ανταλλάσσει πληροφορίες και ελέγχει. Κατ’ αυτόν τον τρόπο, ο Ερμής διασχίζοντας τα χαοτικά και θορυβώδη πεδία των πληροφοριών προσεγγίζει το τυχαίο προς ένα νόημα, προς μία τάξη υπό τη μορφή σημείων και μηνυμάτων. Σε έναν τέτοιο χώρο πολλαπλότητας, οι πληροφορίες που εκπέμπονται, μεταδίδονται ή λαμβάνονται μέσα από το θόρυβο συνάπτονται ως μια μορφή αρνητικής εντροπίας [21] (Serres 1982).

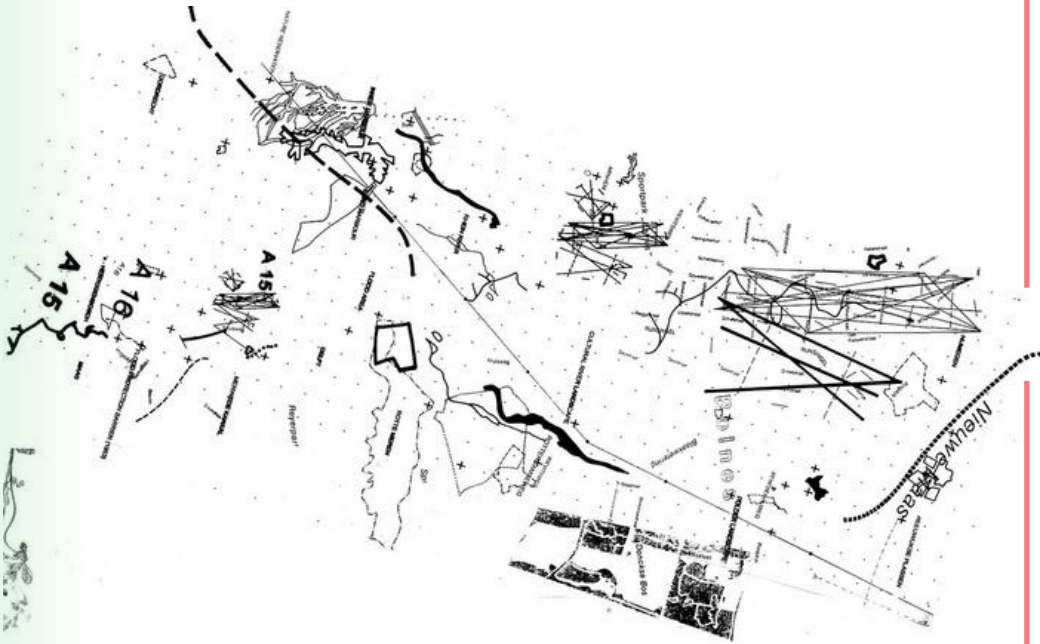
Δρώντας ως αγγελιοφόρος, ανταλλάκτης και θόρυβος ταυτόχρονα, ο Ερμής διαχειρίζεται το ζεύγος χάος – πληροφορία ως μία συνθήκη ισορροπίας που ανασυγκροτεί την τάξη μέσω της ταυτόχρονης διασύνδεσης και αποσυντονισμού των περιπλανήσεων του: από τη μία, τα randonnées εισάγουν τη σύγχυση στις υφιστάμενες αξιωματικές θεωρήσεις, ενώ από την

[21] Σύμφωνα με τον Matteo Pasquinelli η ιδέα της αρνητικής εντροπίας, που εκφράζεται από τις δυνάμεις συσώρευσης ενέργειας και όχι τη διασκόρπισή της, αποτελεί μία σειρά εναλλακτικές αναγνώσεις που καταρρίπτουν το μονοδιάστατο εντροπικό γνωσιολογικό παράδειγμα. Εκφράζει μια μορφή αυτονομίας και αντίστασης στα παγκόσμια μοντέλα, που εφαρμόζονται εντροπικά σε όλα τα άλλα επίπεδα (Pasquinelli, 2015).

άλλη διασυνδέουν τις ροές επαναφέροντας την τάξη, τη διαφοροποίηση. (Serres & Latour 1995).

Οι διαφοροποιήσεις των μηνυμάτων εκφράζουν μια παραγωγική διαδικασία δημιουργίας σχέσεων, μια ενεργοποιημένη διασύνδεση. Στο σύνολο των δομημένων σχέσεων και των διαδρομών, δημιουργείται ένας χάρτης, μια γενική θεωρία ροών, εντός του οποίου οι αναταραχές συνεχίζουν να κυκλοφορούν δίνοντας έμφαση στους πολυποίκιλους χώρους της ζωής. Αποκωδικοποιώντας και μεταφράζοντας τον χάρτη των ροών, την τοπογραφία του, το μήνυμα μεταφέρεται και διατηρείται. Στον τοπογραφικό αυτό χώρο αυτό η σημασία του θορύβου είναι μεγάλη καθώς ανάγει τα μηνύματα από καθαρές οντότητες σε ένα τοπογραφικό χώρο εγγραφής του πολλαπλού (Hayles 1991).

«Ο χώρος μετασχηματισμού ως τέτοιος αναδύεται από ένα πληθωρικό φύρδον μίγδον, που εξακολουθεί να έχει τη δική του αξία γιατί συλλαμβάνει πλαγίως, εγκαρσίως, διαγωνίως πολλές συνήθειες και αφέλειες, διακρίσεις της φιλοσοφίας. Η μετάφραση είναι συγχρόνως θεωρία και πράξη, (...) είναι ένα φαινόμενο σταθερότητας- αστάθειας» (Serres 2009, 147).

■ Χάρτης ροών
τροπογραφικός
χώρος
μετασχηματι-
σμού

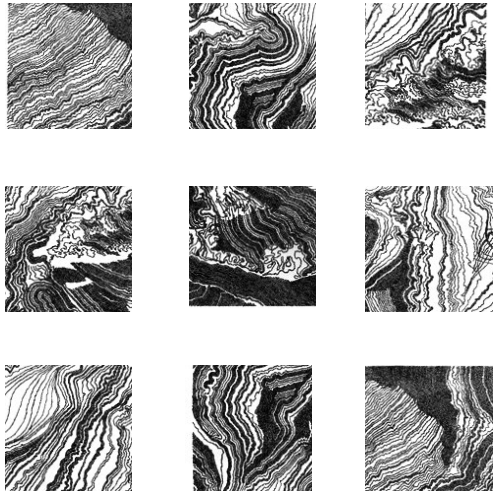
Ο Michel de Certeau διευκρινίζει τις συσχετίσεις ανάμεσα στην έννοια της διαδρομής και του χάρτη: η διαδρομή καλύπτει μια διαλογική σειρά τελέσεων, καθώς σημαίνει την ενεργητικότητα μιας αλυσίδας χωρικο-ποιημένων αναφορών, την δομή της ταξιδιωτικής αφήγησης, όπου πορείες και χειρονομίες σημαδεύονται στην εκτύλιξή τους από την παράθεση των τόπων. Οι διαδρομές, οι αφηγήσεις του χώρου επιδεικνύουν τις πράξεις που λαμβάνουν χώρα σε ένα τόπο και επιτρέπουν και ζωογονούν τις χωρικές αφηγήσεις και συνεπάγονται μία τοπική τάξη. Από την άλλη πλευρά, ο χάρτης αποτελεί μια καθολική συνθήκη που αντιπαραβάλλει στο ίδιο επίπεδο ετερογενείς τόπους και συγκροτείται ως ιδιότυπος που εκθέτει τα προϊόντα της γνώσης και διαμορφώνει πίνακες αναγνώσιμων εξαγόμενων από τις διαδρομές. Συνεπώς, η κύρια διαφορά της διαδρομής και του χάρτη βασίζεται στις ποικίλες μορφές της επιβεβλημένης τάξης που παράγει κυκλοφορίες, οροθεσίες, κλιμακώσεις (Μισέλ Ντε Σερτώ, 2010).

3.

ΤΟ ΑΣΤΑΘΕΣ ΕΝΕΡΓΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗΣ

96

■ **Αστάθεια, παρέκκλιση:** η μη αναστρέψιμη μακροσκοπική διαδικασία της αυτο-οργάνωσης

Το ασταθές ενέργημα του Ερμή διαταράσσει την τάξη του κόσμου και αναπτύσσει την αντίληψη της ζωής ως μία συνθήκη αναταραχής υπό την μορφή των randonnées. Η αστάθεια και η ανακολουθία των τροχιών της κυκλοφορίας του, φανερώνουν τη σημασία των τοπικών συσσωρεύσεων για τη δυναμική διαμόρφωση μίας καθολικότητας και εκφράζουν τη μη αναστρέψιμη μακροσκοπική διαδικασία αυτο-οργάνωσης της φύσης (Serres 1982).

Ο Serres για να προσεγγίσει το ενέργημα της αστάθειας, επικεντρώνεται στη διαδικασία της *παρέκκλισης* (*clinamen*) του Λουκρήτιου, μία διαδικασία που, με αφετηρία την άκαμπτη τάξη των νόμων ενός ντετερμινιστικού και αναστρέψιμου μοντέλου, εισάγει σε αυτό μη αναστρέψιμες διαταραχές και ασάφειες. Πρόκειται για μία φυσική πραγματεία της ισορροπίας που αναπτύσσεται στο έργο του Λουκρήτιου *De Rerum Natura*, μία έκκεντρη επιστήμη αλληλεξάρτησης, σχέσεων , μία συνδυαστική τοπολογία (Serres 1982). **Συνιστά ένα ρευστό μοντέλο μη σταθερών ροών, «ένα μοντέλο γίνεσθαι και ετερογένειας, που αντιτίθεται στο σταθερό, στο αιώνιο, στο ταυτόσημο, στο ακλόνητο»** (Deleuze &Guattari 2017, 443)

Η έννοια της παρέκκλισης αφορά στην απρόβλεπτη απόκλιση, την αυθόρμητη μετάπτωση των ατόμων από τη σταθερή στρωτή ροή ενός ταξινομημένου πεδίου στην τυρβώδη ροή. Στον ταξινομημένο κόσμο που επικρατεί ο νόμος της μοίρας (**foedus fati**) , η πτώση των ατόμων σε παράλληλη ροή και οι αλυσίδες της τάξης, τα όρια των καταστάσεων και των πιθανών εξελίξεων ενός συστήματος είναι a priori καθορισμένα και εξισωμένα μεταξύ τους.

97

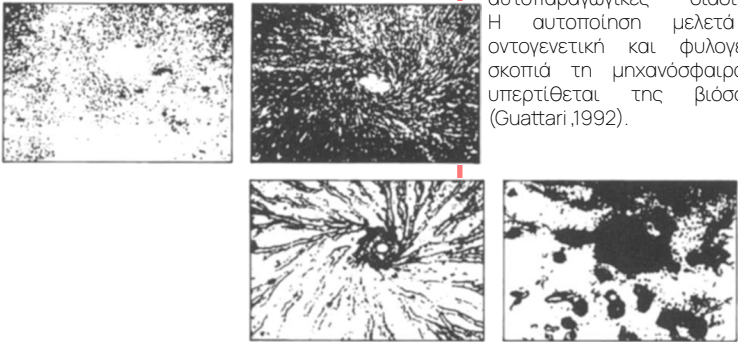
Συγκροτείται ένα πεδίο αταραξίας στο οποίο εδραιώνονται πάγιες ταυτότητες, σταθερές επαναλήψεις, ροές χωρίς πληροφορία.

Η παρέκκλιση περιγράφει μία γενετική συνθήκη μηχανικής ρευστότητας, κατά την οποία μία μετάπτωση ενός ατόμου από την ομοιόμορφη στρωτή ροή είναι ικανή να προκαλέσει, σε αβέβαιους χρόνους και τόπους, αναταράξεις, συγκρούσεις, εμπλοκές, διαδικασίες δηλαδή που ανορθώνουν ένα δυναμικό πεδίο (Πριγκοζίν & Στέντζερς 2008) .

Έτσι μία ελάχιστη γωνία απόκλισης ενός ατόμου από την παράλληλη ροή μπορεί να διαταράξει την τάξη, συνιστώντας ένα νέο νόμο (**foedera naturae**) που αντικαθιστά τον κόσμο της πτώσης, της επανάληψης και των αιτιοκρατικών αλυσιδωτών γεγονότων, με την δημιουργική επιστήμη της αλλαγής και της περίπτωσης.

Περιγράφεται μία φυσική συνθήκη , ένα καθολικό πεδίο ατέρμονης ροής με τοπικές αναταραχές και αλληλουχίες, ένα στοχαστικό χάος του οποίου τα άτομα ως «ένας τεράστιος ταραχώδης πληθυσμός, μία αποδιοργανωμένη, κυμαινόμενη μάζα που αποτελείται από ανισότητες και αντιθέσεις» (Prigogine &Stengers ,1982) κυκλοφορούν προς όλες τις κατευθύνσεις και συγκρούονται τυχαία.

Οι τοπικές αποκλίσεις διακόπτουν τον νόμο της πτώσης και αντηχούν σε όλο το σύστημα διανοίγοντας έναν κόσμο πολυπλοότητας όπου οι τροχιές γίνονται ασταθείς και το στοχαστικό χάος γίνεται δημιουργικό. Η παρέκκλιση δεν συνιστά την κίνηση του ατόμου, αλλά τον αμοιβαίο καθορισμό που προκαλεί τόσο την συνάντηση όσο και την ίδια την ύπαρξη των ατόμων (Del Lucchese 2014).

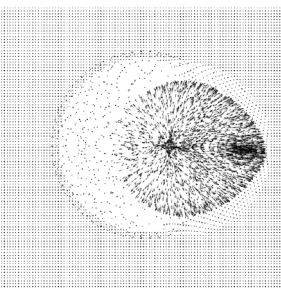
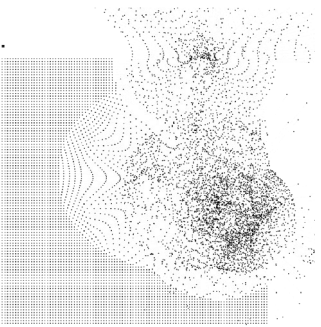
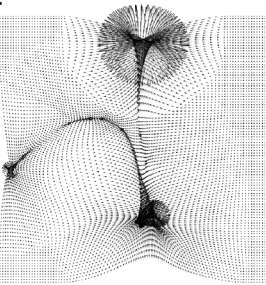
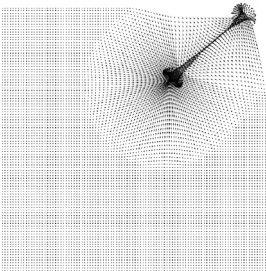
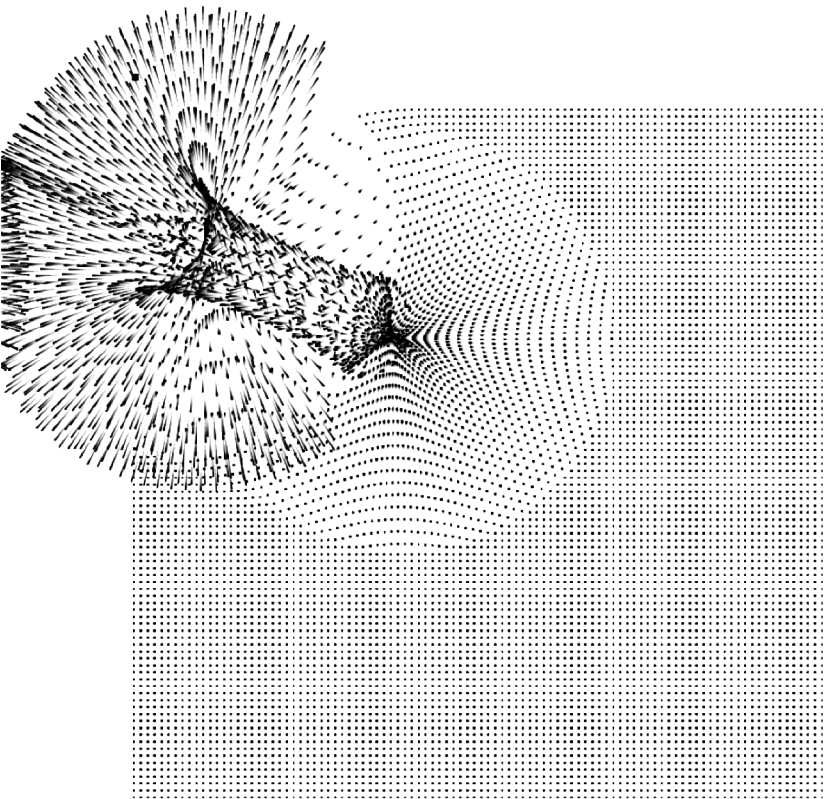

Οι συστηματικές συλλήψεις των Maturama και Varela αναπτύσσουν την κυβερνητική έννοια της αυτοποίησης που αφορά στις ζωτικές μηχανές, δηλαδή ,στις μηχανές που χαρακτηρίζονται από το σύνολο των αλληλεπιδράσεων των εξαρτημάτων τους ανεξάρτητα από τα συστατικά τους μέρη. Οι αυτοποιητικές μηχανές δημιουργούν και ορίζουν τη δική τους οργάνωση και όρια καταλύοντας έτσι τις ουσιοκρατικές θεωρήσεις. Προκειμένου να αντισταθμιστούν στις εξωτερικές διαταραχές στις οποίες εκτίθενται, ανασυντάσσονται διαρκώς , και αντικαθιστούν τα μέρη τους. Η έννοια της αυτοποίησης συνάδει με βιολογικές διαδικασίες, καθώς επανεξετάζονται υπό εξελικτικούς όρους οι συλλογικές οντότητες που διατηρούν διαφορετικούς τύπους ετερότητας. Οι μηχανικές αυτοποιήσεις εκφράζουν τις εξατομικεύσεις ενός συλλογικού μηχανισμού ,του οποίου η αυτο-οργάνωση αφορά ποικίλα μέσα ετερότητας. Εξετάζονται δηλαδή στο πλαίσιο μιας μηχανικής συναρμολόγησης, στο οποίο οι μηχανές συνάπτουν αυτομάτως αυτοπαραγωγικές διαδικασίες. Η αυτοποίηση μελετά από οντογενετική και φυλογενετική σκοπιά τη μηχανόσφαιρα που υπερτίθεται της βιόσφαιρας (Guattari,1992).

Καίει, διαταράσσεται, χάνει την ισορροπία του (...) Ο κόσμος είναι ασταθής σε κατάσταση ανισορροπίας» (Serres, 1982,118).

Η παρέκκλιση περιγράφει μία καθολική, εντροπική συνθήκη, που περιέχει τοπικές αναταραχές αρνητικής εντροπίας. **Αποτελεί μία εναλλασσόμενη διαδικασία τάξης και αναταραχής. Η αναταραχή εμφανίζεται ως το ενέργημα εκείνο το οποίο, κυμαινόμενο σε μία εντροπική κλιμάκωση, αποσταθεροποιεί και επανασυντονίζει την τάξη και φανερώνει τα όρια της τάξης και του νόμου της φύσης.** Η τυρβώδης αναταραχή, ενώ εμφανίζεται σαν χαοτική κίνηση στη μακροσκοπική κλίμακα, στην μικροσκοπική κλίμακα είναι εξαιρετικά οργανωμένη. Οι πολλαπλές χωρικές και χρονικές κλιμακώσεις που διεισδύουν στο τυρβώδες, συνιστούν διεργασίες αυτο-οργάνωσης που τελικά εκφράζονται στη μακροσκοπική οργανωμένη κίνηση (Πριγκοζίν & Στέντζερς 2008).

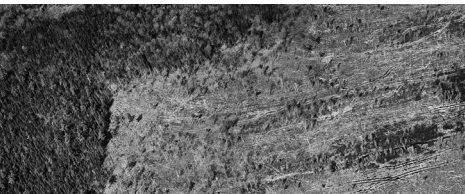
Σε μία τέτοια λογική, μία τυρβώδης διαταραχή δεν εκφράζει μια εκτατή διαφορά, αλλά υφίσταται ως διαταραχή στις καθιερωμένες τροχιές. Διανοίγεται ένα πεδίο στο οποίο οι στρωτές ροές είναι ανοιχτές στην διατάραξη, αποτυπώνοντας έτσι την παραγωγική φύση των οργανωμένων μορφών, της διακλαδωμένης εξέλιξης, των σκεδαστικών δομών (Prigogine 1982). **Με το συμβάν της παρέκκλισης ενός ρευστού συνόλου ο Serres κατορθώνει να μετατρέψει την άκαμπτη χωρική εικόνα των δικτύων , σε μία κυμαινόμενη, ασταθή και αέναα διακλαδισμένη συνθήκη** (Serres & Latour 1995).

■ Εναλλασσόμενη διαδικασία τάξης και αναταραχής

4. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΘΟΡΥΒΟΥ

■ Η επισφαλής υπόσταση της τάξης, η τάξη σαν αρχιπέλαγος

Η παρέκκλιση συνιστά το μοντέλο εκείνο που δίνει προτεραιότητα στην αναταραχή και που δεν παύει να επανεμφανίζεται και να εναλλάσσεται με το μοντέλο της σταθερότητας. Σύμφωνα με τον Serres πρόκειται για το μοντέλο με τη δική του γονιμότητα που επιτελεί μια γενετική λειτουργία ανάδυσης της τάξης (Girard 2005). Αφορά στον τρόπο κατά τον οποίο η τάξη μπορεί να προέλθει από τη διαταραχή (Girard 2005).

« Η τάξη είναι ένα σπάνιο νησί. Είναι ένα αρχιπέλαγος. Η αναταραχή είναι ο κοινός ωκεανός από τον οποίο αναδύονται αυτά τα νησιά. Το αντίρρευμα διαβρώνει τις όχθες. Το χώμα, φθαρμένο, σιγά σιγά χάνει τη σειρά του και καταρρέει. Αλλού, θα εμφανιστεί ένα νέο αρχιπέλαγος από τα νερά. Η διαταραχή είναι το τέλος των συστημάτων και η αρχή τους. Όλα πάνε προς το χάος και, μερικές φορές, όλα προέρχονται από αυτό» (Serres 1977).

Συνεπώς στη σκέψη του Serres, η τάξη αποτελεί μία επισφαλής συνθήκη που δεν αφορά στον νόμο των πραγμάτων, αλλά στην εξαίρεσή τους. Η έννοια της διατάραξης δεικνύει την διαλεκτική αντιπαράθεση των δυο συμμετρικών οντολογιών (της τάξης και της αταξίας), αλλά την αναθεώρηση των σχέσεων της τάξης και του θορύβου ως διαδικασίες συντονισμού αποσυντονισμού και επανασυντονισμού σύμφωνα με την καθολική αρχή της απόκλισης. Το μετασχηματιστικό σύμπαν της θερμοδυναμικής και το πληροφοριακό σύμπαν του θορύβου συγκροτείται από την άποψη της απόκλισης και της διατάραξης και όχι του νόμου και της κανονικότητας, φανερώνοντας έτσι τις πολλαπλές μορφές, τις ανισότητες και τις διακυμάνσεις των οργάνωσεων (Harrari & Bell 1982).

Στην θεωρία της επικοινωνίας που αναπτύσσει ο Serres ο θόρυβος και το μήνυμα βρίσκονται σε θέση εναλλαγής και αμοιβαίου μετασχηματισμού, συνιστώντας τάξη ή αταξία. Ο θόρυβος σημαίνοντας το τέλος ενός συστήματος και τον σχηματισμό ενός νέου, εκφράζει ένα πεδίο εξατομίκευσης και αποτελεί σημείο αύξησης της πολυπλοκότητας και μέσω αυτού παράγεται ένα νέο σύστημα, μία τάξη πολυπλοκότερη από αυτήν της αλυσιδωτής δομής. Αναδύονται ως χώροι μετασχηματισμού, όπου τα μέρη των μεταμορφικών συστημάτων αρθρώνονται από κόκκους θορύβου (Serres 2009).

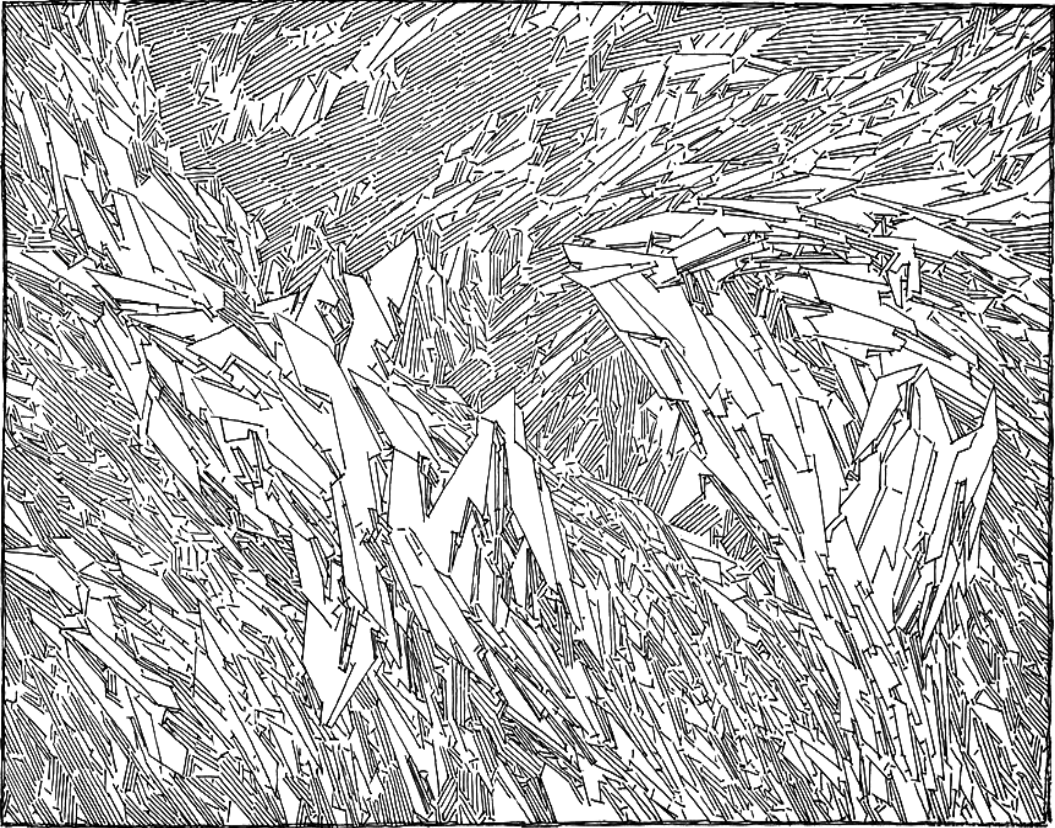
«Ο θόρυβος μας διαχωρίζει, μας εξατομικεύει (...) Είμαστε βυθισμένοι στο θόρυβο και αυτός ο θόρυβος είναι ανεξάλειπτος. Είναι εξωτερικός, είναι ο ίδιος ο κόσμος, και είναι εσωτερικός, τον παράγει το δικό μας ζωντανό σώμα. Βρισκόμαστε μέσα στους θορύβους του κόσμου, δεν μπορούμε να κλείσουμε τη θύρα που υποδέχεται αυτή τη ροή και εξελισσόμαστε περιστρεφόμενοι μέσα σε αυτόν τον ανυπολόγιστο σάλο. (...) Εν αρχή ην ο θόρυβος, δεν παύει ο θόρυβος. Είναι η δική μας συναίσθηση του χάους, η δική μας σύλληψη της αταξίας, ο μόνος δεσμός μας με τη διάσπαρτη κατανομή των πραγμάτων. (...) Μόλις βυθιζόμαστε στη διακύμανση, μόλις αυτή μας γεμίζει, ο θόρυβος μας καθησυχάζει, και μας διώχνει από το χάος μέσα από τη φρίκη που μας εμπνέει, μας επαναφέρει, μας ανακαλεί στην τάξη» (Serres 2009, 255).

■ Ο θόρυβος ως πεδίο εξατομίκευσης που παράγει νέα συστήματα

Επομένως, σύμφωνα με τον Serres, τα συστήματα συγκροτούνται από τη διακύμανση, την αταξία, τον θόρυβο, στοιχεία που δεν αποτελούν πλέον ατυχήματα του ορθού λόγου, αλλά εκφράζουν μια πολλαπλότητα, μία εν κινήσει συσσώρευση, μία καθολική ρευστότητα τοπικών συγκεντρώσεων. Γίνεται λόγος για δυναμικά, ασταθή συστήματα, τα οποία δεν καθορίζονται σαφώς από τις αρχικές συνθήκες ποιοτικά διακριτών συμπεριφορών, αλλά γίνονται αντιληπτά ως ένα ρευστό σύνολο, ανοικτό στο τυχαίο, στο οποίο δημιουργούνται ταλαντώσεις, περιστροφές, καταστάσεις ποιοτικά διαφορετικών συμπεριφορών.

«Σταθμοί και τροχιές αποτελούν ένα σύστημα. Σημεία και γραμμές, όντα και σχέσεις. Μπορεί να μας ενδιαφέρει η κατασκευή του συστήματος, ο αριθμός, η διάταξη αυτών των σταθμών, η διάταξη αυτών των τροχιών. Μπορεί να μας ενδιαφέρει επίσης η ροή της επικοινωνίας, μπορεί να έχουμε περιγράψει τυπικά ένα πολύπλοκο σύστημα(.) μπορεί να έχουμε αντιληφθεί τι διακινείται στο εσωτερικό τους και να καλούμε αυτή τη μεταβίβαση με το όνομα Ερμής. Μπορεί να έχουμε εξετάσει τον σχηματισμό και την κατανομή τους, τα σύνορα, τα άκρα και τις μορφές τους. Θα πρέπει ωστόσο να καταγράψουμε και υποκλοπές, ατυχήματα της ροής ανάμεσα στους σταθμούς, των μεταβολών και των μεταμορφώσεών της» (Serres 2009, 33)

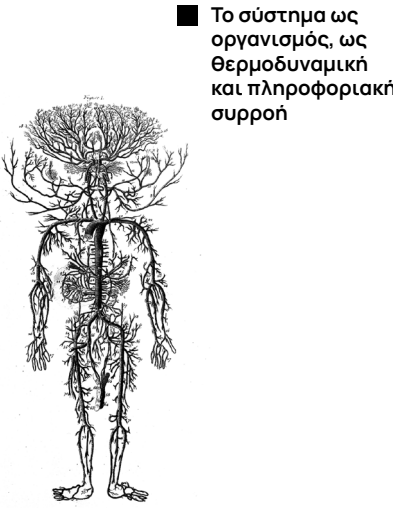

Η θεώρηση του Serres συγκροτεί **συστήματα συσχετισμένα με την αστοχία και το σφάλμα**. Στην σκέψη του, «ένα σύστημα λειτουργεί επειδή δεν λειτουργεί» (Serres 2009). Η έννοια του συστήματος δεν εκφράζει μία αρμονία, αλλά ένα προσάθροισμα που συγκροτείται, φθείρεται, αποσαθρώνεται, αποσυντονίζεται και επανασυντονίζεται, βρίσκεται σε απόκλιση από την ισορροπία, προέρχεται και κατευθύνεται προς τον θόρυβο. Εκφράζει ένα πεδίο συρροής και διαρροής μεταβολικών διαδικασιών, έναν χώρο μετασχηματισμού και παραμόρφωσης της πληροφορίας.

Καθώς από θερμοδυναμική και πληροφοριακή άποψη οι κινήσεις και οι μετασχηματισμοί μια συρροής δημιουργούν κατ' ανάγκη θόρυβο περιβάλλοντος, **η έννοια του συστήματος ανάγεται στην υπόσταση ενός ζωντανού οργανισμού, ενός ανορθωτή του θορύβου που μεταφέρεται από τη διαφορά στην διαταραχή^[22]**.

Στο πλαίσιο μίας γενικής κυκλοφορίας ο οργανισμός προσεγγίζεται ως ένα φράγμα πλεγμένων συνδέσεων που διαρρέει αλλά και εμποδίζει την κυκλοφορία, μια καθολική συνθήκη συσσώρευσης ενός ρευστού συνόλου ενέργειας και πληροφορίας, εντροπίας και αρνητικής εντροπίας, τάξης και διαταραχής. Εκφράζει μία ανθεκτική αποκλίνουσα συνθήκη που παράγει ροές, προκαλεί στιγμιαίες διαταραχές, ισορροπεί, κινείται, αποκόβεται από τη συνολική ροή και ανασχηματίζεται κάπου αλλού.

Επομένως, η έννοια του συστήματος συνιστά ένα **ασταθές υπερούμπλεγμα, ένα νησί αρνητικής εντροπίας, μία επισφαλή απόκλιση που λαμβάνει, αποθηκεύει, ανταλλάσσει και εκπέμπει ροές ενέργειας και πληροφορίας** (Harrari & Bell 1982). Αποτελεί ένα πεδίο μετασχηματισμού που καταστρέφει τα όριά του και ανασυγκροτείται συνεχώς για την εμφάνιση μηνυμάτων. Συγκροτεί από το χάος μία τάξη, έναν φυσικό κανόνα ανοικτό στο τυχαίο, στο σφάλμα και στο θόρυβο θέτοντας κυμαινόμενα διανοητικά όρια και απρόβλεπτες συναρμογές διανοητικών πεδίων.

■ Το σύστημα ως οργανισμός, ως θερμοδυναμική και πληροφοριακή συρροή

[22] Σύμφωνα με τον Serres η έννοια του οργανισμού εκφράζει μία πληροφορική και θερμοδυναμική συρροή, όπου κινείται κατά μήκος τόσο του απρόβλεπτου και μη αναστρέψιμου χρόνου της οντογένεσης, όσο και του εντροπικού ρεύματος μέσω των φυλογενετικών αναλογιών και των μεταλλάξεων. Πέραν της γονοτυπικής του μορφής, ένας οργανισμός δεν γίνεται αντιληπτός ως ένα απομονωμένο -κλειστό σύστημα, αλλά ως μία θερμοδυναμική διαρρύθμιση τοπική και καθολικής επίλυσης. «Με μια εντελώς νέα έννοια, ο οργανισμός είναι συγχρόνως έννοια και κατεύθυνση, συ-νέχεια και ασυνέχεια, τοπικής και καθολικής εμβέλειας» (Serres 1982,5).

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

Το μοντέλο του Ερμή σημαίνει την καταστροφή του στατικού μοντέλου της τάξης και την εναλλαγή του με τα μεταβολικά μοντέλα του Θορύβου. Ο Γάλλος μαθηματικός René Thom επηρεασμένος από τις παραγωγικές επιπτώσεις των διακυμάνσεων της παρέκκλισης, προσεγγίζει την έννοια της εξέλιξης των φαινομένων ως μία ασάφεια και μία κίνηση που προκαλεί σε ένα πεδίο διαδοχικές καταστροφές (Thom 1983).

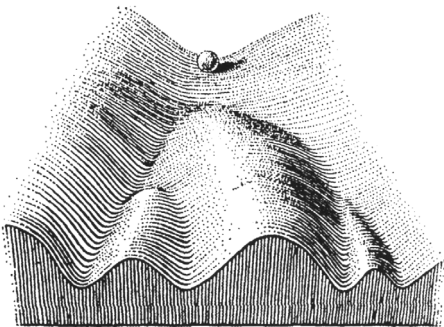

Η έννοια της καταστροφής στη σκέψη του αποτελεί μορφογενετικό στοιχείο δυναμικής συσχέτισης με την συστηματική σταθερότητα.

Ο René Thom αναθεωρεί τον σταθερό τυπικό λογισμό που καθορίζεται από τις εσωτερικές κινήσεις ενός σώματος σε ένα σύστημα και που θέτει το σώμα σε διαδικασίες ομαλών αλλαγών συνέχειας και διαρκούς καθορισμού αυτο-ταυτότητας, καθώς δεν επαρκεί για την εξήγηση της μορφογένεσης. Για την μελέτη των δυναμικών (και όχι γεωμετρικών) μεθόδων οπτικής μοντελοποίησης της πολυπλοκότητας, **στρέφεται προς την σύγχρονη τοπολογική θεωρία, που περιγράφει τις μεταβολές, τις παραμορφώσεις ενός συστήματος, και την δημιουργία σημείων ασυνέχειας στην εξέλιξή του.** Τα χαρακτηριστικά μιας τοπολογικής χαρτογράφησης δεν καθορίζονται από τον ποσοτικό χώρο του υποστρώματος στο οποίο υπερτίθενται, αλλά από τις ιδιότητες (δηλαδή τις κρίσιμες τιμές ή τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ποικιλομορφίας ενός συστήματος σε μία δεδομένη στιγμή ή τόπο) του ενεργού χώρου ροής στον οποίο η ίδια ενυπάρχει. Σε ένα τέτοιο τοπολογικό πεδίο η διαδικασία του σχηματισμού μίας μορφής, μετασχηματίζεται παράλληλα με ολόκληρο το πεδίο των ροών, δηλαδή το σύστημα.

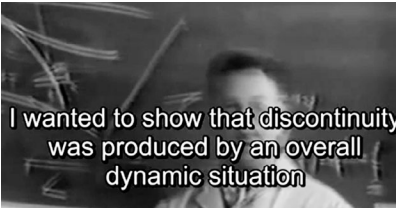
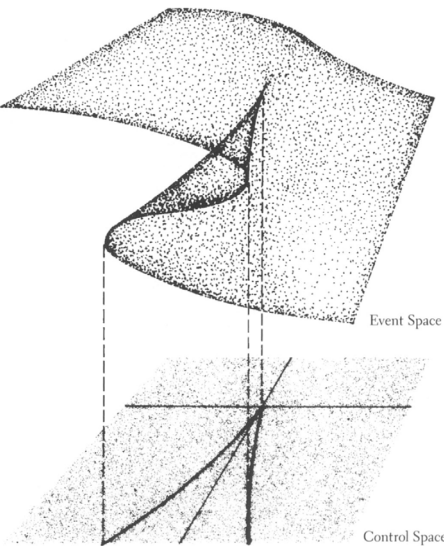
Αυτός ο τύπος τοπικού αλλά γενικευμένου μετασχηματισμού αποτελεί την καταστροφή. Περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο ένα σύστημα, ως αποτέλεσμα ακόμη και της πιο απειροελάχιστης διατάραξης, μεταλλάσσεται ή μεταφέρεται σε ένα διαφορετικό επίπεδο οργάνωσης. Προϋπόθεση για να συμβεί μία καταστροφή είναι η ύπαρξη μίας αρχικής γενικής κατανομής των διαφορών στο σύστημα, δηλαδή των δυνατοτήτων ή των κλίσεων που συνδέουν σημεία και αντλούν ροές από το ένα μέρος στο άλλο (Kwinter 1992).

Η θεωρία της καταστροφής περιγράφει την εξέλιξη των μορφών στη φύση, είναι μία τοπολογική θεωρία που αφορά στη συμπεριφορά των δυνάμεων στο χώρο. Αναγνωρίζει τη μορφή ως μία πολλαπλότητα δυνάμεων που τυχαίνει σε ένα δυναμικό πεδίο αστάθειας και φανερώνει τη σημασία της σύγκρουσης ως μη κανονικής και ασυνεχούς συμπεριφοράς δυναμικής αλληλεπίδρασης. Η διαδικασία της καταστροφής αφορά στα τοπικά ατυχήματα της μορφογένεσης, (καταστροφές) ενώ η καθολική μακροσκοπική εμφάνιση,

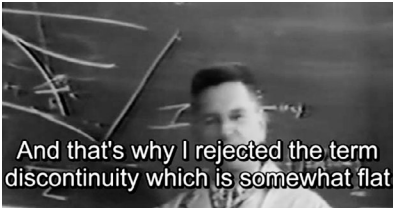

η μορφή, είναι αποτέλεσμα συσσώρευσής πολλών τοπικών ατυχημάτων, διαφορών και συγκρούσεων (Thom 2018). Η καταστροφή επιλύει και εγκολπώνει τη σύγκρουση και τη διαφορά, γεγονός που φανερώνει τη θεμελιώδη ρήξη της με την υλομορφική θεωρία (Kwinter 1992).

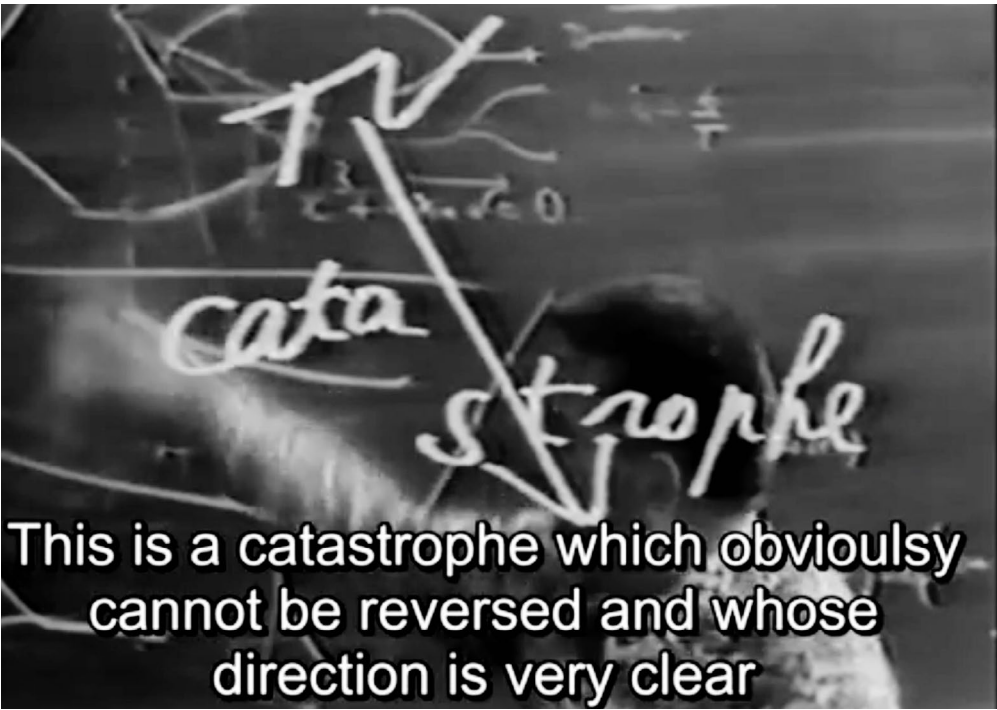
Η θεωρία της καταστροφής αφορά στις επιδράσεις των εξωτερικών δυνάμεων και ροών που εφαρμόζονται, εξουδετερώνονται, απορροφώνται και επιλύονται, σε ένα δυναμικό σύστημα. Στη πραγματικότητα η καταστροφή αποτελεί μία διαδικασία άλλης τάξης, που σχηματικά γίνεται αντιληπτή ως την τρισδιάστατη αναταραχή σε μια δισδιάστατη επιφάνεια. Αυτή η αναταραχή συνιστά ροές που, λόγω της διάβασης μη γραμμικών περιοχών του πεδίου, αλλάζουν συμπεριφορά και παράγουν απρόβλεπτο και ασυνεχές αποτέλεσμα (Kwinter 1992). Κατ' αυτόν τον τρόπο φανερώνεται η σημασία της τοπικής δομής, ο τοπολογικός τύπος μίας υποκείμενης δυναμικής πολυπλοκότητας που δημιουργεί μία ασυνέχεια στη φύση του συστήματος, μια αλλαγή από την προηγούμενη μορφή, μια μορφογένεση. Από την μακροσκοπική εξέταση της μορφογενετικής διαδικασίας και της τοπικής και καθολικής μελέτης των ιδιομορφιών της, η μέθοδος της καταστροφής δίνει έμφαση κυρίως στη μορφογένεση της διαδικασίας, δηλαδή στις ασυνέχειες του φαινομένου (Thom 2018). Μία ασυνέχεια σε ένα σύστημα εκφράζει τις μέγιστες μεταβολές κατά την εξέλιξη ενός συστήματος. Καθώς τα τοπολογικά στοιχεία καθορίζονται από τις κρίσιμες τιμές και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του χώρου ροής, μία ασυνέχεια σε ένα τοπολογικό πεδίο προκαλεί την εμφάνιση μιας διαφορετικής ποιότητας, μίας μοναδικότητας. Επεξηγηματικά, στον φυσικό κόσμο μία μοναδικότητα σε σύνθετη ροή περιγράφει συμπεριφορές μετασχηματισμού φυσικών φαινομένων, όπως την εμφάνιση του ουράνιου τόξου σε ένα ομιχλώδες τοπίο, ή την μετατροπή του νερού από υγρή, σε στερεή και σε αέρια μορφή. Σε μία τέτοια συνθήκη, η ύλη γίνεται κατανοητή ως ένα σκεδαστικό σύστημα πολύπλοκης και ποικίλης συμπεριφοράς (Kwinter 1992).

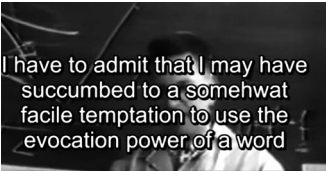
I wanted to show that discontinuity was produced by an overall dynamic situation

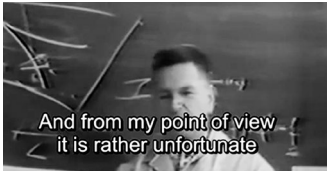
And that's why I rejected the term discontinuity which is somewhat flat

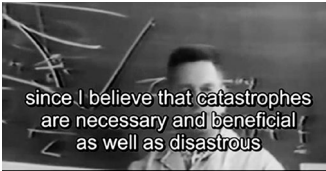
This is a catastrophe which obviously cannot be reversed and whose direction is very clear

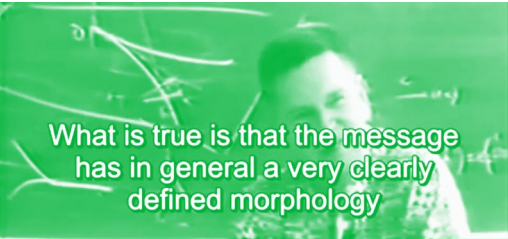
I have to admit that I may have succumbed to a somewhat facile temptation to use the evocation power of a word

And from my point of view it is rather unfortunate

since I believe that catastrophes are necessary and beneficial as well as disastrous

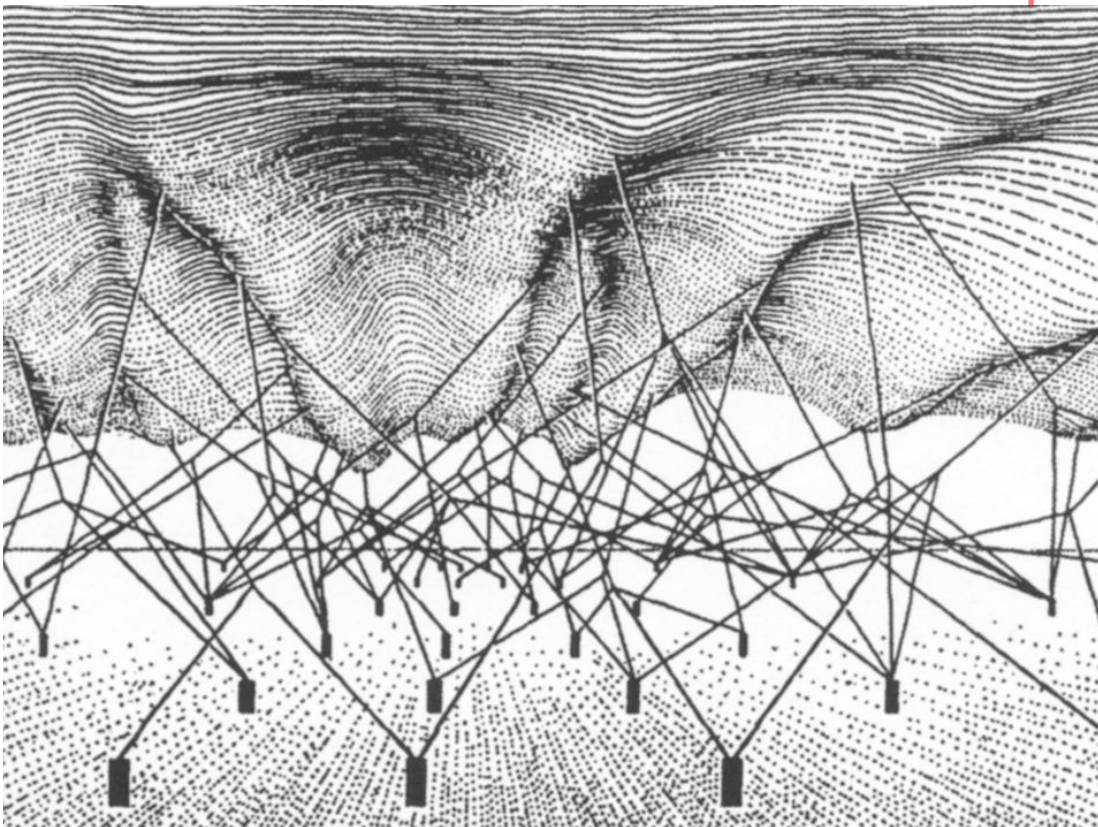
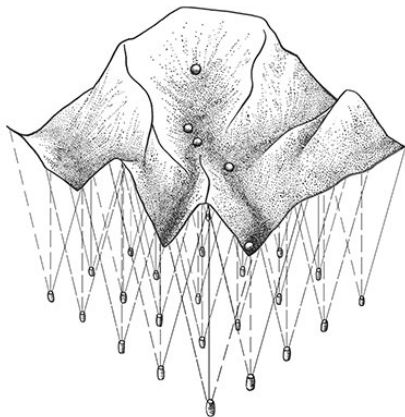

What is true is that the message has in general a very clearly defined morphology

Η θεωρία της καταστροφής, στην πραγματικότητα, υποδηλώνει μία διαδικασία δημιουργίας δυνητικών μορφών και μοναδικοτήτων. Η μορφή στη θεωρία της καταστροφής προκύπτει από μία δυναμική διαδρομή στην οποία ενεργοποιείται κάθε δυνητική πραγματικότητα. Οι μοναδικότητες που προκύπτουν αποδίδουν μορφές σε κάθε συνεχή διαδικασία, αποτελούν ένα γίγνεσθαι, όπου μία απλή ποσοτική ή γραμμική εξέλιξη προκύπτει στην εμφάνιση της ποιότητας, ως **διαφορομορφισμός** που δεν δύναται να χαρτογραφηθεί (Kwinter 1992).

Ως εκ τούτου, στη σκέψη του René Thom, η ύλη δεν είναι ομοιογενής, αλλά περιέχει άπειρες μοναδικότητες κατανοητές ως ιδιότητες που εμφανίζονται κάτω από ορισμένες, πολύ συγκεκριμένες, συνθήκες. Η εμφάνισή και η γένεση μίας μορφής, που αναπαριστά τις δομικά σταθερές στιγμές μέσα στην εξέλιξη ενός συστήματος, προέρχεται από τη διέλευση ενός ποιοτικού κατωφλίου, μια στιγμή δομικής αστάθειας. Έτσι, οι μορφές ενσαρκώνουν τα σκεδαστικά συστήματα, ανοιχτές δυναμικές εξελισσόμενες δομές διανομής, με τις πληροφορίες να ρέουν από και σε αυτά. Οι ροές των πληροφοριών προέρχονται από άλλα συστήματα, εσωτερικά ή γειτνιάζοντα, που κυμαίνονται σε διαφορετικές κλίμακες δράσης. Η συνεχής τροφοδοσία και η απομάκρυνση της πληροφορίας από και προς ένα σύστημα διατηρεί το δυναμική του συστήματος, αφορά στον μετασχηματισμό του σε καθολική κλίμακα. Στην τοπολογία οι ιδιαιτερότητες των ροών στο πεδίο είναι περιορισμένες και προκαλούν πολύπλοκη και ποικίλη συμπεριφορά λειτουργώντας ως ελκυστές και οι διαφορετικές ποικιλίες συνδυασμών τους δημιουργούν συγκεκριμένες ιδιότητες και συμπεριφορές (Kwinter 1992).

Υπό τη συνθήκη της καταστροφής, **η αντίληψη της τάξης είναι θεμελιωδώς μορφολογική** και εδραιώνεται στην τελική ανάλυση μίας γεωμετρικής χωρικής περιγραφής δεδομένων. **Συγκροτείται από ένα υπόστρωμα που σχηματίζεται από εναλλάξιμα στοιχεία, και από την τυχαιότητα**, δηλαδή την άρνηση των τάξεων που υπόκεινται σε νόμους. Σε συστήματα που παρουσιάζουν διαφορετικά ιεραρχικά επίπεδα οργάνωσης, η έννοια της τάξης δεν μπορεί να θεωρηθεί ως απόλυτη, **καθώς είναι σχετική με ένα συγκεκριμένο επίπεδο οργάνωσης** (Thom 1983) Στη σκέψη του γάλλου μαθηματικού για την **διαδικασία συνεχούς δημιουργίας είναι απαραίτητο να παραχθεί η τάξη από τον θόρυβο** (Thom 1983).

Ο βιολόγος Conrad Waddington επιχειρεί να εισάγει εργαλεία σκέψης που καταλύουν τους όρους γραμμικής αιτιότητας και που συμβάλλουν στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο ανταποκρίνεται ένα πολύπλοκο σύστημα σε μία δεδομένη μεταβολή (Πριγκοζίν & Στεντζερς, 2008) Για το λόγο αυτό, ανέπτυξε την έννοια του επιγενετικού πεδίου, προκειμένου να καταφέρει να απεικονίσει τη σχέση μεταξύ φαινομενικών μορφών (φαινότυπων) και μορφογενετικών πεδίων. Πρόκειται για ένα περιγραφικό και όχι επεξηγηματικό μοντέλο, που γίνεται σχηματικά κατανοητό ως μία ορεινή τοπογραφική επιφάνεια σε φάση, της οποίας η πολυπλοκότητα των κοιλάδων αντιστοιχεί στις πιθανές τροχιές ενός εξελισσόμενου σώματος. Υποθέτοντας ότι στη φύση υπάρχει μία αρχή που αντιστοιχεί στην πορεία της καθολικής δράσης, οι διαμορφώσεις του επιγενετικού τοπίου αντιστοιχούν σε ενσωματωμένες τάσεις που επηρεάζουν την εξέλιξη μορφών. Το επιγενετικό τοπίο δεν έχει μια ουσία, δεν είναι σταθερό και προκαθορισμένο, αλλά αποτελεί μία δυνητική μορφή συναρμολογημένη σε μία διάσταση, ως μία πολυπλοκότητα που παράγεται από ένα περίπλοκο πεδίο δυνάμεων. Μία μορφή εισέρχεται σε αυτό το τοπίο ως ένα σταδιακό ξεδίπλωμα, ως μία ροή που πραγματεύεται επιλύει και ενσαρκώνει τις δυνάμεις που συγκλίνουν στο πεδίο συγκροτώντας τις φαινοτυπικές μορφές. Συνεπώς στη σκέψη του βιολόγου, οι φαινότυποι υπάρχουν, εμπλέκονται σε ένα δυνητικό χώρο αλλά πραγματοποιούνται ως φαινότυποι εν καιρώ ως μία σειρά από μορφολογικά γεγονότα και διαφοροποιήσεις που διαρκώς διαγράφονται στο επιγενετικό τοπίο. (Kwinter 1992)

_disorder
_monstrous

/3

ΕΝΣΑΡΚΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΥΧΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

[ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ]

Το παρόν κεφάλαιο επιχειρεί να εξετάσει και να διανοίξει την έννοια της **κανονιστικότητας τόσο στο ζωτικό επίπεδο της τάξης όσο και στο επιστημονικό επίπεδο της έμβιας μορφής**. Για το λόγο αυτό, πρώτα παρατίθεται η σύλληψη της ζωτικής ορμής του Henri Bergson, βάσει της οποίας ο διανοητής καταφέρνει να **αναθεωρήσει την αρνητική σημασία που έχει αποδοθεί στην έννοια της αταξίας στα διανοητικά πεδία**. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στην αντίληψη της παθολογίας του μη κανονικού του George Canguilhem κατά την οποία **διανοίγεται η έννοια του τερατουργήματος της έμβιας μορφής σε μία ενδεχόμενη κανονική μορφή**. Σκοπός του κεφαλαίου είναι η απεμπλοκή της έννοιας της αταξίας, του τυχαίου, του σφάλματος, του τερατουργήματος από την αξιολογική κανονιστικότητα της οργανωμένης διάταξης και του τύπου και η ανάδειξή της ενδεχόμενης υπόστασης που έχουν τα στοιχεία αυτά για την δημιουργία νέων πρωτότυπων απρόβλεπτων κανόνων τάξεων και μορφών .

1. Η ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ ΤΑΞΗ ΤΗΣ ΑΤΑΞΙΑΣ

2. ΤΟ ΤΕΡΑΤΩΔΕΣ, Η ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

-ΕΠΙΜΕΤΡΟ-

1. Η
ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ
ΤΑΞΗ
ΤΗΣ ΑΤΑΞΙΑΣ

Ο Γάλλος φιλόσοφος Henri Bergson αναπτύσσοντας μια βιταλιστική θεώρηση της ζωτικότητας της ύλης, ανασυστά την κανονιστική σχέση αντιπαράθεσης της τάξης και της αταξίας και επαναπροσδιορίζει την έννοια της αταξίας ως μια καίριας σημασίας σύλληψη της ζωής και της ύλης.

«Η φύση προκαλεί διαμάχη αναμεσά στα έμβια όντα. Παντού εμφανίζει την αταξία πλάι στην τάξη, την οπισθοδρόμηση, στην πρόοδο» (Μπερξόν 2017, 51).

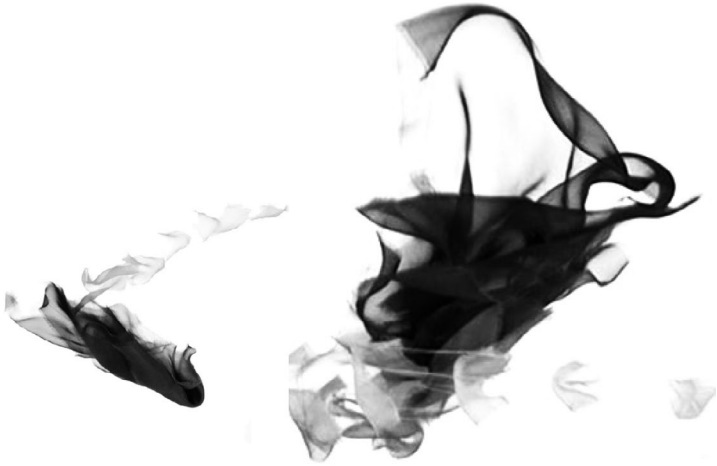
Στο σύνολο του, το θεμελιώδες για τη φιλοσοφία έργο του Γάλλου φιλοσόφου, προσπαθώντας να συλλάβει την βαθιά σημασία της εξελικτικής κίνησης της ζωής, και τη σχέση της έμβιας οργάνωσης και της ύλης, αποτελεί πρόδρομο της σύγχρονης οικολογικής θεώρησης του κόσμου, καθώς τον προσεγγίζει «ως ένα σύνολο αναπτυσσόμενων αλληλεπιδράσεων μεταξύ της ύλης και του πνεύματος, του νου και του σώματος» (Πρελορέντζος 2017,413) . Απορρίπτοντας τα μηχανιστικά μοντέλα της φύσης και τον πλήρη ποσοτικό υπολογισμό, την πρόβλεψη και τον έλεγχο της ύλης (Bennett 2009), ο διανοητής τροποποιεί την υπόθεση μιας εμμενούς στη ζωή τελικότητας (finalité) προς μία εντελώς διαφορετική κατεύθυνση, η οποία δεν απορρίπτει τις σύγχρονες μορφές μηχανοκρατίας και τελικότητας του εξελικτισμού, αλλά τις ξεπερνάει.

Ο Bergson δεν αποβλέπει στην ανεύρεση της διαδοχικής τάξης των διαφό-ρων εννοιών, δηλαδή μίας κίνησης μεταξύ σχέσεων λογικής αλληλουχίας ανάμεσα στις μορφές (και στα είδη) και στη χρονολογική διαδοχή, που μιμείται και δεν ανασυνθέτει την πραγματικότητα, αλλά στον ορισμό των κυριότερων κατευθύνσεων της εξέλιξής τους^[23].

Αντίθετα, αναπτύσσοντας μία βιταλιστική θεώρηση ζωτικότητας της ύλης, κάνει λόγο για το ρεύμα της ζωής το οποίο, μεταβαίνοντας από γενιά σε γενιά , οργανώνει τα σώματα εκ περιτροπής, διακλαδώνεται μεταξύ των ειδών, διασκορπίζεται μεταξύ των ατόμων και αποκτά ένταση καθόσον εκτείνεται . Στο έργο του Η Δημιουργική Εξέλιξη (1907) αποδίδει την ιδέα της εξέλιξης σε μια συνεχή διαδικασία έκρηξης και ορμητικότητας,την ζωτική ορμή (élan vital)^[24] ,υπό τη μορφή μίας τάσης που δεν έχει ούτε ποιητικά, ούτε τελικά αίτια και που αναπτύσσεται με τη μορφή δέσμης, δημιουργώντας διιστάμενες κατευθύνσεις στις οποίες θα κατανέμει την ορμή της, μία ορμή που διατηρείται ολοένα και περισσότερο καθώς μεταδίδεται, και διασκορπίζεται σε ανταγωνιστικές και ασύμβατες μεταξύ τους εκδηλώσεις (Μπερξόν 2017).

Η ορμή της ζωής αποτελεί μία απαίτηση για δημιουργία (Μπερξόν 2017). Πρόκειται για μία ολότητα που εκφράζει την διαφοροποίηση και τη δυνητικότητα κατά τη διαδικασία ενεργοποίησής της (Deleuze 2019). Στην σκέψη του Bergson «(η) ενότητα της ζωής δεν είναι ένα τέλος, μια τελική αρμονία ή συνοχή, αλλά η αρχή, η ώθηση όλων, η ζωή με τη χημική σειρά από την οποία διαφοροποιείται και την οποία μεταφέρει μέσα της ως την κληρονομική της πηγή» (Grosz 2007, 293). Η εξέλιξη τελείται προς μία απρόβλεπτη κατεύθυνση διαχωρισμού και όχι συνένωσης, προς μία απόκλιση και όχι μια σύγκλιση (Μπερξόν 2017).

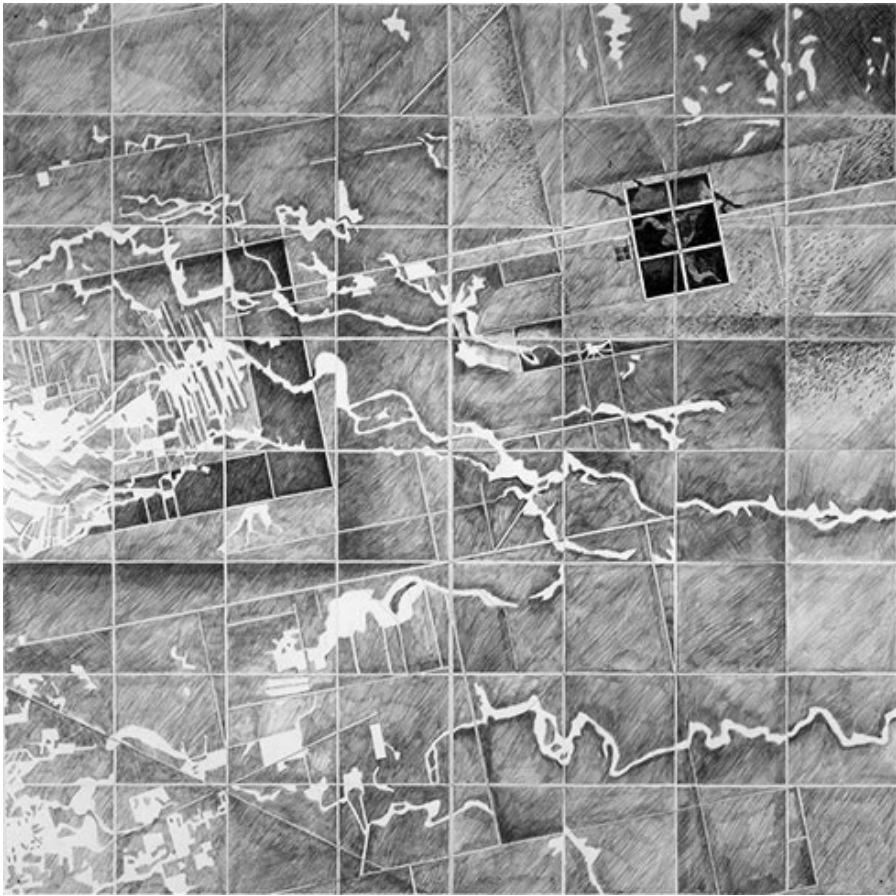

[23] «δεν υπάρχει καθολικός βιο-λογικός νόμος που να εφαρμόζεται κατά γράμμα και αυτομάτως στο οιοδήποτε έμβιο. Μονάχα κατευθύνσεις υπάρχουν προς τις οποίες η ζωή εξασπύζει τα είδη εν γένει. Κάθε επιμέρους είδος, στο ίδιο το ενέργημα δια του οποίου συγκροτείται, επιβεβαιώνει την ανεξαρτησία του, ακολουθεί την ιδιοτροπία του, εκτρέπεται λίγο πιο πολύ από την πορεία του, ενίοτε μάλιστα κινείται αναπόταμα και μοιάζει να στέφει τα νώτα στην καταγωγική κατεύθυνση» (Μπερξόν 2017, 30).

■ Εξέλιξη -ζωτική ορμή

«Η ζωτική ορμή αφορά στη «διαμόρφωση των μη ζωντανών δυνάμεων που προκαλεί τη ζωή σε όλες τις δυναμικές της απρόβλεπτη. (...) Όλα άτομα και είδη συνδέονται έτσι, όχι μόνο μέσω μιας κοινής γενεαλογίας, αλλά πάνω απ' όλα, μέσω ενός κοινού αγώνα, μιας κοινής δύναμης της μετατροπής του μικρότερου στοιχείου της αβεβαιότητας της ύλης σε το ενδεχόμενο, ή την ελευθερία, της συμπεριφοράς, της κίνησης ή της δράσης. Το *élan vital* δεν είναι τίποτα άλλο από τις δυνάμεις της αυτοοργάνωσης που λειτουργούν μέσα σε εκείνα τα «συστήματα» που φέρουν τα ίχνη του παρελθόντος στο παρόν τους. Με άλλα λόγια, η επέκταση του παρελθόντος στο παρόν» (Grosz 2017, 295)

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο η κατάτμηση της ζωής σε άτομα και είδη, οφείλεται σε δύο αντικρουόμενες σειρές αιτιών: στην εκρηκτική δύναμη μιας ασταθούς ισορροπίας τάσεων υπέρ των καταστάσεων κινητικότητας και μορφοποίησης που ενέχει η ζωή, και στην αντίσταση που συναντά η ζωή εκ μέρους της ακατέργαστης ύλης ως κλίση προς την παθητικότητα, ως τάση υπέρ σταθερών σχηματισμών (Bennett 2019) . **Η ζωτική ορμή εκφράζει τόσο την αυξανόμενη αστάθεια των υλικών σχηματισμών (Bennett 2019), όσο και την εμπειρική παρατήρηση της φύσης που φανερώνει δίπολα τάξης –αταξίας που συνθέτουν δυναμικές απρόβλεπτης εξέλιξης του υλικού επιστητού** (Αθανασιάδου 2015).

Για την ανάπτυξη μίας ζωτικής τάξης που ενσαρκώνει τη φυσική τάξη και προκαλεί απρόβλεπτες οντότητες, ο Bergson επιχειρεί να αναμορφώσει την μονοσήμαντη σημασία της τάξης και την υπόσταση της αταξίας που έχουν εδραιωθεί ως παγιωμένα αντικρουόμενα κατασκευάσματα μιας νομισιαρχικής αντίληψης.

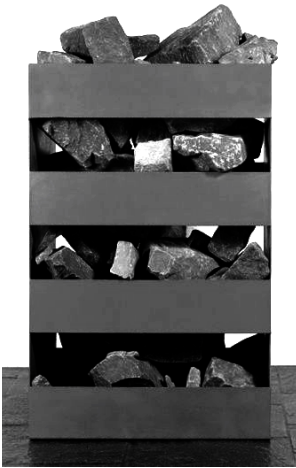
Στην σκέψη του Γάλλου διανοητή, η εδραίωση της τάξης στα πράγματα, είναι προϊόν της διάνοιας, μίας διάνοιας που «θαυμάζει την αύξουσα τάξη μέσα στην αύξουσα πολυπλοκότητα» (Μπερξόν 2017,211). Η διάνοια αφορά σε μία κανονιστική αντίληψη που δεν είναι ικανή να συλλάβει την εξέλιξη και να αποδεχθεί το απρόβλεπτο, παρά μόνο να συγκροτεί το γίνεσθαι ως μια σειρά ομοιογενών και αμετάβλητων καταστάσεων. Έχοντας ως αντικείμενό της την ακατέργαστη ύλη, το διαιρετό και το ασυνεχές, το αποσυνθέτει σύμφωνα με οποιονδήποτε νόμο και το ανασυνθέτει σε σχέση με οποιονδήποτε σύστημα. Έτσι συνίσταται στην εγκαθίδρυση σχέσεων και αποτελεί μια ενοποιητική διεργασία κατά την οποία εισάγεται κάποια ενότητα στην ποικιλομορφία των φαινομένων. **Υπό τέτοιες συνθήκες, η τάξη συλλαμβάνεται ως κανονιστική αδιαίρετη πορεία προς τα εμπρός, προς τις διαδοχικές δημιουργίες.**

Σε ένα σύνολο που επικρατεί μια τέτοια τάξη τέτοιου είδους, είναι εμφανής τόσο η περιπλοκή υλικών, όσο και η μαθηματική πρόοδος που τα συνέχει.

«Η πραγματικότητα είναι διατεταγμένη στο μέτρο που ικανοποιεί την σκέψη μας, άρα η τάξη είναι κάποια συμφωνία μεταξύ του υποκειμένου και του αντικειμένου, είναι το πνεύμα που ξαναβρίσκει τον εαυτό του στα πράγματα» (Μπερξόν 2017, 216).

Επομένως, η διάνοια συμμορφώνεται με την τάξη και με αυτήν την περιπλοκή, καθώς «σε αυτές αναγνωρίζει τον εαυτό της» (Μπερξόν 2017, 212) .

■ Η τάξη ως προϊόν μιας κανονιστικής διάνοιας

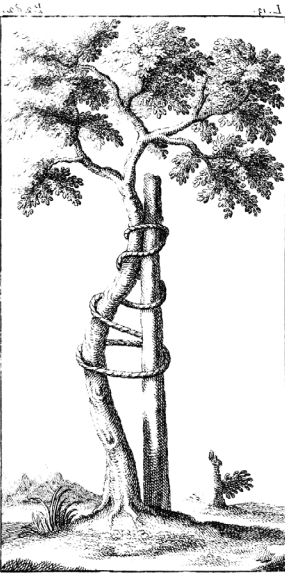

■ **Η αταξία**

Όμως, στη βιταλιστική σκέψη του Bergson, **η εξέλιξη δεν συνιστά μόνο μία κίνηση προς τα εμπρός, αλλά και μία εκτροπή της πορείας που προκαλεί μία αύξουσα αταξία.** Το έργο του Γάλλου διανοητή επιχειρεί να επανεξετάσει τόσο την υπόσταση τη έννοιας της αταξίας ως προς την αρνητική χροιά που της έχει αποδοθεί, όσο και την οριοθέτηση της έννοιας της τάξης σε μία αυστηρά μηχανοκρατική θεώρηση.

Ενώ η εδραιωμένη θεώρηση της αταξίας είθισται να νοείται ως την απουσία της τάξης, η ανάλυση του διανοητή συνίσταται στην ριζική αναθεώρηση της σύγχυσης της ιδέας της αταξίας ως ένα κακώς αναλυμένο μείγμα δημιουργημένο από μια γενική ιδέα τάξης που συλλαμβάνει σχεσιακά τα πράγματα, με όρους περισσότερου ή λιγότερου (Deleuze 2019). Ο διανοητής υποστηρίζει πως η ιδέα της αταξίας ως απουσία τάξης, φανερώνεται όταν συγκροτείται μόνο μια γενική ιδέα της τάξης, στην οποία αντιπαράτίθεται και συσχετίζεται η αταξία, δηλαδή όταν υποκαθίσταται ο μηχανισμός της φύσης με τη βούληση (Μπερζόν 2017).

Η σκέψη του Γάλλου φιλοσόφου απομακρύνεται από την σκέψη εκείνη που σχηματίζει μια γενική ιδέα τάξης η οποία δεν μπορεί παρά μόνο να θέσει την αφετηρία μιας υποβάθμισης και μιας αντίθεσης με ένα μη ον, ή με μία αταξία εν γένει. Στην πραγματικότητα, σύμφωνα με τον Bergson **η αχανής φυσική πολυπλοκότητα, η κατάσταση του χάους, ενέχει την τάξη, σύμφωνα με την οποία κάθε έμβιος οργανισμός υλοποιεί ένα σχέδιο εμμενές στην ουσία σύστασης του** (Αθανασιάδου 2015). Έτσι, το έργο του διανοητή επιχειρεί να αναδείξει τον πλεονασμό στην ιδέα της αταξίας, στην οποία υπάρχει ήδη η ιδέα της τάξης και σε αυτήν προτίθεται η άρνησή της και το κίνητρο αυτό του εγχειρήματος (Deleuze 2019). Ως εκ τούτου, η έννοια της αταξίας δεν εκφράζει κάτι λιγότερο από την τάξη, αλλά εξαντικειμενοποιεί μια τάξη που δεν δύναται να συλληφθεί, δηλώνει μια κίνηση μεταξύ δυο τάξεων διαφορετικών φύσεων. Η σκέψη του Bergson διανοίγει την μονοσημαντότητα της τάξης σε δύο ή περισσότερες μη αναγώγιμες η μία στην άλλη τάξεις:

Σύμφωνα με τον διανοητή, **η τάξη αφορά είτε σε κάποιον γεωμετρικό μηχανισμό, εκφράζοντας μία μηχανοκρατική σχέση αίτιου-αποτελέσματος, που ανακαλεί ιδέες αδράνειας, παθητικότητας και αυτοματισμού, είτε σε μια φυσική κατεύθυνση που ταλαντεύεται γύρω από την τελικότητα, αφορά την ζωτική τάξη.** Η ζωτική τάξη ως ουσιώδης δημιουργία, επιτελώντας την ίδια λειτουργία με την φυσική τάξη, εμφανίζεται όχι τόσο στην ουσία της, αλλά σε ορισμένα συμβεβηκότητα της. **Κάθε τάξη είναι ενδεχόμενη σε σχέση με την αντίστροφή τάξη** χωρίς όμως να εκφράζουν κάποια ιεραρχική σχέση που υπερτίθεται και οργανώνει την μη συνεκτική ποικιλομορφία. Στην πραγματικότητα **η σχέση τους συγκροτείται από την ίδια την ιδέα του μη συνεκτικού, μια αμφιταλάντευση του πνεύματος μεταξύ της ζωτικής και της γεωμετρικής τάξης** (Μπεργκσόν 2017).

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο,

«(δ)εν τίθεται ζήτημα να προτείνουμε αυτή την αταξία ως υπόβαθρο της τάξης στα πράγματα ή στην παράσταση που έχουμε για αυτά, επειδή η αταξία προϋποθέτει τα δυο είδη τάξης και προκύπτει από το συνδυασμό τους» (Μπεργκσόν 2017,226).

Σε μία τέτοια συνθήκη, τα όντα εκφράζουν *απόψεις έναντι της ζωτικότητας*. Οι μορφές που οριοθετούνται εντός της αυτόματης και προσδιορισμένης εξέλιξης ενός αποδομήσιμου συνεκτικού όλου, μορφές που δύναται να προεκταθούν σε απρόβλεπτες κινήσεις, παριστούν τη δράση που δομείται. Η ζωή συνίσταται από **ενέργεια και απρόβλεπτες κατευθύνσεις που επιτελούν εργασίες άπειρης ποικιλομορφίας εκφράζοντας μεγάλο ποσοστό ενδεχομενικότητας στην εξέλιξη τόσο ως προς την τάση των εξελικτικών γραμμών της ζωτικής ορμής όσο και των επινοηθισών μορφών** (Μπεργκσον 2017).

■ Οι δύο μορφές τάξης

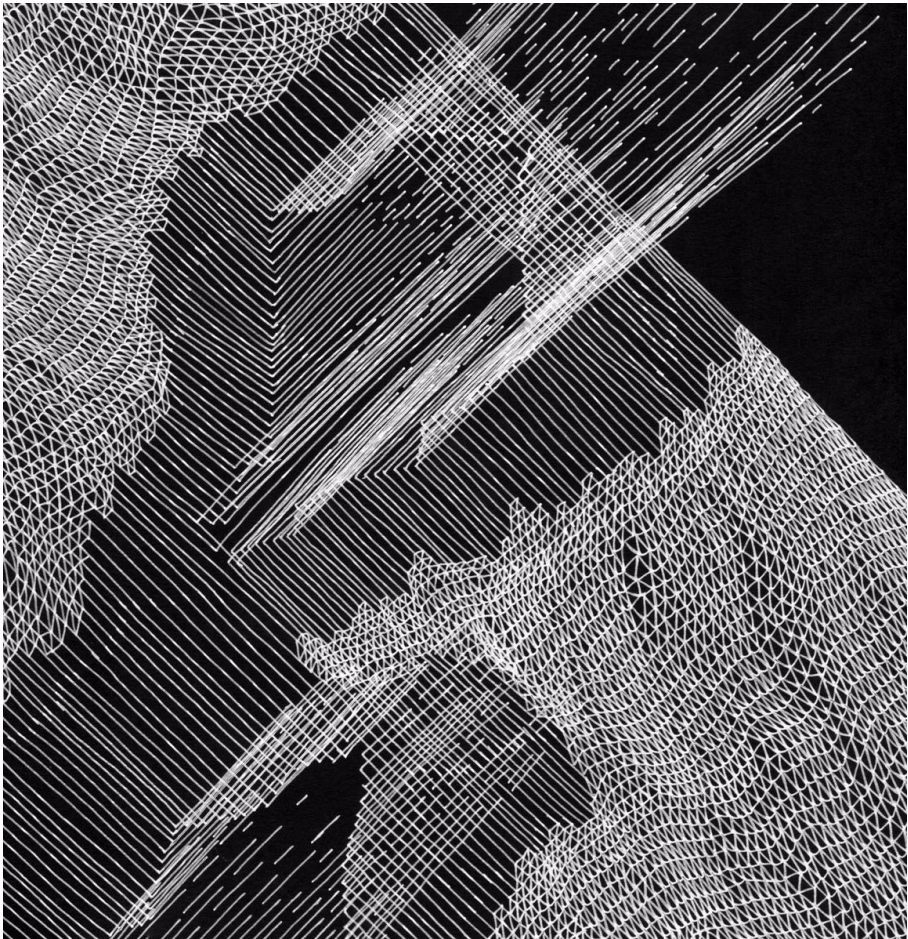
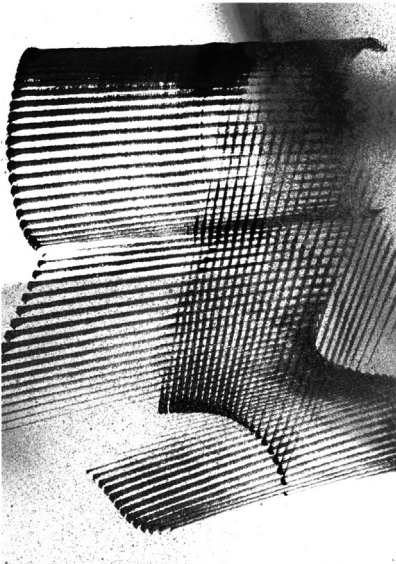

■ Ενδεχομενικότητα απρόβλεπτης μορφής

Τόσο οι απρόβλεπτες μορφές της ζωτικής ορμής, όσο και ο επαναπροσδιορισμός της έννοιας της αταξίας φανερώνουν την μπερξονική ελευθερία που στερείται οποιασδήποτε κανονιστικότητας:

«η εξέλιξη αρνητικών εννοιών, όπως είναι αυτές της αταξίας ή του μη όντος ισοδυναμεί με τη σύλληψη τους, με αφετηρία το *ον* και την τάξη, ως του ορίου μιας «υποβάθμισης» (...), ή σε αντίθεση με τον *ον* και με την τάξη, ως δυνάμεων που ασκούν την ισχύ τους και συνδυάζονται με το αντίθετό τους για να παραγάγουν (συνθετικά) όλα τα πράγματα. Έτσι η κριτική του Bergson είναι διπλή καταγγέλλοντας στις δυο μορφές του αρνητικού την ίδια αγνοία των διαφορών φύσεως, τις οποίες αντικαθιστούν άλλοτε με «υποβαθμίσεις», άλλοτε με αντιθέσεις. Το ουσιώδες στο σχέδιο του Bergson έγκειται στο ότι σκέφτεται στις διάφορες φύσεις ανεξάρτητα από κάθε μορφή άρνησης. Υπάρχουν διάφορες στο *ον* και εντούτοις δεν υπάρχει τίποτε αρνητικό» (Deleuze 2019, 97).

Η σύλληψη αυτή του Bergson καταδεικνύει τα όρια της κανονιστικής τάξης της διάνοιας, μίας τάξης που δεν είναι ικανή να ενσωματώσει το τυχαίο και την αταξία, αλλά τα θέτει σε μία σχεσιακή αντιπαράθεση ως προς αυτήν.

2. ΤΟ ΤΕΡΑΤΩΔΕΣ, Η ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Ο ζωτισμός του Bergson, σημαίνει πρωτίστως μία απαίτηση για δημιουργία που δεν ταυτίζεται με κάποιο συγκεκριμένο βιολογικό δόγμα, ούτε με την επιβεβαίωση ενός συγκεκριμένου συνόλου καθοριστικών ιδιοτήτων. Το έργο του Γάλλου διανοητή George Canguilhem (1904-1995), ενστερνιζόμενο τη θεώρηση του ζωτισμού της *Δημιουργικής Εξέλιξης* και της δυναμικής αλληλεπίδρασης μεταξύ ζωής και γνώσης σε μεθοδολογικό και φιλοσοφικό πλαίσιο, αναπτύσσει μία ζωτική θεωρία που καταλύει την κανονιστική σχέση που συνάπτουν τα όντα με τη ζωή στο επιστημονικό πεδίο της βιολογίας και της ιατρικής. Αναλύοντας τις έννοιες του φυσιολογικού και του παθολογικού, ο Canguilhem επιχειρεί την προσέγγιση των ζωτικών κανόνων που τα όντα συνεχώς διαπραγματεύονται και τροποποιούν (Mar-rati & Meyers 2008).

Για την κατανόηση της ισχύος της κανονιστικότητας της ύλης και της σχέσης της με τη διαταραχή και το σφάλμα, και κατ' επέκταση με το έλλειμα, το τερατούργημα, το μη κανονικό, το έργο του George Canguilhem *Το Κανονικό Και Το Παθολογικό (1943)* θέτει την προβληματική του κανονικού, δηλαδή των εντοπίσιμων και εξηγήσιμων αξιακών διατάξεων (Κανγκιλέμ 2007), τόσο ως προς το πρίσμα του βιολογικού, του έμβιου, όσο και του επιστημονικού κανονικού (Φορτούνης 2007). Δίνοντας έμφαση στο μοτίβο της ασυνέχειας, στις μεθόδους της αναδρομής, στη σχέση της ζωής με τον βιταλισμό, και στη διαδικασία της διαμόρφωσης των εννοιών (Foucault 2007), το έργο του διανοητή συνιστά μια αντι-εμπειρική ιστορία των εννοιών, που μελετά τις μετατοπίσεις που δομούν, ανακατασκευάζουν και επανεκτιμούν το πεδίο γνώσης και τη σχέση της

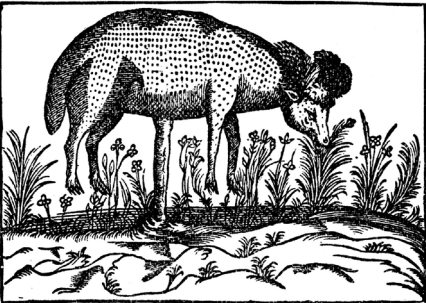

παθολογίας και της κανονικότητας (David Macey,1996). Πιο συγκεκριμένα, το έργο του διερευνά την προβληματική της ύπαρξης του «τύπου», που προβάλλεται ως την κατάσταση του φυσιολογικού, και που συγκροτεί και καθορίζει μία αξιολογική κλίμακα, μία οργάνωση ιδιοτήτων, ένα σύστημα νόμων (Marietti 2007).

Στη σκέψη του Canguilhem, η σχέση του κανονικού με το παθολογικό εκφράζει μία διαφορά ποιοτήτων που έγκειται είτε στην παρουσία/απουσία ενός παράγοντα, είτε στην τροποποίηση της ολότητας του οργανισμού. Τα παθολογικά φαινόμενα εκφράζουν ποσοτικές παραλλαγές των φυσιολογικών φαινομένων και προσδιορίζονται «σε σχέση με το κανονικό όχι ως α- ή δυσ-, αλλά ως υπερ- ή υπό-» (Κανγκιλεμ 2007,64), συνιστώντας έτσι την ύπαρξη ενός κανόνα που εκτοπίζεται από τη ζωή, και όχι την απουσία του βιολογικού κανόνα.

Φανερώνοντας την σημασία της μελέτης της παθολογίας για την έρευνα της κανονιστικής κατάστασης, ο διανοητής διαμόρφωσε μία θεωρία που αφορά στις σχέσεις μεταξύ του κανονικού και του μη κανονικού: Ο προσδιορισμός του μη κανονικού [anormal], μέσω των μετρικών αναλύσεων του ελλείματος και της υπερβολής, δηλώνει τον ασαφή, υπόρρητο, ποιοτικό και κανονιστικό [normative] χαρακτήρα της κανονικής [nor-mal] κατάστασης που συσχετίζεται με ένα έγκυρο και επιθυμητό μέτρο, ή αλλιώς με έναν κανόνα [norme] και εκφράζει μία προτεραιότητα της άρνησης, μία ανωμαλία ^[25] (Κανγκιλέμ 2007).

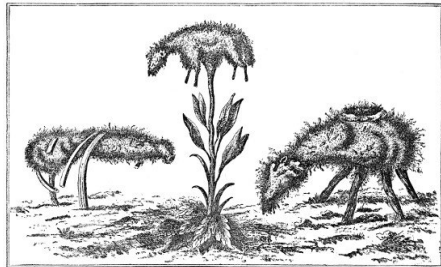
[25] Ο Canguilhem ακολουθώντας τη σκέψη του André Lalande μετασχηματίζει την έννοια του μη κανονικού (anormal) σε επιθετικό π � ο σ δ ι ο ρ ι σ μ ό που εκφράζει την ανωμαλία (anoma-lie) (Κανγκιλέμ 2007) δράσης. Το élan vital> δεν είναι τίποτα άλλο από τις δυνάμεις της αυτοοργάνωσης που λειτουργούν μέσα σε εκείνα τα «συστήματα» που φέρουν τα ίχνη του παρελθόντος στο παρόν τους. Με άλλα λόγια, η επέκταση του παρελθόντος στο παρόν» (Grosz 2017, 295)

Η ανωμαλία αποτελεί μία απόκλιση από έναν ειδικό τύπο, μία παθολογία που εκφράζει άλλους κανόνες δυνατής ζωής (Φορτούνης 2007). Αντικατοπτρίζοντας μία κανονιστική έννοια, συνιστά ένα βιολογικό γεγονός, μία συνθήκη που χρήζει εξήγησης και όχι αξιολόγησης. Η ανωμαλία γίνεται παθολογική ^[26], λαμβάνει μια αρνητική ζωτική σημασία κατά την σχεσιακή αξιολόγησή της με ένα περιβάλλον και ένα είδος ζωής:

«(Π)αθολογική είναι μια οργανική κατάσταση του έμβριου που αξιολογείται αρνητικά από το ίδιο το έμβριο. Ο προσδιορισμός μια κατάστασης ως παθολογικής λοιπόν είναι σύστοιχος με μια αξιολογική κρίση υπό την προοπτική του έμβριου»
(Κανγκιλέμ 2007) .

[26] Η παθολογική κατάσταση δεν αποτελεί παρέκκλιση από τη φυσιολογική κατάσταση αλλά σημαίνει μιανέα ανταπόκριση του οργανισμού στις εσωτερικές και εξωτερικές μεταβολές του περιβάλλοντός του. (Βαμβακούλας 2017)

Καθώς η ανθρώπινη δραστηριότητα έχει άμεση επίδραση στη συνεχή αλλαγή του περιβάλλοντος της ανθρώπινης ζωής (Canguilhem 2008), ο όρος του κανονικού δεν δύναται ενός απόλυτα ουσιαστικού νοήματος, αφού πρόκειται για έναν όρο που πραγματεύεται την δυναμική σχέση του έμβριου όντος και του περιβάλλοντος, και την συσχέτιση τους με έναν στατιστικά καθορισμένο τύπο.

Ο κανόνας, συνιστώντας τον τρόπο με τον οποίο ενοποιείται η ποικιλομορφία, διευθετείται το διαφορετικό και εξαλείφεται η διαφορά (Φορτούνης 2007), είναι το μέσο βάσει του οποίου κάτι καθίσταται ορθό, ορθώνεται, επανορθώνεται.

«Κανονίζω (normer) σημαίνει επιβάλλω μια αξίωση σε μια ύπαρξη σε ένα δεδομένο του οποίου η ποικιλομορφία και η ανομοιογένεια εμφανίζονται από τη σκοπιά της αξίωσης ως μια απροσδιοριστία περισσότερο εχθρική παρά παράδοξη.(...) (Η) έννοια του ορθού (droite) (...) προσδιορίζει αυτό που συνίσταται στην εφαρμογή της ως στρεβλό , διαστρεβλωμένο , στραβό»
(Κανγκιλέμ 2007, 304).

Έτσι, το κανονικό συγκροτείται από τη διόρθωση του πραγματικού μέσω της επιβολής ενός κανόνα, την εφαρμογή μίας κανονικοποίησης. Η κανονιστικότητα έγκειται σε μια αναδρομική αποκατάσταση μίας κανονιστικής συνέχειας, στην επίλυση του προβλήματος της βιωσιμότητας του έμβριου (Φορτούνης 2007)

Επομένως, ο ειδολογικός κανόνας, που αναπαριστά μια υπερβατική βιολογική κανονιστικότητα ^[27], αποσκοπεί στην συμμόρφωση των ατόμων με το είδος και στην ομοιομορφία ή την κανονικότητα μεταξύ των ατόμων και, επακόλουθα, στην αντικειμενοποίησή τους. Αντιστοίχως, το είδος, παρεμβαίνοντας διαρκώς στην πραγματικότητά του, τείνει να επαναφέρει ή να διατηρεί κανονικές τις καταστάσεις του, να τις κανονικοποιεί.

[27] Η βιολογική κανονιστικότητα αφορά στους βιολογικούς κανόνες της ζωής που θέτουν αξίες τόσο στο περιβάλλον όσο και στο ίδιο τον οργανισμό (Βαμβακούλας 2017).

Η συγκρότηση του έμβριου οφείλεται στην επισφαλή σταθερότητα μιας ιεραρχίας λειτουργιών και μίας οργάνωσης ικανοτήτων και αποτελεί μία επίλυση εξισορρόπησης και συμβιβασμού ανάμεσα σε διαφορετικές και ανταγωνιστικές δυνάμεις (Κανγκιλέμ 2007). Σε έναν έμβιο οργανισμό, οι κανόνες αμοιβαίας συνάρθρωσης των μερών είναι εμμενείς, παρίστανται χωρίς να αναπαρίστανται, δρουν χωρίς προμελέτη . Η ατομική κανονικότητα έγκειται σε αυτή την προς εαυτόν σταθερότητα, που αφορά σε μία εμμενή κανονιστικότητα, μία ομοιότητα . Οι ατομικότητες αναπαράγουν ατελώς το είδος, παρεκκλίνοντας ή αποκλίνοντας αναγκαστικά από την ειδολογική σταθερά. **Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η ζωή ορίζεται ως μία δυναμική πολικότητα, ως μία κανονιστική δραστηριότητα, στο πλαίσιο της οποίας οι καταστάσεις, συμμορφώνονται ή δεν συμμορφώνονται με τον κανόνα του είδους** (Κανγκιλέμ 2007) .

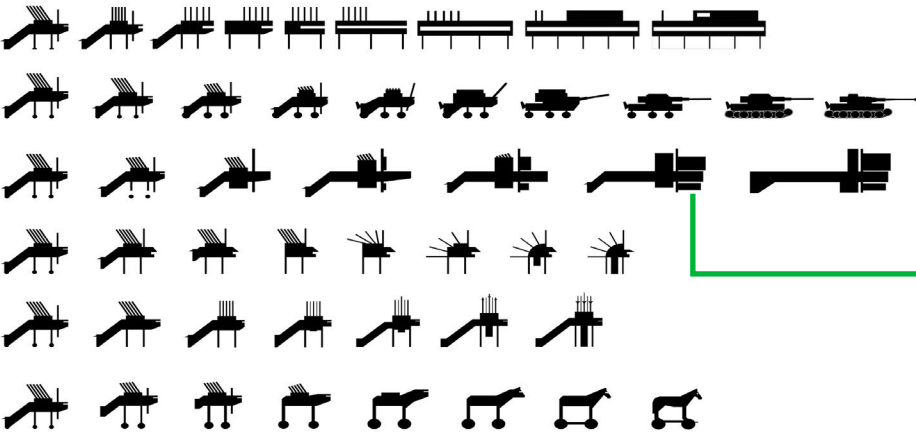
Όμως **η κανονικοποίηση**, ενώ στα εγκαθιδρυμένα συστήματα σκέψης είθισται να έγκειται στην επιλογή και παγίωση της ύλης, της μορφής και των διαστάσεων ενός αντικειμένου συνεπούς κατασκευής, στην σκέψη του διανοητή **περιλαμβάνει την πρόβλεψη μιας δυνατής ευελιξίας:**

Αντιτιθέμενος τόσο με τις ιδεαλιστικές αντιλήψεις που υπάγουν την κανονιστικότητα σε έναν υπερβατικό κανόνα, όσο και με τις αναγωγικές αντιλήψεις που εξαλείφουν την κανονιστικότητα και ανάγουν τον κανόνα σε ένα γεγονός αιτιοκρατικού σύμπαντος, **ο Canguilhem αναπτύσσει την υλιστική αντίληψη της κανονιστικότητας : Προκειται για μία συνθήκη στην οποία ο κανόνας είναι πάντοτε εμμενής σε μία συγκεκριμένη υλική ατομικότητα, η οποία με τη σειρά της αναπτύσσει σχέσεις εμμένειας με το περιβάλλον της.** «Έτσι, η ίδια η κανονιστικότητα είναι εμμενής σε μια ατομική προοπτική επί του πραγματικού το οποίο διαρκώς της αντιστέκεται.» (Φορτούνης, 2007,413). Σε αυτήν την εμμενή συνθήκη του κανόνα η ατομικότητα συναρθώνεται με την ιστορικότητα ενώ αντίστοιχα, η ζωή υποδεικνύει την συνάφεια, την γείωση της κανονιστικότητας σε μία ιστορική ατομικότητα. «Ο Κανγκιλέμ (...) συμπληρώνει τον βιταλιστικό ορισμό της ζωής ως κανονιστικότητας: όχι μόνο η ζωή είναι κανονιστικότητα, αλλά αντιστρόφως η κανονιστικότητα είναι ζωή» (Φορτούνης 2007, 413). Συνεπώς, σύμφωνα με τον Canguilhem η κανονικότητα στα έμβια όντα αφορά σε

μια δραστηριότητα, και όχι σε μια σταθερή κατάσταση, με την έννοια του Φυσιολογικού να σημαίνει το δραστήριο, ευέλικτο. Στη σκέψη του διανοητή το κανονικό καθορίζεται μέσω μιας *κανονιστικής απόφασης του κανόνα* (Βαμβακούλας 2017).

Το σύνολο του έργου του Canguilhem επισημαίνει την μεγάλη σημασία των παθολογικών ανωμαλιών που διανοίγουν το πεδίο της ζωτικής κανονιστικότητας: εστιάζοντας το επιστημονικό ενδιαφέρον στην κανονιστική παρέκκλιση, η έννοια της ανωμαλίας απομπλέκεται από κάθε είδους κανονιστικότητα. **Η ανωμαλία νοούμενη ως απλή ποικιλομορφία, εμπίπτει στις επώδυνες και ασύμβατες με τη ζωή δυσπλασίες, και συλλαμβάνει τη ζώσα μορφή ως μία ένδειξη ενός κανονιστικού τύπου ζωής και όχι ως ένα στατιστικό γεγονός** (Canguilhem 2008). Η ζωή αποτελώντας μία *ατελή δύναμη*, βιώνεται μόνο με την αντιμετώπιση *αρνητικών αξιών* (Macherey 1998). «Για την ζωή η αρνητική αυτή αξία , το λάθος , είναι συστατικό της, αλλά και κινητήρια δύναμη που προσιδιάζει στη ζωή των ανθρώπων» (Βαμβακούλας 2017, 58). Στη βιολογική κανονιστικότητα όπου προτεραιότητα έχουν οι αρνητικές αξίες, η ανάδυση της αρνητικότητας οφείλεται στην ύπαρξη μιας αντίστοιχης θετικότητας . Έτσι, στην επικράτεια της βιολογικής κανονιστικότητας, η εξαίρεση του κανόνα έχει προτεραιότητα, αφού ο κανόνας πρώτα παραβιάζεται και μετά υπάρχει (Φορτούνης 2007)

Το συνθετικό έργο του αρχιτέκτονα J. Hejduk αναδιαμορφώνει την έννοια της τυπολογίας και την εκτείνει σε κτηρία ζωικών και ανθρώπινων μορφών, που λειτουργούν ως υβρίδια απλών αφηρημένων γεωμετρίων και ιδιοσυγκρασιακών μορφών. Τα έργα του Hejduk μετεωρίζονται σε ένα πεδίο απομακρυσμένο από το περιβάλλον τους, λειτουργώντας σαν νοητικές δομές που αλλάζουν μαζί με τις θέσεις τους. Οι σχεδόν παθολογικές καταλογογραφίες και αναταξινόμήσεις του έργου του παρουσιάζουν ένα εκτεταμένο εντασιακό πεδίο δυνητικών αντικειμένων που καταλύουν τα κανονιστικά και σταθερά όρια της τυπολογίας. (Meredith 2002)

Υλιστική αντίληψη της κανονιστικότητας

«**Στην τάξη του κανονιστικού έναρξη είναι η παράβαση**» (Κανγκιλέμ 2007), γεγονός που εκφράζει την **πρωτότυπη και όχι αρχέτυπη συνθήκη του φυσιολογικού, του κανονιστικού** (Canguilhem 2008). Για το λόγο αυτό, το μη κανονικό προέχει από την λογική ισχύος του κανονικού:

«Υποστηρίζοντας την δυναμική έναντι της στατικής έννοιας του κανονικού, μιας συνθήκης που παράγεται και επαναπροσδιορίζεται συνεχώς, ο Canguilhem αρνείται οποιαδήποτε υπερβατική μορφή στον ορισμό του κανόνα και αναγνωρίζει τη λογική υπεροχή του ανώμαλου έναντι του κανονικού» (Pasquinelì 2015).

Συνεπώς σε ένα τέτοιο πλαίσιο, **η παρατυπία και η ανωμαλία δεν νοούνται ως ατυχήματα, αλλά ως την ίδια την ύπαρξη ενός ατόμου, ως μία εκτροπή η εξήγηση της οποίας καθιστά την απόκλιση, το σφάλμα, την αποτυχία** (Canguilhem 2008).

Το σφάλμα δεν συνιστά την σύγχυση ενός τύπου, δεν αποτελεί ένα ψευδές που εκλαμβάνεται ως αληθές, αλλά **συλλαμβάνεται ως μια πολύσημη έννοια της παθολογίας**. Για τον Canguilhem, η ιδέα του σφάλματος ενσαρκώνει την μόνιμη τύχη γύρω από την οποία αναπτύσσεται τόσο η σχέση ανάμεσα στη ζωή και στη γνώση, όσο και η παρουσία της αξίας και της νόρμας (Foucault 2007). Πρόκειται για τη ρίζα στην οποία συγκροτείται και εξελίσσεται η ανθρώπινη σκέψη και η ιστορία της ζωής.

«Στο βασικό επίπεδο της ζωής, το παιχνίδι του κώδικα και της αποκωδικοποίησης δε αφήνει περιθώριο για την τύχη που, προτού γίνει έλλειμμα ή τερατούργημα, εκφράζει κάτι σαν λάθος, μία διαταραχή μέσα στο σύστημα των πληροφοριών» (Φουκό 2007, 40).

Σε αυτό το πλαίσιο, **η ζωή συλλαμβάνεται ως αυτό που είναι ικανό να σφάλει** (Φουκό 2007).

Τα σφάλματα της οργάνωσης απευθύνονται πάντοτε στις αποτυχίες της ζωής, στη δυσαρμονία των οργανισμών ή στον ανταγωνισμό των έμβιων ειδών συνιστώντας μια δυνητική ενεργή οντολογική σκοπιμότητα. Εκφράζουν **την έννοια μιας τάσης, μιας δυνατής- και μη εγγυημένης – οργάνωσης**, που καταρρίπτει την ύπαρξη μιας ολοκληρωμένης σκοπιμότητας, ενός πλήρους συστήματος σχέσεων οργανικής αρμονίας.

«Στο μέτρο που οι δομές της έμβιας ύλης είναι γραμμικές δομές, το αρνητικό της διάταξης (ordre) είναι η αντιμετάθεση, το αρνητικό της ακολουθίας είναι το ανακάτωμα, και η αντικατάσταση μιας διευθέτησης από μία άλλη είναι το σφάλμα» (Κανγκιλέμ 2007).

Η οργάνωση της ζωής σε μία συγκεκριμένη τάξη τίθεται υπό αμφισβήτηση μέσω της ύπαρξης τεράτων. Εξεταζόμενο από την σκοπιά του καθαρού λόγου, της παρατήρησης, του υπολογισμού και της εξήγησης, **το τέρας εκφράζει μία σειρά διαφορετική από τις πιθανές τάξεις** • αφορά μόνο στα οργανικά όντα καθώς « (κ)άτι που δεν έχει κανόνα συνοχής, κάτι που η μορφή και οι διαστάσεις του δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αποκλίσεις από μία ενότητα που εκφράζεται ως μέτρο, (...) ή μοντέλο, δεν μπορεί να ονομαστεί τερατώδης» (Canguilhem 2008, 135). Το τερατώδες^[28] **συνιστά μία ζωτική αντίθεση στην συνεκτικότητα του είδους, στον αγώνα για την ακεραιότητα και στη σταθερότητα της μορφής**. Συνεπώς, το τέρας δεν αποτελεί ένα ζωντανό ον μειωμένης αξίας, αλλά ένα **ον του οποίου η αξία φανερώνει μία αντίθεση και αποκαλύπτει την αβεβαιότητα της σταθερότητας της ζωής και των νόμων**.

Η ζωτική αντίθετη αξία της ζωής, δεν είναι ο θάνατος, αλλά η τερατωδία. Το τέρας, αποτελώντας συνέπεια της παράβασης της τάξης των πραγμάτων και της εγκατάλειψης στο χάος του απροσδιόριστου, δεν εκφράζει την άνευ όρων απειλή της αποσύνθεσης του οργανισμού, έναν εξωτερικό περιορισμό, αλλά την **επιφανή αξία της επανάληψης των ειδών και της μορφολογικής τους κανονικότητας**.

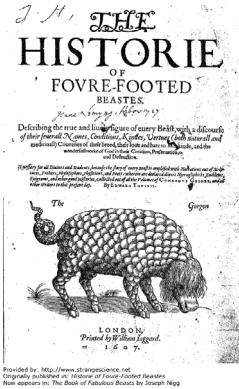
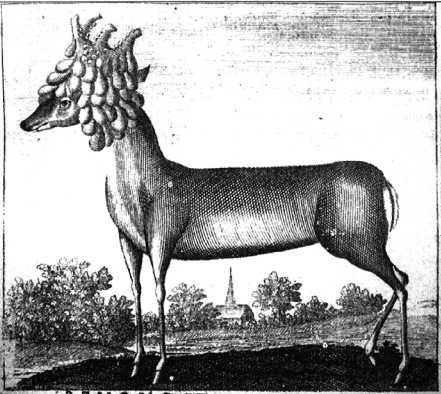
«Το τερατώδες είναι η τυχαία και υπό όρους απειλή ελλείψεων ή στρεβλώσεων στο σχηματισμό της μορφής. Είναι ο περιορισμός από μέσα, η άρνηση των ζωντανών από το μη βιώσιμο. Η αμφιλεγόμενη στάση της ανθρώπινης συνείδησης απέναντι στο τέρας, σίγουρα στηρίζεται σε μια συγκεχυμένη έννοια της σημασίας των τεράτων για μια σωστή και πλήρη εκτίμηση των αξιών της ζωής» (Canguilhem 2008, 136).

Στην ταξινομική πρακτική της φυσικής ιστορίας, τα τέρατα, αποτελώντας φαινόμενα παράβασης του κανόνα κατάταξης των ειδών και διαστρέβλωσης των ταξινομικών πινάκων, εξασφαλίζουν την μετάβαση από το ένα είδος στο άλλο και την εδραίωση της συνέχειας στα ποικίλα διανοητικά πεδία. Συνεπώς, στη φυσική ιστορία το τερατώδες έγκειται περισσότερο στην αλλοίωση των οντοτήτων, και λιγότερο στη συνέπεια μιας ενδεχόμενης ζωής. Στην πραγματικότητα, σε μία τέτοια συνθήκη, οι τερατώδεις μορφές «

λειτου-ργούν ως την μετάβαση των γειτονικών μορφών, προετοιμάζουν και επιφέρουν τους μεταξύ τους συνδυασμούς, και τελικά, χωρίς να διαταράσσουν την τάξη των πραγμάτων, συμβάλλουν σε αυτή» (Canguilem 2008). Έτσι, οι ταξινομήσεις του 18ου αιώνα, οι πίνακες της εμβρυολογίας και της φυσιολογίας, μετέτρεψαν το τέρας όχι μόνο σε αντικείμενο, αλλά σε όργανο επιστήμης που επέφερε την τάξη^[29]. **Συνεπώς, η τερατολογία που αποτελείται από περιγραφές, ορισμούς και ταξινομήσεις συνέθετε την επιστήμη της Φυσικής Ιστορίας**.

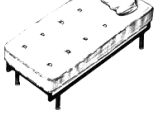
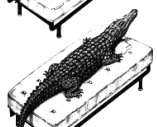
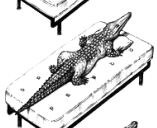
Προεκτείνοντας τη σημασία αυτής της θέσης, ο Canguilhem υποστηρίζει πως **όλες οι μορφές ζωής είναι «κανονικοποιημένα τέρατα»** (Canguilhem 2008) Σύμφωνα με τον διανοητή, η ζωή δεν παραβαίνει το δομικό της πλαίσιο, δεν εκφράζει καμία εξαίρεση, τίποτα το τερατώδες, παρά μόνο συμβάντα. Έτσι η ζωή φανερώνεται ως ένα χάος εξαιρέσεων χωρίς νόμους, ενώ τα επιτεύγματα της ζωής, δηλαδή όλες οι επιτυχημένες μορφές που παράγονται, εκφράζουν καθυστερημένα/ετεροχρονισμένα σφάλματα. Καθώς τα επιτεύγματα της ζωής εκφράζουν μια σχετική και επισφαλή ισορροπία, στην τάξη της ζωής δεν επικρατούν επιτυχίες που ριζικά αποκλίνουν τα υπόλοιπα αποτυχημένα εγχειρήματα.

Συμπερασματικά, **η προσέγγιση του διανοητή ως προς την εμμενή κανονιστικότητα της ύλης και συνεπακόλουθα της ενδεχόμενης αξιακής τάξης της τερατωδίας και των μορφών της ζωής γεφυρώνει τη σχέση της παθολογίας και του κανόνα**. Αναθεωρώντας την σταθερή και αμετάκλητη υπόσταση του τύπου και του κανονικού, αναπτύσσει μία θεώρηση στη οποία «το παθολογικό είναι επίσης κανονικό, (καθώς) συνιστά την ανάδυση ενός νέου, καινοτόμου και πρωτότυπου κανόνα» (Φορτούνης 2007,404).

^[29]Η τερατολογία του Μεσαίωνα και η Αναγέννηση δεν συνιστά στην καταγραφή, αλλά στο εγκώμιο της τερατωδίας. Πρόκειται για μια «συσώρευση θεματολογίας από θρύλους και σχήματα μορφών που αφορούν στις ζωικές μορφές, κατά τη διαδικασία ανταλλαγής των οργάνων και της διαφοροποίησης των συνδυασμών του, όπου τα εργαλεία και ακόμη και οι μηχανές αντιμετωπίζονται ως όργανα και απο-τελούνται από τα μέρη των έμβιων όντων» (Canguilhem 2008, 139)

■ Το τέρας αναδεικνύει νέους κανόνες ζωής

Η ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΡΑΤΟΜΟΡΦΙΑΣ ΤΟΥ ΕΤΙΕΝΝΕ ΓΕΟΦΡΟΥ ΣΑΙΝΤ-ΗΙΛΛΑΙΡΕ

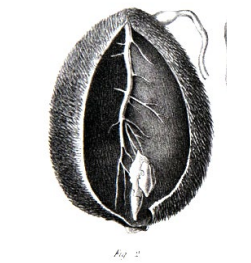
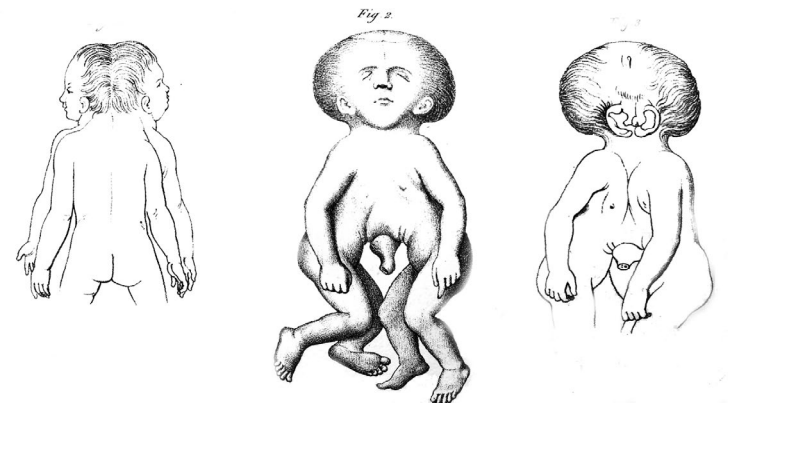
Ο φυσιοδίφης Etienne Geoffroy Saint-Hillaire(1772 –1844) ανέπτυξε μία θεώρηση που διέυρνε την έννοια της οργάνωσης στην Φυσική Ιστορία μέσω της διάνοιξης της συστηματικής συγκριτικής μεθόδου ταξινόμησης των όντων σε μία πρακτική , στην οποία η δυναμική του περιβάλλοντος είναι ικανή να τροποποιήσει τα οργανωμένα σώματα. Η σκέψη του , επηρεασμένη από τη θεώρηση του Goethe και γενικότερα από τους ιδεαλιστές μορφολόγους της Naturphilosophie, περιγράφεται από την εναλλακτική αρχή της σύστασης κατά την οποία οι ομόλογες δομές συντίθενται από ομοειδή στοιχεία , συνιστώντας μη σταθερές μορφές και αρχέτυπα που μεταβάλλονται από τις συνθήκες του περιβάλλοντος (Mayr 2008).

Σε μία τέτοια ευμετάβλητη συνθήκη ,ο Etienne Geoffroy Saint-Hillaire αναπτύσσει μια ταξινομική πρακτική στην οποία δεν σχετίζεται με αρνητικές χροιάς έννοιες ,όπως την αταξία, την ανωμαλία και την αντικανονικότητα των όντων , καθώς πρόκειται αξιολογήσεις που υπακούν στους νόμους ενός φυσιοδίφη και όχι της φύσης. Σύμφωνα με τον φυσιοδίφη η αταξία και η ανωμαλία προσάπτεται σε ένα ον όταν απομακρύνεται , δυνάμει της οργάνωσής του , από τη μεγάλη πλειονότητα των όντων με τα οποία συγκρίνεται. Η εγγένει ανωμαλία ως εμπειρική ή περιγραφική έννοια, αποτελεί μια στατιστική απόκλιση που συσχετίζει τον ειδικό τύπο και την ατομική παραλλαγή (Ντελέζ 2019).Για τον Etienne Geoffroy Saint-Hillaire η τερατομορφία αποτελεί είδος του γένους της ανωμαλίας (Κανγκιλέμ 2007).

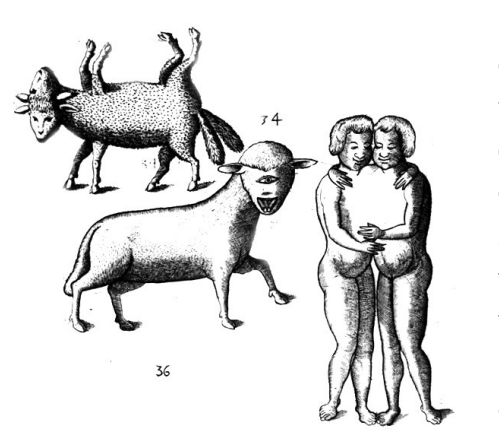
Η βασική προβληματική του φυσιοδίφη είναι ο τρόπος με τον οποίο ένα μη κανονικό σώμα συμπεριλαμβάνεται στη φυσική τάξη των πραγμάτων, στα συστήματα σκέψης, αντί να περιθωριοποιείται ως μοναδικότητα (Long,2019). Συνεπώς, το ταξινομικό του εγχείρημα αφορά σε μια συλλογή αφηρημένων στοιχείων, ανεξάρτητων δηλαδή της μορφής και της λειτουργίας, και που επεκτείνεται πέραν της εμπειρικής κατανομής των διαφορών και των ομοιοτήτων (Ντελεζ 2019). Στο έργο *Histoire Des Anomalies De L'organisation* (1837), επιχειρείται η ταξινόμηση των ανωμαλιών σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής μεθόδου, εφαρμόζοντας μια μεθοδική ονοματολογία προκειμένου να χαρτογραφηθεί η τερατομορφία και το σύνθετο τέρας το οποίο συγκροτείται

από την ένωση πλήρων ή ελλιπών στοιχείων δύο ή περισσότερων οργανισμών (Canguilhem 2008). Το έργο του, διαιρώντας την ανωμαλία στις κατηγορίες της ποικιλομορφίας, των διαπλαστικών ελαττωμάτων, στις ετεροταξίες, και στις τερατομορφίες, χρησιμοποιεί δυο διαφορετικές αρχές διάκρισης και ιεραρχίας σύμφωνα με τις οποίες οι ανωμαλίες κατατάσσονται είτε κατά την αντικειμενική σειρά αύξουσας πολυπλοκότητας, είτε κατά την υποκειμενική κλιμάκωση της αύξουσας σοβαρότητας (Κανγκιλέμ, 2007).

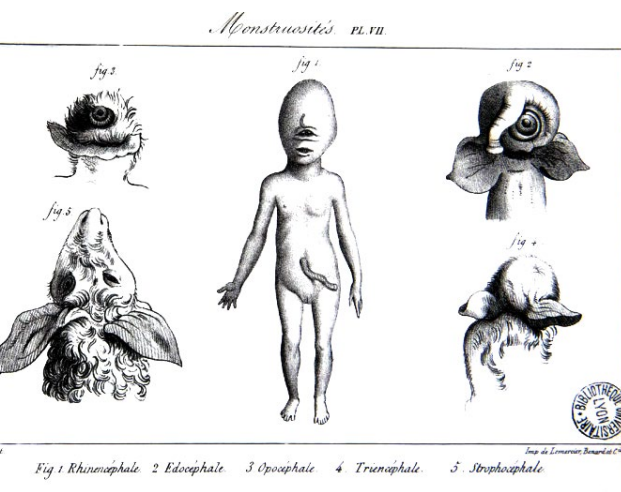
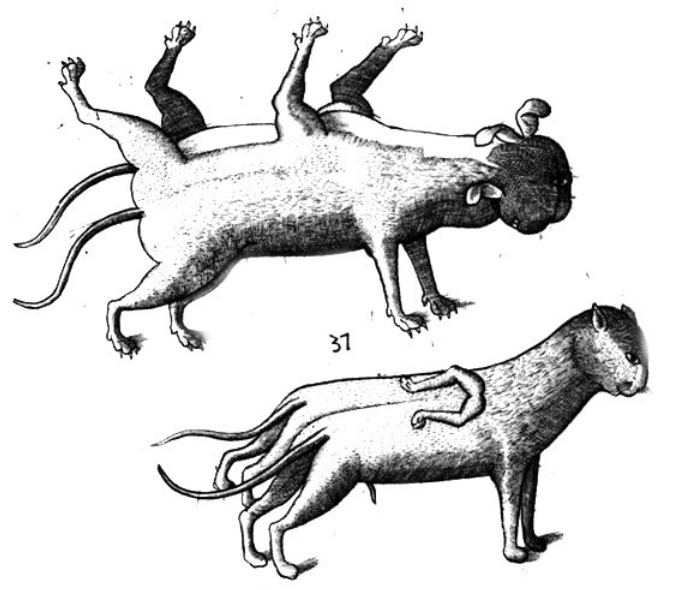
Η ταξινόμηση της τερατομορφίας επεξεργάζεται την επιστημονική εξήγηση της τερατωδίας και τη σχετική μείωση του τερατώδους (Canguilhem 2008)

Η σκέψη του Etienne Geoffroy Saint-Hillaire φανερώνει την ύπαρξη των τερατολογικών τύπων οργάνωσης και την κυριαρχία τους από τους νόμους του οργανισμού. Η ιστορία των ανωμαλιών και η τερατολογία αποτελώντας ένα πρωτότυπο φαινόμενο της βιολογικής επιστήμης διανοίγει την προοπτική της ζωτικής κανονιστικότητας που τοποθετεί τα όντα σε μία σχέση έλξης και απώθησης. Στην σκέψη του φυσιοδίφη ένας οργανισμός αποτελεί ένα σύνολο πραγματικών όρων και σχέσεων (διάσταση, θέση , αριθμός) ο οποίος ενεργοποιεί από μόνος του, σε διαφορετικούς βαθμούς, τις σχέσεις μεταξύ διαφορετικών στοιχείων. Συγκροτείται από αναπτυξιακούς χρόνους οι οποίοι γίνονται αντιληπτοί μέσω της μορφής. Αφορούν σε προσδευτικά στάδια που καθορίζονται βάσει μίας κοινής ενδεχόμενης πραγμάτωσης των όντων και συνιστούν ένα δεδομένο ον σε έναν συγκεκριμένο βαθμό σύνθεσης.

Η εξέλιξη στους οργανισμούς συλλαμβάνεται ως την ενεργοποίηση μιας ουσίας, μία χρονική δημιουργική υλοποίηση βάσει λόγων και ταχυτήτων προσδιορισμένων από το περιβάλλον με επιταχύνσεις και διακοπές μεταξύ των εν ενέργεια τύπων μορφής (Ντελέζ 2019).

Συνεπώς, το τέρας στην σκέψη του Etienne Geoffroy Saint-Hillaire συνιστά μία εντασιακή συνθήκη όπου «το όλον συγκροτεί κάτι το εν δυνάμει , μια δυνατότητα , και αυτή η στρουκτούρα είναι ενσαρκωμένη σε ενεργούς οργανισμούς, τόσο από την άποψη του προσδιορισμού των ειδών τους όσο και από την άποψη της διαφοροποίησης των μερών τους, σύμφωνα με ρυθμούς που λέγονται «διαφορικοί» σύμφωνα με τις ταχύτητες ή επιβραδύνσεις που μετρούν την κίνηση της ενεργοποίησης» (Ντελέζ 2019, 270)

Μέχρι στιγμής, η έρευνα,

/με σημείο αναφοράς το πεδίο της ταξινομικής
τερατώδης του Borges,

έχει αναπτυχθεί βάσει ενός μοτίβου
μίας κυκλικής πορείας:

Έχοντας ως αφετηρία την εκτατική
συγκρότηση της ταξινόμησης,

όπου πραγ-
ματεύεται μία
άκαμπτη δια-
φορά και εδραι-
ώνει την έννοια
της τάξης, του
είδους και της
δενδροειδούς
εξέλιξης,

Με γνώμονα μία τέτοια συνθήκη
η έρευνα καταλήγει στο
συμπέρασμα πως οι εντασιακές
και φορτισμένες έννοιες της
αταξίας και του τερατουργήματος
-που βρίσκονται στον αντίποδα
των εννοιών της τάξης και του
είδους- προκαλούν , πυροδοτούν
και μεταφράζονται οι ίδιες στις
συνθήκες εκτατότητας μιας
ταξινόμησης.

η έρευνα επιχειρήσε την ανάδειξη
συγκεκριμένων θεωριών που
διανοίγουν τα συστήματα σκέψης
σε μια συνθήκη εντασιακής
πολλαπλότητας

όπου συγκρο-
τείται μέσω μιας
ενεργούς διαφο-
ράς και αναδύει
την αταξία, το
συναρμολόγημα
και τη ριζωματι-
κή διασύνδεση.

Στη συνέχεια, κατανοώντας
τη σημασία της παρέκκλισης,
της εντροπικής διαδικασίας
που εναλλάσσει την τάξη με
την διατάραξή της, η έρευνα
μετατόπισε την σκέψη σε μία
συνθήκη όπου οι εντατικές
συνθήκες ενέχουν και διαδέχονται
εκτατότητες. .

Συνεπώς, βάσει της διαδικασίας της παρέκκλισης,

/που συντελεί τόσο στη μετατόπιση της
συστηματικής σκέψης από εκτατικές
διατάξεις σε εντασιακές συγκροτήσεις
όσο και στην αναγωγή των εντασιακών
συνθηκών σε εκτατικές συνθήκες ,

η παρούσα έρευνα επιχειρήσε την απεμπλοκή της έννοιας της
ταξινόμησης από τις άκαμπτες κατηγοριοποιήσεις που έχει
εδραιώσει ο δυτικός πολιτισμός, καθώς και την επαναφορά
του όρου σε μία συνθήκη αστάθειας και νέας ισορροπίας.

_ ecologies
of architecture
_ symbiotic
fields

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΜΙΑΣ ΟΙΚΟ-ΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

1. ΥΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΝΟΙΞΕΙΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΩΝ

2. ΤΑ ΠΑΡΕΚΚΛΙΝΟΝΤΑ ΣΥΜΒΙΩΤΙΚΑ ΕΔΑΦΗ ΤΟΥ PHILIP BEESLEY

- 2.1 ΤΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΤΟΥ BEESLEY
- 2.2 ΠΡΩΙΜΟ ΤΟΠΙΑΚΟ ΕΡΓΟ
 - i. HAYSTACK VEIL
 - ii. ERRATIC NET
- 2.3 HIVING MESH
- 2.4 ORGONE REEF
- 2.5 HYLOZOIC GROUND

Το παρόν κεφάλαιο επιχειρεί να **συζεύξει την εντασιακή ταξινομική πρακτική τόσο με τις σύγχρονες οικολογικές θεωρήσεις**, που διανοίγουν την υπόσταση των όρων της οντολογίας του υλισμού και της αρχιτεκτονικής σε νέα δυναμικά πεδία διασύνδεσης και συντονισμού των διανοητικών και υλικών εκφράσεων, όσο και **με τα χωρικά παραδείγματα των τοπικών εγκαταστάσεων οργανωμένης διάταξης, συμβίωσης, ζωτικότητας, παρέκκλισης, αστάθειας και προσαρμογής του Philip Beesley**.

1. ΥΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΝΟΙΞΕΙΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΩΝ

■ Οικοοντολογία

Η εντασιακή ταξινομική πρακτική, φανερώνοντας όρους συσχετισμένων δικτύων και διαβαθμισμένων οριοθετήσεων, αφορά σε μία συνθήκη εναλλαγής της εντασιακής Φυσικής τάξης με την εκτατική τάξη του Πολιτισμού. Σε ένα τέτοιο πεδίο, η φύση και ο πολιτισμός παύουν να βρίσκονται σε ξεχωριστές οντολογικές σφαίρες και αποτελούν πλέον δεσμευμένους τομείς , μέσα στους οποίους δημιουργούνται οι φυσικές και οι πολιτιστικές οντότητες βάσει μίας αένας και πρωτότυπης διαδικασίας, η οποία εκτός από την οντολογία και την επιστημολογία αφορά στην πολυπλόκότητα και την παραγωγή μορφής (Van der Tuin 2018).

«Η εντασιακή τάξη της φύσης και η εκτατική τάξη του πολιτισμού δεν αποτελούν δυο υπερβατικές αντίθετες καταστάσεις, αλλά αφορούν στο ένα και το αυτό αναπτυσσόμενο έργο της διαμεσολάβησης» (Latour 1991, 87).

Αντίστοιχα, η συγκρότηση και η συσχέτιση της Φύσης και των ταξινομικών συλλογών της Φυσικής Ιστορίας αφορά στο πεδίο της διαμεσολάβησης, της αστάθειας των γεγονότων. Το χάσμα μεταξύ της φύσης και του πολιτισμού γεφυρώνεται μέσω των διανοητικών μοντέλων που διαμεσολαβούν για την σταθεροποίηση ενός μετα-σταθερού πεδίου.

Η διάνοιξη της υπόστασης του μοντέλου σε ένα -μακριά από την ισορροπία- υποκείμενο που έχει την ικανότητα να αλλάζει σε διάδραση με το περιβάλλον και

να αναπτύσσει δυναμικές σχέσεις σε μια συνθήκη ανταλλαγής, **ισοπεδώνει οποιοδήποτε σταθερό οντολογικό έδαφος, και αποδίδει σημασία στην οικολογία**, δηλαδή στην επιστήμη εκείνη που αναλύει τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των οργανισμών και του περιβάλλοντός τους.

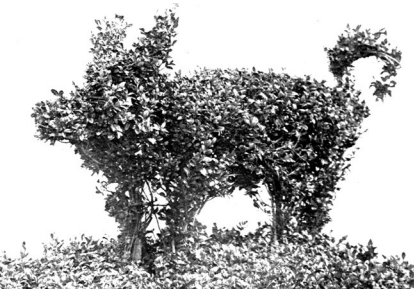
Έτσι, πλέον γίνεται λόγος για μία συνθήκη οικοοντολογίας (econtology) η οποία, εκφράζοντας το πεδίο τόσο της οντολογίας όσο και της οικολογίας, συγκροτείται από αλληλεξαρτώμενα επίπεδα, αλληλένδετα δίκτυα που προκύπτουν από το σύνολο όλων των δυνάμεων της ζωής στη γη. Σε ένα τέτοιο πεδίο **η οντολογική έμφαση δίνεται στις σχέσεις, όχι στις αυτόνομες οντότητες** (Oosterling 2018).

Αντίστοιχα, οι σύγχρονες νεοϋλιστικές θεωρήσεις μετατοπίζονται στην θεωρία του **οικοϋλισμού** (*ecomateriality*), κατά την οποία οι αλυσίδες, οι κλίμακες και γενικότερα τα υπερβατικά σχήματα τάξης αποδίδουν τη συγκρότηση της ζωής μέσα από επισφαλείς δεσμούς και απρόβλεπτες γειτνιάσεις σε εννοιολογικά, ρευστά και πορώδη τοπία (Cohen 2015). Σε μία τέτοια συνθήκη, ο τρόπος κατά τον οποίο οι πολλαπλές οντότητες εμπλέκουν σώματα, οικοσυστήματα, γεωβιοχημικές δυνάμεις και ανθρώπινες αφηγήσεις, συνιστά μια οικολογική προσφυγή στις ασυμβίβαστες υλικές πρακτικές που προκαλούν ανεπίλυτες συγκρούσεις μεταξύ ανθρώπινων και μη ανθρώπινων δυνάμεων και αλληλεπιδράσεων.

Γίνεται λόγος για μία θεώρηση που αφορά στον υλικό κόσμο στον οποίο **τα όντα, τα πράγματα και οι δυνάμεις περιβάλλονται από τις ίδιες οικολογικές, γεωλογικές και βιοπολιτικές καταστάσεις** (Oppermann 2018).

■ Οικοϋλισμός

«Αυτός ο στοιχειώδης οικο-ϋλισμός απαιτεί κάτι από μας. Μας αναγκάζει να σκεφτούμε τη δική μας ύπαρξη ως διάμεσα όντα. Μας ζητά να ακούσουμε τα ουρλιαχτά των ετερογενών μορφών ζωής - παντού και από κάθε πράγμα» (Cohen & Duckert 2013, 5)

πάντα ένα όπου, με ποιον, γιατί» (Cohen & Duckert 2015, 5). Ο οικοϋλισμός ενυπάρχει στις συγκρούσεις, στις τριβές, και στις οικειότητες ανάμεσα στον άνθρωπο και τις μη ανθρώπινες φύσεις και στις συνεχόμενες συν-εμφανίσεις τους. Διαταράσσει τις ηθικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες πολλαπλών οντοτήτων και των διατομολογικών συσχετίσεων βάσει των οποίων τα οικοσυστήματα ευδοκιμούν, αλλάζουν, ανακατεύονται, δημιουργούν. Λαμβάνοντας υπόψιν τις αβεβαιότητες στα συμβολικά και υλικά τοπία, αλλά και την ανάλυση των ζωτικών αλλά και περίπλοκων υλικών, ο οικοϋλισμός εγείρει μια πληθώρα μεταβαλλόμενων νοημάτων που προκαλούν συγκρούσεις.

«Δίνοντας μια συντονισμένη έμφαση στους πολλαπλούς τρόπους του γίγνεσθαι που περιλαμβάνουν ακατάστατες αλληλεπιδράσεις ανθρώπινων και μη ανθρώπινων οργανισμών, ροές στοιχείων και γεωβιοχημικών δυνάμεων στις εξαιρετικά προβληματικές ζώνες των πολιτισμών και της φύσης, ο οικοϋλισμός (...) επικαλείται μια πρακτική σκέψης με ό,τι είναι γύρω και μέσα μας, πριν και μετά από εμάς, προκειμένου να επεκταθεί ο συνδεδετικός ιστός των σχέσεών μας, με την υλικότητά μας και τη δημιουργικότητά μας που εντάσσονται σε περιβαλλοντικές πολυπλοκότητες που ξεδιπλώνονται από το κατώφλι των οικολογικών, φιλοσοφικών και λογοτεχνικών λαβυρίνθων τους» (Oppermann 2018,122).

Σε μία τέτοια προοπτική τα πορώδη πλέον όρια μεταξύ των ανθρώπινων και μη ανθρώπινων περιβαλλόντων υπόκεινται σε μια διαδικασία απρόσκοπτης διασύνδεσης, καταλύοντας την άκαμπτη ανθρωποκεντρική θεώρηση της ζωής.

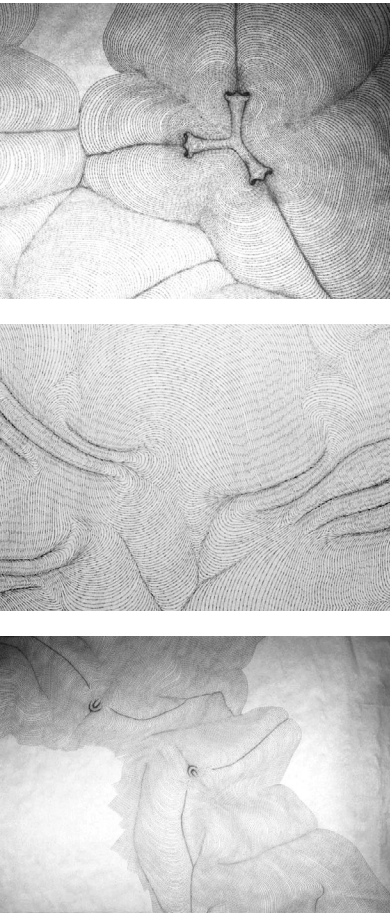
Ο οικοϋλισμός συγκλίνει τα όρια της ανθρώπινης δραστηριότητας με αυτά του περιβάλλοντος και των ατομικών στοιχείων. Στη συνθήκη της κατάλυσης των ορίων «(δ)εν υπάρχει "έξω-" από το οποίο προέρχονται τα πράγματα, αλλά

Παράλληλα με τις διανοητικές προεκτάσεις του οικοϋλισμού, ο τομέας της αρχιτεκτονικής οφείλει να διευρύνει και να αναδιαμορφώσει το πεδίο της βάσει των σύγχρονων οικολογικών θεωρήσεων της ύλης και της οντολογίας. Σύμφωνα με τον Guattari, η αρχιτεκτονική δεν μπορεί πλέον να σημαίνει την επαναπροώθηση μίας τεχνοτροπίας, μιας ηγεμονικής θεωρίας, αλλά οφείλει να ανασυσταθεί βάσει των σύγχρονων οικολογικών θεωρήσεων.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο η αρχιτεκτονική δεν αποτελεί πλέον την τέχνη των δομημένων μορφών αλλά αναδιαμορφώνεται συνεχώς για την αποκάλυψη της δυναμικής επιθυμίας των χώρων, των τόπων, των τροχιών και των εδαφών και για την ανάλυση των ατομικών και συλλογικών συσχετίσεων, εκφράζοντας την αισθητή και σχεσιακή βιωμένη εμπειρία (Radman 2018).

Έτσι, την ίδια στιγμή που το κύριο αντικείμενο μίας -δεσμευμένης με τον Πολιτισμό- αρχιτεκτονικής ενσωματώνει τις έννοιες του Τύπου, της Ουτοπίας, της Ιστορίας, της Γεωμετρίας, του Τοπίου, ο λόγος των οικολογιών της αρχιτεκτονικής επικεντρώνεται στην κατάλυση της κρίσης και της εδραιωμένης γνώσης, για την ανεύρεση μιας απροσδόκητης τεχνογνωσίας και εμπειρίας. Έτσι, αναπτύσσεται μία θεώρηση του χώρου στην οποία «η δράση και η αντίληψη είναι αδιαχώριστες, όπως και οι μορφές ζωής και τα περιβάλλοντά τους» (Radman 2018,119).

Οι οικολογίες της αρχιτεκτονικής δεν προάγουν την υπεροχή του φυσικού κόσμου, αλλά δίνουν έμφαση στο περιβάλλον, στις διαδικασίες , και στη διασύνδεση όπου η εμπειρία αναδύεται ως ένα πεδίο διεργασίας της εξωτερικότητας και μετατοπίζει τα όρια της σκέψης πέρα από κάθε διαλεκτικό σύστημα κατηγοριοποίησης και διαφοροποίησης. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο οι διανοητικές και υλικές εκφραστικές διαβαθμίσεις διαμορφώνονται μέσω μιας απρόβλεπτης κατάστασης που εκτείνεται πέρα από τη λογική της ταυτότητας και της αντίθεσης. **Οι οικολογίες της αρχιτεκτονικής συνιστούν την χαρτογράφηση μίας μορφογενετικής διαδικασίας και όχι την αναπαράσταση της μορφής σε μία αδρανή ύλη , όπως καθορίζει το υλομορφικό μοντέλο.**

Εκφράζουν δηλαδή ένα εξελικτικό δυναμικό στην κυκλοφορία των ροών και στην δημιουργία νέων μορφών, κατά το οποίο ο κόσμος συλλαμβάνεται ως μια συνεχής ανοιχτή διαδικασία της ύλης, με το νόημα και τη μορφή να δημιουργούνται κατά την υλοποίηση διαφορετικών δυνητικότητων (Radman 2018). **Σύμφωνα με μία τέτοια λογική, η αρχιτεκτονική σκέψη οφείλει μετατοπιστεί από τις αναπαραστατικές ιδιότητες μίας εκτατικής ταξινομικής πρακτικής στην χαρτογραφία της εντατικής πολλαπλότητας, κάνοντας πλέον λόγο όχι στις κατηγοριοποιήσεις άκαμπτων τύπων και των ειδών αλλά στις διασυνδέσεις και τις διεπαφές συναρμογών, υποδηλώνοντας ζωτικές μορφές ενεργοποιημένες ως προς το δομημένο περιβάλλον τους.**

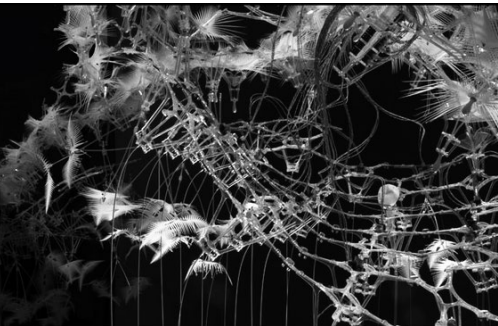
Για την περαιτέρω κατανόηση μίας τέτοιας συνθήκης οικολογίας, σε αυτό το κεφάλαιο θα επιχειρηθεί η περιγραφή της διασυνδεδεμένης συνύπαρξης των μορφών και των περιβαλλόντων, δηλαδή των ασταθών συνθηκών που εκφράζουν μία εντασιακή ταξινομική πρακτική, μέσω του χωρικού παραδείγματος του αρχιτεκτονικού έργου του Philip Beesley.

2. ΠΑΡΕΚΚΛΙΝΟΝΤΑ ΣΥΜΒΙΩΤΙΚΑ ΕΔΑΦΗ

156

■ Διεπιστημονικό έργο

■ Αντικείμενο έρευνας

2.1

ΤΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΤΟΥ PHILIP BEESLEY

Ο Καναδός εικαστικός καλλιτέχνης, αρχιτέκτονας και ακαδημαϊκός Philip Beesley , εστιάζοντας στην ταχέως αναπτυσσόμενη τεχνολογία και στον πολιτισμό των **ανταποκρινόμενων και διαδραστικών συστημάτων**, ανέπτυξε μία αρχιτεκτονική πρακτική που βρίσκεται στη διεπιφάνεια μεταξύ σύγχρονης τέχνης και αρχιτεκτονικής. Ο Beesley , επικεφαλής της διεπιστημονικής ομάδας **Living Architecture Systems Group**, -μίας ομάδας που, μέσω του βιομηχανικού σχεδιασμού, της ψηφιακής προτυποποίησης (digital prototyping) , της κατασκευής οργάνων (instrument making) και της μηχανοτρονικής μηχανικής, του επιστημονικού εκείνου πεδίου που μετεωρίζεται μεταξύ Μηχανολογίας, Ηλεκτρονικής και Πληροφορικής (mechatronics engineering), συνδυάζει τους κλάδους της αρχιτεκτονικής, της επιστήμης, της μηχανικής και της εικαστικής τέχνης- **θέτει ένα γόνιμο πλαίσιο έρευνας που επικεντρώνεται στην ανάπτυξη δομημένων περιβαλλόντων διατεταγμένης οργάνωσης που ενσωματώνουν ποιότητες ζωτικών λειτουργιών.**

Κατά κύριο λόγο, **η αρχιτεκτονική πρακτική του εστιάζει στις ζωτικές ιδιότητες που δημιουργούνται εντός ενός πεδίου εντατικής επανάληψης, διαδοχής και διασύνδεσης στοιχείων.** Για τη διαχείριση αυτής της ζωτικότητας, ο Καναδός Αρχιτέκτονας δημιουργεί εμβυστικά περιβάλλοντα ύφανσης, εγκαταστάσεις τοπίου και περίπλοκες γεωμετρικές

157

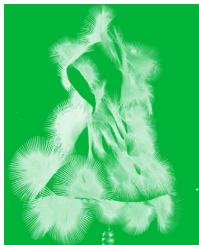
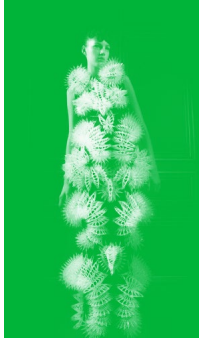
κατασκευές διαδραστικών μηχανισμών ήχου, φωτισμού και κίνησης, με κατανεμημένα συστήματα ελέγχου. Δίνοντας σημασία στην αισθητική, στην τεχνολογία και στην διασύνδεση των συστημάτων ανταποκρινόμενων περιβλημάτων, η έρευνά του περιγράφει και συγκροτεί **ένα διαδραστικό πεδίο αστάθειας και ισορροπίας , ασάφειας και διακυμάνσεων.** Για την δημιουργία τέτοιων πεδίων, η συνθετική διαδικασία του Beesley **επιδιώκει την κατασκευή αναπτυσσόμενων μηχανών τοπίου διαμέσου της δημιουργίας ενός νέου, συνθετικού εδάφους που συντάσσεται υπό τη μορφή ενός σύνθετου χωρικού δικτυώματος με εγκατεστημένες διαδραστικές τεχνολογίες αντίδρασης και προσαρμογής στις εξωτερικές συνθήκες.** Συγκεκριμένα, γίνεται λόγος για ένα κατανεμημένο πολυδύναμο ζωτικό πεδίο, **που συγκροτείται αφενός από μία ισχυρή γεωμετρία και από την περιοδική επανάληψη δομών,** που αφορούν στην ανθεκτικότητα των τεχνητών πεδίων συνύπαρξης και των ημιπεριοδικών συστημάτων εντός των οποίων συντελούνται μετατοπίσεις, πολλαπλασιασμοί και αναπτύξεις στοιχείων που παράγουν συντονισμό, **και αφετέρου από έναν διάχυτο μεταβολισμό που πραγματοποιεί ανταλλαγές και ροή υλικών,** βάσει των οποίων ανανεώνεται η μεμβράνη του υλικού (Beesley ,2014).

Η αρχιτεκτονική πρακτική του Beesley ξεφεύγει από τις εδραιωμένες θεωρήσεις σχεδιασμού, που συλλαμβάνουν το τοπίο ως ένα περιβάλλον που πρέπει να καταληφθεί μέσω συνδυασμών , αναδιπλώσεων, εκδιπλώσεων και τομών, και χαράσσει μία νέα κατεύθυνση προς μία αμοιβαία σχέση μεταξύ ανθρώπου και κόσμου (Mometti, 2017). Τα εκτεταμένα εδαφικά γλυπτά του αρχιτέκτονα, ανταποκρίνονται και αλληλοεπιδρούν στην κίνηση των επισκεπτών , γεγονός που φανερώνει την σημασία της παρουσίας του ανθρώπου ως συμμετοχικού παράγοντα στις σύνθετες σχέσεις φύσης , πολιτισμού και τεχνολογίας. Συνεπώς, **συνθετικό εγχείρημα του αρχιτέκτονα αποτελεί η δημιουργία και η ανάπτυξη μίας πολυεπίπεδης ριζωματικής δομής στην οποία, η συμμετοχή του ανθρώπινου παράγοντα είναι ενεργή, και ισότιμη** (Βουδούρη,2011).

■ Βασικό συνθετικό εργαλείο

■ Ενεργή ύλη

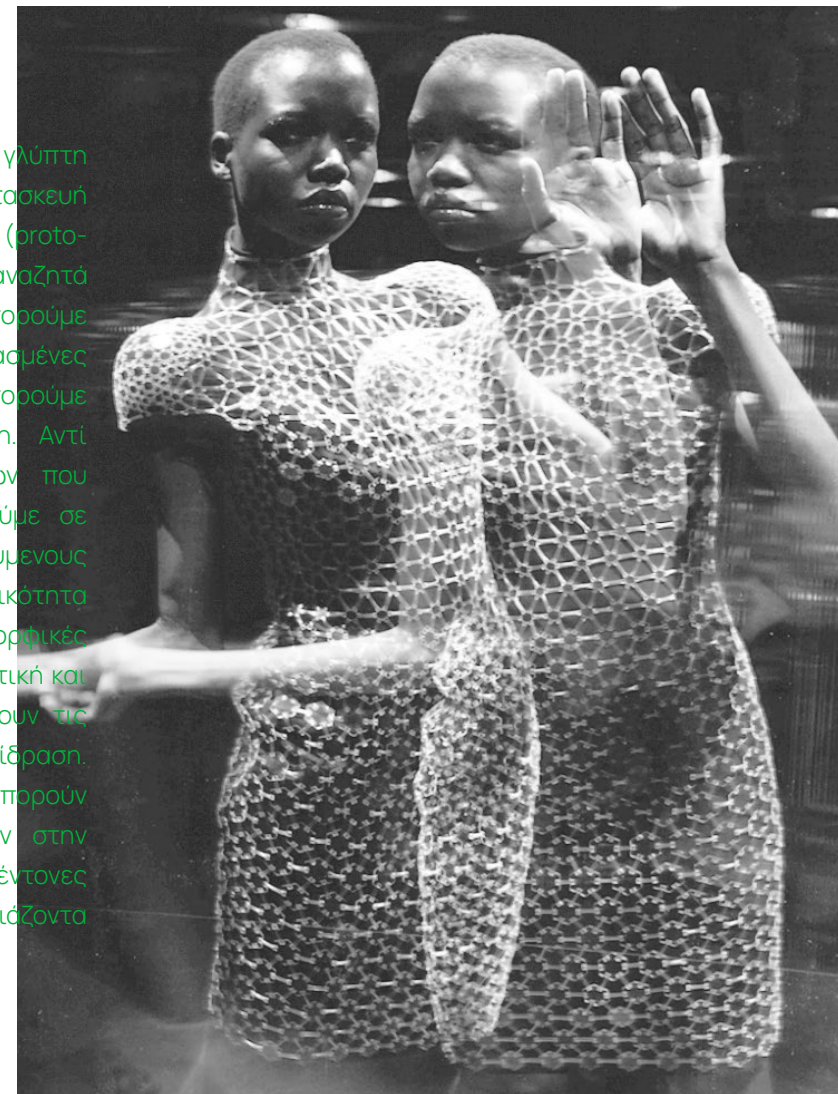

Οι χωροεγκαταστάσεις του Beesley, αναδύουν διαρκώς μια νέα μετασταθερή πραγματικότητα που διεγείρει τον διάλογο και τον συσχετισμό μεταξύ ύλης και ανθρώπου. Στα νέα εδαφικά περιβάλλοντα που δημιουργεί ο Καναδός αρχιτέκτονας, η ύλη κατέχει ζωτικές ιδιότητες και εκτελεί διανοητικές και βιολογικές λειτουργίες. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αν και αρχικά οι εγκαταστάσεις του Beesley συντίθενται από ένα διάγραμμα σχέσεων απλών υλικών συνθετικών στοιχείων και κωδίκων, στη συνέχεια μετατρέπονται σε ζωτικές μηχανές ανεπτυγμένης τεχνητής νοημοσύνης και μνήμης. Στην πραγματικότητα, το νέο έδαφος του Beesley, λειτουργώντας ως “σκεπτόμενο” συμβιωτικό μόρφωμα που ενεργεί ταυτόχρονα με το περιβάλλον, αποτελεί ένα ‘Χωρίς Όργανα σώμα’, μια καθαρή πραγματοποίηση του δικτύου, ένα περιβάλλον συνύπαρξης που λειτουργεί ως ένα υλικό φαινόμενο χωροχρονικών διαμορφώσεων και επαναδιαπραγματεύσιμων ορίων

Τα ασαφή συμπλέγματα των αρχιτεκτονικών μοντέλων του Beesley λειτουργούν ως εννοιολογικά εργαλεία με τις δικές τους αισθητικές αρχές, που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν ως επιφάνεια ενός κτηρίου, ενός ενδύματος, ή μιας υπέρθεσης πάνω από τον αστικό ιστό. Γενικότερα, το έργο του Καναδού αρχιτέκτονα αναπτύσσεται ως μία επίλυση που αναφέρεται σε μία ποικιλία κλιμάκων, από τον αστικό σχεδιασμό έως την ραπτική, αξιοποιώντας τομείς διεπιστημονικού πειραματισμού και υλοποίησης. Ο ίδιος αναφέρει:

« Σκέφτομαι κυρίως τον εαυτό μου ως γλύπτη που είναι αφιερωμένος στην κατασκευή πρωτοτυποποιήσεων για το μέλλον (prototyping for the future). (...) Το έργο μου αναζητά απαντήσεις στο ερώτημα του πώς μπορούμε να ζήσουμε μέσα στις μυριάδες συνυφασμένες σφαίρες του φυσικού κόσμου και πώς μπορούμε να ζήσουμε μαζί ως ανθρώπινα είδη. Αντί των αυστηρά οριοθετημένων περιοχών που μας χωρίζουν, θα μπορούσαμε να ζούμε σε εύθραυστους, ανοιχτούς, αιωρούμενους κόσμους; Αντί να εκτιμούμε την ανθεκτικότητα και τις εσωκλείσεις, νομίζω ότι νέες μορφικές γλώσσες για την αρχιτεκτονική, την γλυπτική και την ραπτική θα μπορούσαν να ενισχύσουν τις αμοιβαίες σχέσεις και τη μέγιστη αλληλεπίδραση. Αυτές οι συνυφασμένες υβριδικές δομές μπορούν να συρρικνωθούν και να σταματήσουν στην αναδυόμενη ζωτικότητα, αναζητώντας έντονες αμοιβαίες σχέσεις ανταλλαγής με τα γειτνιάζοντα περιβάλλοντα» (Beesley, 2020).

■ Εναρμόνιση
φυσικών και
τεχνητών
διαδικασιών

Το έργο του Καναδού αρχιτέκτονα διαπραγματεύεται τη σχέση και την εναρμόνιση των φυσικών και τεχνητών περιβαλλόντων προκειμένου να φανερωθούν οι συναρμογές και τα όρια της τάξης της ανθρώπινης δραστηριότητας και της τάξης της φύσης (Stacey 2010).

Λαμβάνοντας υπ’όψιν τις θεμελιώδεις αναδιατυπώσεις των όρων της φύσης και της οικολογίας, ο Beesley επανεξετάζει τα υλικά συστήματα τόσο ως προς τις βιολογικές διεργασίες και τη βιοσύμβασή τους, όσο και ως προς τον αρχιτεκτονικό τους ρόλο. Κατά συνέπεια, η αρχιτεκτονική θεώρηση του Καναδού διαφοροποιείται από την ευρεία αρχιτεκτονική προσέγγιση της βιοεπιστήμης, δηλαδή από την άποψη του βιο-μυμητισμού και του συμβολισμού, που κάνουν αναφορά στους φυσικούς οργανισμούς και στον τρόπο εξέλιξής τους θέτοντας ένα είδος ορίου που διατηρεί μια απόσταση μεταξύ της ζωής και της ανθρώπινης τέχνης [29] (Beesley 2014) . Αντίθετα, το έργο του Καναδού αρχιτέκτονα κατευθύνεται προς μια διεπιστημονική πραγμάτευση που αναπτύσσεται με όρους **μεταβολισμού, ισορροπίας και δικτύων πληροφορίας** (Mometti 2017).

Δεδομένου ότι η αρχιτεκτονική υποδηλώνει τη σχέση της ανθρώπινης δραστηριότητας με το φυσικό και το χτισμένο περιβάλλον, ο Beesley επιδιώκει την **σύγχυση των ορίων μεταξύ φυσικών και των τεχνητών διατάξεων, σε μία οργάνωση πολλαπλών κέντρων χωρίς όρια και εσωκλείσεις, όπου οι σχέσεις μεταξύ των στοιχείων διέπονται από δυναμικές σχέσεις ισορροπίας που εμπλέκουν τον οργανισμό και το περιβάλλον και συγχέουν τα μεταξύ τους όρια** (Beesley et al. 2010). Κατ’ αυτόν τον τρόπο, το συνθετικό έργο του Καναδού αρχιτέκτονα, επιχειρεί να δημιουργήσει ένα γόνιμο περιβάλλον, μία συνθήκη πολλαπλότητας στην οποία αναπτύσσεται μια νέα αρχιτεκτονική (Peters 2009).

«Ο Beesley σχεδιάζει ένα αναδυόμενο σύστημα μία ζωντανή αρχιτεκτονική που επικοινωνεί, προσαρμόζεται και αναπνέει. Καθώς τα φιλόδοξα κινητικά γλυπτά του αυξάνονται σε κλίμακα, προτείνουν υβριδικές δυνατότητες μίας μελλοντικής αρχιτεκτονικής, φανερώνοντας τις νέες δυνατότητες για μία **avant garde αρχιτεκτονική**» (Peters 2009,201).

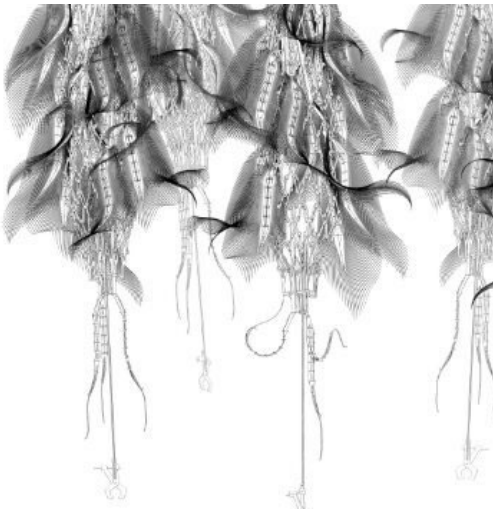
[29] «Ο συμβολισμός που προκαλεί τη ζωή έχει διατηρηθεί διαχωρίζοντας το ανθρώπινο τεχνούργημα από τους βιώσιμους οργανισμούς της φύσης. Η πειθαρχία της αρχιτεκτονικής φαίνεται να δίνει ιδιαίτερα έμφαση στη διατήρηση αυτού του χάσματος. Η αρχιτεκτονική φαίνεται αντίθετη προς τη φύση, παραμένοντας σκόπιμα διακριτή από τον ζωντανό κόσμο, προτιμώντας αντ’αυτού τον ρόλο μιας απογυμνωμένης σκηνής που υποστηρίζει τον ζωντανό κόσμο μέσω σαφούς περιορισμού.» (Beesley , 2014)

■ Διατάξεις
παρέκκλισης

Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, το έργο του Beesley επικεντρώνεται στην αναζήτηση μιας θεμελιώδους σχέσης διασύνδεσης με το σκεδαστικό περιβάλλον, με στόχο την περιγραφή φαινομένων που προκαλούν εκτεταμένες φυσιολογίες και διεγέρσεις στις **διάσπαρτες μορφές**. Συντάσσεται ως μία αναπτυσσόμενη μορφική γλώσσα που συσσωρεύει μία αργή και ήπια συμπύκνωση της ύλης, επιτρέποντας στις αυτοπροσδιορισμένες μορφές να αναδυθούν και να αποκρυσταλλωθούν από ένα συνεχές, που απέχει από σκοπιμότητες, προσφέροντας μία ευαίσθητη συνθήκη **διασύνδεσης απρόβλεπτων δυνατοτήτων** (Beesley 2014) . Συνεπώς , γίνεται λόγος για μία συνθετική πρακτική που συγκροτείται μέσω μίας νέας γλώσσας σκεδαστικών μορφών, με σκοπό την προσέγγιση των ζωτικών ιδιοτήτων.

Ωστόσο, όσο σημαντική κι αν είναι συγκρότηση μίας μορφής ή γλώσσας διάχυσης, αλληλεπίδρασης και σκεδασμού, στο έργο του Beesley είναι εξίσου καίριας σημασίας η ύπαρξη μίας μορφής-γλώσσας που αντιστέκεται στην αλληλεπίδραση. Σε ένα τέτοιο σύστημα σχεδιασμού **η αναζήτηση μιας γόνιμης, γενετικής γλώσσας προσφέρει μια αναδιάρθρωτική παρεκκλίνουσα στρατηγική, κατά την οποία τα νέα εδάφη ενεργοποιούνται ως προς το περιβάλλον τους με μέγιστη ένταση και συντονισμό.** (Beesley 2014).

Ως εκ τούτου, τα πεδία που συντάσσονται στις μηχανές τοπίου του Beesley δεν αποτελούν ξέχωρα και διακριτά πεδία χωρίς περιορισμούς, αλλά **συναρμογές διασυνδεδεμένων πεδίων με δυναμικές σχέσεις και αλληλεξαρτήσεις**. Στα περιβάλλοντα αυτά αναδύεται μία μορφολογία, στην οποία δεν επικρατούν πολωμένες διαδικασίες που ακολουθούν μόνο μεθόδους “Top-Down “ ή “Bottom- Up”, αλλά μία εναλλαγή και μία ταλάντωση μεταξύ των δύο προαναφερθέντων άκρων μέσω μιας ημιπεριοδικής κυματοειδούς κίνησης , ικανής να αποδώσει ιδιότητες όπου τα πράγματα εμβυθίζονται και τραυλίζουν στην αναδυόμενη **ζωτικότητα**. Τέτοια πεδία περιβάλλονται από αναταραχές, δεν είναι ποτέ σταθερά (Beesley 2014).

Δημιουργείται, συνεπώς, μια μορφική γλώσσα που - αντί να διαπραγματεύεται το περιβάλλον με όρους σαφήνειας, ανθεκτικότητας και προγραμματισμού των λειτουργιών- τείνει να εισάγει την ευαισθησία στα -ανταποκρινόμενα στις αναταραχώδεις ποιότητες του περιβάλλοντος - συστήματα. Ο Beesley συντάσσει παρεκκλίνουσες διατάξεις διαδραστικών, επισφαλών και απρόβλεπτων ιδιοτήτων. "Μπορούμε να σχεδιάσουμε κάτι πολύ αδύναμο, ευάλωτο, εξαιρετικά περιστασιακό και μεταβλητό με τρόπο τέτοιο ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται σε εξωτερικά ερεθίσματα. Αυτή η ευαισθησία μπορεί να είναι πολύ εύθραυστη. (...)Κάνουμε κάτι εύθραυστο για να δημιουργήσουμε ένα νέο είδος ανθεκτικότητας» (Mometti 2017)

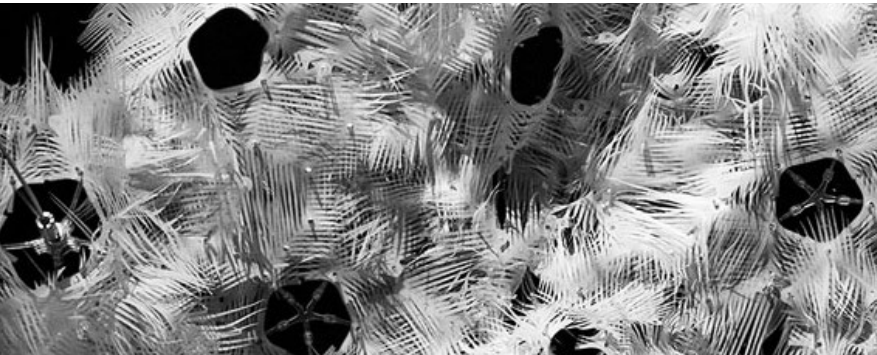
Το έργο του Καναδού αρχιτέκτονα συγκροτείται βάσει ενός πλήθους μετα-γραμμικών στρατηγικών που δημιουργούν ενός είδους «απόκοσμης προσομοίωσης της δι-υποκειμενικής συνάντησης, στην οποία το αντικείμενο/περιβάλλον ανταποκρίνεται σαγηνευτικά και δυσοίωνα προς τον θεατή (...)» (Beesley et al. 2010, 58). Χωρίς να εκφράζει την διαλεκτική αντίθεση μεταξύ ντετερμινισμού και ζωτικότητας, αλλά τη δυναμική συνέργειά τους, το έργο του Beesley εξελίσσεται διαρκώς σε επίπεδο θεωρίας και υλικής έκφρασης. Πρόκειται για ένα έργο το οποίο κατορθώνει να αποδώσει - με μεταφορικό και ποιητικό τρόπο- οπτική μορφή σε ιδέες, που -από τη φύση τους- αντιστέκονται στην άρθρωση ή την κατανόηση και που σπάνια εκφράζονται πέρα από τα όρια της εξειδικευμένης επιστήμης, των μαθηματικών και της φιλοσοφίας. Για την επίτευξη ενός τέτοιου σκοπού, το έργο του Beesley επικαλείται με πρωτότυπο τρόπο **βιολογικούς ιστούς, γλυπτά, υφάσματα, αρχιτεκτονικές μορφές, σύνθετες γεωμετρίες, ψηφιακές αναπαραγωγές και οργανικά συστήματα, βάσει μιας λογικής που διαπραγματευεται τον χώρο με όρους οικολογίας και μεταουμανισμού.**

Οι μηχανές τοπίου του Beesley, λειτουργώντας ως ένα εδαφικό πλέγμα με πλούσιες ενώσεις, αναδύουν μια δυναμική στην οποία μία μοναδική εδαφική δέσμη του πολλαπλού ξεπερνά το δομημένο περιβάλλον και αναπτύσσεται σε υπέρθεση αυτού. Δημιουργούν μία συνθήκη, κατά την οποία **η διάκριση**

μεταξύ του δυνητικού μοντέλου και του απλού πρωτότυπου εξαλείφεται, με αντίστοιχη επιδεξιότητα των χαρτογραφήσεων του Borges ^[30] (Payne 2010). Συνεπώς τα αισθητηριακά τοπιακά περιβάλλοντα του Beesley **συγκροτούν ενδεχόμενα και παρεκκλίνοντα αρχιτεκτονικά συστήματα,** που κάνουν μία υπόθεση για ένα νέο τοπίο, ένα έδαφος γεμάτο δυνατότητες, που δημιουργεί έναν βαθιά κορεσμένο ανοιχτό χώρο για δράση (Keech 2016).

«Αυτά τα περιβάλλοντα εγείρουν θεμελιώδη ερωτήματα σχετικά με το πώς θα μπορούσαμε να απεικονίσουμε τη δυναμική των ανοιχτών, εξελισσόμενων συστημάτων [και το] πώς θα μπορούσαν να μεταφραστούν νέα μοντέλα που μιμούνται συστήματα διαβίωσης και οικολογίες σε αποτελεσματικά εργαλεία σχεδιασμού» (Keech 2016, 71).

Διαπραγματευόμενη το συσχετισμό και τα όρια της φυσικής τάξης με την οργάνωση της ανθρώπινης δραστηριότητας, η αρχιτεκτονική του Καναδού Αρχιτέκτονα συγκροτεί δυναμικά συστήματα που πραγματεύονται τη σχέση του τοπίου και του ανθρώπου με το έδαφος, και την αλληλεπίδραση της ανθρώπινης δραστηριότητας με τη γη με όρους φυσικών διεργασιών. Η σάρωση του συνόλου του έργου του Beesley φανερώνει την ποικιλότροπη και πολυδιάστατη ενασχόλησή του με διαδικασίες της διασύνδεσης, και την αξιοποίησή τους σε οικολογικά, λανθάνοντα, ζωτικά και μορφογενετικά περιβάλλοντα συμβιωτικών πολλαπλοτήτων, που δημιουργούν νέα όρια και επαφές στη σχέση των φυσικών και των τεχνητών συστημάτων.

[30] Η αναφορά εστιάζει στο κείμενο του Borges *Περί της Ακριβείας εν τη Επιστήμη*

«Σ’ εκείνη την αυτοκρατορία, η τέχνη της χαρτογραφίας άγγιξε τόσο τελειότητα, ώστε ο χάρτης μιας και μόνης επαρχίας καταλάμβανε μια Πόλη, και ο Χάρτης της Αυτοκρατορίας, μία Επαρχία ολόκληρη. Με τον καιρό, αυτοί οι Εκτεταμένοι Χάρτες έπαψαν να ικανοποιούν, και τα Κολέγια των Χαρτογράφων ανέπτυξαν ένα Χάρτη της αυτοκρατορίας που είχε το Σχήμα της αυτοκρατορίας και συνέπιπτε με αυτήν σημείο προς σημείο. Λιγότερο παθιασμένες με τη Σπουδή της Χαρτογραφίας, οι Επόμενες Γενεές σκέφτηκαν πως αυτός ο Εκτεταμένος Χάρτης ήταν άχρηστος και όχι εντελώς άκαρδα, τον εγκατέλειψαν στο Έλεος του Ήλιου και των Χειμώνων. Στις Ερήμους της Δύσης υπάρχουν ακόμα χαλάσματα του Χάρτη. Τον κατοικούν Ζώα και Ζητιάνοι. Σε ολόκληρη τη Χώρα, δεν υπάρχει κανένα άλλο ίχνος της Επιστήμης της Γεωγραφίας» (Μπόρχες 2014, 113).

2.2

ΠΡΩΙΜΟ ΤΟΠΙΑΚΟ ΕΡΓΟ

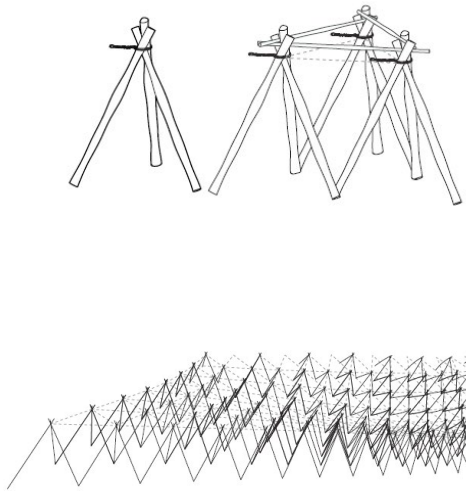
Το πρώιμο τοπιακό έργο του Καναδού αρχιτέκτονα, συνιστά την εφαρμογή μιας εύκαμπτης και γεωμετρικά οργανωμένης διάταξης γεωυφασμάτων που λειτουργεί ως ένα νέο λεπτό δέρμα για το φυσικό έδαφος της γης, με σκοπό την ενίσχυση του τοπίου μέσω της δημιουργίας πορώδων και εφήμερων συμβιωτικών χώρων, βιολογικών διεργασιών εντατικής διασύνδεσης και συντονισμού.

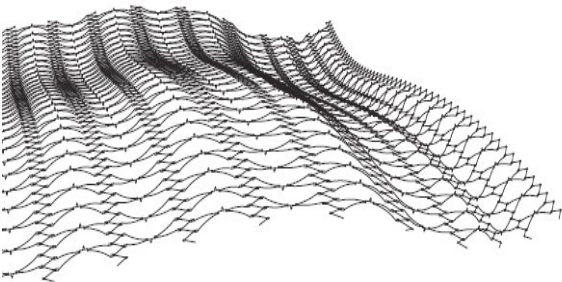
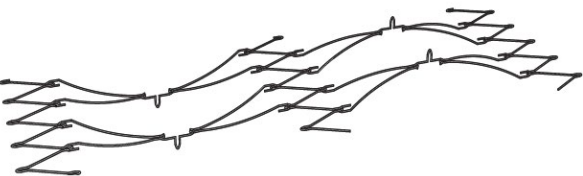
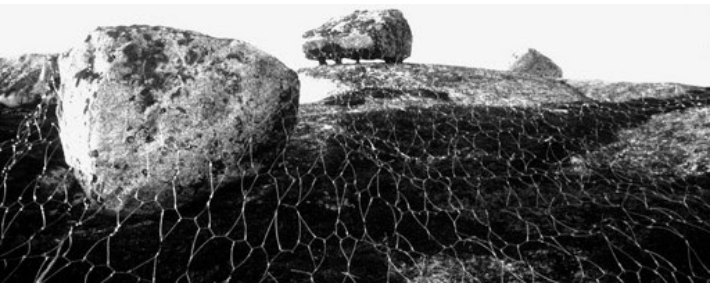
i. HAYSTACK VEIL
(1997 - Deer Isle, Maine)

Το Haystack Veil είναι μία μεγάλης κλίμακας τοπιακή εγκατάσταση που εδράζεται πάνω σε έναν απότομο βράχο που καλύπτεται από βρύα και λειχήνες στο Deer Isle. Αποτελεί μία δομή δικτυωτού πλέγματος επαναλαμβανόμενων συζευγμένων κλαδιών υπό τη μορφή τρίποδων, η οποία λειτουργεί ως μία ευέλικτη επένδυση που φανερώνει και υποβασά την αρχέγονη τοπογραφία του εδάφους και επεκτείνει τις εδαφικές σχηματοποιήσεις της γης. Το πλέγμα συγκροτείται μέσω εύκαμπτων συνδέσμων που συνδέουν τα άνω άκρα και δημιουργούν ένα ανώτερο στρώμα, μία νέα εδαφική επίστρωση υπό τη μορφή ενός συνεχούς τριγωνικού πλέγματος. Από την άλλη πλευρά, στα φυτεμένα άκρα του κάθε τρίποδου δημιουργείται ένα συνεχές γεωδαιτικό πλαίσιο που εγκολπώνει τις καθιζήσεις της ύλης και τις εδαφικές συσσωρεύσεις που συγκεντρώθηκαν με την πάροδο του χρόνου στις πολλαπλές παραμορφώσεις και τα σαθρά υπολείμματα των ρωγμών των βράχων και των δασικών πτώσεων. Το γεωμετρικό χωροδικτύωμα των ξύλινων τριπόδων λειτουργεί ως ένα νέο δέρμα εδάφους. Το δέρμα αυτό συνιστά ένα νέο ενδιαίτημα υπερανάπτυξης και λιπασματοποίησης που σταδιακά διαβρώνεται

από την κίνηση των μεγάλων θηλαστικών (Beesley 2010). Η καταρρέουσα εγκατάσταση μπορεί να θεωρηθεί ως μία νέα σύνθεση χώματος που συσσωρεύεται και ανανεώνει το φυσικό έδαφος και αναμένει την μελλοντική βλάστηση από σπόρους. Γίνεται συνεπώς λόγος για ένα οικοσύστημα, μία εκτεταμένημήτρα, για ένα τεχνητό πεδίο συμβίωσης, στο οποίο συντελούνται βιολογικές διεργασίες που επιστρέφουν σύνθετα θρεπτικά συστατικά στο φυσικό έδαφος. Στο έργο του Beesley τα χωρικά δίκτυα οργάνωσης ενσωματώνουν εντασιακές διαδικασίες διάβρωσης της αυστηρής διάταξης που δημιουργούν νέα γόνιμα πεδία διαβίωσης, ανάπτυξης και διασύνδεσης. Το πρώιμο τοπιακό έργο του Καναδού αρχιτέκτονα, συνιστά την εφαρμογή μιας εύκαμπτης και γεωμετρικά οργανωμένης διάταξης γεωυφασμάτων που λειτουργεί ως ένα νέο λεπτό δέρμα για το φυσικό έδαφος της γης, με σκοπό την ενίσχυση του τοπίου μέσω της δημιουργίας πορώδων και εφήμερων συμβιωτικών χώρων, βιολογικών διεργασιών εντατικής διασύνδεσης και συντονισμού.

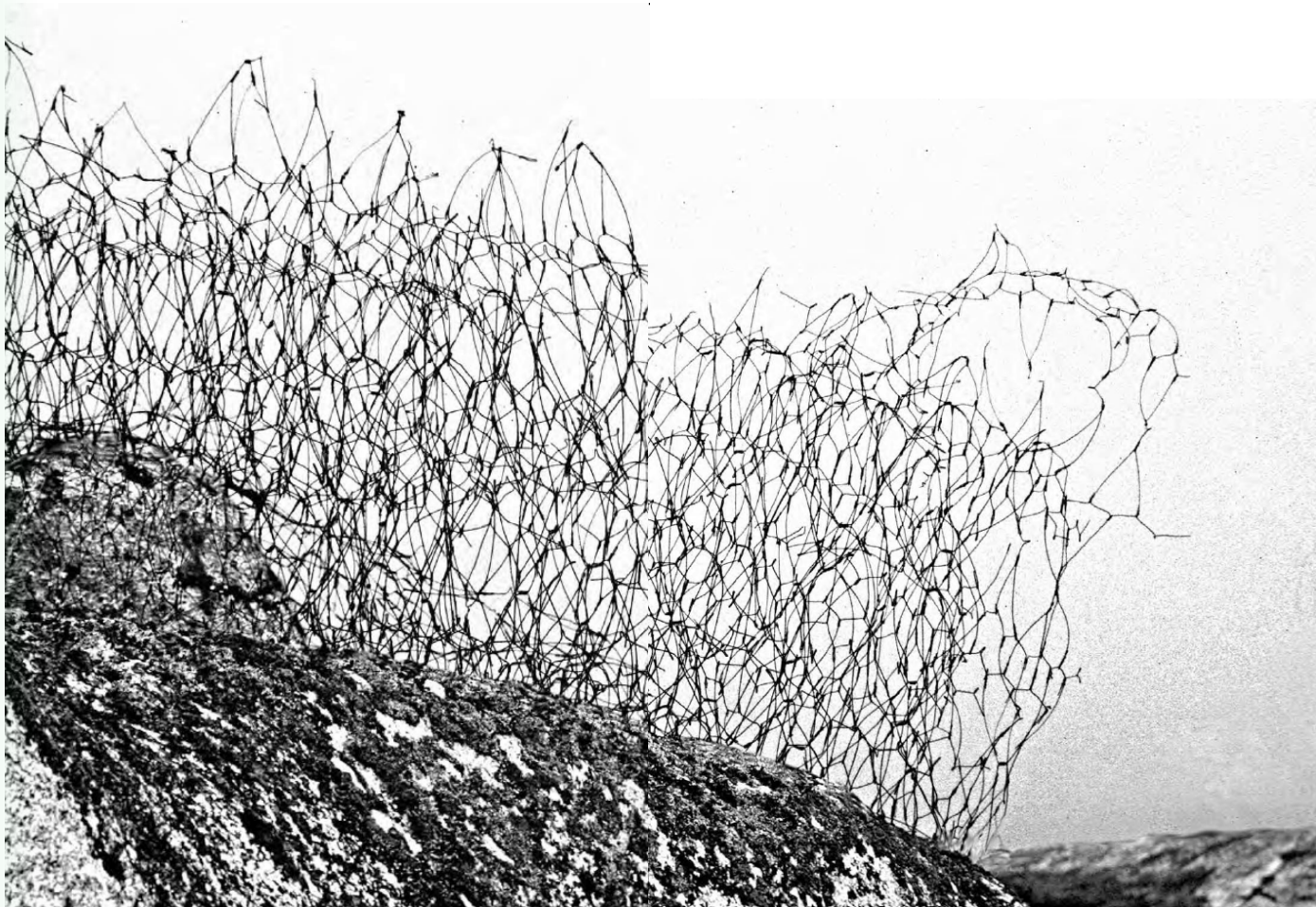

ii. ERRATIC NET
(1998 - Peggy's Cove, Nova Scotia)

Η εγκατάσταση Erratic Net αποτελεί, ένα ευρύ δίκτυ γεωμετρικής διάταξης που τοποθετείται στην επιφάνεια ενός απότομου βράχου της ακτής στο Peggy's Cove. Αρχικά, η εγκατάσταση περιλαμβάνει ένα ειδικό πλέγμα ενίσχυσης του εδάφους, που δημιουργεί ένα τεχνητό ύφαλο. Το τεχνητό αυτό έδαφος συμβάλλει στην ανάπτυξη της φυσικής χλόης μέσω μιας σειράς άγκιστρων που συγκέντρωναν -μέσω της αιολικής μεταφοράς- την φυτική ύλη της, συγκροτώντας έτσι μία μια μήτρα που λειτουργεί για τη σύνθεση ενός νέου χώματος. Το δίκτυ συγκροτείται πάνω από τον γυμνό βράχο, από σύρματα που συσφίγγονται με εύκαμπτους σωλήνες και που συντάσσουν μία ανθεκτική κατασκευή, δημιουργώντας ένα πολύ λεπτό στρώμα προστατευμένου αέρα που επιτρέπει την ανάπτυξη μίας λεπτής φυτικής ανάπτυξης.

Στη συνέχεια όμως, χαράσσονται νέες κατευθύνσεις για την εγκατάσταση. Το δεύτερο στάδιο της εγκατάστασης Erratics Net αναπτύσσεται σε συνεργασία με την αρχιτέκτονα Caroline Munk, το φθινόπωρο του 1998 . Δημιουργείται μία συνθήκη ανταπόκρισης και αφομοίωσης στους εκτεταμένους χρόνους βαθιάς ομίχλης -όπου ο αέρας σταματά και το έδαφος εμποτίζεται με ατμούς. Για την αφομοίωση μίας τέτοιας περιβαλλοντικής συνθήκης, το δίκτυ επεκτείνεται εσωτερικά των κορυφών σε πολλαπλά στρώματα που συγκρατούν την πυκνή ατμόσφαιρα εσωτερικά. Το δίκτυ οργανώνεται ως μία μεταβλητή τοπολογική επιφάνεια εναλλασσόμενων κορυφών και κοιτών πεδίων και ενέχει ακάνθους που συλλέγουν τις υλικές συσσωρεύσεις του εξωτερικού περιβάλλοντος και τις αποθηκεύουν στο εσωτερικό. Η ενθυλάκωση της αφρώδους υγρασίας, και η διάχυσή της στον εσωτερικό χώρο του δικτυού, ενίσχυσε τη φυτική ανάπτυξη σε πιο γοργούς ρυθμούς .

Το Erratic Net αποτελεί μία αυστηρά διατεταγμένη εγκατάσταση που αφομοιώνει τις συνθήκες του περιβάλλοντος με τρόπο παραγωγικό, δημιουργώντας νέες χωρικές συνθήκες διασύνδεσης και ανάπτυξης.

Το πρώιμο έργο του Beesley συνέβαλε σημαντικά στην ενίσχυση του φυσικού εδάφους όχι όμως μέσω μίας σταθεροποίησης που εφαρμόζεται στο υπέδαφος, όπως συμβαίνει με τις συμβατικές τοπιακές επιλύσεις των γεωφασμάτων, αλλά μέσω της αιώρησης πάνω από την επιφάνεια του φυσικούεδάφους.Το αιωρούμενο νέο έδαφος συλλέγει τη αερομεταφερόμενη ύλη και **δημιουργεί μία ζώνη στην επιφάνεια της γης στην οποία μπορεί να ριζώσει η εύθραυστη φυτική ζωή, και να δημιουργήσει πιο ανθεκτικές καταστάσεις εδάφους που ενισχύουν νέα συστήματα προστασίας και ενίσχυσης των εδαφών και της φυτικής ανάπτυξης. Στο έργο του Beesley, οι αυστηρά οργανωμένες ενότητες οργανικής ύλης όντας σε κατάσταση υπέρθεσης η μία ένα πάνω στην άλλη, δομούνται σε οικολογικά αυτόρχεις κόσμους που αλληλοσυνδέονται μέσω βιολογικών κύκλων.**

Έπειτα από αυτά τα δύο έργα, τα οποία λειτούργησαν ως μία χειρονομία για το φυσικό έδαφος, η μεθοδολογία του Beesley μετατοπίζεται από την έρευνα πεδίου στην εργαστηριακή έρευνα και από τις συγκεκριμένες τοποθεσίες στους εφήμερους χώρους μίας έκθεσης. Παράλληλα, η χρήση του πραγματικού εδάφους αντικαθίσταται από ένα νέο τεχνητό έδαφος γεωμετρικής και δομικής πολυπλοκότητας και κατανεμημένων δικτύων ελέγχου. **Κατ’αυτόν τον τρόπο ο Beesley διαμορφώνει πλέον συστήματα ροής και επεξεργασίας των πληροφοριών σχετικά με την ροή της οργανικής ανάπτυξης , δημιουργώντας νέα περιβάλλοντα που μετατοπίζονται από το στατικό ύφασμα στην δυναμική μεμβράνη και στα ανταποκρινόμενα χωροδικτυώματα.**

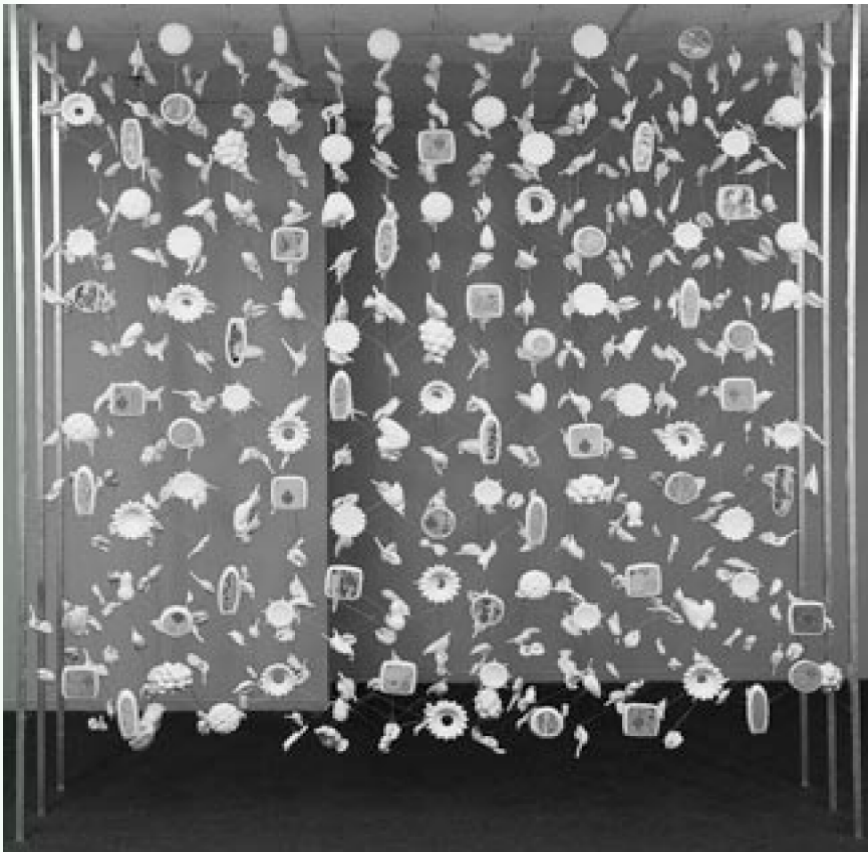
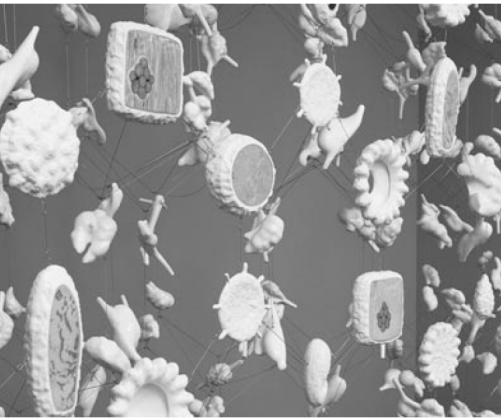
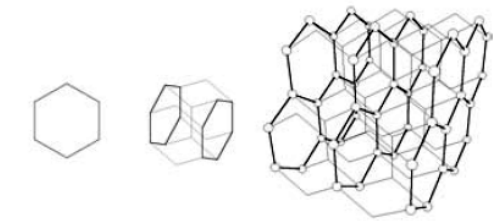
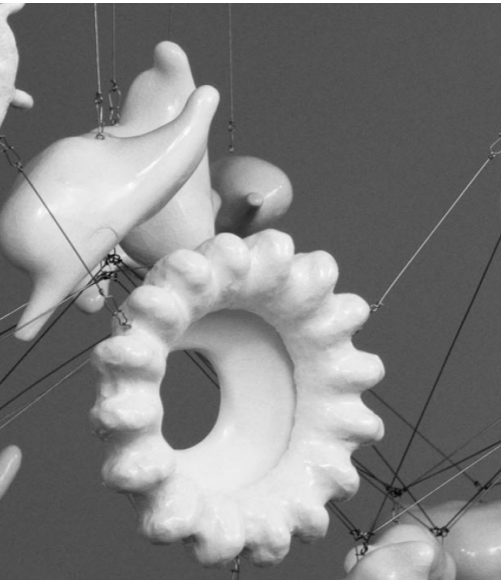
2.3

HIVING MESH
(1999-ST.MARY'S UNIVERSITY
GALLERY, HALIFAX, NOVA SCOTIA

Το Hiving Mesh είναι ένα κεραμικό γλυπτό του Neil Forrest το οποίο ολοκληρώθηκε σε συνεργασία με τον Philip Beesley. Η συμβολή του Beesley για την υλοποίηση του έργου είναι μεγάλη, τόσο ως προς την ανάπτυξη των ψηφιακών μοντέλων οπτικοποίησης, και την εγκατάσταση του τρισδιάστατου πίνακα διάταξης, όσο και ως προς τη θέσπιση του θεωρητικού πλαισίου της σύνθεσης.

Πρόκειται για ένα αρχιτεκτονικό κεραμικό έργο σύνθετων, αρθρωτών μορφών που συγχέει τα όρια μεταξύ γλυπτικού αντικειμένου και αρχιτεκτονικής αντίληψης (Laurin,2000). Σημείο αναφοράς της εγκατάστασης στάθηκαν οι συσσωρεύσεις, οι διακυμάνσεις, οι παραμορφώσεις και οι συναρμολογήσεις των μορφών στη Φύση, στοιχεία που εγείραν την ανάγκη για τη δημιουργία **μίας τοπιογραφίας ολισθαίνουσας διάταξης**. Κατά συνέπεια, το έργο επιχειρεί την ενσωμάτωση κεραμικών μορφών μέσα σε ένα μεταβλητό γεωμετρικό συρμάτινο πλέγμα και δημιουργώντας ένα ανοικτό μεταβαλλόμενο πεδίο που αναδεικνύει, μέσω διεπιστημονικής έρευνας, την ευελιξία της κεραμικής τέχνης σε υλικό, καλλιτεχνικό και κατασκευαστικό επίπεδο.

Η εγκατάσταση αποτελείται από βιομορφικούς σχηματισμούς τοποθετημένους στην δυναμική διάταξη ενός αιωρούμενου τρισδιάστατου πίνακα. Το γλυπτό συντάσσεται σε δύο επίπεδα: εξωτερικά συγκροτείται μία όψη κρεμαστών κεραμικών μορφών και γυάλινων πλακών, ενώ πίσω από αυτήν εκτείνεται μια διασυνδεδεμένη μήτρα ενός πλήθους μικρών κεραμικών αντικειμένων, και πυκνά συμπιεσμένων θραυσμάτων που μοιάζουν με βολβούς φυτών και με

όργανα σώματος. Το Hiving Mesh συνιστά μία διάταξη η οποία οργανώνεται σύμφωνα με τη **γεωμετρία του πλέγματος που λειτουργεί κυριολεκτικά ως ένα μετασταθερό βάθρο πληθυσμιακής συνύπαρξης και η οποία έχει την ικανότητα να λυγίζει, να στρέφεται, να αλλοιώνεται και να παραλλάσσεται** (Beesley 2000).

Η εγκατάσταση δημιουργεί ένα εμβυθιστικό νέφος μορφών που αιωρείται σε ένα ανοικτό πεδίο. Εξερευνά νέους χώρους ασαφών ορίων που δεν αναπτύσσουν κεντρικότητες αλλά συγκροτούνται στο διακυμαινόμενο περιθώριο των περιφερειοποιήσεων.

Στο Hiving Mesh οι κεραμικές μορφές δρουν ως φιγούρες που βυθίζονται μέσα στο έδαφος του γεωμετρικού δικτύου. Συνεπώς ,σε ένα τέτοιο πεδίο **η έννοια της ατομικότητας καταλύεται**, καθώς ένα κελί του πλέγματος είναι σχεδόν μη διακριτό από τις γειτνιάσεις του, τους πολλαπλασιασμούς και τις μετατοπίσεις. Αναπτύσσεται μία συνθήκη , που δεν επιβάλλει την αφήγηση ενός κομβικού σημείου και μιας δράσης αλλά λειτουργεί μέσω της θραυσματικότητας των μετασταθερών πορώδων τοπίων.

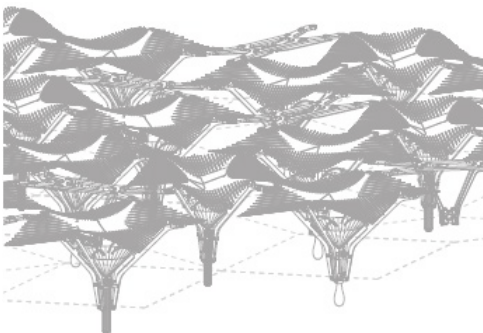
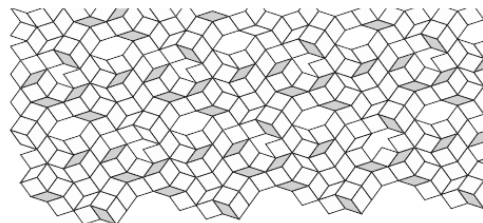
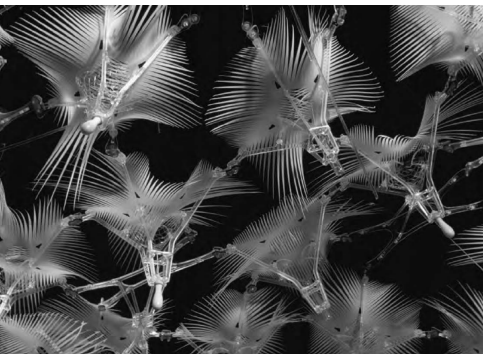
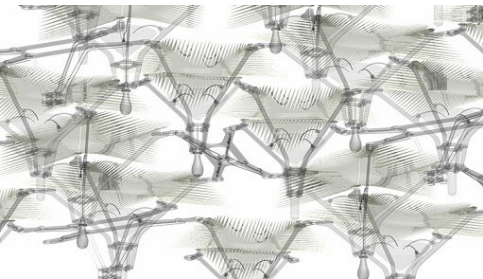
Στο Hiving Mesh, οι γραφικές αποδόσεις των φυσικών μοτίβων της όψης συνιστούν ένα αρχιπέλαγος από θραύσματα διακριτών εικόνων, που στο σύνολό τους δημιουργούν ένα συνεκτικό οπτικό πεδίο . **Τα θραύσματα των μορφών του εμμενούς πεδίου της εγκατάστασης λειτουργούν ως αρχέτυπες μορφές (Ur Forms) που υποδηλώνουν μία αρχέγονη φυτική προέλευση. Στο γλυπτό η επισφαλής ύπαρξη τόσο των ασαφών μορφών όσο και των δυνάμεων εφελκυσμού αναδύουν μία λανθάνουσα γόνιμη παρουσία, μία ζωτικότητα.** Επομένως, η ποικιλία των μορφών και των μεταξύ τους σχέσεων που βρίσκονται σε συνθήκη παρέκκλισης κάνουν το σύνολο του έργου αντιληπτό ως **μήτρα μιας καθαρά μηχανικής επανάληψης, αλλά,παράλληλα, και μίας εντασιακής επανάληψης των τύπων.**

«Στο Hiving Mesh, χαρτογραφούμε την ανθρώπινη διέλευση πάνω από ζωικές συμπεριφορές, σε ένα έδαφος που είναι αόριστο, κρατώντας την υπόσχεση ότι μπορεί να είναι εύμορφο ή ότι μπορεί να είναι φρικαλέο. (..) τίποτα δεν είναι εγγυημένο» (Beesley 2001, 354).

Με τις επεκτάσεις και τις συσπάσεις, τις αναδιπλώσεις και τις κάμψεις του, το γλυπτό δημιουργεί πεδία, τα οποία ελλοχεύουν την πιθανότητα πρόκλησης μίας αλλόκοτης διάταξης και μίας μακροχρόνιας καταστροφής. Το έργο καταφέρνει να αποδώσει μία διευρυμένη εικόνα των φυσικών μορφών, των τεχνητών διατάξεων, της αύξησης και της παραλλαγής, και ως εκ τούτου να εκφέρει ένα νέο είδος φύσης, έναν διευρυμένο χώρο που καταρρίπτει τις οριοθετήσεις, μια πολύπλοκη σάρκα ζωντανής παρουσίας. Στο σύνολό της , η εγκατάσταση υποδηλώνει ένα νέο είδος αρχιτεκτονικού χώρου διεσπαρμένων και αποσπασματικών μορφών εντασιακής διασύνδεσης (Beesley 2001).

2.4 ORGONE REEF (2003 - WINNIPEG, MANITOBA)

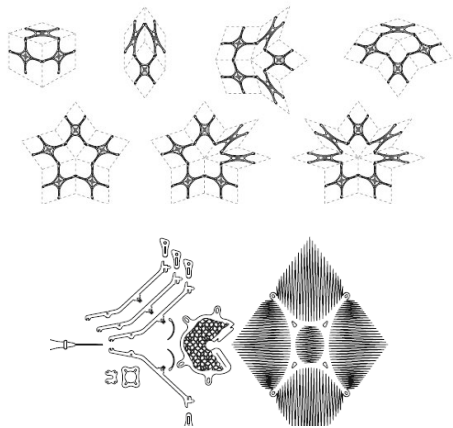

Η εγκατάσταση του Beesley *Orgon Reef* , που παρουσιάστηκε στην έκθεση *Digital Fabricators* , μπορεί να αναγνωστεί ως ένα πειραματικό έδαφος, το οποίο διερευνά τις δυνατότητες συνδυασμού των τεχνητών και των φυσικών διεργασιών, **για την δημιουργία περιβαλλόντων υβριδικής οικολογίας** (Beesley 2005). Η εγκατάσταση αποτελεί έναν τεχνητό ύφαλο ζωτικών ιδιοτήτων, που υποδηλώνει με αφηρημένο τρόπο την επιφάνεια της γης , η οποία είναι συνυφασμένη με την ύλη, τις ζωντανές οντότητες και τη συνείδηση. Το έργο του, αποτελώντας ένα ανταποκρινόμενο στην ανθρώπινη παρουσία σύστημα ζωτικότητας, αναπτύσσει μία μηχανική ενσυναίσθηση , όχι μέσω μιας συγκεντρωτικής συνείδησης,εστιασμένη σε μία περιοχή, αλλά μέσω ενός κατανεμημένου δικτύου βρόγχων πληροφοριών που διαχειρίζεται τις ροές της ύλης και την επικοινωνία στοιχείων κατά μήκος όλου του υφάσματος.

Αυτή η συνθήκη ενσυναίσθησης και ανταπόκρισης στα εξωτερικά ερεθίσματα, θολώνει περαιτέρω το όριο μεταξύ της αίσθησης του εαυτού του θεατή και της αίσθησης που γεννά η εγκατάσταση στο θεατή , εγείροντας την ανάγκη επαναπροσδιορισμού, σε μία μεγαλύτερη κλίμακα, της ανθρώπινης αισθητηριακής εμπειρίας ως προς την αντίληψη και την κατανόηση του ευρύτερου περιβάλλοντος και του κόσμου. Στο σύνολό του, το Orgone Reef, αποτελεί μία εγκατάσταση εμπύθισης, η οποία δημιουργήθηκε από μία βαθιά διερεύνηση και έναν πειραματισμό των εννοιών ανθρώπινης εμπειρίας και του συλλογικού δυναμικού που είχε ως πεδίο αφετηρίας το θεωρητικό έργο του Wilhelm Reich:

Ο Reich, κατανοώντας τον κόσμο ως μια εξελισσόμενη οντότητα που κυριαρχείται από αρχέγονες ενέργειες , επινόησε τον όρο της *Οργόνης*, προκειμένου να προτείνει μια γόνιμη δύναμη ζωής που περιβάλλει τον κόσμο. Πρόκειται για μία θεώρηση που προσφέρει μία εναλλακτική λύση στη σύγχρονη εκδοχή της προόδου. **Σε αντιστοιχία, τα δίκτυα του Beesley μεταβολίζουν τους φυσικούς πόρους και ανταποκρίνονται στα εξωτερικά ερεθίσματα, ενισχύοντας διαδικασίες αυτοσυναρμολόγησης και αναδύοντας κατ'αυτόν τον τρόπο ενός είδους τεχνητής ζωής που αποτελεί επέκταση των σύγχρονων προσεγγίσεων της αρχιτεκτονικής τοπίου.**

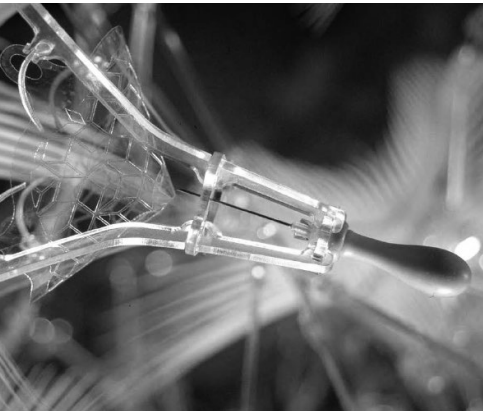

Πιο συγκεκριμένα, η εγκατάσταση εκτελεί τόσο οσμωτικές αντιδράσεις που συσσωρεύουν την υγρασία και την αιωρούμενη ύλη μέσω των πόρων των εξωτερικών μεμβρανών, όσο και δονητικές και οπτικές ταλαντώσεις που παρέχουν μία γενική ροή εντός της εγκατάστασης. Επιπρόσθετα, στην εγκατάσταση προκαλούνται διεργασίες σύσφιξης, έκχυσης και αφομοίωσης προκύπτουν ως αντίδραση στην εισβολή μεγαλύτερων οργανισμών εντός της δομής (Beesley 2005). Ως εκ τούτου, το Orgone Reef αποτελεί μία δομή που συγκρατεί, συσφίγγει δεσμούς, καταλύει γειτνιάσεις και δημιουργεί συναρμογές και αφομοιώσεις μεταξύ των στοιχείων που διασυνδέει, μετατρέποντάς την ύλη τους σε ένα πορώδες και γόνιμο έδαφος. Πρόκειται για διεργασίες αποσύνθεσης, προσαρμογής και ανάπτυξης που ενισχύουν την συσσώρευση ενός ζωτικού εδάφους. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο η εγκατάσταση αυτή εγείρει προβληματισμούς ως προς τα όρια της ζωτικής δύναμης.

Το Orgon Reef αποτελεί ένα διευρυμένο χωρικό δίκτυο ενός του οποίου προκαλούνται συμπιέσεις, εντάσεις, και ενδογενείς αλληλεπιδράσεις. Θέτοντας μια ζωτική συνθήκη διαρκούς αυτοσυναρμολόγησης, το παρόν έργο σηματοδότησε μία μεταρρύθμιση στο συνθετικό έργο του Beesley:

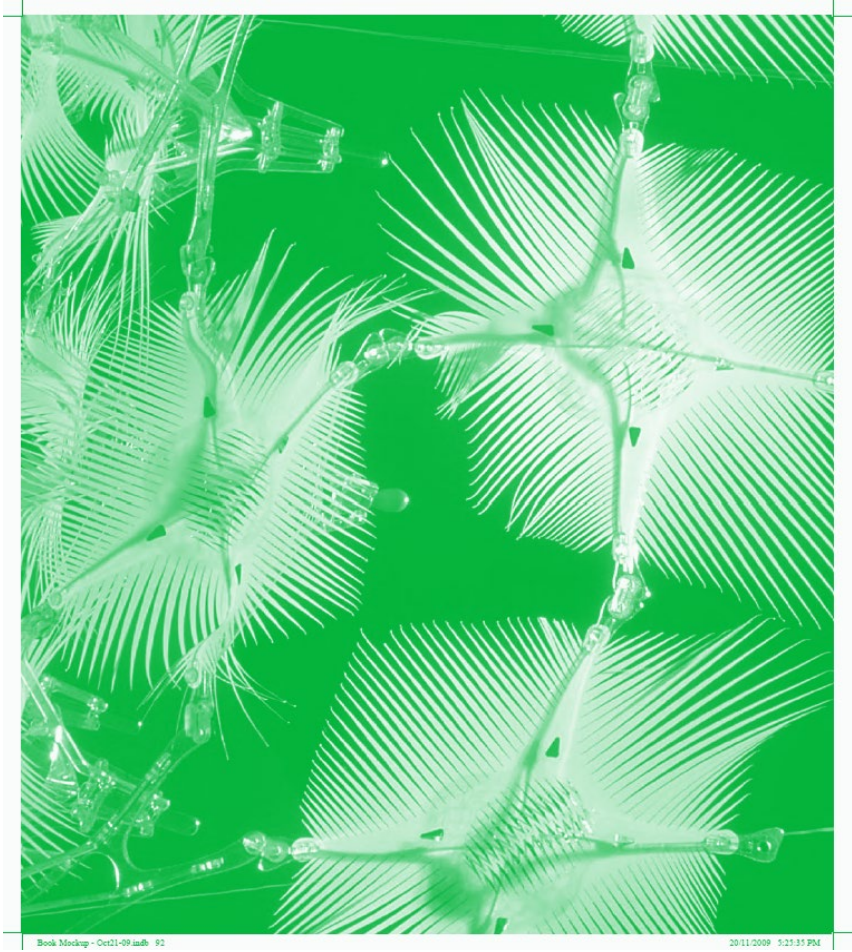
ενώ στο προηγούμενο έργο που εξετάστηκε, οι ανταποκρινόμενες διατάξεις των χωρικών δικτύων του Beesley ελέγχονται από τη σταθερή ή εύκαμπτη γεωμετρία των στοιχείων, **το Orgon Reef συνιστά μία συνεκτική δομή μετατοπισμένων μοτίβων μη επαναλαμβανόμενης γεωμετρίας** (Spiller, 2009).

Η διάταξη του συστήματος διασύνδεσής της εγκατάστασης, αναπτύσσεται βάσει μίας διευρυμένης χωρικής οργάνωσης που εναλλάσσεται συνεχώς βάσει των οσμωτικών διεργασιών συγκροτώντας **ένα άμορφο πλέγμα που γίνεται ολόένα και πιο ασαφές καθώς απορροφά τη σύνθεση της ύλης**. Η μεταβλητότητα και η ευελιξία στο άκαμπτο γεωμετρικό σχέδιο επιτυγχάνεται μεταβάλλοντας τα εισαγόμενα συστατικά και εισάγοντας διχαλώσεις εντός

διατεταγμένων συστοιχιών. Η δυναμική διάταξη της εγκατάστασης επιτρέπει στο σύστημα να λειτουργεί ως μία κατανεμημένη εναλλασσόμενη αντλία που ανταποκρίνεται στο περιβάλλον (Beesley 2010).

Το Orgone Reef λειτουργεί ως μία εικασία για το πώς θα μπορούσε να είναι η μεμβράνη ενός κτηρίου στο μέλλον. Αποτελώντας ένα ζωτικό πεδίο δυναμικής διάταξης και ενίσχυσης ενός τοπίου ή ενός κτηρίου, η εγκατάσταση συνιστά ένα ενεργό και παραγωγικό περιβάλλον αυτοσυναρμολόγησης που εκλύει την ετερογένεια και το απρόβλεπτο.

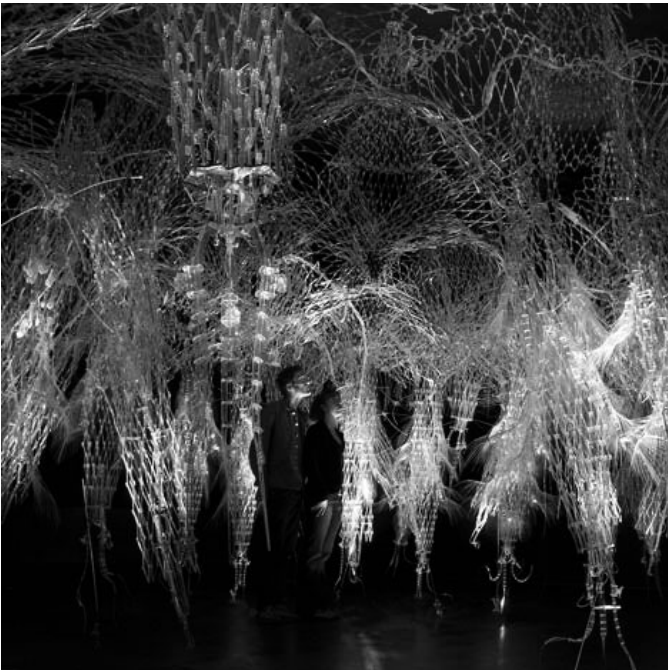
2.5

HYLOZOIG GROUND
(2010 CANADIAN PAVILION,
VENICE BIENNALE)

Η εγκατάσταση Hylozoic Ground αποτέλεσε τη συμμετοχή του Καναδά στην 12η Διεθνή Έκθεση Αρχιτεκτονικής της Μπιενάλε της Βενετίας το 2010. Πρόκειται για μία συμμετοχή που μετέτρεψε το περίπτερο του Καναδά σε ένα τεχνητό διαδραστικό δάσος , με σκοπό την διερεύνηση των ιδιοτήτων της σύγχρονης άγριας φυσικότητας (wilderness). Με βασικό άξονα την κατάλυση της διάκρισης μεταξύ φυσικής σφαίρας και ανθρώπινης δραστηριότητας^[31], κύρια συνθετική κατεύθυνση της εγκατάστασης αποτέλεσε η παραγωγή ενός συμβιωτικού πεδίου προσαρμογής και μεταβολισμού, φυσικών και τεχνητών διεργασιών που συγχέει τα όρια μεταξύ οργανικών και μη οργανικών διατάξεων .

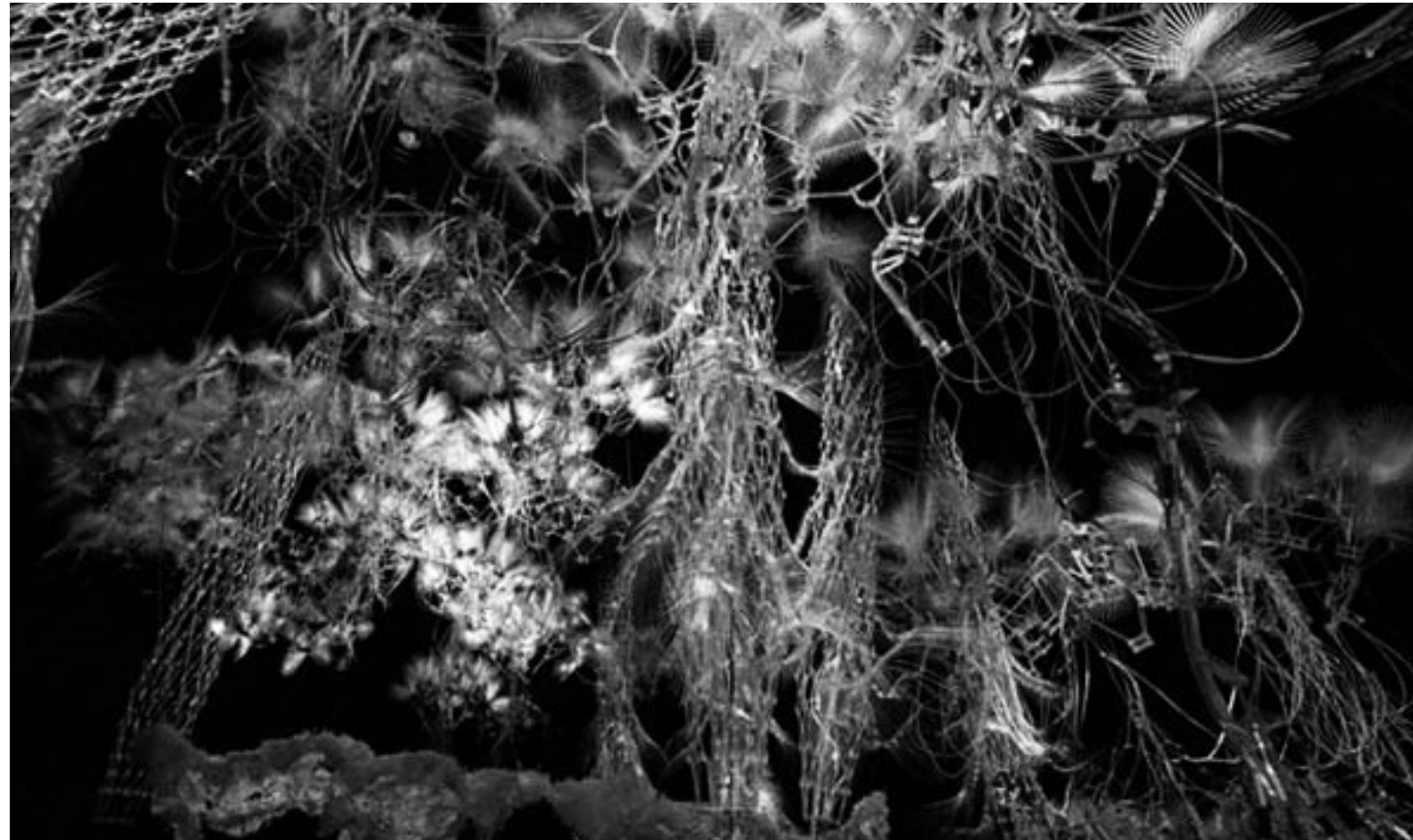
Οι πλωτές προβλήτες της λιμνοθάλασσας της Βενετίας -συνιστώντας μια αλλοιωμένη βιόσφαιρα και ένα ιερώδες τεχνητό έδαφος που διαβρώνεται και που μεταβάλλεται από το υδάτινο περιβάλλον του- στάθηκαν γόνιμο έδαφος για την εγκατάσταση του Hylozoic Ground. Πρόκειται για μία εγκατάσταση που λειτουργεί ως μία νέα, αιωρούμενη και ευαίσθητη επίστρωση στη μετασταθερή έκταση της Βενετίας, και η οποία συσσωρεύει σταδιακά ένα υβριδικό έδαφος, μέσω της διάδρασης και της ανταλλαγής υλικών συστατικών με τα γειτνιάζοντα περιβάλλοντα. Γίνεται λόγος για ένα έδαφος που εκτελεί μία σειρά από βιοχημικές και μηχανικές διεργασίες, συσχετισμένες τόσο με το υγρό μικρόκλιμα του νησιού όσο και με τις οργανικές ατμόσφαιρες που δημιουργούνται και ανανεώνονται από τους θεατές της έκθεσης (Beesley 2010).

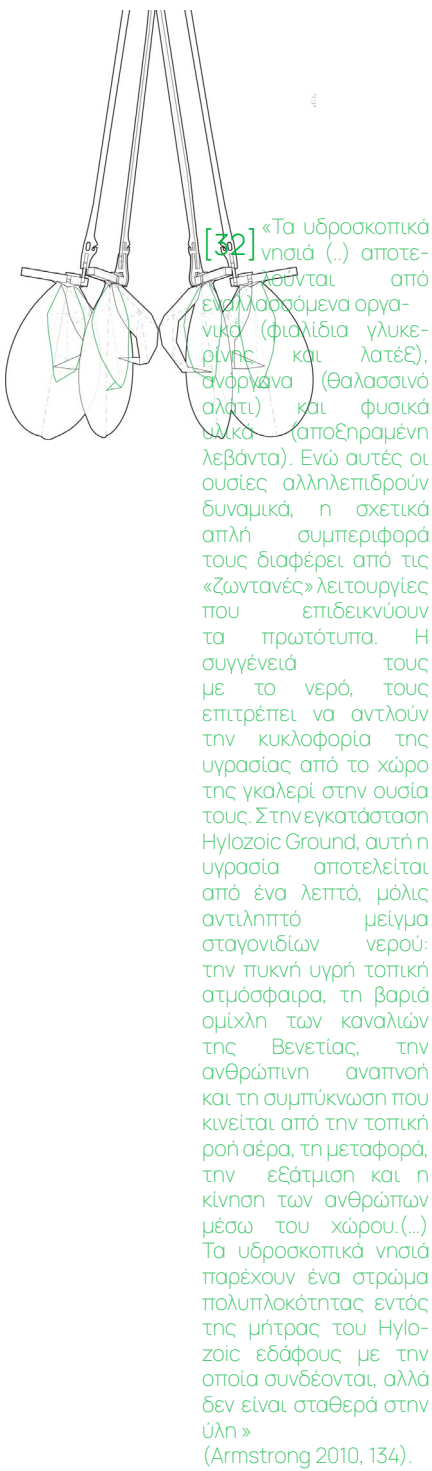
[31] Στη σκέψη του Beesley «η ανθρωπότητα δεν διαχωρίστηκε ποτέ από τη φύση , ούτε αποτέλεσε κάποια από τις δημιουργίες της» (Mertins 2010,8).

Κατ’ αυτόν τον τρόπο το Hylozoic Ground συνθέτει ένα ζωτικό περιβάλλον κίνησης, διαντίδρασης , χημικών ανταλλαγών , προσαρμογής και μηχανικής ενσυναίσθησης (Beesley 2015). Αποτελεί μία υλική έκφραση της επιστημονικής μελέτης για την προέλευση της ζωής , της φυσικότητας και της ζωτικότητας, μέσω μιας βαθιάς κατανόησης των διαδικασιών διαβίωσης.

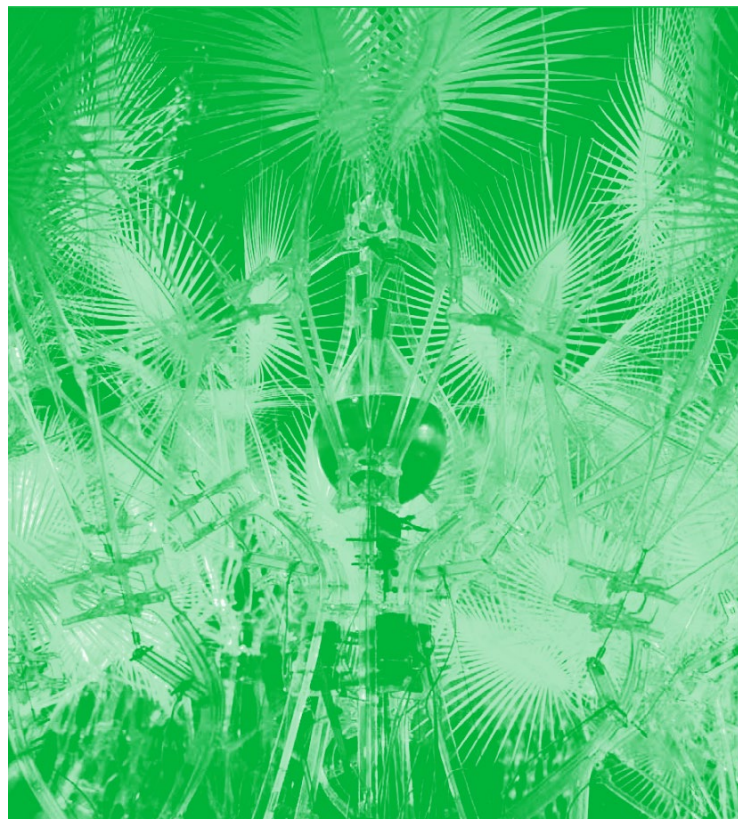
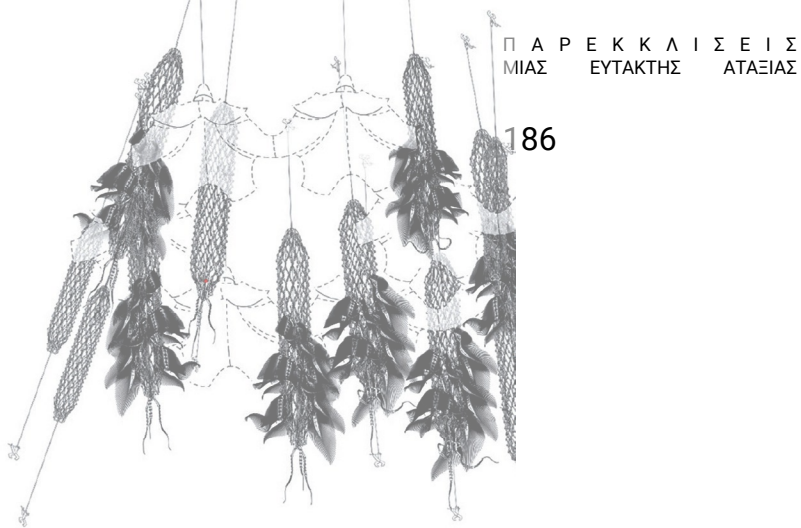
Κατ’ αυτόν τον τρόπο το Hylozoic Ground συνθέτει ένα ζωτικό περιβάλλον κίνησης, διαντίδρασης , χημικών ανταλλαγών , προσαρμογής και μηχανικής ενσυναίσθησης (Beesley 2015). Αποτελεί μία υλική έκφραση της επιστημονικής μελέτης για την προέλευση της ζωής , της φυσικότητας και της ζωτικότητας, μέσω μιας βαθιάς κατανόησης των διαδικασιών διαβίωσης.

Συσχετισμένο με την κλασική φιλοσοφία του «υλοζωισμού», την αρχαία πεποίθηση μίας ζωτικής ύλης, το Hylozoic Ground συνιστά μία εγκατάσταση η οποία λειτουργεί ταυτόχρονα ως μερική οντότητα και ως μερικό περιβάλλον που εκτελεί τόσο μηχανικές , όσο και βιολογικές διεργασίες προκειμένου να διαχειριστεί πολύτροπα την έννοια της συνεκτικότητας στη φύση.

Ως εκ τούτου, το Hylozoic Ground συνιστά ένα σκεδαστικό περιβάλλον, ένα ζωτικό σύστημα αρχιτεκτονικής και τοπίου, που ανταποκρίνεται –μέσω τεχνολογίας Arduino - στα πολλαπλά στρώματα των κινητικών συναρμολογημάτων και στις απαιτήσεις του προσομοιωμένου μεταβολισμού. Πιο συγκεκριμένα, στο μεταβαλλόμενο πεδίο που δημιουργείται μεταξύ της εγκατάστασης και του επισκέπτη, το Hylozoic Ground συντελεί διαρκώς κύκλους αναπνοής, κατάποσης, φιλτραρίσματος ,απορρόφησης, ανταλλαγής σωματιδίων και ανακύκλωσης, μέσω ευαίσθητων τριχιδίων , αισθητήρων και ενεργοποιημένων βραχιόνων που αναδύουν τον αέρα της ατμόσφαιρας, και συλλέγουν από αυτήν το οργανικό υλικό της σε υδροσκοπικές νησίδες [32] .

Η ανάδραση μεταξύ αυτών των διαδικασιών και των επισκεπτών, επιτρέπει στην εγκατάσταση να δονείται και να επεκτείνει τη φυσιολογία της για να ενσωματώσει την ανθρώπινη παρουσία, κάνοντάς την να μοιάζει με ζωντανό οργανισμό. Γίνεται συνεπώς φανερό πως ,σε ένα τέτοιο πεδίο, η ανθρώπινη παρουσία συντελεί καθοριστικό παράγοντα για την ενεργοποίηση των βιοχημικών διεργασιών και την παροχή της οργανικής ύλης στο εσωτερικό της εγκατάστασης (Humphrey, 2010).

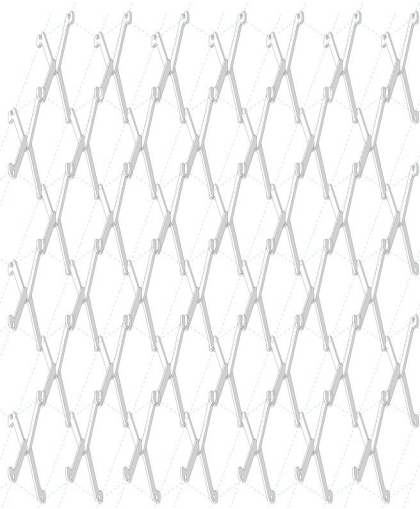

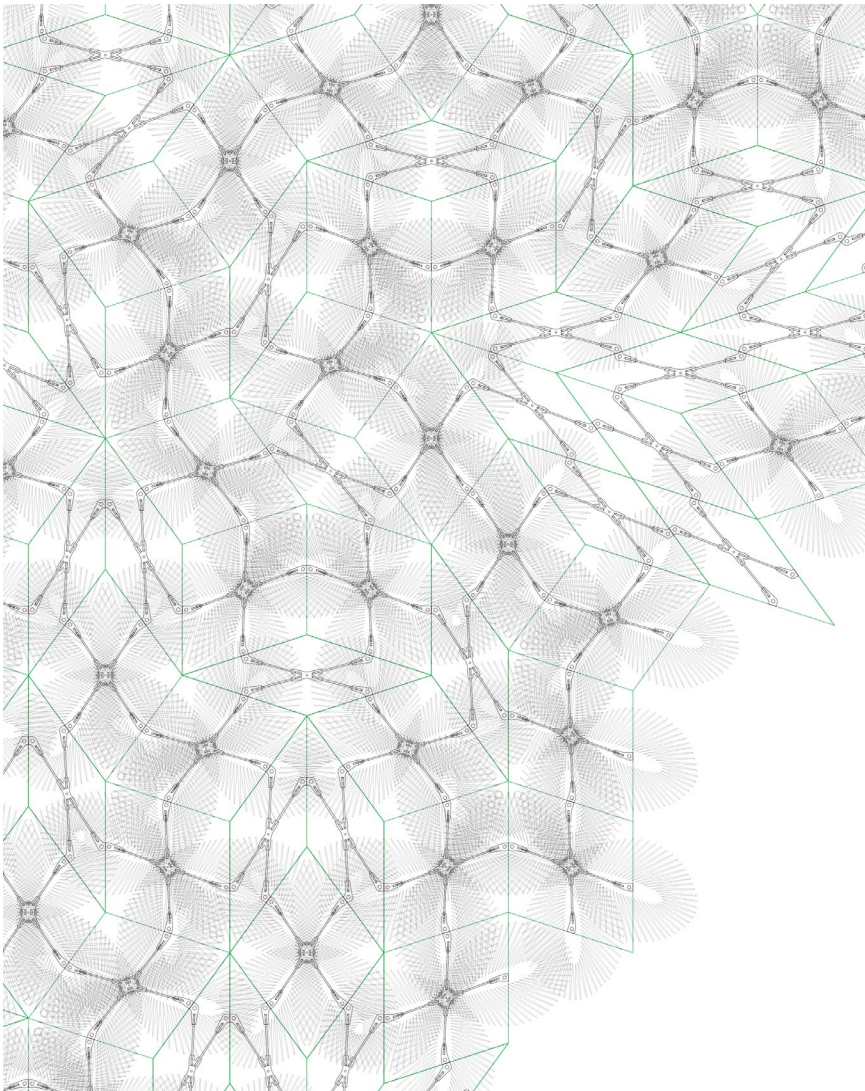
Επομένως η εγκατάσταση αποτελεί ένα νέο συνθετικό έδαφος ζωτικής συνύπαρξης, το οποίο απομακρύνεται από τις αδρανείς και άκαμπτες δομές της τυπικής αρχιτεκτονικής πρακτικής και διερευνά νέες, δυναμικές, ευαίσθητες και διαδραστικές διατάξεις αρχιτεκτονικής σύνθεσης.

Το Hylozoic Ground οργανώνεται βάσει ενός ανθεκτικού, αυτο-συναρμολογημένου, περίπλοκου, μη γεωμετρικού , διαγώνια οργανωμένου χωρικού δικτύου ,ενός λεπτού διάφανου ακρυλικού πλέγματος καλυμμένου από ένα σύμπλεγμα διαδραστικών φύλλων, φίλτρων και τριχιδίων, που διαμορφώνει και παραλλάσει τη γεωμετρική οργάνωση του συστήματος στις περιβαλλοντικές μεταβολές του. Δομείται ως ένα μοντέλο αλληλεπίδρασης και ανοικτής εξερεύνησης των συνθέτων περιβαλλόντων που από τη μία καλείται να συγκροτήσει μια ανθεκτική δομή διαβαθμισμένης αντίστασης, και από την άλλη να διανοιχτεί στην πολυπλοκότητα και στο σκεδασμό (Beesley 2015). Έτσι, ενώ οι γεωμετρικές διατάξεις επαναλαμβάνονται στην εγκατάσταση, αναπτύσσοντας μια πληθώρα πιθανών οργανώσεων των υποσυστημάτων και συστοιχιών της εγκατάστασης, οι τοπικές καταστάσεις τροποποιούν την καθολική οργάνωση , συγκροτώντας ένα μη επαναλαμβανόμενο σύστημα τάξης και τυχαιάς κίνησης . Γίνεται συνεπώς αναφορά σε μία τοπολογία ενός δικτύου που «βράζει» από τις τοπικές συνθήκες , ελλοχεύοντας απρόβλεπτους παράγοντες παραλλαγής, ευελιξίας και τάξης στην εξέλιξή της. Η παράλληλη επίδραση της τοπικής παραλλαγής και της καθολικής τάξης παράγει ετερογενή , ημιπεριοδικά, υλικά πεδία.

Κατ'αυτό τον τρόπο, οι δομές διασύνδεσης του ασταθούς Hylozoic Ground μπορεί φαινομενικά να θεωρούνται εύθραστες , όμως αναπτύσσουν σημαντική δύναμη και ανθεκτικότητα μέσω των πολυποίκιλων γεωφασματικών οργανώσεων: Στην εγκατάσταση, τα διαδραστικά συστήματα , τα σμήνη των συναρμολογημάτων και οι ενεργοποιημένες συσκευές συνδυάζονται για τη δημιουργία ενός κατανεμημένου δικτύου δυναμικών και συνεργατικών δομών και ολοκληρωμένων συστημάτων , δημιουργούν ένα ενεργοποιημένο και εύκαμπτο γεωύφασμα ροής των πληροφοριών και επικοινωνίας μεταξύ των γειτονικών στρωμάτων , λειτουργώντας σαν μια επέκταση του φλοιού της

γης, σαν ένα πεδίο σταθερότητας και αστάθειας των υλικών ροών.
Το Hylozoic Ground ,επιδιώκοντας την γονιμότητα μέσα στο μη γραμμικό και απρόβλεπτο περιβάλλον της Βενετίας , ενσαρκώνει την θεώρηση της παρέκκλισης του Λουκρήτιου και λειτουργεί ως μία συνθήκη στην οποία εναλλάσσεται η σταθερότητα με την αστάθεια για την εξέλιξη των φυσικών και βιοχημικών διεργασιών προσαρμογής (Beesley 2010,12)

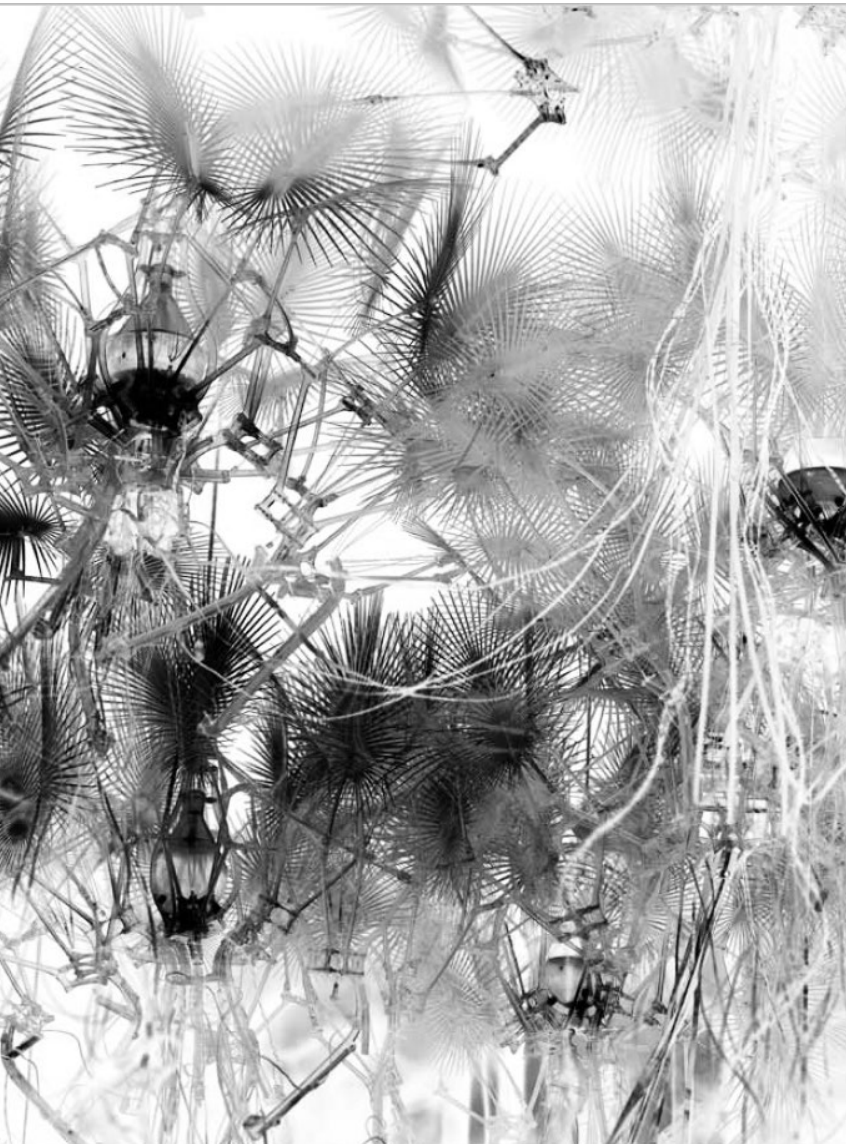

Συνεπώς, το Hylozoic Ground συνιστά ένα μεταβολιστικό μοντέλο οργάνωσης και αβιογένεσης που διερευνά τη χωροχρονική δυναμική αρχέγονων προσαρμοστικών χημικών διεργασιών, με σκοπό την δημιουργία ενός προσαρμοστικού εδάφους ανοικτού στην αλλαγή, στις διαταραχές της χημικής, φυσικής ή ανθρώπινης προέλευσης και στο τυχαίο. Βάσει μία τέτοιας λογικής, το Hylozoic Ground δεν αποτελεί ένα σύστημα ελέγχου και πρόβλεψης της μεταβλητότητας, αλλά παρέχει μία μήτρα στην οποία είναι δυνατή η ταυτόχρονη παρατήρηση των αρχών τη οργάνωσης.

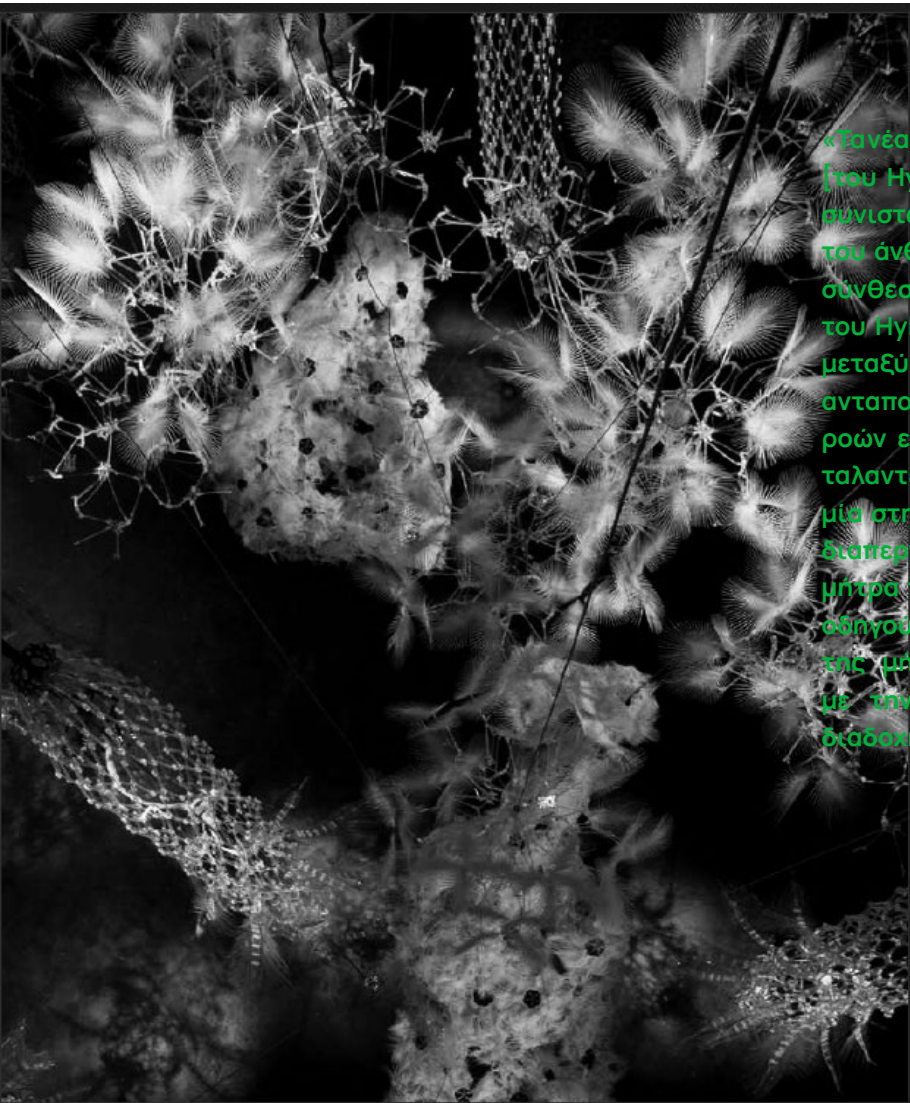
Το οργανικό έδαφος της εγκατάστασης αποτελείται από δομικά επαναλαμβανόμενα οργανικά και ανόργανα υλικά ετερογενών ιδιοτήτων, διατεταγμένων χωρικά με τρόπο τέτοιο που παρέχει τις κατάλληλες επιφάνειες για αυτοοργάνωση και εξελίξεις βιοχημικών ανταλλαγών. Οπότε, η οργάνωση της σειράς Hylozoic συντάσσεται βάσει μίας αβέβαιης τάξης , ταλαντώσεων και μετατοπίσεων που καθοδηγούν την εγκατάσταση μακριά από την εδραίωση μίας υπερβατικής, γενικής τάξης. Ως εκ τούτου στο συμβιωτικό περιβάλλον του Hylozoic Ground υφίσταται μια τελεοδυναμική εξέλιξη που δίνει σημασία στο πλαίσιο και στη διαδικασία, σε αντίθεση με τις ταξινομικές πρακτικές κεντρικών συστημάτων των βιολογικών θεωριών της γενετικής.

«Οι οργανωτικοί πυρήνες που είναι διάσπαρτοι σε όλη την έκταση του εδάφους ως ιστοί(..), όργανα (..) και συναφή συστήματα (υγροσκοπικά νησιά) προσφέρουν ένα μοντέλο του τρόπου συσχέτισης της πολυπλοκότητας και της κλίμακας . Αυτά τα στοιχεία μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την απόδειξη του μετασχηματισμού της μήτρας ως συνόλου στο πλαίσιο ενός μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος. Η κλίμακα αυτών των διαφόρων αλληλεπιδράσεων και η εμφάνιση της πολυπλοκότητας συμπίπτει με τις σύγχρονες έννοιες της τελεοδυναμικής κυβερνητικής. Οι ανταλλαγές εντός της μήτρας Hylozoic Ground

τείνουν να είναι αμοιβαίες. (...) Μέσω αυτής της αλληλεπίδρασης της δυναμικής της μορφής και του συστήματος, το σύστημα αποκτά φυσική και πληροφοριακή μνήμη» (Armstrong 2010, 138)

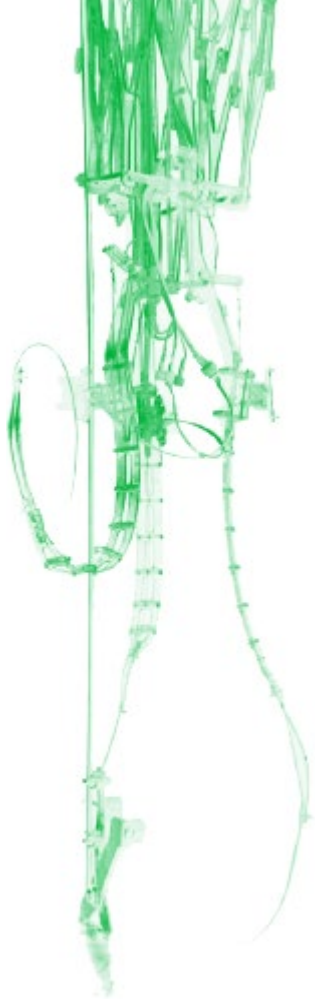
Με την πάροδο του χρόνου και της εξέλιξης, τα νέα είδη –μορφές συνεχίζουν να αναδύονται, καθώς αυθόρμητες φυσικές και χημικές αλλαγές λαμβάνουν χώρα στο εσωτερικό της εγκατάστασης. Επομένως μετά από πολλές διαδοχικές γενιές, και απλές διεργασίες, **συγκροτείται μια τοπολογία αυξανόμενης πολυπλοκότητας και ποικιλομορφίας.**

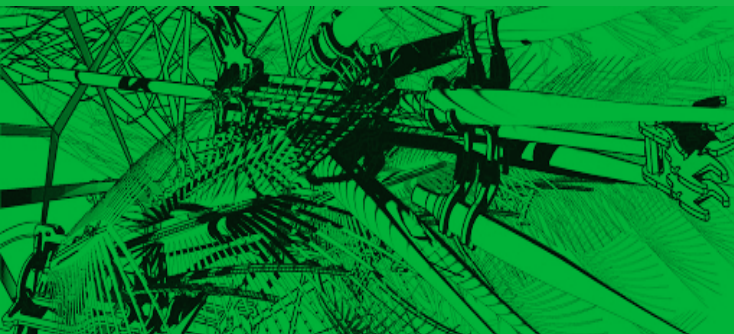

«Τα νέα είδη τροποποιούν περαιτέρω τον βιότοπο [του Hylozoic Ground] μεταβάλλοντας φυσικές συνιστώσες, όπως την ποσότητα διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα ή την ανόργανη σύνθεση των συνθετικών ιστών και οργάνων του Hylozoic Ground . Οι σύνθετες ανταλλαγές μεταξύ προσαρμοστικών χημικών διεργασιών, ανταποκρινόμενων υλικών και περιβαλλοντικών ροών εντός της μήτρας του Hylozoic εδάφους ταλαντεύεται και ανταποκρίνεται όχι μόνο η μία στην άλλη, αλλά και στους ανθρώπους που διαπερνούν το περιβάλλον και ανακατεύουν τη μήτρα του εδάφους. Μαζί, αυτές οι διεργασίες οδηγούν σε μια σειρά μετασχηματισμών εντός της μήτρας του εδάφους που εκδηλώνονται με την πάροδο του χρόνου ως «συνθετική διαδοχή»» (Armstrong 2010, 129).

Σε μία τέτοια συνθήκη, τα είδη που παράγονται δεν εκφράζουν μια συγκεκριμένη ουσία, δεν αναπαριστούν μια υπερβατική οντολογία αλλά αποτελούν μια αναλυτική λειτουργική συνθήκη , μία παύση σε έναν αλληλένδετο κόσμο που κινείται πέρα από τα κλειστά συστήματα. Το Hylozoic Ground αποτελεί ένα σώμα εργασίας που μεταβαίνει βαθμιαία από τις μεμονωμένες μορφές των σύνθετων υβριδικών γλυπτικών συναρμολογημάτων, στα σκεδαστικά αρχιτεκτονικά περιβάλλοντα που συμπεριφέρονται ως κινητές πληθυσμιακές διασυνδέσεις δρώντων στοιχείων. Οι μορφές αναπτύσσονται βάσει διάχυτων βαθιά δικτυωμένων επιδερμίδων. Οι μορφές αυτές συνιστούν περίπλοκες και εκτεταμένες φυσιολογίες που εναλλάσσονται βάσει τον ατμοσφαιρικών συνθηκών. Έτσι όσον αφορά τις σχέσεις μορφής-υποβάθρου/εδάφους(figure- ground) που συνθέτει ο Beesley , γίνεται σαφές ότι σχεδιάζει μορφές που είναι γεμάτες από το έδαφος (figure full of ground). Ο Beesley δημιουργεί συστήματα που είναι γεμάτα από περιβάλλοντα και αντίστροφα, καθώς στη ενωτική σκέψη του αρχιτέκτονα οι δυο όροι συμπλέκονται και αλληλοπροσδιορίζονται ως τμήμα του ίδιου βρόγχου διαδραστικής ανταλλαγής (Spiller 2010).

Το Hylozoic Ground δηλώνει ένα πεδίο μίας ασαφούς ύλης, μιας ενεργούς διαφοράς. Πρόκειται για ένα ανοιχτό σύστημα , μία μήτρα οργάνωσης που καλεί απρόβλεπτα γεγονότα και αλληλεπιδρά μαζί τους μέσω τελεοδυναμικών δράσεων, αποκαλύπτοντας τις άγνωστες ιδιότητες της έμφυτης δυναμικής πολυπλοκότητας του συστήματος. Συνιστά ένα χωρικό διευρυμένο υποκείμενο το οποίο δεν λειτουργεί βάσει ενός ανθρώπινου κώδικα, αλλά αποτελεί την θεμελιώδη δομή των συστημάτων που διαπερνούν τις διακρίσεις μεταξύ ανθρώπινων και μη ανθρώπινων μορφών ζωής, του οργανικού και του μηχανικού (Spiller 2010).

[ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ]

Συμπερασματικά το έργο του Beesley ενσαρκώνει μια ιδιότυπη οικολογική θεώρηση του χώρου που ξεφεύγει από τα στενές οριοθετήσεις της τυπικής αρχιτεκτονικής, των σταθερά δομημένων μορφών και των άκαμπτων διατάξεων. Αναπτύσσει μία αρχιτεκτονική πρακτική κατά την οποία η Φυσική εντατική τάξη εναρμονίζεται με την εκτατική τάξη του Πολιτισμού, δημιουργώντας νέα δυναμικά μορφογενετικά πεδία διάδρασης, ασάφειας και διακύμανσης που εκλύουν την ετερογένεια και το απρόβλεπτο.

Ως εκ τούτου, το έργο του Philip Beesley συνοψίζει ενεργά το θεωρητικό υπόβαθρο της παρούσας εργασίας, καθώς ενσωματώνει και αναδεικνύει τη ζωτική σημασία της παρέκκλισης στις ταξινομικές διατάξεις και στην εξέλιξη των συστημάτων. Τα γλυπτά του συνάπτουν μία ζωτική παραγωγική τάξη απρόβλεπτων μορφών.

Το έργο του Beesley συντάσσεται υπό τη μορφή συμβιωτικών μορφωμάτων, ως **υλικό φαινόμενο χωροχρονικών διαμορφώσεων δυναμικής οργάνωσης**. Το σύνολο του έργου του συνιστά μία διερεύνηση της δυναμικής των διατάξεων:

με αφετηρία τις αυστηρά γεωμετρικές διατάξεις που παράγουν έναν αυτόρκη συμβιωτικό χώρο (Haystack Veil, α' φάση Erratic Net) ,

στις εύκαμπτες γεωμετρικές οργανώσεις που δημιουργούν πολύπλοκες θραυσματικές μορφές , αποδιοργανώνουν τη συνεκτικότητα και υποδηλώνουν την ύπαρξη ενδεχόμενων διατάξεων (β' φάση Erratic Net, Hiving Mesh)

και τέλος, στις μη γεωμετρικές, δυναμικές, οργανωτικές συγκροτήσεις, που αναδύουν απρόβλεπτες μορφές, ευέλικτα και ανθεκτικά συστήματα για τη διαχείριση συνθηκών που βρίσκονται μακριά από την ισορροπία (Orgone Reef, Hylozoic Ground).

Η αρχιτεκτονική του Beesley, αναζητώντας μία θεμελιώδη σχέση διασύνδεσης με το σκεδαστικό περιβάλλον, δεν αναπαριστά τον κόσμο ως μια μεμονωμένη δομή, αλλά αναπτύσσει μία ενεργή αίσθηση του περιβάλλοντος μέσω της αναβίωσης των βιοχημικών διεργασιών και των φυσικών κύκλων .

Δίνοντας σημασία στις διαδικασίες της προσαρμογής και του μετασχηματισμού, καθώς και στην αφομοίωση των φυσικών κύκλων, οι μηχανές τοπίου του Beesley θέτουν σε συνέργεια τάξεις διαφορετικών φύσεων και κατορθώνουν να δημιουργήσουν νέα εδάφη ετερογένειας, φυτικής και ζωικής ποικιλότητας, αστάθειας, μη γραμμικών εξελίξεων, που ενισχύουν και διευρύνουν τα γειτνιάζοντα περιβάλλοντα.

Εγκολπώνοντας διαδικασίες τελεοδυναμικής εξέλιξης, οι επιγενετικές μηχανές τοπίου του Beesley παράγουν διαρκώς περιβάλλοντα αυξανόμενης πολυπλοκότητας και ποικιλομορφίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο Καναδός αρχιτέκτονας κατορθώνει να αποδώσει γόνιμα πεδία εντατικής επανάληψης , διαδοχής και διασύνδεσης στοιχείων που συγχέουν τα όρια μεταξύ οργανικών και μη οργανικών διατάξεων. **Μέσω αυτής της διαδικασίας, το έργο του Beesley διευρύνει τις οικολογικές χωρικές διερευνήσεις σε ζωτικά πεδία παρέκκλισης, που συναρμολογούν με τρόπο παραγωγικό τις έμβιες με τις τεχνητές δυναμικές διατάξεις, εκλύοντας νέες συνδέσεις, απρόβλεπτες μορφές και διακυμάνσεις ορίων.**

_epilogue

/5

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στην προσπάθεια της ανθρώπινης δραστηριότητας να συλλάβει και να κατανοήσει την έννοια του χάους, του τυχαίου και της θραυσματικότητας του φυσικού και του υλικού κόσμου μέσα από μία πληθώρα διανοητικών και συνθετικών διατάξεων, η συστηματική σκέψη εδραίωσε μεθοδολογίες οι οποίες καταλαμβάνουν και ταξινομούν εκτατικά την φύση και την ποικιλότητα των μορφών. Έτσι, αναπτύσσονται ταξινομικές πρακτικές κατά τις οποίες ο δεσμευτικός κανόνας μιας διαφοράς διαχωρισμού και η κατηγοριοποίηση βάσει μίας ταυτοποιητικής αρχής, γίνεται γενετική αρχή κατάταξης και εν-τοπισμού των όντων, των μορφών και των φαινομένων. Κατά την εφαρμογή μίας τέτοιας συνθήκης αρθρώνονται υλικά και διανοητικά περιβάλλοντα ορθολογικών, άκαμπτων και οριοθετημένων διατάξεων, μη ανθεκτικής οργάνωσης, χαμηλής και προβλέψιμης πολυπλοκότητας.

Προκειμένου να κατανοηθεί η πολυπλοκότητα στη συνθετότητα του εύρους της, επιδιώκεται η κατάλυση των παγιωμένων οριοθετήσεων και την διάνοιξη των κλειστών ταξινομικών διατάξεων. Η παρούσα έρευνα επιχειρεί λοιπόν να επιστήσει το ενδιαφέρον ταυτόχρονα στο εύτακτο και το άτακτο, στο αιώνιο και το εφήμερο, αναπτύσσοντας μια εντατική συνθήκη ισορροπίας που διαπερνά τόσο τις διαδικασίες της φρενήρους ταξινόμησης του χωροχρόνου, της εξαντλητικής απαρίθμησης και της εξουθενωτικής επανάληψης, όσο και τις εκφάνσεις της ενεργούς διαφοράς, του αποσπασματικού, του απρόβλεπτου, και του υπο-συνήθους. Για το λόγο αυτό, το σύνολο της εργασίας επιχειρεί να μετατοπίσει την ταξινομική πρακτική από το αναπαραστατικό ενέργημα κατηγοριοποίησης της φύσης, των μορφών,

των συστημάτων σκέψης, σε ένα ζωτικό πεδίο συνεχούς συντονισμού διανοητικών και υλικών διαδράσεων που θέτουν νέες διακυμάνσεις και συλλήψεις ως προς την έννοια της τάξης και την υπόστασης του είδους. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η έρευνα γύρω από την έννοια της ταξινόμησης εξετάζει τους τρόπους συνέργειας της τάξης με την αταξία, για την συγκρότηση ανθεκτικών διατάξεων που διερευνούν την έννοια της συνεκτικότητας, της ποικιλότητας και της εξέλιξης των μορφών και την διευρύνουν σε μία παραγωγική και μορφογενετική δυναμική συνθήκη. Τίθενται προβληματισμοί σχετικά με τους τρόπους χειρισμού της ταξινόμησης για την απεμπλοκή της από τις κανονιστικές οριοθετήσεις της νοησιαρχικής αντίληψης, ούτως ώστε να κατανοηθεί και να εμπλουτιστεί η ίδια η έννοια της τάξης στην πιο ανοιχτή και δημιουργική της εκδοχή.

Φανερώνοντας μη γραμμικές θεωρήσεις εντατικής διαφοράς, αποκλίνουσας πραγματοποίησης και επισφαλούς ταυτότητας, η παρούσα εργασία επιχειρήσε την ανάπτυξη μιας μετασταθερούς οντολογίας και την εφαρμογή μιας προοδευτικής ταξινόμησης που καταρρίπτει τις άκαμπτες οριοθετήσεις του ταξινομικού πίνακα και συγκροτεί ένα έδαφος πολυπλοκότητας. Παράλληλα, συντελείται μία μετατόπιση ως προς την αντίληψη του υλικού επιστητού, που, από την σταθερή και άκαμπτη έννοια του είδους και του τύπου, μεταβαίνει στην σχεσιακή ετερογενή συνεκτικότητα των συναρμολογημάτων. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η ταξινομική πρακτική γίνεται κατανοητή ως ένα εντατικοποιημένο διάγραμμα, ως ένα ριζωματικό μηχανισμό δυναμικής συσχέτισης και ανάπτυξης των όντων που προκαλεί νέους ρυθμούς ζωτικότητας και ετερογένειας, και που ορθώνει και καταρρίπτει διαρκώς τις ιεραρχικές διατάξεις.

Αναδύεται, συνεπώς, ένα ολισθαίνον πεδίο συναρμογών και εντατικής διασύνδεσης φύσεων διαφορετικής τάξης. Σε ένα τέτοιο πεδίο, κάθε δομή αναπτύσσεται ως μία δικτυακή μορφή διαμορφωμένη ταυτόχρονα από την τάξη και το θόρυβο, ως μία συνθήκη εντροπίας στην σκεδαστική ύλη. Ακολουθώντας το θεωρητικό έργο του Michel Serres, που επικεντρώνεται στην ανάδυση νέων μορφών οργάνωσης, ενότητας και σταθεροποίησης εντός των εντροπικών συστημάτων, γίνεται κατανοητό πως η σχέση του

χάους και της πληροφορίας αναδιαμορφώνεται μέσα από τη διαδικασία της παρέκκλισης, της αναταραχής που διατυπώνει μια πολύπλοκη αλληλεπίδραση τοπικών και καθολικών ισορροπιών. Βάσει μίας τέτοιας λογικής, η έννοια της τάξης συλλαμβάνεται ως μία επισφαλής συνθήκη που προέρχεται από τη διαταραχή, από τον θόρυβο και το σφάλμα.

Έτσι, η σύνταξη ενός συστήματος δεν αναπαριστά μία αρμονία, αλλά νοείται ως ένα ζωτικό ρευστό σύνολο, ως ένα δυναμικό πεδίο αστάθειας, στο οποίο μία παρέκκλιση, είναι ικανή να αποτελέσει μία καταστροφή, ένα τοπικό μορφογενετικό ατύχημα που σε καθολικό μακροσκοπικό πλαίσιο προκαλεί συσσωρεύσεις και διαμορφώσεις νέων μορφών και τάξεων, απρόβλεπτων και ετερόκλητων οργανώσεων.

Βάσει των Βιταλιστικών Θεωρήσεων του Bergson και του Canguilhem η έρευνα αποσυνδέει τις έννοιες της αταξίας και της τερατομορφίας από την αξιολογική κανονιστικότητα της διανόησης και φανερώνει την επισφαλή υπόστασή τους ως ενδυνάμει εκφάνσεις μίας ζωτικής εμμένειας. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, αποδεικνύεται πως η συνέργεια και η αλληλοσυγκάλυψη των βιταλιστικών και των συστηματικών θεωρήσεων, είναι ικανές να πυροδοτήσουν την εμφάνιση μιας εντατικής συνθήκης που αφορά στην εμφάνιση, στην κατανόηση και στην ανάδειξη των απρόβλεπτων τάξεων και μορφών που υπερβαίνουν τις κανονιστικές οριοθετήσεις και διανοίγουν ένα πεδίο ζωτικής κανονιστικότητας.

Με αντίστοιχο τρόπο, οι συμβιωτικές ζωτικές οργανώσεις των επιγενετικών μηχανών τοπίου του Philip Beesley λειτουργούν σε ένα πλαίσιο τελεοδυναμικής εξέλιξης και εναρμόνισης των μη οργανικών και των οργανικών διατάξεων, για την παραγωγή νέων ανθεκτικών περιβαλλόντων αυξημένης πολυπλοκότητας, και απρόβλεπτης ποικιλομορφίας. Βάσει του παραδείγματος αυτού, αποδεικνύεται πως μέσω της συνέργειας των ενεργών διαδικασιών αρμονίας και παρέκκλισης, δύναται να συγκροτηθεί μια δυναμική οικολογική θεώρηση του χώρου υπό τη μορφή νέων προσδευτικών εξελικτικών ταξινομικών πρακτικών που ανανεώνουν διαρκώς την αντίληψη του χώρου της διασύνδεσης και την υπόσταση του υλικού και διανοητικού επιστητού.

Συνολικά, η εργασία μετεωρίζεται μεταξύ της θεώρησης του χάους και της ευταξίας, προσπαθώντας να αναδείξει πώς οι διαδικασίες ταξινόμησης ενός οργανωμένου, αρχειοθετημένου χάους, συνιστούν μία παρέκκλιση και ενσαρκώνουν μια στρατηγική άτακτης τάξης, μια ζωτική υπόσταση του ευτάκτου. Έτσι, καθώς η έννοια του εύτακτου, του διατεταγμένου δεν αποτελεί παρά μία παρέκκλιση σε ένα ζωτικού πεδίο εμμενούς κανονιστικής ζωτικότητας, και η έννοια της αταξίας συνιστά μία ενδεχομένη τάξη, η διαδικασία της ταξινόμησης διανοίγεται συνεπώς σε μία μετασταθερή και ενεργή διαδικασία αρμονίας και ταυτόχρονα αναταραχής, δηλαδή σε μια συνθήκη συστημικής αστάθειας που υπερβαίνει την κανονιστική τάξη και συσσωρεύεται για την δημιουργία απρόβλεπτων μορφών, ετερογένειας και πολυπλοκότητας.

«Όπως οι μπορχεσιανοί βιβλιοθηκάριοι της Βαβέλ που αναζητούν το βιβλίο το οποίο θα αποτελεί το κλειδί για όλα τα υπόλοιπα, ταλαντευόμαστε ανάμεσα στην ψευδαίσθηση του περατωμένου και στον ίλιγγο του ασύλληπτου. Εν ονόματι του περατωμένου, θέλουμε να πιστεύουμε πως υπάρχει μια μοναδική τάξη που θα μας επιτρέψει ενδεχομένως να φτάσουμε διαμιάς στη γνώση • εν ονόματι του ασύλληπτου, θέλουμε να νομίζουμε πως η τάξη και η αταξία είναι δυο πανομοιότυπες λέξεις που δηλώνουν το τυχαίο. Ενδέχεται επίσης και οι δυο να είναι παγίδες, οφθαλμαπάτες που έχουν προορισμό να συγκαλύψουν τη φθορά των βιβλίων και των συστημάτων. Ανάμεσα στις δυο εκδοχές, εν πάση περιπτώσει, δεν είναι κακό οι βιβλιοθήκες μας να χρησιμεύουν επίσης πότε πότε ως μνημοτεχνικό παιχνίδι, αναπαυτική θέση για τις γάτες και χώρος των πιο ετερόκλητων πραγμάτων»

(Perec 2005, 86)

_bibliography

/6

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

i.

[ΒΙΒΛΙΑ]

Agamben, G. (2006). Βεβηλώσεις. /μτφρ. Τσιαμούρας Π. Αθήνα : Άγρα

Beesley, P. (2000). Hiving Mesh / Neil Forrest. Halifax: St. Mary’s University Gallery

Beesley, P., Macy, C., Payne, A., Pepperell R., Stacey M., Stankieveh C. (2010). Kinetic architectures & geotextile installations. Ontario: Riverside Architectural Press

Beesley, P. (2010). Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture. Toronto: Riverside Architectural Press

Beesley, P. (2014). Near-Living Architecture: Work in Progress from the Hylozoic Ground Collaboration 2011-2013. Toronto: Riverside Architectural Press

Bennett, J. (2010). Vibrant matter: a political ecology of things. Durham: Duke University Press

Canguilhem, G. (2008). Knowledge of Life. New York: Fordham University Press
Cassirer, E. (1945). Rousseau, Kant, Goethe .Two Essays. Princeton: Princeton University Press

Colebrook, C. (2002). Understanding Deleuze.

Crows Nest: Allen & Unwin

DeLanda, M. (2002). Intensive Science and Virtual Philosophy. London: Continuum

DeLanda, M. (2006). A New Philosophy of Society: Assemblage Theory and Social Complexity. London : Continuum

DeLanda, M. (2011). Philosophy and Simulation Emergence of Synthetic Reason. London: Continuum

Deleuze, G. & Guattari, F. (2016). Καπιταλισμός Και Σχιζοφρένεια 1. Ο Αντι-Οιδίπους ./ μτφρ. Πατσογιάννης Β. Αθήνα: Πλέθρον

Deleuze, G. & Guattari, F. (2017). Καπιταλισμός Και Σχιζοφρένεια 2.Χίλια πλατώματα. / μτφρ. Πατσογιάννης Β. Αθήνα: Πλέθρον

Deleuze, G. & Parnet, C. (2002). Dialogues II. New York: Columbia University Press

Deleuze, G. (2006). Η Πτυχωση Ο Λαϊμπνιτς Και Το Μπαροκ. / μτφρ. Ηλιαδης Ν. Αθήνα: Πλέθρον

Deleuze, G. (2019). Ο Μπερξονισμός. / μτφρ. Πρελορέντζος Γ. Αθήνα : Gutenberg

Dovey, K. (2009). Becoming places. London: Routledge

Foucault, M. (1986[1966])). Οι Λέξεις Και Τα Πράγματα, Μία Αρχαιολογία Των Επιστημών Του Ανθρώπου. / μτφρ. Παπαγιώργης Κ. Αθήνα: Γνώση

Guattari, F. (1992). Chaosmosis, an Ethico-Aesthetic Paradigm.

Mayr, E. (2008). Η Ανάπτυξη Της Βιολογικής Σκέψης. Ποικιλότητα, Εξέλιξη και Κληρονομικότητα./ μτφρ. Σφενδουράκης Σπύρος, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης

Perec, G. (2005). Σκέψη / Ταξινόμηση. / μτφρ. Τσιριμώκου Λ. Αθήνα: Άγγρα

Serres, M. Latour, B. (1995). Conversations On science, Culture , And Time./transl. Lapidus R. Ann Arbor: University of Michigan Press

Serres, M. (1977). Hermes IV: La distribution. Paris: Minuit

Serres, M. (1982). HERMES Literature, Science, Philosophy. / (ed.) Harari & Bell. Baltimore & London : The Johns Hopkins University Press

Serres, M. (2013[2012]). Η κοντορεβυθούλα. / μτφρ. Ποταμιάνος Δ. Αθήνα: Ποταμός

Serres, M. (2009). Το Παράσιτο. /μτφρ. Ηλιάδης Ν. Αθήνα: Σμίλη

Spiller, N. (2009). Digital Architecture Now: A Global Survey of Emerging Talent. New York: Thames & Hudson

Thom, R. (2018 [1972]). Structural Stability and Morphogenesis, an Outline of a General Theory of Models. Boca Raton: CRC Press

von Goethe, J. W. (2009). The Metamorphosis of Plants. London: The MIT Press

Κανγκιλέμ , Ζ.(2007) Το Κανονικό Και το Παθολογικό. / μτφρ. Φορτουνής Γ. Αθήνα : Νήσος

Μπερξόν, Ε. (2017). Η Δημιουργική Εξέλιξη. / μτφρ. Παπαγιώργης Κ.& Πρελορέντζος Γ. Αθήνα: Πόλις

Μπόρχες, Χ.Λ. (2014). Άπαντα πεζά [Ι]. / μτφρ. Κυριακίδης Α. Αθήνα: Πατάκη

Μπόρχες, Χ.Λ.(2015). Δοκίμια [Ι]. / μτφρ. Κυριακίδης Α. Αθήνα: Πατάκη

Ντε Σερτώ, Μ. (2010[1990]). Επινωώντας την Καθημερινή Πρακτική, Η πολύτροπη Τέχνη του Πράττειν. / μτφρ. Καψαμπέλη Κ. Αθήνα: Σμίλη

ΝτελέΖ, Ζ. (2019). Διαφορά και Επανάληψη. /μτφρ. Μπουντάς Κ. Β. Αθήνα: Εκκρεμές

Πριγκοζίν, Ί. & Στέντζερς, Ι. (1986). Τάξη Μέσα Από Το Χάος, Ο Νέος Διάλογος Του Ανθρώπου Με Τη Φύση. /μτφρ. Λογιωτάτου, Μαρία. Αθήνα: Κέδρος

Τερζάκης, Φ. (2003). Αποσπάσματα Μιας Φιλοσοφίας Της Φύσης. Αθήνα: Futura

Τόμσον, Ν. Γ. (1999). Ανάπτυξη Και Μορφή Στο Φυσικό Κόσμο. Αθήνα: Ε.Μ.Π
Πανεπιστημιακές Εκδόσεις

ii.

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΑΠΟ ΒΙΒΛΙΟ]

Abbas, N. (2005). «Introduction». In N. Abbas (Ed), *Mapping Michel Serres* (pp. 10-23). Ann Arbor: University Of Michigan Press

Armstrong, R. (2010). «Hylozoic Soil Chemistries & Unanswered Questions in the Origin of Life». In P. Beesley (Ed.), *Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture* (pp. 124-141). Toronto: Riverside Architectural Press

Beesley, P. (2014). «Dissipative Models: Notes toward Design Method». In David Gerber (Ed.), *Paradigms in Computing: Making, Machines and Models for Design Agency in Architecture* (pp. 24-34) New York: eVolo

Benjamin, W. (2009). «Αποσυσκευάζω τη βιβλιοθήκη μου». Στο Σ. Πετσόπουλος (επιμ.), *Περί Βιβλιοθηκών* (σσ. 149-168). Αθήνα: Άγρα

Cohen, J.J. (2015). «The Sea Above». In J.J Cohen & L. Duckert (Eds.), *Elemental Ecocriticism: Thinking with Earth, Air, Water, and Fire* (pp. 105-133). Minneapolis: University of Minnesota Press

Cohen, J.J.Duckert L. (2015). «Introduction». In J.J Cohen and L. Duckert (Eds.), *Elemental Ecocriticism: Thinking with Earth, Air, Water, and*

Fire (pp. 1-26). Minneapolis: University of Minnesota Press

Colebrook, C. (2012). «Post-Human Humanities». In B. Herzogenrath (Ed.), *Time and History in Deleuze and Serres* (pp. 103-125). London: Continuum Studies in Continental Philosophy

Foucault, M. (1998). «Ψεύδομαι, μιλώ». Στο Π. Κυπριανός (επιμ.), *Ο Στοχασμός του Έξω –για τον Maurice Blanchot* (σσ. 9-14). Αθήνα: Πλέθρον

Girard, R (2005). «From ritual to science». In N. Abbas (Ed.), *Mapping Michel Serres* (pp. 10-23). Ann Arbor: University Of Michigan Press

Harari V. J & Bell D.F. (1982). «Introduction: Journal A Plusieurs Voies». In Harari & Bell (Ed.), *HERMES Literature, Science, Philosophy* (pp. ix-xi). Baltimore & London : The Johns Hopkins University Press

Hayles, K. N. (1991). «Introduction: Complex Dynamics in Literature and Science». In Hayles (Ed.), *Chaos And Order : Complex Dynamics In Literature And Science* (pp. 1-33). Chicago: The University of Chicago Press

Humphrey, J. (2010). «Integrated Systems The Breathing Cycle». In P. Beesley (Ed.), *Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture* (pp. 78-85). Toronto: Riverside Architectural Press

Knapp, S. (2003) «Phylogenesis and the Tree of Life». In Foreign Office Architecture (ed.), *Phylogenesis, Foa's Ark* (pp. 638-647). Barcelona: Actar

Kwinter, S. (2003). «Who's Afraid of Formalism». In Foreign Office Architecture (ed.), *Phylogenesis, Foa's Ark* (pp. 96-99). Barcelona: Actar

Laurin, G. (2010). «Introduction». In P. Beesley (Ed.), *Hiving Mesh/Neil Forrest*. Halifax: St. Mary's University Gallery

Long, K.P. (2019) «From Monstrosity to Postnormality: Montaigne, Canguilhem, Foucault», In R. Godden & S. Mittman (Eds.), *Monstrosity, Disability and the Posthuman in the Medieval and Early Modern World* (pp. 35-62). Cham: Pelgrave Macmillan, <https://doi.org/10.1007/978-3-030-25458-2>

Lucchese, D. F. (2014). «Τερατώδεις ατομικεύσεις οντολογία και σχέση στον Ντελέζ και στον Σιμοντόν». Στο Μ. Μπαρτσίδης (Επιμ.), *Διατομικότητα Κείμενα για μια οντολογία της σχέσης* (σσ. 395-416). Αθήνα: Νήσος

Lynn, G. (1993). «The Folded, the Pliant, and the Supple». In G. Lynn, *Folds, Bodies and Blobs* (pp. 109-134). Bryxelles: La Lettre Volée

Lynn, G. (1998). «Body Matters», In G. Lynn, *Folds, Bodies and Blobs* (pp.135-156). Bryxelles: La Lettre Volée

Marrati, P. & Meyers, T. (2008). «Foreword: Life as Such», In P. Marrati & T. Meyers (Eds.), *Knowledge of Life* (pp. vii-xii). New York: Fordham University Press

Marrati, P. & Meyers, T. (2008). «Introduction: Thought and the Living», In P. Marrati & T. Meyers (Eds.), *Knowledge of Life* (pp. xviii-xx). New York: Fordham University Press

Mertins, D. (2010). In P. Beesley (ed.) *Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture* (pp. 8). Toronto: Riverside Architectural Press

Oosterling, H. (2018). «Ecoontology». In R. Braidotti & M. Hlavajova (Eds.), *The Post-Human Glossary* (pp. 123-125). London: Bloomsbury Academic

Oppermann, S. (2018). «Ecomaterialism». In R. Braidotti & M. Hlavajova (Eds.), *The Post-Human Glossary* (pp. 120-123). London: Bloomsbury Academic

Pasquinelli, M. (2015). «Εισαγωγή σε τέσσερα καθεστώτα εντροπίας, Σημειώσεις για μία βιομορφική θεωρία των μέσων», Στο Ζ. Κοτιώνης & Γ. Τζιρτζιλάκης (επιμ.), *Συμβιώσεις: Η αρχιτεκτονική στην εποχή των φυσικοπολιτισμών και της τεχνητής φύσης* (σσ. 109-115). Αθήνα: Καστανιώτη

Pasquinelli, M. (2018). «The Arborescent Mind: The Intelligence of an Inverted Tree». In Khadija von Zinnenburg Carroll (ed.), *Botanical Drift: Protagonists of the Invasive Herbarium* (pp. 163-173). Berlin: Stenberg Press

Prigogine I. & Stengers I. (1982) «PostFace: Dynamics from Leibniz to Lucretius». In Harari & Bell (ed.), *HERMES Literature, Science, Philosophy* (pp. 135-155). Baltimore & London: The Johns Hopkins University Press

Radman, A. (2018) «Ecologies of Architecture». In R. Braidotti & M. Hlavajova (Eds.), *The Post-Human Glossary* (pp. 117-120). London: Bloomsbury Academic

Spiller, N. (2010). «Liberating the Infinite Architectural Substance». In P. Beesley (ed.), *Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture* (pp. 50-55). Toronto: Riverside Architectural Press

Spiller, N. (2010). «Spatial Notation and the Magical Operations of Collage in the Post-Digital Age». In M. Garcia (ed.) *The Diagrams of Architecture* (pp. 178-185). Chichester: John Wiley & Sons Ltd

Van Der Tuin, I. (2018). «Naturecultures». In R. Braidotti & M. Hlavajova (Eds.), *The Post-Human Glossary* (pp. 269-270). London: Bloomsbury Academic

Zaera-Polo A, Moussavi F. (2003). «Phylogenesis, Foa's Ark». In Foreign Office Architecture (ed.), *Phylogenesis, Foa's Ark* (pp. 6-17). Barcelona: Actar

Βυζοβίτη, Σ. (2007). Αρχιτεκτονική της Πτυχωσης . στο *Αρχιτεκτονικός Σχεδιασμός και Ψηφιακές Τεχνολογίες 2* (σσ. 3-44). Αθήνα: Εκρεμμές,

Μπουντάς , Κ. (2019). «Εισαγωγή». Στο Ζ. Ντελέζ (επιμ.) *Διαφορά και Επανάληψη* (σσ. 11-37). Αθήνα :Εκκρεμές

Πρελορέντζος, Γ. (2017). «Εισαγωγή». Στο Πρελορέντζος, Γ (επιμ.), *Η Δημιουργική Εξέλιξη* (σσ. 9-14). Αθήνα: Πόλις

Πρελορέντζος, Γ. (2017). «Επίμετρο». Στο Πρελορέντζος, Γ (επιμ.), *Η Δημιουργική Εξέλιξη* (σσ. 349-420). Αθήνα: Πόλις

Σταυρίδης, Σ. (2010). « Ο Χώρος Της Τάξης και Οι Ετεροτροπίες». Στο *Μετέωροι Χώροι της Ετερότητας* (σσ. 145-158). Αθήνα: Αλεξάνδρεια

Φορτούνης, Γ.(2007) «Επίμετρο». Στο Ζ. Κανγκιλέμ , *Το Κανονικό Και το Παθολογικό*. (σσ.377-430). Αθήνα : Νήσος

Φουκό, Μ. (2007). «Εισαγωγή». Στο Ζ.Κανγκιλέμ , *Το Κανονικό Και το Παθολογικό*. (σσ. 21-46). Αθήνα : Νήσος

iii. [ΑΡΘΑ]

Beesley, P. (2005). «Orgone Reef». *Architectural Design : Design Through Making* 75 4 , pp. 46-53

Beesley, P., Chan, M., Robert, G., Kulic, D., & Memarian, M. (2015). «Evolving Systems within Immersive Architectural Environments: New Research by the Living Architecture Systems Group». *Next Generation Building 2.1*, pp. 31-56

Cohen, J., Duckert, L. (2013). «Howl». *Postmedieval* 4 ,pp. 1–5 <https://doi.org/10.1057/pmed.2012.47>

DeLanda, M. (1998). « Deleuze, Diagrams, and the Genesis of Form». *ANY: Architecture New York*, 2, pp. 30-34.

DeLanda, M. (2002). «Deleuze and the Use of Genetic Algorithms in Architecture». Rahim, Ali (ed.), *Architectural Design*, 21, pp. 11-13

Deleuze, G. (2001 [1986]). «Review of Gilbert Simondon's L'individu et sa genèse physico-biologique» (1966), *Pli: The Warwick Journal of Philosophy*, 12, pp. 43-49

Grosz, E. (2007). «Deleuze, Bergson and the Concept of Life». *Revue internationale de philosophie*, 241 (3), pp. 287-300. <https://doi.org/10.3917/rip.241.0287>

Keech, C (2016). «Synthetic Romantic: The Altruistic Aesthetic of Architect Philip Beesley». *Loké Magazine*, 1, pp. 68-81. Ανακτήθηκε 13 Ιουνίου 2021, από http://www.philipbeesleystudioinc.com/press/Feb_2016_LOKE/LOKE_Issue_1_Beesley.pdf

Kwinter, S. (1992). «Landscapes of Change: Boccioni's Stati D' Animo as a General Theory Of Models». *Assemblage*, 19, pp 50-65

Macey, D. (1996) «Georges Canguilhem, 1904-1995». *Radical Philosophy*, 75, pp. 56

Pasquinelli, M. (2011). «Four Regimes of Entropy: For an Ecology of Genetics and Biomorphic Media Theory». *Fibreculture*, 17, pp 51-68

Pasquinelli, M. (2015) «What an Apparatus is Not: On the Archeology of the Norm in Foucault, Canguilhem, and Goldstein». *Parrhesia*, 22, pp 79-89.

Peters, T. (2009) «Philip Beesley Envisions An Architecture That Breaths And Grows». *Mark* 21, pp. 200-207

Simondon, G. (1992) «The Genesis Of The Individual». In J. Crary & S. Kwinter (eds.) *Zone* 6, pp. 296-319

Thom, R. (1983) «Stop Chance! Silence Noise! ». *SubStance* , 12 (3), pp 11-21.

Κατσιαμπούρα, Γ. (1997). «Μισέλ Φουκώ: Από τις λέξεις και τα Πράγματα στην Αρχαιολογία της Γνώσης. Μια πορεία από το ειδικό στο γενικό ή από την εφαρμογή στη μέθοδο». *Δοκιμές, Επιθεώρηση Κοινωνικών Σπουδών*, τεύχος 5, σσ. 125-142

IV. [ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ]

Ratoi , L. (2020). *PHILIP BEESLEY, The Divine Technology*. Ανακτήθηκε 13 Ιουνίου 2021, από <https://www.clotmag.com/interviews/philip-beesley-the-divine-technology>

Kallipoliti, L. (2018). *History of Ecological Design. For Oxford Encyclopedia of Environmental Science*. Ανακτήθηκε 13 Ιουνίου 2021, από https://www.academia.edu/36516131/History_of_Ecological_Design

Mommeti , M. (2017), *συνέντευξη με τίτλο The ethical shape of sensitive machines. Philip Beesley and Industry 4.0*. Ανακτήθηκε 13 Ιουνίου 2021, από <http://digicult.it/news/ethical-shape-sensitive-machines-philip-beesley-industry-4-0/>

Meredith, M. (2002) John Hejduk , *Whitney museum of american art* . Ανακτήθηκε 13 Ιουνίου 2021, από <https://www.artforum.com/print/reviews/200210/john-hejduk-46699>

IV. [ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ – ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ]

Αθανασιάδου Έ. (2015). *Περί ύλης/ De materia*, Από τον Υλομορφισμό στη Ζωτική Ψηφιακή Υλικότητα: μια διεπιστημονική προσέγγιση Φιλοσοφίας και Αρχιτεκτονικής. ερευνητική εργασία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Θεσσαλονίκη

Βαμβακούλας Χ. (2017) . *Πώς οι έννοιες του κανονικού και παθολογικού συγκροτούν την επιστημολογική ιστορία των επιστημών της ζωής στο έργο του Ζορζ Κανγκιλέμ*;. Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Αθήνα

Βουδούρη Γ. (2011), *Από την ενατένιση του Πράγματος στην Πραγματοποίηση του Δικτύου*. Ακαδημαϊκή Εργασία, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού, Αθήνα

Μιχαλούδη, Μ. (2016). *Γενο-Φαινοτυπική Αρχιτεκτονική: Objectile the variable* . Ερευνητική εργασία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Θεσσαλονίκη

Μουτεβέλης, Ι. (2015). *Ψηφιακή Μορφογένεση, Από Το Συναρμολόγημα Στο Σμήνος*. Ερευνητική εργασία. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Αθήνα

V. [ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ]

Χρυσοχοΐδη Ε. (2014) *Το Διάγραμμα ως Νοητικό Εργαλείο στις Δυναμικές Διαδικασίες Σχεδιασμού*. Διδακτορική Διατριβή. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Αθήνα

VI. [ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΟ]

Beesley, P. (2001). *Infinity and Void – Architectural Ornament and New Space*. Στο συνέδριο ACSA 2001, *Istanbul: Oriental Geography Identity Space*. Κωνσταντινούπολη

ΠΗΓΕΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

2
Jan svankmajer, *Historia Naturae*, 1967

20
J. L. Borges and a Cat
<http://www.johncoulthart.com/feuilleton/2014/06/12/borges-and-the-cats/>

21
Un cabinet de curiosités
<https://www.mots-surannes.fr/?p=572>

23
Ferrante Imperato, *Dell'Historia Naturale*,(1599) , the earliest illustration of a natural history cabinet
<https://www.sothebysinstitute.com/news-and-events/news/cabinets-of-curiosities-and-the-origin-of-collecting>

24
Foucault
<https://www.nitch.com/notes/1542084001>
+
public domain review
<https://medium.com/@PublicDomainRev/about>

25
Mark Dion , *Scala naturae*, 1993
<https://markdiondoeshistory.wordpress.com/2012/12/05/mark-dion-scala-naturae-1993-pho-tostat-33x24-x-%C2%BD/>

26
Διαγραμμα Ταξινομικής Πρακτικής με υλικό από <https://publicdomainreview.org>

27
Helmholtz, *Treatise on Physiological Optics*
https://www.uni-kl.de/FB-ARUBI/gta/Lehrveranstaltungen_SS_2007/Seminar_Empathie_und_Abstraktion.htm

29

Damien Hirst, *Where Are We Going? Where Do We Come From? Is There a Reason?*,2000 – 2004
<https://www.damienhirst.com/where-are-we-going-where-do-w>

30
Gilles Deleuze and his Cat
<https://www.toperiodiko.gr/%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AC-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B-B%CE%AD%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD-gilles-deleuze-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B1%CE%B9%CF%83%CE-B8%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%84%CF%89%CE%BD/deleuze-and-his-cat/>

32
Frank And Lillian Gilbreth Motion Study 1914
<https://readframes.com/fordism-and-the-golden-age-of-industrial-photog-raphy-in-america-by-rick-halpern/>

33
Casey Reas, compendium
https://reas.com/compendium_b_p/

34
Alexander von Humboldt ,*Diagram of a cross-section of the earth's crust* , 1841
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alexander_von_Humboldt_-_Dia-gram_of_a_cross-section_of_the_earth%27s_crust_-_rectified.jpg

35
Alexander von Humboldt, *Geological charts illustrating the formation of mountains*, 1805.
<https://mythologyofblue.tumblr.com/post/96898592766/alexan-der-von-humboldt-geological-charts>

37
Michel desvigne, Elementary Garden, the nature/ artifice distinction
<http://micheldesvignepaysagiste.com/en/elementary-gardens>

38
Robert Smithson , *Untitled [folded map of Beaufort]*
<https://www.jamescohan.com/exhibitions/robert-smithson2/select-ed-works?view=thumbnails>

40
Anthony Roberto, *Contour landscape*
<http://anthony-roberto.com/contourlandscape>
41
Descartes, *Cartesian Vision*
https://www.princeton.edu/~his291/Cartesian_Vision.html
42
Gilbert Simondon
<https://www.franceinter.fr/culture/philo-deux-lecons-sur-l-animal-et-l-homme-par-gilbert-simondon>
+
Diderot, *Agriculture-Rural Economy-Farming-Egg-Poultry*,1751
<https://www.abebooks.co.uk/art-prints/2-Antique-Prints-AGRICULTURE-RURAL-ECONOMY-FARMING-EGG-POULTRY-Diderot-1751/30768535133/bd>
44
Luigi Serafini , *Codex Seraphinianus*
https://www.academia.edu/5568660/Luigi_Serafini_Codex_Seraphinianus
45
Ceasi Reas
<http://kree8tiv.blogspot.com/2013/03/casey-reas-how-to-draw-with-code.html>
46
Manuel deLanda
<https://egs.edu/>
47
Frieder Nake, *Geradenscharen*
https://damprojects.org/kuenstler_ui/frieder_nake-2/?lang=en
50
Guiseppe Randazzo
<https://www.thisiscolossal.com/2014/10/stone-fields/>
51
Holger Lippman, *Field Recording*
<http://e-art.co/>
52
Neil Spiller , *Protein Furniture*

<http://www.neilspiller.com/projects/maverick-deviations/protein-furniture/>
53
D'Arcy Wentworth Thompson, *Drops Descending*
<https://publicism.info/science/chaos/8.html>
54
Christopher alexander, *A City is not a Tree*
<https://complexitys.com/2013/05/16/christopher-alexander-a-city-is-not-a-tree/>
55
Neil Spiller, *Communicating Vessels*
http://www.neilspiller.com/content/4.projects/2.communicating-vessels/16.bread-burdened-dalinian-leg/03.neilspiller_interstitial%20drawing_bread-burdened%20dalinian%20leg%20slamhound.jpg
57
Foreign Office Architecture, *Typological Design Strategy of FOA's Architecture*
<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.3130/jaabe.14.443>
59
Porhyrian Tree
<https://matteopasquinelli.com/arborescent-mind/>
61
Linnaen Table
<https://gr.pinterest.com/pin/390757705144063357/>
65
Charles Darwin , *Tree of Life*
<https://plato.stanford.edu/entries/origin-descent/>
67
Ernst Haeckel , *Tree of Vertebrates*, 1910
<http://palaeos.com/systematics/tree/haeckel.html>
68
Ernst Haeckel , *Lichens*
<https://www.mediamatic.net/en/page/224387/cladonia-lichenes-flechten>
69
Ernst Haeckel

<http://ecologyprime.com/2019/12/17/ernst-haeckel/>

70

<https://www.evolutionisamyth.com/biological/ernst-haeckel-embryo-drawing-a-fraud-still-used-in-textbooks/>

71

D'Arcy Thompson, *Figure from On growth and form*

https://www.researchgate.net/publication/311693712_Symbiotism_and_the_Synergy_of_Scale/figures?lo=1&utm_source=google&utm_medium=organic

72

D'Arcy Thompson, *Figure from On growth and form*

https://www.researchgate.net/publication/335527621_The_Digital_Crafts-person_an_investigation_into_digital_tools_processes_craft/figures?lo=1&utm_source=google&utm_medium=organic--

76

Deleuze & Guattari

<https://www.atlasofplaces.com/essays/>

77

Rhizome

<https://www.snobclub.co/antiglosadeleuze>

+

<https://ccdigitalpress.org/book/techne/rhizome3.html>

+

<http://innovating-pedagogy.wikidot.com/aprendizaje-rizomatico>

78

"Body Without Organs"

<https://onscenes.weebly.com/philosophy/how-do-you-make-yourself-a-body-without-organs-gilles-deleuze-and-felix-guattari>

79

<https://literariness.org/2017/04/26/the-philosophical-concept-of-rhizome/>

80

Bernard Picart, *Les Fee Masons*, 1861

https://www.britishmuseum.org/collection/object/P_1861-1012-400

86

Michel Serres

<https://xenotheka.delbeke.arch.ethz.ch/serres-latour-conversations-on-science-culture-and-time/>

87

John Cage, *Fontana Mix*

<https://www.artnews.com/art-news/news/the-sound-of-silence-2430/>

88

John Ernest Weaver, *The Ecological Relations of Roots*, 1919

<https://socks-studio.com/2020/06/21/patterns-from-the-world-underneath-the-ecological-relations-of-roots-by-john-ernest-weaver-1919/>

89

Territorial patterns IV

<https://www.atlasofplaces.com/research/territorial-patterns-iv/>

90

Yukinori Yanagi, *Wandering Position*, 1997

<https://www.tate.org.uk/art/artworks/yanagi-wandering-position-66079>

+

<https://insiteart.org/people/yukinori-yanagi>

91

Julie Mehretu

<https://whitney.org/events/open-studio-from-home-julie-mehretu>

92-93

Taizo Yamamoto, *Taxonomy of the Ordinary*

<https://socks-studio.tumblr.com/post/120365982384/taizo-yamamoto-taxonomy-of-the-ordinary>

94

Raoul Bunschoten, *'Apeiron' Oder: Chaos Verkörpert*, 1988

<https://betonbabe.tumblr.com/tagged/urbanism/page/9>

95

Raoul Bunschoten / CHORA, *Rotterdam Exploded*

<https://plagiarismissnecessary.tumblr.com/post/586445627/raoul-bunschoten-chora-rotterdam-exploded>

96

Marcus james , *Aral Sea*

<https://www.marcusjames.co.uk/>
97
Alan Garfinkel, *The Slime Mold Dictyostelium as a Model of Self-Organization in Social Systems*, 1987 ,
In Kwinter, S. (1992). “Landscapes of Change: Boccioni’s Stati D’ Animo as a General Theory Of Models”. Assemblage, 19, pp 50-65
99
Refik Anadol, *Generative Sketches Grid Studies*
<https://refikanadol.com/works/generative-sketches-grid-studies/>
100-101
David Maisel, *The Forest*,1986
<https://www.atlasofplaces.com/photography/the-forest/>
102
Lebbeus Woods
<https://christchurchartgallery.org.nz/media/cache/b6/1a/b61a9ab1df50a73f-7280f29aa8266d3d.jpg>
103
Unknown, *Anatomy*
<https://quod.lib.umich.edu/d/did/did2222.0001.359/--anatomy?rgn=-main;view=fulltext>
104
Roman Signer , *Heufieber*, 2006
<https://www.widewalls.ch/artists/roman-signer>
106
Epigenetic Landscape Seen From Above,
In Kwinter, S. (1992). “Landscapes of Change: Boccioni’s Stati D’ Animo as a General Theory Of Models”. Assemblage, 19, pp 50-65
+
M. V. Berry, Regular and Ir-regular Motion, 1978 ,
In Kwinter, S. (1992). “Landscapes of Change: Boccioni’s Stati D’ Animo as a General Theory Of Models”. Assemblage, 19, pp 50-65
107
Jean Luc Godard, Six Fois Deux, Sur et Sous la Communication : 5B René(e)s, 1976.
109

Epigenetic landscape seen from below,
In Kwinter, S. (1992). “Landscapes of Change: Boccioni’s Stati D’ Animo as a General Theory Of Models”. Assemblage, 19, pp 50-65

110
Army Corps of Engineers, *Mississippi River Meander Belt*,1944
<https://atlasofplaces.com/cartography/mississippi-river-meander-belt/>
116
Henri Bergson
<https://www.the-tls.co.uk/articles/bergson-time-is-not-space/>
117
Liliya Sotirova, *Transitioning*
<https://www.liliyasotirova.com/transitioning>
118
Michel Desvigne , *Elementary gardens*
<http://micheldesvignepaysagiste.com/en/elementary-gardens>
119
Robert Smithson , *Non-site (Palisades-Edgewater, N.J.)* ,1968
<https://whitney.org/collection/works/5560>
120
Andry de Bois Regard, “*Orthopaedia...*”
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Andry_de_Bois_Regard,_%22Orthopaedia...%22,_crooked_tree_trunk_Wellcome_L0026364.jpg
121
Robert Smithson, *Non-Site, Franklin, New Jersey*, 1968.
http://territoiresinoccupes.free.fr/art/partie222_2.html
123
Katy Ann Gilmor
<https://www.katyanngilmore.com/2016>
124
Georges Canguilhem
<https://www.humanite.fr/canguilhem-la-liberte-ne-peut-etre-quune-experience-de-la-liberation-586104>

126
The Vegetable Lamb of Tartary
<https://www.atlasobscura.com/articles/lamb-plant-myth>
<https://www.vegetablelambpress.com/Vegetable-Lamb-Legend>

127
Rene Descartes, *Cartesian duck*.
<https://rausyanfikirblog.wordpress.com/2009/10/08/rene-descartes-and-the-rise-and-fall-of-modern-scientific-psychology-discipline/>

128
The Vegetable Lamb of Tartary
<https://www.atlasobscura.com/articles/lamb-plant-myth>

129
John Hejduk, *Security Transformations [Villa Savoye, Military Tank, Wall House 2, House of the Painter, House of the Musician, Trojan Horse]*
<https://cargocollective.com/InfamousLines/John-Hejduk>

131
Fernando de Brito
<https://www.spiegelberger-stiftung.de/ateliergesprache/fernando-de-brito/>

132
Luigi serafini , *Codex Seraphinianus*
<https://www.wired.com/2013/10/codex-seraphinianus-interview/>

133
A Goat with a Very Extraordinary Coiffure, 1677.
Από Smith ,J.E.H(2011). Divine Machines-Leibniz and the sciences of life (p 252) ,New Jersey: Princeton University Press
+
Cover of the *Bestiary The historie of foure-footed beastes*
<https://www.rcseng.ac.uk/library-and-publications/library/blog/the-familiar-and-the-fantastic/>

135
Étienne Geoffroy Saint-Hilaire
https://prabook.com/web/etienne.geoffroy_saint-hilaire/3726532

137

Geoffroy Saint-Hilaire, Isidore, *Histoire Générale Et Particulière Des Anomalies De L'organisation Chez L'homme Et Les Animaux*, 1837
https://www.latude.net/loc/en_US/pages/books/15832/isidore-geoffroy-saint-hilaire/histoire-generale-et-particuliere-des-anomalies-de-lorganisation-chez-lhomme-et-les-animaux

138
Geoffroy Saint-Hilaire, Isidore, *Histoire Générale Et Particulière Des Anomalies De L'organisation Chez L'homme Et Les Animaux*, 1837
<https://bibulyon.hypotheses.org/8007>

139
Oeuvres complètes de Contant, une Armoire de son Cabinet de curiosités
<https://curiositas.org/gallery/gravures-contant>

140
Geoffroy Saint-Hilaire, Isidore, *Histoire Générale Et Particulière Des Anomalies De L'organisation Chez L'homme Et Les Animaux*, 1837
<https://bibulyon.hypotheses.org/8007>

142
Sommerting Samuel Thomas, *Ubbildungen und Beschreibungen einiger misgeburte die fich chemalsauf dem anatomischen Zheater zu Saffel befanden mit zwulf anpfertem* , 1791
<http://cybra.p.lodz.pl/dlibra/publication/20740/edition/17538?language=en>

150
Fina Miralles, *Relations. Relating the Body and Natural Elements. The Body Covered in Straw [Documentation of the Performance Carried Out in January 1975 in Sabadell, Spain]*, 1975 (1992)
<https://www.macba.cat/en/art-artists/artists/miralles-fina/relacions-relacio-cos-amb-elements-naturals-cos-cobert-palla>

151
René-Antoine Houasse, *Apolo persiguiendo a Daphne* (detail), 1677
<https://www.dazeddigital.com/beauty/witch-week/article/46538/1/herbology-guide-tracey-ryan-nature-witchcraft-magick-ireland>
+
Topiary pig. The book of topiary. 1904.

<https://nemfrog.tumblr.com/post/186049092642/topiary-pig-the-book-of-topiary-1904>
152
Kahn + Selesnick
https://www.robischongallery.com/artist/_KAHN%20+%20SELESNICK/works/5988
153
Diane Arbus, *Rocks on wheels*, 1962
<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/306301>
154
Céline Tuloup ,*Relevés topographiques*, 2009
<https://www.celinetuloup.com/relevetopographique.html>
155
Robert Smithson, *Yucatan Mirror Displacements*, 1969
<https://www.guggenheim.org/artwork/5322>
156
Philip Beesley
<https://mitchka2khushk.blogspot.com/2019/10/living-architecture-laban.html>
Hylozoic Ground
<https://www.designboom.com/architecture/canadian-pavilion-at-venice-architecture-biennale-2010/>
157
Philip Beesley Architect Inc. (PBAI Studio)
<https://farmboyfinearts.com/philip-beesley/>
158
Voltage Haute Couture
http://www.philipbeesleystudioinc.com/projects/1222_Van-Herpen/index.php
+
PBAI Studio Chun Long Tiao 'Spring Dragon Tail'
<https://livingarchitecturesystems.com/project/chunlongtiao.springdragon-tail/>
159
Beesley, Lucid: the unreality of seeing, 2016
<http://digicult.it/news/ethical-shape-sensitive-machines-philip-beesley-in->

dustry-4-0/
160-161
Iris Van Herpen and Philip Beesley, *Aeriform couture*
<https://www.dezeen.com/2017/07/05/iris-van-herpen-explores-contrasts-between-water-air-aeriform-couture-collection-design-fashion/>

160-161
Iris Van Herpen and Philip Beesley, *Aeriform couture*
<https://www.dezeen.com/2017/07/05/iris-van-herpen-explores-contrasts-between-water-air-aeriform-couture-collection-design-fashion/>
+
Iris Van Herpen
<https://ashadedviewonfashion.com/2020/01/21/iris-van-herpen-couture/>
+
Transforming Fashion: Philip Beesley and Iris van Herpen's Future Couture
<https://www.azuremagazine.com/article/transforming-fashion-philip-beesley-iris-van-herpens/>
162
Beesley, *Aurora*, 2013
<https://www.arch2o.com/digital-organism-sybil-philip-beesley/>
163
Beesley , *Hylozoic Soil*, 2009
<http://www.philipbeesleyarchitect.com/sculptures/0848VIDA/index.php>
165
Beesley , *Hylozoic Soil*
<http://www.expandedenvironment.org/philip-beesleys-hilozoic-soil/>
166-167
Beesley, Haystack Veil,
Beesley, P., Macy, C., Payne, A., Pepperell R., Stacey M., Stankievech C. (2010). *Kinetic architectures & geotextile installations* (p 77-82). Ontario: Riverside Architectural Press
168

Beesley, Erratic net, 1998
<http://www.philipbeesleyarchitect.com/sculptures/9822erraticsA/index.php>
+
Beesley, P., Macy, C., Payne, A., Pepperell R., Stacey M., Stankievech C. (2010). *Kinetic architectures & geotextile installations* (p 90-91). Ontario: Riverside Architectural Press
169
Beesley, P., Macy, C., Payne, A., Pepperell R., Stacey M., Stankievech C. (2010). *Kinetic architectures & geotextile installations* (p 93-94). Ontario: Riverside Architectural Press
170-171
Erratics net With Caroline Munk, 1998
<http://www.philipbeesleystudioinc.com/sculptures/9822erraticsB/index.php>
172
Beesley, Hiving mesh, 1999
Beesley, P. (2000). *Hiving Mesh / Neil Forrest* (pp. 5-6- 10-). Halifax: St. Mary's University Gallery
173
Beesley, Hiving mesh, 1999
Beesley, P. (2000). *Hiving Mesh / Neil Forrest* (p 13). Halifax: St. Mary's University Gallery
175
Beesley, Hiving mesh, 1999
Beesley, P. (2000). *Hiving Mesh / Neil Forrest* (p 4). Halifax: St. Mary's University Gallery
176
Orgone Reef ,2003
http://www.philipbeesleyarchitect.com/sculptures/0126manitoba_orgone/orgone4.html
+
Beesley, P., Macy, C., Payne, A., Pepperell R., Stacey M., Stankievech C. (2010). *Kinetic architectures & geotextile installations* (p 98). Ontario: Riverside Architectural Press
177
Beesley, P., Macy, C., Payne, A., Pepperell R., Stacey M., Stankievech C. (2010).

Kinetic architectures & geotextile installations (p 95). Ontario: Riverside Architectural Press
178
Beesley, P., Macy, C., Payne, A., Pepperell R., Stacey M., Stankievech C. (2010). *Kinetic architectures & geotextile installations* (p 97). Ontario: Riverside Architectural Press
Beesley, P., Macy, C., Payne, A., Pepperell R., Stacey M., Stankievech C. (2010). *Kinetic architectures & geotextile installations* (p 100). Ontario: Riverside Architectural Press
179
Beesley, P., Macy, C., Payne, A., Pepperell R., Stacey M., Stankievech C. (2010). *Kinetic architectures & geotextile installations* (p 92). Ontario: Riverside Architectural Press
180
Hylozoic Ground
http://www.philipbeesleyarchitect.com/sculptures/0929_Hylozoic_Ground_Venice/
181
Philip Beesely ,Drawing
Beesley, P., Macy, C., Payne, A., Pepperell R., Stacey M., Stankievech C. (2010). *Kinetic architectures & geotextile installations* (p 14). Ontario: Riverside Architectural Press
182-183
http://www.philipbeesleyarchitect.com/sculptures/0929_Hylozoic_Ground_Venice/
184
Beesley, Drawing
Beesley, P. (2010). *Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture* (86). Toronto: Riverside Architectural Press
+
Beesley, P. (2010). *Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture* (62). Toronto: Riverside Architectural Press
185
Beesley, Drawing

Beesley, P. (2010). Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture (86). Toronto: Riverside Architectural Press
186-187
<https://digitalartarchive.siggraph.org/artwork/philip-beesley-hylozoic-soil/>
+
http://www.philipbeesleyarchitect.com/sculptures/0929_Hylozoic_Ground_Venice/
188
Beesley, P. (2010). Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture (88). Toronto: Riverside Architectural Press
189
Beesley, P. (2010). Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture (70). Toronto: Riverside Architectural Press
190
Beesley, P. (2010). Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture (60). Toronto: Riverside Architectural Press
+
Beesley, P. (2010). Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture (94). Toronto: Riverside Architectural Press
+
Beesley, P. (2010). Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture (114). Toronto: Riverside Architectural Press
193
Beesley, P. (2010). Hylozoic Ground: Liminal Responsive Architecture (9). Toronto: Riverside Architectural Press
194
Living Architecture Systems Group, Machine Learning for Interactive Systems, 2016
<https://livingarchitecturesystems.com/project/machine-learning-for-interactive-systems/>
198
Ouroboros
<https://www.esiweb.org/rumeliobserver/2014/11/16/on-the-future-european-order-ouroboros-and-why-the-crisis-in-strasburg-matters/>
202

Chris marker, Sans Soleil, *Shrine To Lost Cats*, 1983
<https://annepercoco.wordpress.com/2011/08/27/sans-soleil-shrine-to-lost-cats/>
206
Sol LeWitt, *All ifs ands or buts connected by green lines*, 1973
http://www.artnet.com/artists/sol-lewitt/all-ifs-and-or-buts-connected-by-green-lines-hyKNMpAMFoCw_nZQFPmFVA2

